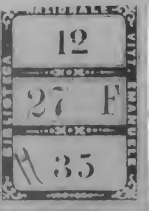
AURUM NON AURUM SIUE IN ASSERTOREM CHYMICAE SED VERAE MEDICINAE...

Matthew Gwinne, Francis Anthony

12
27 F
35
BIBLIOTECA VITT. EMANUELE

AVRVM NON AVRVM

SIVE

IN ASSERTOREM CHYMICÆ

SED

VERÆ MEDICINÆ DESERTOREM

FRA. ANTONIVM

ADVERSARIA

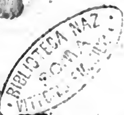
Auctore MATTHÆO GWYNN, *Philiatro in Londinensium Medicorum Collegio quarto Censore Regestario.*

Coll. Rom. Soc. Jesu Cat. Inscript.

ANTVERPIÆ,

Proſtant apud Hieronymum Verduſſen.

M. DC. XIII.

5

IACOBI REGIS MAIESTATI TER-AVGVSTÆ.

QVod magni nominis non magnus, Varius.Ge-
id minor vt dicam maiori Maiesta- min.
ti, det veniam Maiestas Tua: *Qui* Sen.contr.8.
apud te dicere (ô Cæsar) audent, l.6.f.
magnitudinem tuam ignorant; qui non audent, humanitatem. Ausus è Medicis nuper nostras Anthonius, acsi iam solitus *assem elephanto dare; erubesceret*, vt Capito, *timere Cæsarem.* Aug.lib.danti Quint.or.inst. l.6.c.1. Nam ignorabat magnitudinem Imperij, Ingenij, Iudicij, Σεβάστου, Ἀυτοκράτορος. Ausi, Anthonio quot annis, tot gradibus, vt doctiores, dígniores, Liddelius, & Moresinus, Aberdonenses Scoti, ad altare confugere, ad tribunal accedere, *à quo discessit tristis nemo.* Dunc.Lid.arme.An.1607. Th Mor.met caus.An.1593 Au.Vict.de Tito. Non ignorabant etenim humanitatem Clementiæ, Serenitatis, Pietatis, εὐπροσηγόρου, εὐπροσώπου. Vt ausim ὕστατος, an hæc exempla animo? an vt ne ausim, illud? *Spemq́, metumq́, inter* -- expendi anceps vtraque. Nec animi nunc pendeo. Nec ausim ad minorem, cum ille ad Maximum. Quin si Libauius contra Michelium, hâc ipsâ causâ, ad Middelburgenses Michelij patronos prouocauit; Lib nor.punct in Mich. quanto consultiùs, contra Anthonium, & debui & volui Augustum Regem vtriusque, Patronum potiùs meum, sapientissimum, æquissimum, doctissimum appellare? qui potest pro Imperio, solet pro Ingenio, debet pro Iudicio,

dicio,

dicio, quo valet omnia, non modò philosophicas, theologicas, iuridicas, sed medicas lites dirimere, leges statuere, vtrosque vt audiat, de re pronunciet, κατ' κειμένους νόμους? Quid quod eodem *Tuo* fulmine concussum concidit *Aurum potabile*, quo perculsa Oxonij est *Chrysopœia*: vt vt hîc denuò θεομαχεῖ, rebellat gigantulus Anthonius. Audentem igitur & adeuntem, mirum ni meritò, & sic exciperes, vt ante annos viginti Henricus tertius Gallorũ Rex Parisiensem quendam Præsidem, quem Alchymia *reddiderat è Crœso Codrum*. Hic *de Auro potabili* (vt hic) *libellum* scripsit, quo *Adamum* tam diu vixisse auguratur: vtrumque *Regi* (vt hic) *obtulit*, *vtenti* pollicitus *annos Nestoreos*. Rex prudens refert, *Tu tibi serua potionem, quâ vitam conserues tibi*. Misellus *in ætatis flore confectus fame*: vt Alchymistæ plurimi in flexu, tabe; nisi priùs, cruce. Sat sibi consuluerit Tua Prudentia, ne vt *Iacobus Quintus fœlicioris memoriæ Auus Tuus, dum in multiplicationis verba assentitur, à Tunlandiæ Abbate ingentibus pecunijs circumducatur*. Satis exemplo alijs, ne Treuisanus Comes technis Alchymicis *iacturam faciat amplissimarum fortunarum, solum inde vertat*: ne Vidamus Chartrensis *apud suos egenus delitescat*: ne Zacharias Parisiensis *Lausannæ exulet è Gallia, dilapidatis bonis*: ne Duces Saxoniæ, Hetruriæ, *impensâ annuâ multorum millium, iacturâ indubiâ impensæ & temporis Chymistas magni faciant*. *Imperatorijs* immoriatur *vinculis*, quicunq; aurum *adulterarit nugiuendulus*; saltem *det aures arti*: quo Scotus *Anglum* inurit stigmate, sarcasmo *duriore*. Ad coruos, carceres, carnifices *ableget Senatus Venetus*, *tollat de medio tales aurifices*: quod Bragadinum excusserit, prudens; excruciârit, iustus. Damnent decreta Imperatorum Prætorumque chymicos: libros Vulcano consecret. Nec auro Chymico ditatum Salomonem, quod gloriantur, credimus; sed longè petito & transuecto, vt demonstrauit diuinissimè Oxonij è Sacris literis Maiestas Sacratissima: nec

Iur. Athen. Muret. l. 2. Rex Platon. p. 150. &c.

Riol. apol. in Qu. ex. c. 5. Turet. Libatrium. p. 230.

Moref. ep. ad Reg.

p. 105.

106.

Cens. 10. Ven. 1488. Sep. 17. Riol. ap. in. Qu. p. 3[illegible] Fallop. Lib. I. 1. cap. chy. 1. Rex Plat. p. 453 200.

nec verò Reges noſtros, ſeu Rupertum (qui nullus) ſeu Eduardum (qui quotus?) à Lullio, qui hec, nec hîc, nec alibi, vel prę ſtitit, vel potuit: ſeu Tuum triſauunculum Henricũ à Bacono, (Roberto, Rogero, an Ioanne?) quod ipſa temporum, rei, ac hominum refutat ratio. Piſcari reti aureo, imò *è multo auripigmento paucum aurum excoquere* ſi velit par Neronum (infame, an inſanum? auarum an prodigum?) *ſentiant* ipſi *detrimentum*: Caligula. Domitius. Plin.l.33.c.4.

Quicquid erunt nacti prædæ maioris, id omne Hor.l 1.ep.15. 38.
In fumum &c.

Sed Regi, vt medentibus, cum non ... incolumitas, tutela, ſanitas, adeoq; vtilitas, qua... quòd *omnes & omnia, vt ſuos, vt ſua, curârit*, procurârit, in *Medicina ſui ſæculi* dictus *Marcus Philoſophus*, cui parem Principem, ante Te, neminem, Te vndiquaq; parallelum ſi ipſum ſpectemus, ſi in ipſo Deum, cum ipſo Vxorem, ab ipſo Liberos, longiſſimè ſuperiorem Magnæ Britanniæ donauit Deus, præfecit hæreditas, poſteritas concelebrabit: age, vtroq; nomine, *ab Imperatore Paracelſus audiat impoſtor nefarius*, & *propter homicidia* è ſua *Bohemia*, vel fugiat, vel fugetur. Sit ſatis Libauio vel oratione perſtringere, vel ratione conuincere Gramanum, Anwaldum, alios, quòd puluerem Angelicum, Cinabarin, è ſublimatis hydrargyro & ſulphure, pro Panacæa venditârint. Animaduertere ſit magiſtratuum. Hi tamen, vt agyrtæ, *pro curationum hiſtoria obtrudant literas; ſed artificum cenſurâ deſtitutas: cum tamen τὸ εὖ χειρουργούμενον ſcientiâ ſit iudicandum.* Sit ſatis Riolano patri, filio, ſub ſcholæ nomine, perſonas nominare quæ vitio non ſuo perierunt, notare pretia *pro pilulis duabus aureos triginta quinque, pro extracto rhabarbari centum libras*, examinare formulas informes Chymicorum, Cenſuram Scholæ demum deſcribere in Quercetanum, Libauium, Palmarium, & cæteros, libros vnà Spagyricos. Illos proſcribere ſit Principum. Hi tamen denuò incurſiones faciant, ſuccenturiatis binis medicis, ad-

Iul.Cap.in M. Aur.

Maxim.Lib.l. 1 ep.2. Antigraman. l.1.ep.15.

l.2.ep 99.100

Riol.P.apol. exc.in Qu.p. 17.ad.Turq. p.87. F comp.vet. med.exam.in Bau 163. Quer.incur. in.Riol.

P.Pal.Iau pal uersù; sexaginta; laurum sacrent suo nomini Palmariam,
Lib.Alc.triū. quâ fugent fulmina, quibus expirent ilicò: triumphum,
Cath.Med.e-log.Iou. θρίαμβον canant decernant sibi de Parisiensi Galenia;

– ἢ φῶς φέροι, ἢ δὲ γαλήνην.

Non eadem hîc nomina; sed causa eadem, cursus persimilis, laurea & sceptrum in manu Maiestatis Tuæ. Apotropæe, Alexicace, ne vindices, sed iudices:

Ouid.Fast l.5 576.

Stetq; fauor causa pro meliore tuus.

Qui Matris mihi charissimæ (Oxoniensis scilicet Collegij Diui Ioannis Baptistæ) iam [illegible] ulnus capitale, Nutricis itidem [illegible] gij nimirum Medico-[illegible] rum) cures exanguia, exucca probè vbera: [illegible] spiritum trahenti languidum adulteratoria adulterina vitulamina conantur exugere, minantur exhaurire.

Iosin.R.Sc.9. Reut.R.Sc.7. Hect.Boet.l.2 Non petimus, vt in honore summo, vt Regi Scotorum nono, habeantur Medici: optamus, vt septimo saluberrima sancienti, interdicatur, sub pœna capitis vel carceris, nequis se dicat Medicum, qui non in arte medica & diligenter studiosus, & expertus diu, & multum legerit, & multa egerit, dogmaticè, canonicè. Ab Angliæ Principibus, Tuaque Maiestate indulta priuilegia huic Medicorum Collegio Londinensi sint per Te sarta tecta. Fer opem qui spem dedisti.

Hor.l.3.od.24 35.

Quid leges sine moribus Vanæ proficiunt? –

quid bonæ, quid mores, sine viribus? Consulere, cauere Rei publicæ, eo quòd medicæ, qui valdè volumus, vel nō audebimus, vel non poterimus præstare quippiam, si refractarij, imperiti, importuni Empirici vel audebunt, vel poterunt non modò aduocare, sed adducere tribunos an plebis, an militiæ, consultos an iuris, an iustitiæ, Magnates an imperio, an impetu, vt authoritati, rogationi, decretis intercedant. *Cui enim sceleri* (vt de his queritur Libauius) *patrocinium deest? cui mendacio testis?*

Lib.l.2.ep.74. Riol.in Tur.p

Iuuen.sat.7.1.

Et spes, & ratio Medicorum *in Cæsare tantùm.*

Non erit nobis minùs dolori, & pudori, quàm ipsis, si

Det

Det veniam coruis, vexet censura columbas. sat.2.63.

Quin nisi æquè censeat de omni censu, sexu, equite, pedite, qui quouis ordine in tribu medico, æqua non est Censura. Sed æqua foret, si staret sententia; quæ abrogatur potentioribus, vt aurum Anthonio *disrumpitur*, corrumpitur, argento viuo, & aquis fortioribus. Quin quia ordinis hîc mentio, (qui nexus, neruus, decus Mundi, Regni, Rerumpublicarum omnium, ornata vt esse nequeant, quæ non sunt ordinata) ferat, firmet hunc ordinem Maiestas Tua, ne ordo Medicorum architectonicus, ne ordo Chirurgorum polychrestus, ne ordo Pharmacopœorũ Londinensium honestus, doctus, diues, vel inuicem distractus confundatur, vel inuasoribus Chymistis conturbetur. *Ne vnus idemq; Medici, Chirurgi, Pharmacopæi munus obeat; propter pericula quæ inde metuuntur.* Chirurgus manu medeatur exterioribus: *Pharmacopæus* δημιουργὸς *præscripto Medici iuratus* administret. Chymistæ, quod solum profitentur, si velint, possint, Pharmacopœos agere, in ordinem illorum redigantur. Pharmacopœos nouimus, qui norunt eadem, & plura, quàm Chymistæ. At omnis ordo inuertitur, Censura euertitur, tolluntur vnà Medici, Chirurgi, Pharmacopœi, si *vna* obtineat vnius Anthonij *Vniuersalis Medicina*; quæ omnia in omnibus. Sed ne obtineat (quæ nulla, nulli rei) & mihi propè minimo Collegium hanc demandauit prouinciam Anthonium insectandi, non vago, sed presso pede, κατὰ πόδα; & ne errores Anthonij, ceu venena, serpant in fontes publicos, à Tua Maiestate petit humilimè, *Senatusconsultum*, quasi *Parisiense*, Londini promulgetur, *nequis* Londini *de Medicina quidquam in lucem edat, quod non sit à Medicorum Collegio approbatum*: quod verò approbatum, typographis id priuilegio vt confirmetur. Et hæc, & reliqua dignetur Maiestas Tua eo oculo, & animo, quo solet errores confutatos; à Tuæ Maiestatis seruulo iurato deuotissimo

Gal. met. med l. 6. c. vlt. Brun. Seid. mor. inc. p. 56. 53. Riol. in Quer p. 14. Hic. cap. 6. Riol ib. ep. ded. f.

Matthæo Gwynn.

IN VIRI OMNI LITE-RARVM GENERE INSTRVC-TISSIMI, COLLEGÆ MIHI SEM-per amicissimi, Regij ad Turrim Medici, D. D. Guinnij, patrio idiomate Candidi, E-narrationem Physico-medicam.

INfantem spurium domino quia parturit Agar,
Illusit dominæ serua superba Saræ.
Ecce molam; venti profert Anthonius ouum:
Πᾶν ἄκος ἐκ χρυσοῦ, πᾶν δ᾽ ἄχος ἐστὶν ἁλός.
Torruit hic aurum salibus, potabile fecit
Instrumentali, quam malè fingit, aquâ.
Extulit arcanum: risum teneatis amici,
Queis Sal, Sol, Ignis, Mercuriusq; valent.
Prodijt in scenam (mittamus vellere caluum)
Vela dedit famæ nescius ipse suæ.
Impostura suis pereat parachymica fucis,
Quæ faculâ Solem posse iuuare putat:
De corio ludens alieno, calua, comata;
Vmbras quæ fumi venditat, illa luat.
Lucigenam metuat Nox mentis, capta numellis,
Quas καλὸς *authoris Candidi* ἔλεγχος *habet.*
Tandem ciuilis cingat tibi tempora quercus,
(Candide) suffocent quòd tua scripta lupos.

Guilielmus Paddy, Regius Medicus,
Eques, & Collegij Medicorum
Londinensium Præses.

IN

IN AVRVM, NON AVRVM,
Collegæ doctissimi D. Guinci.

Aurum, non aurum! sapit hæc inscriptio bellum:
Bellè proscribis, Candide, fraudis opus.
Quis dolus implicuit, fucato Anthonius Auro
Vt ludat plebem, quam vaga pica mouet?
Inscius, an quòd inops? inhiat dum turpiter auro
Accesias, animus, qualis auara manus.
Auro mors inerat: num vita ex morte resurget?
Spiritus an recreat, spiritus vnde fugit?
Vulgi Aurum, atque Sales, Aqua Cœlica, & ignis adurens,
Hæc notha, Spagyricis nota, probata minùs.
Plura sciens, odit qui prodit: nequis agyrta
Fraude tegat fraudem, Candidus Author agit.

Ioan. Craigius Regis Archiater.

AD D. GVIN MEDICINÆ Doctorem,

Prolem Candoris grauidâ te Mater ab aluo
Parturit; at nomen Wallia prisca dedit.
Wallia candorem, vi vocis, nomine signat:
Numen in hoc Guinni *nomine, an omen inest?*
Candor inest verbis, morum probitate refulget,
Doctrinâ, ingenio, candor vbiq; viget.
Candor Honestatem comitatur, corpus vt vmbra;
Candor virtuti sic comes esse studet.
Candidus est? Bonus est; perhibet sic vulgus Honestum.
Est malus? hic niger est; hunc fuge, cautus eris.
Tecum fœdus init candor virtute reuinctus:
Hic homini gratum te facit, illa Deo.
Auspicio fœlix sit nomen, & omine faustum:
Candoris partus Numine fultus eat.

Quis furor indomitus? quæ tanta superbia Mentis
Occupat Eurybatum, Ptocoponumque facit?
Auri sacra fames, quâ dementauerit Orbem,
Ingens spes lucri, turpis Auaritia.
„ *Scilicet id curat: quærenda pecunia primùm est,*
„ *Virtus post nummos; Ars malesuada docet.*
Quos animos profert amor hic sceleratus habendi?
Quos semel arripuit, qualia monstra creat?
O vanas hominum mentes, quas possidet Aurum!
Æquiparat pecudi, cum ratione caret.
Pocula non Circe, nec tam mala philtra Calypso
Miscuit, ac fatuo vendidit hic populo.
Vade, age, Guinne, feros Ciniflones pone superbos,
Queis satis ad prædam nulla rapina facit.
Rumpe moras omnes; tu fortiter arma capesse,
Et Chrysopæos contere victor ouans.

amicissimus Richardus
Forster. D. M.

Τὶ τοῦτο; χρυσὸς. χρυσός; πῶς; οὐχὶ ῥευστός;
Μὰ Δία καὶ πότιμος. πότιμος; τίς δημιουργός;
Ὁ μέγας Θεοφράστειος ἰατρὸς Ἀντώνιος.
Χωρὶς ἑτέρας μίξεως ἀπλύστατος.

Λέγεται πόλος πολυχρηστότατος,
Ἁπλοῦς, ἄμικτος, κ᾽ οὐ κεκιβδηλευμένος,
Ἁπάσας ἰάσασθαι διαθέσεις ἐπιτήδειος,
Τὰς παρὰ φύσιν. Φανερός ἐστι ψευδόμενος.

Χρυσὸς γὰρ παγεὶς ὡς κτῆμα ἐστὶν ἄριστον,
Οὔπω μὴ παγεὶς, οὐδενός ἐστιν ἄξιον.
χρυσὸς πότιμος ἐνδείκνυσι φλυαρίαν·
Πρὸς τοῦτον τοίνυν μὴ προστιθῇς καρδίαν.

Ἔῤῥει τὰ καλὰ τῆς ὄντως ἰατρικῆς.
Γυμνὰ τὰ κακὰ τῆς ληρώδους ἐμπειρικῆς.
Κατόρθωσε τυχόν τις, ὥστε θαυμασθῆναι
Κ᾽ ὕστερον ἀπέτυχεν, ὡς καταγελασθῆναι.

Μακρὸς ἐν δέλτοις λόγος γεγραμμένος,
Καὶ νέα ἰατρική, τοῖς παλαιοῖς ἀντίφθογγος,
Πρὸς τὸ δοκεῖν ὡς ἔχει τι καὶ κόμπασμα,
Τῷ ὄντι δ᾽ ἐστὶν ἀνθρωπίνη καινοτομία.

Ταῦτα σὺ Γοῖνθε διαμεμαρτύρηκας,
Καὶ ὡς ἐλέγχεται ψευδογραψάμενος.
Γραμματικὸς ψυχρός, ἢ φιλόσοφος ἐλλιπής,
Ἢ ἰατρὸς χρυσοπότης, οὐκ ἐστὶν ἀξιόπιστος.

Θωμᾶς ὁ Φρεάῤῥιος.

Τοῦ αὐτοῦ ἑξάστιχον.

Οἰνοχοεῖ Ἥφαιστος ἐπὶ κρατῆρι χρυσείῳ,
Ἄσβεστος δὲ θεοῖς πᾶσιν ἐνῶρτο γέλως.
Χρυσοχοεῖ Ἀντώνιος ὑαλίνῳ δὲ κρατῆρι,
Ἀνδράσιν ἄσβεστος πᾶσιν ἐνῶρτο νόσος.
Εἰς θάλαμον πρότερος Δῖα δ᾽ ἀθανάτους τε προσῆγε,
Δεύτερος εἰς θάνατον θνητὸν ἕκαστον ἄγει.

Εἰς εὐδοκιμώτατον ἄνδρα Ματθαῖον Γυιννὲν Ἰωάννης Ἀμμονδὸς ἰατρὸς Βασιλέως, καὶ Ἑρρίκου Ἄρχοντος τῆς Οὐαλλίας.

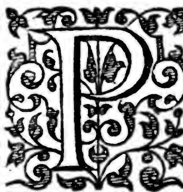
Τίς πόθεν εἶς ἀνδρῶν; ἐπεὶ ἐν παίδεσσιν ἰητρῶν
Οὔτις ἔην δ' εὑρὼν χρύσειά τε φάρμακα, πιστά τε.
Οὐ Χείρων, εἴπερ ἔθρεψαν θεοὶ ἔργνεῖ ἶσον,
Οὔτ' Ἀσκληπιὸς ἦν θάνατον καὶ κῆρας ἀλέξων,
Ἱπποκράτης δῖος, μ' ἱερῇ ἴς Περγαμίοιο;
Ἀλλὰ μὴν ὑπὸ δ' αὐτοῦ Παρακέλσου ψυχὴ ἐν ἐρήμῳ
Ἐν πέσσι γλαφυροῖσι δέ τ' Ἡφαίστῳ ἐαμιγεῖσα.
Ὢ, πόποι, ἀντίδοτος θήρος τε δὲ Μιθριδάταο
Ἀμβροσίη ἀθάνατος θνητῶν ἐνὶ οὐδενὶ κεῖται.
Καὶ χύσις ἐν τιμῇ χρύσοιο γε ψευδοπότοιο.
Ταῦτα δὲ ῥηϊδίως Γυιννῷ δ' ἂν ἐλέγχεμεν ἐστὶ,
Αἰὲν ἀριστεύοντι γε πολλῶν ἐξόχῳ ἄλλων.

Eiuſdem ad eundem.

Haud Medici, Muſas qui ſpernunt; nomine freti
Præripiunt doctis munera, iura, decus.
Pergama qui temnunt ſtulti, numenq́; Epidauri
Deformant, Cui nec venerantur opem.
Sunt quibus in vetitis mens eſt; Paracelſus, agyrta,
Sufflo in delicijs, Mulciberiſq́; chorus.
Nec deſunt miſeri, qui Aurum potabile iactant
Panchreſton cunctis Ambroſiamq́; malis.
Antyciras mittendus erit qui talia promit,
Sanior vt diſcat quid Medicina ferat.
Verùm, argumentis euincere fortibus æquum,
Hoc eſt ingenij, candide Guinne, tui.

PRÆFATIO F.A.

Ost multos & ineffabiles labores, vigilias, sumptus, præparationum fideli exercitatione continua, quæsita ego omnia ad optatum tandem perduxi finem auspicante Deo. Interea, nihil sinistri præsagiente animo, debitā mercedē expectans, frustraneos deploro labores. Ego triticum seminaui: Inimicus homo lolia in terram nostram inspersit. Ita rei bene gestæ comitem esse tristitiam cerno. Hanc igitur Apologeticam querelam in lucem emisi, iustam (vt spero) & honestam. Primum, vt me vindicem ab imposturæ crimine. Dein, vt industria, perfectio, veritas, atque experientia nostra certa, manifestentur omnibus. Non sum equidem nescius, reperiri paucos inter eruditos, qui hanc Philosophiæ partem non irrideant. Cæterum experientia practica, veritatem Theoriæ corroborat in omni disciplina. Itaque cohortor omnes, ne pulcherrimam rerum experientiam temere reijciant. Non vos vnquam pœnitebit (ô viri sanguine & virtutibus generosissimi) ista perlegere, & vera esse scire: sub breuiusculo sermone totum hoc negotium comprehensum esse voluimus, ne tædio vobis esset prolixa oratio. Non expecto vt liber euadam à censoribus maledicis ac inuidis. Sed nil eos moror. Gratum erit omnibus (nil metuo) naturæ ac artis amicâ prouidentiâ, duros mortalium languores benignè posse refocillari.

Virescit vulnere virtus.

ANTIPROOEMIVM M.G.

Abores, *sumptus*, *vigilias* Alchymistarum non tam *ineffabiles*, quàm sunt inutiles, nec miror, nec miseror. *His parum est errasse, nisi errori damnum, damno labor, labori pudor ac-* Petrar. rem. for. l. 1. d. 111.

crescat. Horum quis est successus, præter cinerem, fumum, sudorem, suspiria, verba, dolos, ignominiam? Sic sibi creant malum: & qui vult decipi, decipiatur.

Alb. Alch. p. 614.

Cui labor in damno est.--

-- iniuria nulla volenti.

En tamen *quæsita omnia ad finem optatum qui perduxit.*

Plut. Marcel. Quin igitur exclamat Archimedes, εὕρηκα; in libo fabam, puer! qui nihilominus quasi auratus, an auritus, Midas

Ouid. Met. l. 11

-- male vsurus donis --

-- diuesq; miserq;

Effugere optat opes, & quæ modò vouerat, odit.

Nihil præsagit, mercedem expectat: sed *frustra* est. Sic solet, sic debet fieri. *Deplorat* posteà, qui anteà non explorauit. *Seminauit* (tam mali hodiè in seminario, quàm olim boni) *triticum* forsan (sed non ritè trituratum) in solo fortè saxoso, vel spinoso: at *inimicus homo lolia inspersit*: habet (putà) Pluto, quod agat cum auro Anthonij, *dum dormijt*. Hinc *rei bene gestæ* qui comes? *Illustribus* olim *inuidia*: isti *tristitia*: acsi seipsâ virtus non sit contenta, nedum voluptas, gaudium, ac merces sibi: An verò Italis, *A d'vn tristo tempesta il pan in forno?* an tristi Ouidio,

Matth. 13 25.

Vel. Pat. l. 1.

Ou Pont. l. 2. el. 10.

Doctrinæ pretium triste Magister habet?

Fast. l. 5.

an *Morum quos fecit præmia Doctor habet?*

Antè *quærit*, & *inuenit*; cur ergo nunc *queritur*, nec exauditur? Non *apologiam* querulus, imò apologum emisit quæstuosus.

Tibul. l. 4.

Qui sapit in tacito gaudeat ille sinu.

Num se impostor vindicat, qui *imposturam* asserit? Num mox *industrius*, *perfectus, verus, expertus* asseritur, qui proclamator sui? A viris doctis, probis, exceptione maioribus censuram vidi, quâ *valdè imperfectus, & prorsus indoctus* reprobatur. Quæ verò hìc *querela?* quæ defensio? *Nec* ipse *nescit*, hæc *eruditos irrisuros*. Hæc ipsi ideò arrident magis? an isti rident (rudes, non eruditi) quæ non sunt

Act. Col. Med. p 146. b.

ſunt irridenda?

-- Populus me ſibilat, at mihi plaudo,

dicat non malè Timon μισάνθρωπος; at meliùs Hector, *Lætor laudari abs te laudato viro.* Ab *eruditis* equidem nolim *rideri*. Caret veniâ, qui ſciens volens peccat. At munit *praxis theorian.* Et monet *praxin theoria.* Et praxis ἄλογος, & λόγος ἄπρακτος putatur ἀτελής. A ſuo Arnaldo, vel Richardo, vel Ariſtotele diſcat, & dicat (vt alia) memoriter, *Non poteſt in practica bene aſſueſcere, cuius mens in theorica renuit deſudare: quoniam ſecus* (dicat, & cœcus) *procedit ad practicam ſicut aſinus ad cœnam, cui roſtrum indat inſcius.* Nec ſolâ meditatione, ſed medicatione cognoſcendum. At *rerum pulcherrima experientia.* Imò periculoſiſſima: & tanto pulchrior Prudentia, quanto Pallas Vulcano, vel Cyrene Proteo. Illa quidem διδάσκαλος, ſed μαστιγοφόρος, magiſtra, ſed ſtultorum; eaque σφαλερὰ, à qua ſunt σφάλματα: imò & ἔλεγχος, vnde Empirici Hippocrati dicuntur ἔλεγχοι, ἀνίητροι, medicorum nomine indigni, artis probra. Quo modo *non pæniteat* lectores *perlegiſſe*, quæ author *deplorat, queritur*, elaboraſſe? quæ *pauci inter eruditos non irrideant*! Liber magnus etſi ſit tædio; liber malus, etſi breuiuſculus, erit faſtidio. Vt *liber euadat à cenſoribus non expectat*, nedum expetit, fortaſſe ſibi conſcius. Cenſoribus ſic debet commendari, vt ab Auguſto, à M. Philoſopho, *Si dignus erit*. Cenſores κατ' ἀντονομασίαν in orbe Londinenſi quatuor, ad impoſtores coercendos, examinandas Medicorum peritiam, Pharmacopœian ciuium. At hi *maledici ac inuidi*. Maledictum hoc oris impuri, frontis perfrictæ, mentis maleuolæ & maleſanæ. Non eſt, aut cur, aut cui inuideant, qui nihil vident inuidendum. His, vt Catoni Cenſorio, & maledicere inſuaue, ἀηδὴς, & malè audire inſuetum, ἀηδές. Sciat tamen Anthonius Auguſto linguam eſſe, vt *ſiquam maledicendo voluptatem ceperit, eam malè audiendo amittat.* Sed *nil eos moratur.* Moratur

Hor. l. 1. Sat. 1.
Cic. ep. fam. l. 5. & 15.
Heur. in Hip. præc. t. 3. è Nazianz.
Arn. Vil. præf. Roſar.
Ric. Angl. cor. c. 2. f.
Ar. perf. mag. p. 104.
Heur. in Hip. eleg. t. 1.
Ram. in Virg. Geor. l. 4.
Pind. Olymp. od. 4.
Hip. præcep. t. 9.
Suet. Aug. c. 56.
Iul. cap. in Ant. Ph.
Plut. Cat. Mai.
Suet. Aug. c. 51
Sal. in Cic. p.

magis, ciniflones, circumforaneos, agyrtas, nebulones, ſpagiros, μαγείρους qui miratur, imitatur, æmulatur. Si Romam incoluiſſet priſcã, Cenſores coluiſſet magis, aut ſuo doluiſſet malo. Sed eſt Thraſoni (nil metuit) *iſthuc datum, vt ſint grata quæ facit omnia*, & *omnibus*. Si nouum fortè, gratum foret; at notum & lippis & tonſoribus, à Seuerino quod hic didicit, *poſſe languores refocillari*, ſine Anthonio, & ſine antimonio, aut quouis foculento, poculento. Sed Senecæ, *qui ſcit vereri, ſcit tutò ingredi.* Vereri diſcat igitur, & reuereri: & *vulnus* à me habeat, in ſe *virtutem* qui non habet; nec hanc *virentem*, ſed illud *reuireſcens.*

Ter. Eun. act. 3. ſc. 1.

Seu. Id. med. ep. ded.

Sen.

Vileſcit vana voluntas.

Cap.1. Potabile Aurum, an ſit. F.A.
Cap.2. Potentiſſima Medicinæ vis latet in Metallis.
Cap.3. Inter Metalla Aurum ſummum obtinet in aſtruendâ verâ Medicina.
Cap.4. Myſterium Auri ſoluendi, & per Alembicum eleuandi.
Cap.5. Petit Author publicum examen fieri veritatis huius Myſterij per oculatos teſtes, aut ſilentium imponit oblatrantibus ſempiternum.
Cap.6. Quòd Aurum potabile vniuerſalis Medicina dici mereatur.
Cap.7. De multiplici vſu ac viribus noſtri potabilis Auri.

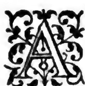
Cap.1. Aurum Putabile admittitur, non Anthonij Potabile. M.G.
Cap.2. E vegetabilibus & animalibus non minora medicamenta, quàm è mineralibus.
Cap.3. Aurum in Medicina præſtat minus.
Cap.4. Aurum eleuare, ſoluere, eſt μυσαρὸν, non μυστήριον.
Cap.5. Facto examine Author damnatus, ne obſtrepat vlteriùs.
Cap.6. Nec vniuerſale vllum medicamentum, nedum id aurum.
Cap.7. Abuſum, non vſum, magis virus quàm vires, habet Aurum Anthonij.

CAP. I.

Potabile Aurum, an ſit.

F.A. *Vrum, ſolidiſſimum illud corpus, ac primum Metallum, ignis furioſam flammam non pertimeſcens, aëris corruptioni reſiſtens, ærugini terræ, & aquæ putrefactioni. an humano labore ac artis miniſterio ita ſubigi poſſit vt tutò intra humanum corpus ſumatur: præterea, vt etiam in Medicinam ſalubrem euadat, & ſummarum virium, (vt pollicentur Chymici) iudicium iampridem eſt valdè anceps apud eruditos. Confligunt de hoc milites, & vbi ſteterit victoria in ancipiti eſſe credunt plurimi. Non aſſentiuntur Platonici, non Peripateticæ ſcholæ.*

C.I. *De Auro putabili, potabili, portabili.*

M.G. Vreus aſinus, ſtolidiſſimum id corpus, ſi pro ſe proloquatur (loquutum ſcimus aſinum, & Apuleium legimus, & pro illo Agrippam & Nolanum; & pro auro loquuntur ſæpe, ſilent quandoque leguleij) non aliter, quàm hic, pro ſe declamet; non modò primas ſibi vendicet, ſed elementis omnibus indicat pro ſe bellum, & præ ſe nihili exiſtimet. Hic verò dubium, an aureus, an inauratus; an leo, an pelle tectus leoninâ; an μύϛης, an portans myſteria. En πρόσωπον τηλαυγὲς, en
Pind.Olymp. 5. ſplendida quæ ſuadet Pindarus exordia.

Ouid.Met.2.2 *Claramicante auro.*—

Eup.Satyr.p.2 27. Quin *Auri triumphum* concinit Euphormionis? *Aurum* crepant ipſę fores. χρυσόστομος, & bellum caput, ſeu aureum, ſeu æneum, ſeu ligneum, ſeu luteum, quum *aurum* loquitur, quis non allicitur, vt audiat? vt audiens inhiet? vt inhians amplectatur? Etſi id caput, at non hoc

Hor.l.1.ep.4.6 *--corpus ſine pectore.*—

Lydius lapis probet *aurum: aurum* probabit hominem. Gallis prouerbium, *Or eſt, qui or vaut.* Sed vereor, vaginâ aureâ

reâ ne enſis concludatur plumbeus. At *ſolidiſſimum*. Quî conſtat? annon *illitum hydrargyro fragilius euadit oui cortice?* annon malleis ſubigitur? annon *aquâ Regis ſeu ſeparationis colliquatur?* Quin ſi ſit *ſolidiſſimum*, noſtris ventriculis quî poteſt coqui, euinci, in chylum alterari, in chymum mox qui abeat? At *primum eſt metallum*. Quo modo? an tempore? Vtcunque prima ætas aurea; è ferro tamen gladium, & Adam fodiſſe ferro terram, & Tubalkain ære & ferro operatum priùs accepimus, quàm vſpiam effoſſum *aurum*. Card.ſubt.l.5. Scal.exer.272 Gen.3. & 4.

Inde nocens ferrum; ferroq; nocentius aurum
Prodijt. -- Ou.Met l.1. 75.

An naturâ? Si *metallorum pater ſulphur*, *mater argentum viuum* Chymicis, *materia remotior* eſt *glutinoſus halitus & humidus* Peripateticis, *in ſuis mineris qui morâ maturatur*, *vt ex argento ſæpiùs in aurum excoquatur*; Richardo Anglico, ſi *non* ſit *aurum*, *quod non priùs fuerit argentum*; certè ſi non argentum, at argentum viuum auro naturâ prius; & crudiora coctioribus ſi ſunt priora, & plumbum & ſtannum auro erunt priora. An ordine? Si rectè à Cardano *ſeptem Planetis ſeptem metalla* comparentur; imò ſi Chymicis illorum iſta nomen ſuſcipiant, vt *plumbum Saturnus, cuprum an ſtannum Iupiter, ferrũ Mars, aurum Sol, æs Venus, electrum an hydrargyros Mercurius, argentũ Luna* appelletur (etſi *Luna argentum* Paracelſo *viuũ* potiùs, *plumbũ Mercurius, argentum Saturnus* ex rei natura nominetur) ſeu recto ordine, ſeu retrogrado enumeres, Libau.com. met.l.1.p.5. Ariſt.met.l.3. c.7. Mag phyſ. per.l.5.c.1. Ric. An.Corr. c.16.p. Card.ſubt.l.6. Morel.met. cau.p.14. Par.mor.met. l.3.tr.2.c.4.

.-- *medium non deſerit vnquam*
Aurum -- *quod mediũ eſt, atque inter vtrunq; probamus.*

An tandem dignitate? Hîc ſi vſpiam, ſe exerit (ſub Phaëtonte vereor) Claudian. Mart.l.1.ep. 58.

Aureus axis --
-- *temo aureus, aurea ſummæ*
Curuatura rotæ. -- Ouid.Met.l.2.

Imò Solares aurei, quaſi Sol ſolus, dux orbium, lux lumi-

num, admotis virtus, & remotis vita,

L.4.223. *Omnia qui videt, & per quem videt omnia tellus, Mundi oculus.--*

Age, primas ferat; addo, secundas, tertias, per me, per Medicos, Phœbus hic noster, φῶς τοῦ βίου. Det verò pœnas Phaëton, & suo Pico, & nostro Plinio, & Spartæ, & Spartaco, aurum si non eijcientibus, at parui æstimantibus: imò & suis, Paracelso, cui *sunt eiusdem valoris omnia; carbunculus non præstat topho; pinus non est ciparisso deterior; qui primus argento aurum prætulit, fecit iduaritiâ:* & Penoto, cui *Philosophorũ Saturnus reuerâ excellit Solem & Lunam.* Quin vt *Antonius est vsus aureis in omnibus obscœnis desiderijs, pudendo crimine etiam Cleopatræ:* ita censore Plinio, *Antonius in contumeliam naturæ vilitatem auro fecit, opus proscriptione dignum.* Interpretetur hæc, vt poterit, Anthonius, & ad se de se referat. Quin vt metalla Græci, non tam quòd μεταλλᾶν illa scrutari soleant, quàm quasi μετὰ τὰ ἄλλα nominant, quòd *vbicunque vna inuenta est vena, non procul inuenitur alia*, vt scitè deducit Plinius: sic non inscitè dixerim, μετ' ἄλλων, μετ' ἀλλήλων, quòd alia cum alijs, & cum seipsis inuicem collata, in suo quoduis genere, *metallum primum.* At *ignis furiosam flammam non pertimescit.* Quid speret, quid *timeat*, quid sentiat quod sine sensu, sit sine sensu qui censeat. An *aurum* Martyr est, cui

Plin.nat.hist. l.33.c.3.

Par.param.l.2 c.2.

Pen.Lon.tra.4 ter.Chy.

Plin.ib.c.3.m.

c.6.p.

Prud.perist. hym.5. *--stridens flammis lamina*, aut *ludus* est, aut lucrum? an Salamandra cum igne vt pugnet, eumque expugnet? Imò (vt alij loquuntur castigatiùs)

Æli.anim.l.2. c.31.

Ouid.Trist.1. *--spectatur in ignibus,--*

Met.2. *--fluit ignibus,--*

Plin.nat.hist. l.33.c.3. *præfertur cæteris, quòd rerum vni nihil igne deperit, durante materiâ in rogis & incendijs.* Sed iste φαιδρὸς Phędria, quàm *bono sit animo*, cum *accedit ad ignem hunc*, si non *totus tremat horreatq́; postquam aspexit*, si ex aspectu affectum iudices, en aspice, vt ignitione primùm infuscetur, num hîc

Ter.Eun.act.1 sc.2.

ira?

ira? deinde impallescat, num hîc timor? posteà flauescat, num hîc zelotypia? demum, cum *salua res est, erubescat*, Adel.áct.4. num hîc pudor, an splendor magis? vt *in nigredine albedo*, (c.5. *in albedine citrinitas, in citrinitate rubedo* Libauio *delitescat*. Liba. com. met.l.1.c.4. Sed *igne* cur *non comburitur?* Certè *comburitur*, at non, vt cætera, consumitur: Id color, & fluor indicant. En autem huius (vix veram, sed sibi pugnantem) rationem. *Quia vnum* Hic c.3.p.28. *elementum protegit aliud aduersus ignis pugnam*. De pugna elementorum, quæ sunt

Non bene iunctarum discordia semina rerum, Ou.met l.1.9.

cum quasi Cadmæi,

--cadant per mutua vulnera fratres, L.3 123.
Frigida depugnent calidis, humentia siccis, L.1.19.
Mundum quin lanient,-- 58.
--tanta est discordia fratrum, 60.

sæpe audiuimus: de *protectione* nunquam. Imò vt ipsis inditum, & insitum sit μεταβάλλειν, μεταβαίνειν, transmutari, Arist ort.& int.l.2. transmigrare, adeoque generari inuicem εἰς ἄλληλα, & ἐξ C.4.t.26. ἀλλήλων, idque ταχύτερον, βραδύτερον, faciliùs vel difficiliùs, C.5.t.33. πρὸς ἄλληλα vt habent σύμβολον, vel sunt ἀσύμβολα, non tota quidem, sed ad partes, res nota: sed vt se *tegant*, vel alia, *aduersus* alia, res est alia atque alia, noua, & à philosophorum sensu aliena. Sed ignis quęnam *pugna?* vt vexet, voret, Anima.l.2.c.4 vastet, idque ἔμπυρον εἰς ἄπειρον. Quis verò *ignis* ille? an So- t.42. laris, lustrans, illustrans, educens, educans, maturans omnia & moderans? hic pugnat nulli, at propugnat multa. An cœlestis, animans, armans, formans, firmans, seruans, sanans hominem? hic amicè versatur cum amicis, non nisi malis aduersatur. An elementaris: qui Gallico Poetæ *elementum melius*, & meliùs describitur,

Flammiuomus, motus fons, lucifer, æstifer ignis, Bart.sept.1.
Viuificus, sordesque fugans, coquus, & faber auri, die.2.857.
Chirurgus, figulus, chymicus, fusor, stratiotes,
Bombardarius, omnia qui valet, omnia præstat.

C At

Scal.subt.ex.9 At hic Scaligero, *feruor purißimus, nihil consumit*, magis consummat plurima. Terrestris Chymico relinquitur, qui tantum illis cedit,

Bartas ib.877 *– quantum funalia Phœbo*,

vt ille loquitur. Hic sit *auxilium auxiliorum, vt forma formarum anima*, vt manus organorum organon, sit instrumentum artium, homogenea vt congreget, heterogenea vt separet, coquat, attenuet, permisceat, & edat pleraque, agat in plurima, actiuus maximè, calore, raritate, subtilitate: non tamen absumit magis, non dico ebenum, sed cineres, quàm *aurum* excoctissimum. Hic ipse Doctor, si extitisset verè aureus, non merè cereus, feruorem examinis, non dico cineritium, subijsset, sustinuisset, exantlasset, volentiùs, valentiùs. Imò, si ipse tam validus, tam *solidus*, (addo) tam sapiens fuisset, quàm quod præ se fert *aurum*, vt vt igni, Mercurio, aceto, salibus, ad tempus, ad speciem, ad opinionem hominum, cessisset aliquantulum, vt Parthus fugax, pugnax; iampridem tamen fortior, fortè ferocior, certè feracior, ad sese redijsset; nec granulum substantiæ, ponderis, existimationis perdidisset. Nunc illa imminuta, *ignis* extinguitur, *aurum* subducitur, *aqua cœlica* fingitur, liquor auro tingitur, rei pauxillum additur, fraudi plurimum, famæ parum. Hic autem *elementum* dicit *calidum frigido & humidum sicco in auro optimè contemperatum*. A suis carbonarijs carbonem nigrum caueat, qui elementa, temperamenta vel illa supputet, vel putet vlla. Nam illa an sint, an alia; & illa quot, & qualia; illorum μίξεις, κράσεις, συζυγίαι, μεταβολαὶ, actiones, reactiones; an sint in mixtis, an actu, an potentiâ, an formæ, an qualitates, an totæ per totas, an per partes; in scholis Physicorum vt vt trita, & medicinæ alphabetica; analphabetis tamen Chymicis vel sunt nefanda, vel ne fando quidem audita. Vt autem elementum *in auro calidum*, vel ἐγκρατεία αὐταρκὴς, *aduersus ignem protegat*, nihilo faciliùs expediet, quàm cur *Pyrausta in igne viuat*,

Bac.sap.vet.c.26. Hic.pag.18. Plin. nat. hist. l.11.c.36.

viuat, extrà emoriatur; cur vt *buxum durities*, sic & *ligna* L.16.c.36.
& vestes oui perfusio ab igne tueatur; *cur linum viuum Indiæ* L.19.c.3.
asbestinum, melius iniuriâ, splendescat igne, ardendo viuat,
ἀσβέστοις *ignibus non absumatur*; cur *Æties igne deperdat ni-* L.19.c.1.
hil; cur demum *in dextro pede Pyrrhi pollex, lienosorum me-* L.10.c.3.
dicus, cum reliquo cremato corpore non sit absumptus; vt &
nostri *pollicis ossiculum, Luz dictum Hebræis, resurrectionis* L.7.c.2.
nostræ seminarium, nulli corruptioni obnoxium, ne igne qui-
dem peruincatur; & *Hirpiarum familiæ, annuo in sacrificio,* Agr. occ.ph. l. 1.c.20.f.
super ambustam ligni struem ambulantes non adurantur; in Riol. Ich anat.
illis si Plinio, in penultimo Agrippæ & iuniori Riolano p.155.
habeatur fides. Sin elementa Chymicorum magis sapiat
(quorum ὁμογενῆ quin ponam elementa, duo Græca, ἀμα-
θίαν, ἀναίδειαν, duo Latina, desipere, decipere) *metalla om-* Par.parag. c.
nia (vt omnia) cum constent Paracelso *è sale, sulphure,* de philos.
mercurio, (sed salem non habet Quercetanus, Libauius, Que. resp. ad Aub.p.31.
cæteri) & *ignis perimat, denigret, alteret, comburat minera-* Lib.com.met
lia propter admixtum suphur, aut non erit in *auro* sulphur, & l.1.c.1.
sic erit in *auro* vnum principium, argentum viuum, & sic Moresf.met.c.
ex vno vnum; aut *ignis* malè habiturus *aurum*, sulphur p.33.
quòd habeat. Sed quia Quercetano *perfectum aliquod me-* Querc.ib.
tallum dici non poterit, nisi à quo separatum fuerit ipsum sul-
phur, solum aurum asseritur expoliatum omni sulphure, quâ
ratione est immune ab omni corruptione, & in igne, & extra
ignem. (Tam non corrumpat vtinam, quàm non corrum-
pitur.) En aduersariã allatæ rationi, sed æquè verã, vt non

Compositus meliùs cum Bitho Bacchius.-- Hor.l.1.sat.7.

Nam ipse ex auro vt eruere post Paracelsum docet tria
principia, vitriolum seu salem, sulphur, & mercurium, si v- Quer. tetrad. c.32.
num relinquatur patiens, idque metaphoricum (*argentum* Resp.ad Aub.
viuum) exulet *sulphur* agens, idque non vulgare, *sal* in auri ib.& post.
principijs ne nominetur quidem? Sic pugnant ipsi secum;
sic pugnent illis alij. Quin illa aërea, vel ignea, vt induref-
cant, vt concrescant, durum videtur, si non mirum. Quin

P.45. Ad Riol.p.21 ipsa cum in mineris nudâ potentiâ, non actu inueniantur (quod enim non est, quis inueniet?) *nec in natura sua, sed in natura terra* (vt ipsi loquuntur) quo modo metallorum proxima materia possunt esse? aut tantùm possint esse, sed Mor.met.cau P 30.34. ne sint vtique, vt syllogizat Moresinus. Sed de his elementis posthac plura. Chymistis interim (penè dixeram, Chimæris hominum) vt aquâ & igni interdicatur, æquum existimetur, qui metallorum elementis & aquam & ignem interdicunt. Sed *Auri* maiestas regia fruatur priuilegio, vt-Arist.met.l.3. c 6.f. cunque aquâ Regis colliquescit, at ne lædatur vel ab igne, cum hoc elogio Philosophi, μόνος ὁ πυροῦται, hoc Poetæ,

Augur.chrys. l.1. -- *vni nil deperit.*--

Hic autem Hermaphroditus (acsi conflatus ex Hermetico & Aristotelico, nec tamen sapiens alterutrum) præ *auro* suo amasio, præcipua Naturæ fundamenta, firmamenta, emolumenta, ornamenta, munimenta, monumenta, quatuor nimirum elementa, non dico priuat, sed deprauat, delumbat, demolitur. Nam & *resistit aëris corruptioni.* De Lip.l.1. ep.19. *aëre, corrupto, corruptore*, vt Lipsius de *vulgo* loquitur. Sic sunt nimirum elementa, olim vt sensimus, sic sunt ex elementis pleraque, vt experimur hodiè; si propugnant, apprimè necessaria; sin oppugnant, valdè nocitura; gladij, sed ancipites; phalanges, sed ἀμφίστομοι, argumenta, sed ἀντιστρέφοντα. *Ignis*, si fauet, quid fouet amabilius? sin *furit* (quod *furens* dicit) quid vrit horribilius? *Aqua* refrigerat, quid blandius? submergit, quid asperius? *Terra* sustinet, quid fructuosius? premit, quid onerosius? *Aër* reficit, quid salu-Pa Iou embl. Na Com. myth.l.2.c.4. tarius? inficit, quid pestilentius? Fulmen est, aut expiat, aut obruit. Iuno est, & Heben parit, quâ vigemus; & Martem, Plat.Cratyl. Arist.ort.iot. l.1.c.10. quo perimus. Apollo est, & ἀπολλύων, & ἀπολύων, interitum recessu, ortum accessu afferens. Præsidium, si purus, tenuis, apertus, serenus, temperatus: pernicies, si impurus, Gal. meth. med.l.9.c.14. crassus, nubilus, circumclusus, computrescens. Cætera deligere, dum placeant, potes; si displiceant, potes defugere:

at

at *aërem* deligere fortaßis potes, vt purus, ne impurus; defugere sine dubio non potes, vt nullus, ne qualis qualis hauriatur. Non hauritur? mortem affert: hauritur insalubris? morbum infert: hauritur salutaris? vitam profert, morbum aufert. Nec tollis morbum sine illo, nec tueris sine illo sanitatem. In *aera, habentem mores varios*, id dicas Martialis, quod alius in leguleium,

Loc.aff.l.6.c.5 Ficin.?a tu. stud.l.2.c.18.

Difficilis, facilis, iucundus, acerbus es idem:
Nec tecum possum viuere, nec sine te.

Mart.l.12. ep. 47.

Corruptionis verò *aërem* hic primò cur insimulat? Si *aër* philosophis *ad generationem aptißimus*, ineptus est, *corruptionem* qui insinuet: sin illis *ad generationem non necessarius*, non necessaria *corruptio* cur huic ingeritur? Si *aër* Hippocrati ἀθανατόν τι καὶ πάντα νοεῖ, *& immortalis est, & omnia intelligit*, si *motum exhibet & sapientiam*, si *author omnium & dominus*, si *cursum conseruat Solis perpetuum*, quàm nihil intelligit mortalis iste, quàm frustrà mouet, quàm non sapit, vt est rebellis, vt corruptus, qui *corruptum* solummodò epitheton ascribit *aëri*? Si *aer cœlestis nuncius* Ægyptijs, *cognatus humano corpori* Galeno, *spirituum ventilator* Fernelio, sit hic indignus haustu *aeris*, inhumanus, impurus, *corruptionem aëri* qui solam obijcit. Seu verum sit ex parte alterâ, quod Scaliger, seu quod ex altera Cardanus asserit, *immotus aër* quòd *corrumpat, conseruet qui mouetur*, (mouetur autem semper elementum aëris) quòd *circumclusus corrumpat animalia*, *conseruet alia quæ carent animâ*; *liber corrumpat ista*, *sed conseruet illa*; vterque tam pro *aëre*, quàm contrà loquitur. *Corruptionis* autem nomine, hic tam quòd corrumpatur, quàm quòd corrumpat, arguit. Nec enim corrumpet, nisi corruptus. Hic nisi corruptum, nihil. *Corruptionem* verò *aëris*, vt mox *aquæ putrefactionem*, cum dicit; distinguat, vt doceat (si Doctor est) an dicat disertè φθορὰν, an σῆψιν, an σηπεδόνα, an σαπρότητα? Nam & hæ differunt, & vix de vllo hic harum vllam euincat elemento: vt

Cardan.subt. l.2. Scal.exer.10. 27. Hip.carn.c.1. mor.sac c.12. Flat.c.4.5. Alem in Hip. de aër.præf. Gal.san.tu.l.1. Fer.physiol.l. 6.c.18. Card.subt.ib. Scal.subt.ib. ex.31. Nobil.ex.4.

Arist.met l.4. vt Philoſopho, *ἅπτεται πάντα τὰ ἄλλα, πλὴν πυρὸς*, ex quo hic
c.1. hæc diſcat, quæ adhuc neſcit. Deinde de aëre determinet, an totus, an ſolus, an ſimplex, an *κατὰ μέρος*, an *κατὰ συμβεβηκὸς*, & quibus de cauſis, modis, corrumpat, corrumpatur. Demum de ſuo promat ſubtile aliquid vel philoſophicum, Cardani inſtar vel Scaligeri, vel Auicennæ, Raimundi, Cacophraſti è Colcodea, auro ab aëre quod immineat periculum, quod indicatur prælium, magis quàm lapidi, argento, gemmis, metallis ſolidis & mineralibus; & id quî propulſetur, exantletur, ſuperetur, ab illo magis, quàm ab illis. Enodet priùs hæc

Virg.ecl.3. *—& erit mihi magnus Apollo.*

At & *reſiſtit æruginí terra. Terra æruginem* quis vnquam tri-
Colum.l.7.c.2 buit? quis audijt æruginoſam? Ferro ferrugo, æri *ærugo*, v-
Gal. Mar. pro. trique rubigo à Grammaticis aſcribitur; & fortè *ærugo aëri*,
doct. c.28. quòd *æris & aëris* ſit Galeotto *idem ſonus, idem ferè ſenſus.* Huic verò hoc nomine id Martialis conuenit,

Mar.l.2.ep.61 *Vteris ore aliter nimiâq; ærugine captus,*
5. *Allatras nomen quod tibi cunque datum eſt.*

ſed vt addit Horatius,

Hor.l.1.ſat.4. *—hic nigræ ſuccus lolliginis, hæc eſt*
100. *Ærugo mera.—*

Hic.præf.lin.6 Sed hæc vt illi competit, ſic per metaphoram illius *tritico* ſeu *ſegeti*. In terrã durior tranſlatio. Nũ æs è *terra* quòd eruitur, *ærugo* in *terram* irruet? Quin aurum è *terra* quòd extrahitur, auruginem ſeu morbum regium ab illa contra-
Dioſ.l.5.c.91. het, aut illi impertiet? At æruſcator hic, *θηρίον ἰοβόλον, ἰοβόρον*,
92. ærucam ſeu *æruginem*, non modò cum ſuis metallurgis, ſed
Plin.l.34.c.11. cum Dioſcoride, Plinio, non modò *ξυστὸν* fictitiam, facti-
12. tiam, fuſilem, adulterinam, ſed genuinam è Cyprijs metallis, è lapidibus, è ſpeluncis, & *σκωληκίαν* foſſilem eliciet, vt *terræ* virus afflet. Vetus querela Matris magnæ in tales
L.2.c.63. terræ filios ſeu *γηγενεῖς*, quòd *mitis, benigna, indulgens, vſus mortalium ſemper ancilla, bonâ fide creditum fœnus reddit,*

Quod

Quòd pecori frondes, alimentaq; mitia, fruges
Humano generi,— Ouid.Met.l.2.

imò & *malorum genuit remedium, quod illi fecerunt vitæ venenum*: illa *illorum nomen prorogat*, illi illius Threicijs inurunt notis; & *inter crimina ingrati animi hoc ducit, quòd naturam eius ignorant; suis illam criminibus vrgent, culpam suam illi imputāt, rerum naturæ elementa inficiunt, ipsum quo viuitur aërem in perniciem vertunt, nec vllum aliud abomitati spiritus præmium nouere, quàm odisse omnia*, nosse paucissima. In illam ergo apage, Plin.nat.hist. ib. L.18.c.1.

— viridi tinctos ærugine versus; Mart.l.10.ep.33.5.

quos non inuidia, sed inscitia, excuderit, effuderit. Nam si exponat *aërem corruptioni* (siquid aliud) humiditas, caliditas, raritas, tam corruptæ filiolæ sat castæ matres, ne

— mordax ærugo voret,— Sedul.

imò ne violet hanc Bonam Deam, obstabunt & præstabunt ipsius siccitas, frigiditas, crassities, præstantes animis & armis vindices. Quin si ex illo Naturæ penu inexhausto tot depromantur, imò exurgant indies (plusquam ex Indijs) non modo ὀρυκτά, sed μεταλλευτά, imò nec φυτά (quamuis hæc omnia agnoscant *Terram* parentem, nutricem, patronam, πλουτοδότην suam) sed quas non alio condecorauit nomine, quàm suo, *Terra*, eæque ἀλεξίκακα, ἀλεξιφάρμακα, ἀλεξιτήρια, quæ doment deleteria, vt multæ veteribus, plures recentioribus Sigillo comprobatæ; num *terra* vel tam impotens, vt ab *ærugine* se non defendat? vel tam impura, vt partum aureolum fœda *ærugine* aspergat, polluat, contaminet? Haud dixeris. Quin è Catone Plinius, cum *terræ* vitia enumerat, & multa numerat, sed multa paucis (vt *qui plus dixerit vnâ significatione, quàm possit vllâ copiâ sermonis enarrari*) de eius *ærugine* ne verbum quidem; vt quæ illi ab ære, non *terra*, deducatur; in illo, non hâc, hæreat. Verùm hic Diosc.l.5.ac 170.ad 182. Scal.subt.ex. 33.2.93.94. 347. Plin.l.17.c.5. L.34.c.11.12.

— ignorat, quid distent æra lupinis. Hor.l.1. ep.7. 23.

Quin

Cæl.Rh ant. lc.l.6.c.2. Quin si *æris appellatione auru n etiam continetur* iurisconsultissimo Vlpiano, etsi hic in meo non sit ære (in alieno forsitan) illum tamen lacessam ære suo, & petam ab illo, cur *aurum* magis *terra ærugini*, quàm *auri* aurugini resistat *terra*? si in quouis metallo quoduis insit metallum secundùm magis & minùs, vt tenent metallurgi, cur magis cum ære pugnet aurum, æs auro quàm repugnet? Habent hæc symbolum; & capiat à Glauco Diomedes,

Hom.Iliad.ζ. χρύσεα χαλκείων.—

Aurum auro conglutinat ex ærarijs chrysocolla: nec aurum vt adurat, nec vt erodat, nec vt inquinet, se offert vspiam *ærugo* æris, nedum *terra*: nullam vim inferenti, nullum offerenti vitium conciui quis resistat? Qui pugnam somniat, edormiat victoriam: qui cum laruis luctatur, triumphet cum lemuribus. At & *resistet aqua putrefactioni*. Misella elementa, in quibus ne *aqua* quidem benedicta euadit illibata, nisi & illam diabolus aspergat maculâ. At Pindarus cum prædicat χρυσὸν μεγάνορα, præfigit illi Ἄριστον μὲν ὕδωρ. Nam prima mater auri, imò & proxima materia metalli cuiuslibet, seu sit *aqua* cum terra (quam chymici, vix propriè, vocant ὑδράργυρον, etsi in eo tam *aquæ*, quàm argenti meminerunt) seu *aqua perpessa*, *aqua limosa*, *aqua viscosa*; seu demum Morcesino, *aqua limpida*, *pellucida*, *transcolata*, *nullius viscositatis*, *pinguedinis*, *aut limi particeps*, *apta coagulari*; omninò *aqua* est, à qua sunt omnia (quod & fatetur Paracelsus) tum mineralia, tum metalla. Hinc vna Sapientibus aquæ natura cum natura materiæ, & idem verbum (ὕλη) apud Syros aquam, apud Græcos designat materiam. Hinc & Oceanus rerum pater ἄφθιτος, & Amphitrite mater ἀπείρονος, & fluuij θεῖον γένος: imò (si rectè quidam philosophentur) & terram humectando mater est, & ignem refrigerando pater est; quòd illa, nisi irrigata, nihil profert; iste, nisi temperatus, nihil confert. Hinc *elementis cæteris hoc imperat; in cælum migrant aqua, & herbis*

Pind.

Mor.met.cau p.35.

Par. param. l.2.c.2.

Cauf.mor.inuil.l.4.

Scal. subt. ex. 39.f.

Orph.hym.& Argon.

Theocr. bubulc.

Magyr.phy.l.3.c.4.f

Plin l.31.c.1.

bis inde animam vitalem deferunt, vt fruges gignantur, viuant frutices. Sic æquus in aquas Plinius; quum æstimator iniquissimus, hoc solùm obijcit, quòd *subeant in imbres, rigescant in grandines, tumescant in fluctus, præcipitentur in torrentes.* L.2.c.63. Illotis verò manibus hic accusator (cui aqua tum fusa, sed nunc hæret) primo ictu impingit in *putrefactionem.* O caput putidum, os putridum, cui putet, putret, putrefacit hoc putum purum elementum,

— ἀβλαβὲς ὕδωρ Theocrito, *pura vnda* Virgilio, *sacra* Horatio. Theoc par. Herc. Virg Æn.l.6. Hor.l.1. od.1. Num Xerxi vapulat sic Hellespontus? *Ad aquam malus*, amandetur: lustrali saltem aquâ, quâ par est, irroretur, quâ potest, expietur: sed illum

Quis Tanais, aut quis Nilus-, &c. vt est apud furentem. Sen.Her.fur. sc.vlt. At & Horatio Hor.l.1 sat.5.

— *vilissima rerum est aqua*; sed *vanit*: & Ciceroni *inquinata*, sed *cadaueribus*: non *Ciceroniana* Plinij: Plin.l.31.c.2. quot, quoties, corruptæ, infectæ, leguntur, audiuntur,

Et capiunt vitium, ni moueantur, aquæ? Ouid.Pont. l. 1. el.

Sed huic occurrat huius illud,

Vertitur in teneram cariem, rimisq; dehiscit,
Siqua diu solitis cymba vacauit aquis.

Hic ergo, vt Næuius,

— *vnctam Conuiuis præbebit aquam*,-- Hor.l.2.sat.2.

vt camelus, non nisi turbatam bibet: propinat enim *putrefacientem.* Certè, inquit Cardanus, *aqua corrumpitur, sed ab his præcipuè quæ ab aqua corrumpuntur: nam corrupta corrumpant est necesse.* Card.subt.l.13 Sed & quiete nihil deterius ad corrumpendam, vt nihil ad purgandam motu melius: sed motus serò aquam purgat, quies celeriùs corrumpit illam. At Scaliger ad prohibendam *putrefactionem* vt motum *aquæ* Scal.subt.ex. 41. tribuit, sic motus causam duplicem, τὸ ἐξ ἀνάγκης, ἢ διὰ τὸ βέλτιον, & finem addit duplicem, vt se conseruet, nobis sit vsui. Sed elementum *aquæ*, vel purum quoduis aliud, vt *putrefaciat*, vel putrefiat, quid sit putrescere, quid *putrefacere*,

ex illis qui didicerit, cum illis doceat, vix posse fieri. Mixtorum siquidē putredo vera: vt mixtis permista putrescet *aqua* forsitā, sed κατὰ μέρος, ἅπαξ δι, ἐ. Nam vt putrescat penitùs, à sicco (quod non inest) est separandum humidum (quod nunquam abest) ab externo calore (quem ægrè admittit) pellendus internus calor, quem nunquam concepit. Sic & vt *putrefaciat*, vt calor sit oportet τοῦ περιέχοντος (à quo, dij boni, quantum abest?) & à calore ambientis, ipsi frigiditas, quæ ex se potiùs & est, & semper fuit. Tum sui simillima, cum frigidissima, ne calefaciat, nedum *putrefaciat*: tum in se validissima, cum humidissima, ne exarescat, nedum putrescat. Vno verbo parit, nutrit, purgat, ergo

Ex 60.3. non *putrefacit*. Nec agit in seipsum, nec in *aurum*. Nihil

Ex.51. transmittit, nihil admittit, dum *aqua*, peregrini, non ergo *putrefacit*, non putrescit. *Aquæ* plurimæ salsæ; resistunt ergo strenuè putredini: at si in *aqua* regia sal ammoniacus, illi ægerrimè resistet *aurum*; nec tamen inde putrefiet. Hic autem Momus, rerum principia & principes in operis principio qui carpit, rodit, vellicat, non

Hor.l.1.sat.3. 43. *—pater vt gnati,—*

Si quod sit vitium, non fastidit,—

sed patris benefici & benedicti, vt Cham maledicus & maledictus filius, pudenda profert, ostentat fratribus: imò, vt

Suet.Ner.c 34 matrix Nero, matris excindit vterum, quam fuisse tam pulchram nescijt; conflatus forsitan, ex *igne furioso, aëre corrupto*, è *terra* cariosa, ex *aqua putrefacta*, vt *aurum* ab illis suum vindicet, qui se non potest. Quidni à Crollio hæc mutuatus,

Crol.basch y. p.206. illius recinuit ὁμοιοτέλευτα; *Ne possit ignis violentia separare, nec terræ fæculentia vitiare, nec aquæ limositas contaminare, nec contactus aëris obumbrare.* Facessat hirudo, cucurbitula, quæ non nisi pessimum exugit sanguinem. Facessat postica, κῶλον, dum nisi fœces, flatus, fœtores, nihil euehit.

Varr. Lips.l.1. ep.36. Facessat canis categoricus, elenchicus, qui, nisi sordes, nihil venatur, vorat, vomit. *Caue, caue canem, qui Oculum habet*

bet flammeum, plenum odio & inuidiâ, Quemlibet mordet,-- vt ex illo Greuinus. *Virtutes inuertit,*-- Greu.ven.l.1. c35.

Sincerum vas incrustat.-- Hor.ib.55.56

Mercedem reportet ex imprecatione tragica,

ὄλοιο θνητῶν ἐκλέγων τὰς συμφοράς. Plut.de curios.

Sed quò tandem *euadit resistens* hoc athleticum, pācraticū,

—quod nec Iouis ira, nec ignes Ouid.met.l. 15.f.
Nec poterit ferrum, nec edax abolere vetustas?
Quod non diruerint innumerabiles Hor.l.3 od.vlt.
Annorum series, aut fuga temporum?

Imò, quò non euadet inuadens hoc heroicum, Herculeū?

Aurum per medios ire satellites, Od.16.9.
Et perrumpere amat saxa potentiùs,
Ictu fulmineo.--
--plurimus auro
Venit honos, auro conciliatur amor. Prop.l.3.el.12

Verum est τ' ἀργύριον — verum est itidem Comic. vet.

ὁ χρυσὸς ἐστιν αἷμα καὶ ψυχὴ βροτοῖς. Or. Ap. Phil. Mac.

Verum est ἀργυρέαις — verius è tripode oraculum

χρυσείαις λόγχαισι μάχου, καὶ πάντα νικήσεις.

Sic enim & in *aurum* versus in Danaës reclusæ sinum impluet, & *auro* onustus asinus in arcem ascendet inaccessam. Sed huius (heu) interriti, inuicti, incorrupti, quod *igni, aëri, aquæ, & terræ restitit,* huic paulò pòst suffloni, cinifloni, *corpus in calcem* subigitur, *compages soluitur, forma destruitur, membra disrumpuntur, euocatur essentia, & separatur anima.* Hic c.4. At hîc in ius vocatur, & sistitur *iudicio.* Sed

— auro venalia iura: Propert ibid.
— diuina, humanaq; parent: Hor.l.2. sat.3. 95.
Aurum lex sequitur, mox sine lege pudor.

Si res iam iudicata, præiudicium tollet *iudicium*: etsi adhuc iudicanda, vtcunque *causa, casus, cura,* & *ius* ipsum *anceps* dici possit, imò & de iure disputationes *ancipites, anceps* tamen *iudicium* dici non debet, nisi ab eo, cui in *ancipiti* an sit

iudicium. Nam (crises medicas vt taceam, quas iste parum
Scal. sub. pręf. ſapit) ſi *ſapientiæ* eſt *anima* Scaligero *Iudicium*; ſi *Prætor exi-*
Ex 256. *mius inuenta qui perpendat*; ſi *pars, vis, actio ſuprema animi*;
Ex 307.5. ſi *eruta è ſuarum cauſarum inuolucris, repetitâ perpenſione ex-
agitet, reuocet ad Lydium lapidem, aut ad incudem, aut ad
ignem*, id eſt, ad reflexionem rationis, metallorum more,
quorum probitas & puritas Lydio lapide, incude, igne ex
ploratur; ſi factâ euentorum fortunarumque comparatio-
ne, deligat quod electione dignum, abijciat quod eſt in-
dignum, ventilet contradictoria; ſi ſint ſub eo λόγος, λογισ-
μός, συλλογισμός, quæ exponat ratio, quæ diſponat conſide-
ratio, quę componat ratiocinatio, quid pòſt vel anteà, hoc
modo vel illo, in hoc vel illo cenſendũ, ſentiendũ: indignũ
ſanè honorariâ, cenſoriâ, dictatoriâ, conſtantiâ, prudentiâ,
authoritate, à quâ vlteriùs non prouocandum, appellan-
dum, vt quaſi nullius *iudicij*, hæreat vel pendeat *anceps*
animi, titubet, vacillet, fluctuet, duabus ſellis ſedeat, vtrin-
que anſam præbeat, ſic ſit ἀμφίδοξον, ἀμφίβολον, vt Amphiſ-
bæna, vtrinque caput, vtrinque cauda, vt ἀμφίβιον, nunc in
aqua, nunc in terra, ἀλλοπρόσαλλον, vt album an atrum ſit ne-
ſcias. Diſcernit imò, vt decernat; nec vltrà diſceptat, ſed
definit; nec quærit vltrà quæ iam inuênit, ſed inuenta diſ-
poſuit, diſpoſita conſtabiliuit, κυρίως δοκιμάζει, vt ſtatuat
κυρίας δόξας, tulit, nec mutat ſententiam Perſis irreuocabi-
Hip. aph. 1. l. 1 lem. Hippocrati, vt præceps occaſio, ſic *anceps* experimen-
tum, quale Empiricorum: at difficile *iudicium*, quale Dog-
Gal. } com. ib maticorum: διὰ τὸ δυσκατόρθωτον Galeno, διὰ τὸ δυσκατάληπ-
Phil } τον Philotheo: quia δυσθήρατος ὅγε ἀληθὴς, vt ille concludit ex
præmiſſis, quod recti eſt *iudicij*. Sed quod eſt iſti ἀμφισβήτη-
μα, κρινόμενον; quæ controuerſia? nimirum duplex. At de
priore nemo dubitat, nedum *eruditus*, è rudimentis qui
exceſſit. Eſt ille igitur, in illa qui *fundit vocum turbas, ver-
A. Gel. noct. borum volumina, & inuolucra ſenſuum, ſine controuerſia di-
At. l. 9 c. 15. ſertus*, vt rhetor olim dixit. Extruxit ſibi ſtadium imagina-
rium:

rium: insumpsit illi studium non necessarium. Nec enim opus, aut iste è Quercetano, aut Quercetanus ex antidotarijs Galenicis, battologiâ, tautologiâ inuisâ, inuidiosâ, paginas impleat, lectores obtundat, iterum atque iterum cõmemorando, in quot, quotuplices antidotos, non *aurum* modò, sed cætera ferè mineralia *subacta*, & olim sint adhibita, & tutò exhibita: quàm verò hodie è fumis & furnis chymicis periculosè digesta, perniciosè ingesta, posthâc disquirere, discutere, erit operæpretium. Prætereo igitur illud *prætereà*; id vnum controuersor, id *aurum in medicinam salubrem, & summarum virium* an *euadat*. Ab eo qui *euadet*, Hic. p. 22. 23. 24. Quer. tetr. c. 32. Med. prisc. p. 34. Spag. præp. p. 79 84. Pest. al p. 344. 345. 429 430. Hor. l. 2. sat. 3. 292.

— dubium, casus medicúsne leuarit
Ægrum ex præcipiti. —

Vota suspendat tutelari Deo.

Aurum irrepertum, & sic meliùs situm L. 3. od 3. 49.
Cum terra celat, spernere fortior,
Quàm cogere humanos in vsus,
Omne sacrum rapiente dextrâ.

Id autem *pollicentur Chymici*: qui homines? impostores, præstigiatores, circulatores, veteratores, transelementatores, decoctores, adulteratores, & (Richardus Anglicus vt habet) *truffatores*: Ric. An. correct. 14. Hor. l. 1. ep. 2. 28. Croll. præf. p. 90.

Sponsi Penelopes, nebulones, Alcinoiq́;.

Pollicentur quidem multa, pollent pauca: magna in se recipiunt, de se concipiunt, ab alijs accipiunt, sed cum vel minima suscipiunt, planè πλάνοι decipiunt.

Pollicitis diues quilibet esse potest. Ou. art. am. l. 1

Montes pollicentur aureos, sed cum Hor. art. p. 139 138.

Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus:

de horum quolibet vt inferas,

Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?
— qui coruum ludit hiantem. L. 2. sat. 5.

Petr. rem. fort. l.1. d.111. *Dic* (monet Petrarcha) *vt ea præstet sibi, quæ promittit tibi: spondet tibi aurũ suum* potabile, *cum tuo fugiet* portabili: en quid faciat putabile. Præ se fert, de se refert, se præfert medicũ non modicũ, vnâ plus literâ quàm medicũ inuenies, mendicum scilicet. Quanto ad spẽ ferendã impudentior, tanto ad rem gerendam impotentior. *Quin tu pollicitationes aufer, & quod fers cedò.* Verè de illo Mantuanus:

Ter. Phor. act. 5. sc. 6.

Bapt. Man. ecl. 6.

Quærit opes, vbi nullus opes inuenit ab æuo.
Quid leuius? quid futilius? quid inanius vnquam?

An auguratur ille veriùs?

Augur. chrys. l. 2.

Multaq; polliciti vanè, quæ multa nec ipsi
Resciuere, nec est illis ea noscere promptum.

Et vt de illis ille,

Mant. ib.

Omnia pertentant, & agunt nihil, omnia versant,
Semper agunt, nunquam peragunt.—

Sic alter, sed quis nescio

Spes Chymici vanas buccis mendacibus inflant,
Dum metamorphosis fingitur ἀδυνάτος.
Mel in ore, verba lactis; videte:
Fel in corde, fraus in factis; cauete.

Ioan. 22 Extr. *Spondent, quas non exhibent diuitias, pauperes Alchymistæ,* vt Papa publicè diues perhibuit. Verùm de pseudochymicis, seu parachymicis hæc dico. Age ψεῦδος præcedat, subsequantur *chymici:* παρὰ (vt in Paracelso, eiusque Paramiro, Paragrano, Paradoxis) falsum aut præposterum significet, subiungantur *chymici.* Nam meliores nihilo fatentur rei, Paracelsitas Libauius, Libauianos Michelius, Paracelsicos & Libauianos nepos Palmarius: hos omnes schola Parisiensis. Non dico equidem chymiatros, Galenochymicos; è quibus esse peruelim, nec quin sim dubito: nec enim illi ista *pollicentur, pollicendo* polliciunt in fraudem rerum imperitos. Sed *de hoc* (de quo scilicet? an de *iudicio ancipiti?* nec est otium, nec animus: an de *auro* putabili? vix arbitror: *potabili?* ægrè id auguror: portabili? valdè

Libau. ep. alch. in Mich } passim. Ios. Mic. apol. chy. Pet. Pal. lap. phil. Laur.

dè aſſentior) *confligunt milites*; quorum quidem *confligere*. Sed quid Muſis cum Marte? medicis cum *militibus*? Anthonio heremitæ cum Antonio triumuiro? At interdicit Spartacus ipſis *militibus*, ne aurum habeant: & *militi* Themiſtocles permittit, aurum tollat, at non tollat Themiſtocles. Plutar.

Nec mi aurum poſco — Cic.Off.l.1.

vox digna Pyrrho,

Non sò, ſe miglior Duce, ò Caualliero. Pet tri.fam. c. 1.99.

At dum *confligunt milites* de potiunda Thaide, hic *erit poſt principia*, ipſe *ſibi cauit loco, inde ſignum dat omnibus: hoc idem Pyrrhus factitauit*. Imò *euadet* è *iudicio* cum *auro* ſuo ad *medicinam* epotandam; vt ſatietur *auro* Craſſus, *aurum* qui ſitijt. At videat ne *milites* illum euiſcerent, vt Romani Iudæos, qui Hieroſolymis profugerant *auro* in ventrem condito, illumque *inuertant totum ſicuti inteſtinum in Macello*, *vt* ipſius *ipſiſſimis verbis vtar*. Nos verò qui ſub Galba; imò ſub Galeno, militamus, ſyllogiſmorum ſagittis vel auri Solem obſcuraturi, rationum exercitu huius arietis ſeu aurei velleris Helleſpontum exiccaturi, congredimur, inſtamus, premimus, Ter.Eun. act. 4.ſc.vlt. Iol.bel.Iud. Hic c.3.p.29.

— pede pes, denſuſq; viro vir, Virg.Æn.l.10

quibus non vincere probro; contra terrigenam malorum aureorum cuſtodem Anteum ἀλεξίκακοι ἡρακλεῖς, contrà verſatilem malarum artium Protea intelligentes Ariſtæi, illum vincentes, iſtum vincientes; illum in aëre aduerſæ rationis, iſtum in antro abditæ experientiæ; nec, niſi *auro* puro putoque, adeóque obryzo, in ſtipendium, adeóque compendium ſoluto, ſoluimur. At *vbi ſteterit victoria*, huic in *ancipiti*. Siccine?

Inter vtrumque volat dubijs victoria pennis? Ouid.Met.l.8 13.

Quin plumas interuellit inconſtanti Deæ, ne auolet? ita Athenienſes. An Mars communis dubius? Quin ἀλλοπρόσαλλον Deum catenis vincit *aureis*, ne abeat? ita Lacedæmonij. Pauſan.Achaic.

Vir.Geor.l.3. 70. nij. Hos imitare sapiens:

—ne pòst amissa requiras,

Antè veni.—

Sed chymicas

Æn.l.11.436. *—exosa manus victoria fugit.*

At nos nec *ancipiti* credimus, nec certæ diffidimus. Huic autem *non assentiuntur Platonici, non Peripateticæ schola.* Hic verò quis, qualis, quantulus, tot, tantis, talibus num audet dissentire? Quo ore? quâ fronte? quàm fatuo, sed fastuoso, fastidioso spiritu? Monarchæ putà Paracelsi; qui *Æsculapium & cæteros ad alcali vsque decoquet, & in reuerberatorio ad extremas fæces comburet, Vulcanus sulphur, picem, ac oleum infundet:* quem *Græcus, Arabs, Athenienfis, Israelita, Parisiensis, Montispessulanus, Galenus, Auicenna, Rhasis (quis non?) sequatur vt Monarcham:* Monarcham puto Morionem, quem coronas in soleis, sed pictas, hîc in Anglia, gestasse hic meminerit. Sed hic nec dignus qui illos nominet, nec qui eodem libro nominetur, cur eos tandem nominat, qui *à Platone vtrique,* & olim ijdem, & idem de his sentiũt? quòd *non assentiantur?* In *assentiendo error turpis:* & *falsa assentiri vitiosum:* & cũ *Platone* Cicero *errare mauult, quàm cum Antonio* (quod non est verisimile) *vera sentire;* qui *vt rationem non reddat, authoritate tamen hosce minutos vincat philosophos.* Quid illi significet nomen Antonij, legat Philippicam secundam: quantum in causa valeat Catonis nomen (nec erat Platonis minus) legat orationem pro Murena. Quos igitur tot secula, tot Academiæ, Scholæ, Collegia, tot ingenia, iudicia, Senatusconsulta, intelligendi, philosophandi, recta sentiendi, rectè viuendi authores prudentissimos, magistros peritissimos, fidelissimos duces agnouerunt, coluerunt, conclamârunt, hos & Alchymista & Anthonius, & medicaster & Anthonius, & ἄνους & Anthonius, *non assentientes Platonicos & Peripateticos,* cum malo omine lapsus in limine,

Parac.paragr. præf.

Cic.leg 2. Acad q l.1. Diuin.l.1. Tusc.q.l.1. Nat.De.l.1.

limine, proclamet aduersarios. Num sustinere poterit? num audet contrà stare? non ipsum prement, oppriment vel ipsa nomina? Viri vos creditis, vtrumque qui auditis? Num illi *assentitis*, ab illis qui dissentit? Siquid ego sentio, *assentit* nemo sanus: etsi & *Chymicis* sit suus Aristoteles, & suus Plato.

Picus Mirandula nobilis ille Comes, & Philosophiæ sacris ini- F.A.
tiatus, nec non rationum argutijs plurimum pollens, Peripateticis asti-
pulari videtur. Ille aduersus Auri æstimationem, nonnulla produxit
in medium, qualia sunt hæc.

Quòd à Medicis antiquioribus, multa magis laudata sint quàm 1.
Aurum, quæ humani corporis temperamento prodesse dicunt magis,
& laudata magis ad vitam refocillandam.

Quòd plures à Plinio vituperationes Auri, quàm laudationes esse 2.
perscriptas animaduertit.

Quòd sapores & odores omnium Metallorum sint quodammodo 3.
fœtidi, ex sententia Magni Alberti generatim data.

Quòd Aurum sordet, & tingit manus, & contrectantes inqui- 4.
nat, propter Sulphur quod ei admiscetur.

Quòd Dioscorides nullius ex Auro Medicinæ protulerit experi- 5.
menta.

Quòd ingrato sint sapore Metalla omnia, & odore sulphureo, & 6.
ideò quòd non possint quoquo modo non obesse ijs, qui ægri decumbunt:
tantum abest vt abeuntem animam suo delinimento retineant.

Quòd nulla Metalla nutriant, cum nequeant concoqui sic, vt in 7.
carnem vertantur & sanguinem; Inepta igitur penitus ad medican-
dum.

Probationem verò ex parte opposita qui hic aggredi- M.G.
tur? nunquid apposite? Primò ipsi opponitur Mirandu-
lanus *Comes* (nam comitatus *Mirandula*, Comes Ioannes
Franciscus *Picus*)

--Clypei dominus septemplicis-- Ouid. Met. l.
an solùm μελλίερευς, an verò ἱερεὺς, imò παλίερευς, sacra qui 15. 2.
discat, an faciat, an doceat, *sacris initiatus*, an fortè Rex sa-
crorum? Sacerdos saltem *Philosophiæ; pollens argutijs*, an quę Scal. Sub. ex. 253.
maturis animis sint *oneri, iudicijs confirmatis dedecori*? *Peri-*

pateticis astipulari videtur. Annon & Platonicis? An solùm *videtur* nec *astipulatur?* an verè est συνδίκαιος, συνέταιρος? In *aurum* ille septem intorquet Draconis capita, an cornua? septem effundit plagas, an phialas? Non repeto, ne vulnus adigam interiùs quàm vt sanari possit. De illo solùm dicam, illum nec principem, nec præsidem, præfectum, electum nostræ causæ, de suo ingenio, satis ingenuè, nec nimis ingeniosè, prompsisse quod ad causam, vt causa tulit & occasio, & telam texuisse, quam ægrè retexat textor iste. Sed nec illi iudicium sic constitit, vt ne inconstans, credulus, non solùm ex audito, quod facilè cuilibet, sed & ex autopsiâ, quod philosopho difficile, χρυσοποιΐαν astrueret: nec istum sic deficit ingenium, vt ne præuaricatorem potiùs apponat sibi, quàm accusatorem verum, & ex illo magis exanguia, exanima, quàm quæ neruosa, strenua.

Io. Fr. Pic. l. 3. c. 2.

F.A. *Hæc præcipua sint eorum quæ à Mirandula producuntur in redargutionem Medicæ æstimationis Auri. Plinius autem ac Dioscorides de quibus mentio fit, in Chymicorũ officinis nunquã versati, communẽ iudicium secuti sunt: & de Auro crudo sententiam tulerunt, veluti & Magnus ille Albertus, sapores atque odores omnium Metallorũ meritò vituperans. Sulphur enim extraneũ (quod verũ est) in generatione Metallorũ superueniẽs, metallicis corporibus profundius immiscetur & tenaciùs iisdẽ adhæret: nec est Aurũ, licet perfectissimũ sit Metallum, immune aut liberum ab omni maculâ. Medica autem omnis vis, non in Auro illo crudo licet obrizo cernitur, vbi crassa sua materia desultat, & feculentia in profundo adhæret: sed vbi corporea sua moles debitâ præparatione subacta fuerit, Metallica etiam forma omnino destructa, non tantùm superficie tenus ne recrudescat materia, sed verè Philosophicè, vt spirituale corpus euadat, & irreducibile, aut frustra sudas. In Basilica Chymica nuper edita sic scriptum reperies: Fatentur vulgares Medici Aurum Cor confortare, quod non de communi Auro mortuo, aspectu saltem Cor exhilarante, sed de Philosophico, Viuo, Regenerato, plusquam perfecto, & in omni liquore solubili audiendum.*

M.G. Et istis tamen vt respondet iste? Ad septem sigillatim? Et numerus, & pondus opprimunt. An sine damno concedit

cedit verum, an cum causa negat falsum, an cum acumine distinguit dubium? Nihil profectò minùs. Ἀμέθοδος, ἀλόγιστος, rem transuolat, personas inuolat. *Distorides, Plinius,* Deus bone, quanti authores, quantæ scientiæ, industriæ, experientiæ scriptores; à sciolo tyrunculo, illorum castra qui vix viderit, nedum transierit, nedum perlustrârit, quàm turpiter, illicitè, immeritò exauthorantur! Quo nomine? *In Chymicorum officinis quia nunquam versati.* Quis ante illos magis? Sentit de illis aliter peritior Libauius; cui hic respondeat. Num hic nouit, quod illi, non dico, norint, etsi nec illud arbitror, sed fecerint, quod nemo sibi vendicet? De illis, si quibus alijs, id solùm dicam, ante illos neminem (semper Hippocratem excipio) de simplici re medica qui plura scierit, potiora scripserit; illorum tantam benignitatem, nihil ut scierint, quod nos nescire voluerint; tantam solertiam, vt pauci post illos scierint, quod illi ignorârint. Illius πλανητάτην πραγματείαν Galenus agnoscit gratus: huius immensum studium, qui Græciam & Latium vno volumine cõcluserit; *vetustis nouitatem dederit, nouis authoritatem, obsoletis nitorem, obscuris lucem, fastiditis gratiam, dubijs fidem, omnibus naturam, naturæ suæ omnia,* omnis, si docta, si grata, fatebitur posteritas. Quis vnquam doctus *Chymicus.* qui non ex illis aliquid? qui non ab illis doctior? In *officinam* ingredi Vulcaniam illiberale forsan sapientibus: nam nihil liberale sapit *officina.* Sed in naturæ adyta quis neget illis aditum? Qui nôrit, quanti Plinio steterit in montẽ Vesuuium inquirere, à *Chymicorum officinis* exhorrescat: quibus pro libro fornax, pro penna forceps, pro charta focus, pro musæo hypocaustum, pro Cyclopibus si non ex luto & argilla ficti, at facti ex sale sine sale, nisi sal sit pro anima; ex sulphure ardentes citò, malè olentes; ex argento viuo, nocentes dum viuunt, ne noceant enecandi: cætera sunt fumus, ignis, cinis; cinis, ex quo, ignis per quem, fumus in quem

Lib. I. 2. ep. 50. 51. 82.

Gal. simpl. l. 6. c. 1.

Plin. ep. ad Vesp.

omnia. Cum his *versari*, hoc luto volutari, num voluit Antonius Anazarbensen illustrem *Dioscoridem*, qui cum ipsius Cleopatra familiariùs versabatur? num nobilem Romanum *Plinium*, qui delegatis officijs, castrensi contubernio, militiæ præfecturâ, acri ingenio, incredibili studio, amicitiâ principum, notus & charus intimè Vespasiano, *ne horam quidem perdere*, *aut lectionem decem versuum sustinuit*, fecit scribenda, scripsit legenda, naturæ (præter alia) scripsit historias, opus non minùs varium, quàm ipsa est Natura? Indignum, ingratum, inhonestum foret. At hi *commune iudicium sunt secuti*. Vix aberrârunt igitur. Si via plana, via sana; si vox populi, vox Dei; si ἔνδοξα δοκοῦντα πᾶσι, quid verius, quàm vulgo notius? quid infallibilius, quàm vulgo in confesso? Etsi enim *scientes*, *nec placeat ipsi multis*, *nec ipsis multi*, vt tradit Trismegistus; & *Seneca nesciat quæ probat populus*, *at quæ scit Seneca non probet populus*; nec bouem currus trahat; nec tamen sine *iudicio ad populi iudicium Pomponius prouocauit*; & Plinio iudice, *In ipso numero est quoddam magnum collatumq; consilium*, *quibusq; singulis iudicij parum*, *omnibus plurimum*.

Suid. | Plin. l. 3. ep. 5. L. 6. ep. 16. | Arist. top. l. 1. c. 1. | Trism. Pœm. c. 9. | Sen. epist. 29. | Plin. l. 1. ep. 17

Interdum vulgus rectum videt, est, vbi peccat.

Hor. l. 2. ep. 1. 63.

At *tulerunt sententiam de auro crudo*. Assum hic mauult, an elixum? Elixir an eliciet, ne *crudum* deuoret? E *crudo* cum sit horum tractus, quin *de crudo* sit tractatus? Excuderunt illi *sententias*, quales hic assequi vix poterit intelligendo, nedum scribendo imitari, nedum excogitando æmulari. E *Dioscoride* quam profert sententiolam *de auro* ex industria? Excoctum nouit *Plinius*, non hic magis. Quid in alterutro quod reprehendat? Alter non memorat, alter *vituperat*; nō sine *iudicio* alteruter: hic vitiligat vtrumque, vtroq; quanto minor? At nihilo maioris apud istum *Magnus ille Albertus*. *Illum* an legerit hic, nescio; non intellexit, credo: etsi nec huic, nec *illi* credam nimis. Magna authoritas, & multiplex experientia cognomen *Magni* fecit *illi*, quem iste par-

ui

ui pendit: qui, si non minor *illi*, quàm huic fides, non minùs, quàm hic iactitat, *inuenit quod quærebat*. At *ille sapores & odores metallorum vituperat*. Si *meritò*, cur illum iste improbat? si immeritò, quin *aurum* excusat? Si *omnium*, quin & *auri*? si non *auri*, quin excipit? *Vituperat*? an damnat potiùs, qui dicit *fœtidos*? *Sapores & odores* (cognati sunt hi siquidem) vt arguant subiectum, in quo manent, seminarium, à quo manant, hic fortè nescit, norunt philosophi. Philosophis, medicis, *fœtor* arguit putredinem, in fonte, in fomite, in sede, in segete. Causatur iste *sulphur extraneum* (*quod verum est.*) An *verum* dicit *quod extraneum*? an quod causatur? Illius exotericum sit nobis exoticum, Budæo ἡ ἔξωθεν παιδεία. Nec enim θεῖον Chymicorum, nobis τὸ θεῖον Hippocratis, sed lacus diabolicus. Sin verò *sulphur* illud, & agens, & coagulans, & pater est, quo modo est *extraneum*? quo modo *superueniens*? quo modo pars compositi? Si *immiscetur profundiùs*, quo modo *extrà est*? si *adhæret tenaciùs*, quo modo separatum Quercetano? Si Quercetano pronuba, prodromus, anteambulo *sulphur*, qui formam metallis, quasi sponsam, tradat in manum, quo modo mercurius Hollando *figit sulphur, sulphur mercurium, nec alterum consistit sine altero*? Hæc tam pugnantia, vt falsa possint omnia, plus vno non possit esse verum. Nempe metalla Chymicis, seu sint perfecta, siue imperfecta, sunt è mercurio & *sulphure*, sed illa maturissimis, purissimis, & præstantissimis, hæc ex impuris, fœtidis, fugacibus, arsenicali vel vitriolato spiritu inquinatis. Hinc orta attestantur suis principijs: δυσώδες autem & δύσχυλον est θεῖον ἄπυρον, quamuis purissimum: id verò agens aget, vt sui simile reddat obiectum patiens. At *nec Aurum ab omni macula immune, liberum*: In huius manus quòd inciderit, qui quasi Harpyia ἅρπαξ — *contactu omnia fœdat Immundo*.— Aspersit *maculas* hic priùs aliquas, sed *auro* postmodùm lituras plures allinet. At est huic *perfectissimum*. Nil deest illi

Alb. M. alchē. præf.
Hic. præf.
Alb. re. met. l. 3. tr. 2. c. 4.
Arist. anima. l. 2. c. 9.
Meteor. l. 4. c. 1.
Bud. cōment.
Moresl. met. p. 37.
Quer. ad Aub p. 31.
Io. Is. Hol ch. l. theor.
Liba. com. met. l. 1.
Vir. Æn. l. 3.

igitur, nil supereſt; ne *macula*: eſt ἀυταρκὲς, ἀυτοτελὲς, & quidni ἀυτοκράτωρ? Sed vt illi,

Hor.l.2.od.16 27. *— nihil eſt ab omni*
Parte beatum;

Sic alteri,

Sen.Tro.cho. 4. *Eſt miſer nemo niſi comparatus.*

Hic *perfectiſſimo* quod addat, nihil videt: ne velit detrahere. Volens, videnſque detrahit. Quod ſtruit manu alterâ, deſtruit alterâ. Detractor, deſtructor. *Vis omnis medica non cernitur in auro crudo.* An aliqua? an cogitatur? quidni egregia? *Ibi craſſa ſua materia deſultat.*

Hor.l.2.ep.76 253. *— Craſsè compoſitum, illepideq́;.*
Bœotûm in craſſo iurares aëre natum.

An *craſſa materia*, quæ eſt puriſſima? an miſtio, quæ optima? an deſilit? an reſilit. Loquor, vt Cicero: *quis* (*niſi Antonius*) *ſic loquitur?* At *& ibi fæculentia in profundo adhæret.* Cic.in Ant.or. 3. Cui? fundo fortè vaſis, in quo excoquitur: emergit verò defæcatum. Nec enim *obryzum* excipit, cuius ne ſemigranulum non ponderi, non pretio, non vſui. Fæces artifex hic colligat, vt fucos inde faciat. Num adhuc *fæculentum?* quod ὄβρυζον, vſtulatum, puſtulatum? num *maculoſum*, quod depurgatum, depuratum, puriſſimum? num *crudum*, quod Liba.com. met.l.1.c.3.4. excoctum? In igne iam conſtitit, examina ſuſtinuit regalia, fortes aquas, quartationem, fulmen, cineritium, coloritium, cæmentum, ſulphur, ſtibium; vt quo probetur, Cic.fin.l.2. de A.Var. *aut hoc ſit ſatis teſtium, aut neſcias quid ſit ſatis.* At huius auro *corporea ſua moles debitâ præparatione ſubacta.* Quis obligauit? quis exegit? quis petijt? quid ergo *debitum?* De *mole* qui detrahit, is maieſtati detrahit: qui maieſtatem *ſubigit*, is læſæ maieſtatis reus. Sic aurum, vt ſpiritus (an anima, an αἷμα homini?) non poteſt abundare, redundare. Iniquè comparatum, ille vt *præparet*, qui malè ſeparet quod optimè compoſitum & comparatum. Nec modò *molem ſubigit*, quæ corpus, aut excoquit *materiam*, quæ δύναμις, ſed

formam

formam destruit metallicam, quæ ἐντελέχεια. En destructorem strenuum: en monstrum informe: en chymicum deformatorem. Romani milites è *malo genere ne relinquendum* conclamârunt *catulum*: iste ex optimo & *formam* censet *destruendam*. Aur.Vict. in Maxim.

Quis Colchus hæc, quis sedis incerta Scytha? Sen.Tro.act. 5.

Egregius *formarum* spoliator, rem eradicat funditùs; *non superficie tenus*. Quo verò nomine, Naturæ delicias, perfectionem, opus Dædalæum, quæ *nomen dat & esse*, quæ *quippiam diuinum* dicitur, quæ facultates elargitur, deformis iste diripit, diuastat, demolitur? *Ne recrudescat*, scilicet *materia*. Maritum nempe amputat, ne vxor virum appetat. An indiuulsum hoc coniugium? Arist.phys.l.1. c.9.

Fælices ter, & ampliùs, Hor.l.1.od.13 17.
Quos irrupta tenet copula; nec malis
Diuulsus querimonijs
Supremâ citiùs soluet amor die.

Annon *materia* dos illa,

Virtus, & metuens alterius viri, L.3.od.24.22.
Certo fœdere castitas,
Et peccare nefas, aut pretium est mori?

An *materia*, vt Metra,

Nunc equa, nunc ales, modò bos, modò ceruus? Ou.Met.l.8. 877.

vt Proteus,

—formas se vertit in omnes, Vir.Geor.l.4. 441.
Omnia transformat sese in miracula rerum?

vt Augusta,

Iam lassata viris, nondum satiata recedit? Iuu.sat.6.130.

vt Iberinæ, non sufficit vnus,

Ocyùs exores, oculo contenta sit vno? 54.

An *formam* nunc pellicit, nunc pellit? nunc admittit, nunc dimittit, hanc, illam, aliam? quam modò excepit gremio, hanc mox *excludit præ amore*? An illam perdit, nec ipsa perit? An *forma* cum agit, vt sit hoc aliquid *materia*, id agit Scal.subt.ex. 307.27.

git *materia*, vt *forma* nc exiſtat? An *forma* deſtruitur, quę nũquam generatur? an fatigatur à *materia*, quam reficit? an cadit à ſeipſa? an deſtruenti cæditur, an cedit inſequenti? An potiùs, *materia* cum conſtuprator Chymicus vim adhibet, intendit vincula tenacia, in nihilum vt redigat, illa, formarum periodo decursâ, victa an victrix magis

Bac.ſap.vet.c. 13.

in ſeſe redit,-- ad ſe reuertitur, priſcam amaſiam in ſinum recipit? acſi Antonius (ſed non tam probus) relictâ Cleopatrâ ſpeciosâ, pretiosâ pellice, rediſſet ad Octauãi. Nec enim *materia* ſine *forma*, corpus ſine vtraque, vnquam aut eſt, aut eſſe vſquam potuit. Si ergo *auri forma* vnquam *deſtruitur*, id *aurum* iam eſſe deſijt: vbi idcirco aurum *potabile?* Aut *aurum* non eſt, aut habet *auri formam*, intrinſecam, extrinſecam. Sed quouſque & quomodo ſoluatur, pòſt viderimus. Nunc hæc acta hic dicit, *verè, philoſophicè*; ſed nec verè dicit, nec *philoſophicè*: niſi actum de auro, quod iam, *ilicet, perijt*, in nihil redactum; vt *ſolent*, chymici *beare amicos*. Id verò quorſum? vt *ſpirituale corpus euadat*. Quid? an *per antimonium*, vt Paracelſo, vt *ter percurrat ſeptem ſphæras, ſeu cælum ſecundorum mobilium!* En quò *euaſerit*. Hei mihi, quale aurum.

Vir. Geor. l.4.

Plut. in Anton.

Lib. l.2. ep.84. è Par.

--quantum mutatur ab illo?

Vir. Æn. l.2.

Nos verò malumus longum, latum, profundum, trinâ dimenſione extenſile, *colore vero*, *corpus ſolidum*, & *plenum* ſicci ponderis, cum appendicibus, epithetis, & inteſtinis omnibus: quale voluerunt, coluerunt, optârunt, aptârunt patres, aui, abaui, ataui, proaui in ſæcula:

Quantum noluerit ferre rogatus Atlas.

Mart. l.13. ep.2.2.

Apage *potabile*; cedo portabile. Etſi conueniat noſtro *ſpiritui* cum auri corpore; huic naturali *corpori* cum artificiali *ſpiritu* non ſatis conuenit. Etſi animos faciat, & reddat animam *aurum* hominibus, ipſum eſt ſine animâ, nec amat affuſos infuſos *ſpiritus*: & animam ſi habeat, vt gignat ex ſe *aurum*, quaſi hordeum ex hordeo, id *aurum corpus* eſt

mole

mole, menſurâ, pondere. Quin *ſpiritum* inueſtigantes, illum inter *animam* & *corpus* Medici, at *animam* inter *corpus* & *ſpiritum* Chymici interſerunt: illi, vt omnia, cum ratione luculenta; iſti, vt cætera, cum ignoratione irridenda. Siue enim per ſcalam Triſmegiſti aſcendimus, à materia ad aërem, ab aëre ad animam, ab anima ad mentem, à mente ad Deum; ſiue per Platonicorum claſſes deſcendimus, à Deo ad mentem, à mente ad animam, ab anima ad ſpiritum, à ſpiritu ad ſyndromen, à ſyndrome ad materiam feremus gradum. Verùm quid rei phyſicis ψυχικοῖς cum Chymicorum phantaſticis πνευματικοῖς? Prudenter fœliciſſimæ memoriæ Diua Elizabetha, *Si merus ſim ſpiritus, ſpiritualibus curari feram; ſed cum ſim corpus mixtum, non niſi corporeis ſanari ſperem.* Tantum Reginæ abſolutiſſimæ diſplicuit diſſolutiſſima Regina Quinteſſentia. In memoriam quod reuocat, quanto ſit melius quod Rex φιλοσοφώτατος nummis inſcribit ſuis, *Quæ Deus coniũxit, nemo ſeparet.* Ne ſit diuortium *materiæ* à *forma auri.* Huic autem non modò *ſpirituale euadit*, ſed *irreducibile.* Quo pergit vlteriùs, eo agit deteriùs. Non modò rem tollit, ſed

Spem gregis ab.—

radicitus euellit olera; arcem euertit funditus; nec tondet modò Chryſalus Phryxi arietem ad viuam cutim, ſed iugulat, ſed deuorat, propinat epotandum: Geberi carmine,

Cor. Gem. coſm.l.1.c.2. Ficin in Tim. Plat.

Vir.ecl.1.

Plaut. Bac.act. 2.ſc.3.

Geb.car.13.

Vt ſumat potum quod ſcandit ad æthera totum.

Quàm Circe venefica, crudelior, veneficentior; illa ad tempus homines in porcos tranſtulit, nec mentem abſtulit, at ſuccis melioribus tandem benefica in homines rectos erectos retulit. Hic *auri materiam* attenuauit, molem ſubegit, *formam deſtruxit* penitùs, id egit, eò redegit, eò reduxit, *aurum* ὄβρυζον, vt ſit *irreducibile:* nec, malis plenâ Pandoræ huius pixide, Epimethei iſtius imprudentiâ,

—Intus ſpes ſola remanſit.

F Apage

Lipſ pol.l.4. c.11. Apage Lauerniones, Grypos, ait ille ex illo, *qui rem auferunt cum puluiſculo*: quid iſtum, qui aut rem prorſus aufert, aut in puluiſculum reducit nihili, aut *frustra ſudat?* (è Plaut. Truc.) Hoc autem Chymico & ſolitum, & debitum. Nam qui quod melius in peius redigit, *fruſtratur* meritò & alios & ſeipſum: id verò ferè Chymicus. (Hic præf.) *Fruſtraneos labores* ſuos (voce propè ſuillâ) hic in hac cauſa *deplorauit*: concedo igitur, quod hîc concludit, quòd *fruſtra deſudârit*. Nec erat aliud quod expectaret. Nec enim Circe in Vlyſſem (Nat. com. myth.l.6.c.6.) Mercurio ſtipatum valuit; nec Chymicus in aurum conſtipatum, cui Moly illud inſitum, hauſto quantumlibet Circæo poculo, valebit adeò quin virgam repellat incantatricem, adeoque

Hor.l.4 od 4. 61.

Non Hydra ſecto corpore firmior
Vinci dolentem creuit in Herculem.

Cic or.pro.T Ann.Mil. Exclamet iſte igitur cum Tullij Milone homicidâ, *O fruſtrà ſuſcepti mei labores, ô ſpes fallaces; ô cogitationes inanes meæ.* (Lib.com.met l.4 p.) Lapis Philoſophorum (qui magis optio, quàm opus Chymicorum, pluſquam aurum potabile, nam anima & (Ouid.Met.4.) ſemen auri) lapis putetur Siſyphi; quem iſte apud inferos (Cic.Tuſc.qu. l.1.) voluendo, reuoluendo, petendo, nitendo, vrgendo, *ſudat, neque proficit hylum.* (Ter.Heau.act 4.ſc.1.) *Næ iſti magno conatu magnas nugas agunt.* At hic in *Baſilicam* deducit *Chymicam*, ſi dijs placet. Deſcripſi priùs *officinam*; audiui πονητήριον, fortaſſe πονηρὸν & πονηρόπολιν,

Vir.Æn l.8.

--Cyclopum exeſa carminis
Antra Ætnæa-- & vbi --*fornacibus ignis anhelat.*

Sed Chymici vt vendicent, vt venditent *Baſilicam*, id *nuper editum*, auditum *nuper*,

Ecl.1.

Non equidem inuideo, miror magis.--

Hip præc.t. 9.10 leg.t.3. Nimirum, ex quo ἐκ πόδος ὑψευμένοι, ὑπὸ τίνων εὐπόρων ἔνδοσιν ἀναλαμβανόμενοι, quorum comes inſcitia, magiſtra eſt audacia; quos *perforatas clepſydras ambitionis indefeſſæ* appellat (Concil.diff.1.) Apponenſis, in aulas Principum, in aures Procerum, in

Magnatum

Magnatum amicitiã, in gradum & gratiam, ſollicitando, pollicitando, adulando, adorando, fucando, furando ſeſe inſinuârunt, latè patentes, longè potentes, lautè calentes, lætè valentes *Baſilicas* extruxerunt, qui *in caſa furnaria* cum Heracleito σκοτεινῷ, & *hic Deos* profeſſi, iamdiu, & iamdudum conſederant. Sed his *Baſilicis*, longè aliter quàm alijs iuridicis vel regijs, num mos, num fas, num ius putatur, è domo accuſatoris teſtes promere, his reum premere, falſarium interrogare de falſario, vt muli ſcabant mutuum? Omnino ἄπεχνον quod petitur à teſtimonio, ſed magis ἄτοπον, & planè ἄπιστον quod à domeſtico ſeu ὁμολέχνῳ argumentum. Hîc ſemel moneo, me facilè, non cum contemptu tranſiturum, ſed ſilentio præteriturum, quos iſte adducit, fortè ſeducit teſtes *Chymicos*, Chimæricos, Cimmerios, eiuſdem farinę, furfuris, familiæ; tum quia tales; tum quòd in iſtum, non in illos ſcribam. Nec verò ex parte noſtra noſtras producam legiones, Galenicas educam copias; ſed arma fortè capiam ab eo quîcum decerto, aut teſtes aduerſarij concludam illinc ſtare, ſed hinc dicere. Vtrumque, ne nimius, ne ſim eneruis. Hic autem pol hoc dedit haud βασιλικὸν, vt agat cum Rege ἐυπόρῳ haud βασιλικῶς. extrudat è *Baſilica*. Excludit ſiquidē, *quòd cor exhilaret aurum commune*. Id quo communius, hoc melius, addo & verius, agnoſcit ipſum vulgus: Hic addit, *vulgares Medici*. An viliores ideo? Qui placent, qui proſunt populo, ſe præſtent cæteris præſtantiores, & opus, & oportet. Quid in hoc homine, quod non *vulgare*, quo cæteros prę ſe contemnat? Si vulgus illum reſpuat, qui illud deſpuit, qui ſupra vulgus nihil ſapit, erit mendicus infra vulgus, qui non erit *vulgaris Medicus*. Sed & eſt huic *Baſilicæ Alchymiſtarum vulgus*; in quo & iſte forſitan. At *aurum* nobis *mortuum*. An illi *viuum*? Niſi cauet, auſugiet. Quid *viuum*, quid *mortuum* dicatur iſtis, cum dicant contradictoriè, obſcurè, metaphoricè, nemo intelligat. Me verò pudeat dicere,

Ariſt. par. an. l. 1. c. 5.

Crol. baſ. chy. p. 202.

P. 6. 77.

cere, non intelligere, si ipsi intelligerent qui ista dicunt.
P.208. *Aurum* ostentat ille quasi *terrestrem Solem, vitam, substan-*
P.206. *tiam, essentiam vt largiatur omnibus, & gerat proximè Dei imaginem, Naturæ operis perfectionem, imò omnem Naturã, in quo Natura sabbatizat.* Etsi hoc durum, ferè blasphemum, id tamen (puto) dicit, quod est Naturę, non quod artis: id autem sensu *mortuum*; nec meo quidem est hoc
Io. Rup quin. ess. c.3. *viuum*, nedum viuificum. Ioanni de Rupescissa, *Alchymimicum naturam destruit.* At est hoc *philosophicum.* Quod noti Philosophi ne somniârunt quidem, nothi, nouitij non nisi per insomniũ fortasse augurati. At & *Regeneratum.* Sacri vocabuli ad rem prophanam prophana catachresis, sed isti nimium familiaris.

Hor. l.3. od.1.1 *Odi prophanum vulgus, & arceo:*
Fauete linguis.--

Phil. de mund Quin si Philoni ἀμήχανον παλιγγενεσίαν τὸν κοσμὸν λαβεῖν, non minùs & τὸν χρυσόν. At & *plusquam perfectum.* Priusquam
Arist. metaph. l.4. c.16. Grammaticaster accesserat, à Philosophis *perfecto* nihil addi vel debuit, vel potuit. Si finem sit adeptum, quin quiescit? quin fruitur? quò pergit vltrà? si non sit adeptum, quo modo *perfectum* dicitur? Etiam Grammaticastris supra superlatiuum nihil; summo superius.

Ou. trist. l.3. el.11. *Quis gradus vlterior, quo sese exporrigat aurum?*

Brac. Dem. dial. p.409. An hoc opus supererogationis? hic thesaurus ecclesiæ? Nempe *perfectius quàm est elixir*, vt Geber loquitur in Dæmogorgone. At & *in omni liquore solubile.* Hoc illud *solidissimum?* Quousque tandem? Ad aquam Regis liquescebat, in *Raimundina ebulliit*, nunc *soluitur in omni liquido.* Vah Regem dissolutum, à bono consonanti in malum liquidum qui transmigrârit. At de hoc *audiendum.* Non *audio:* vix *audiat* Ioannes de Rupescissa, vix Albertus, quibus
Io. Rup. quint c.30, Alb. Alch. p. 627. *aurum Alchemicum cor non lætificat, sed lædit.* Quin sentit aliter de illis alibi & φιλοβάσιλευς hic Craterus, & non *vulgaris medicus*, cuius parenthesin, sed in hunc sensum in

hæc

hæc verba *reperies*, (*Quod etiam per se omnes spiritus exhilarat, cum quis eo in crumena abundauerit.*) Quod *aurum* subauditur? Non *potabile*, opinor; crumenâ vix portatur: non *viuum*; ne se surripiat: non *regeneratum*; quod animæ, non corpori conueniat: non *plusquam perfectum*; quod nusquam est, quod nihil est: non *Philosophicum*; quod euanescit vt notio: non *resolubile*; quod effluit vt potio. Hic sibi habeat, quod vanus vigil somniat; mihi concedat *aurum*, quod viuus videns sentiam. Crol.bas. chy. præf.p.41.

Adde insuper quod Mirandula ipsemet confitetur, se illa perstrinxisse non decernendo, sed disputando: quando potabili auro vtuntur quidam ad omnes tollendas ægritudines, atque ad vitam quantum per vires naturæ licet prorogandam. Egi (inquit) causam eorum qui aurum potabile vellent dispendere: quod quidem ego colligere maluerim, & optarem egregiè posse ad nostri corporis aliorumq; salubritatem. Præcipuè cum constet Antonium Chirurgum nostrum superioribus annis matronam ex foro Cornelij Pthisi moribundam, paucis diebus ab ipsa tabe liberam sanitati pristinæ restituisse, solo potabili auro, quod ex ipsius patrui Nicholai confecerat disciplina. F.A.

Sed de *Mirandulano* ecce quod præmonueram, præuaricatorem ἀμφίβολον, ἀμφίδοξον, *fatentem* reum, *se illa perstrinxisse* (quo ipse perstrictus maximè) *non decernendo* (quod iudicij) *sed disputando* (quod *ancipitis*.) In scenam igitur cur est inductus, προτατικὸν πρόσωπον, an modò harum, modò illarum partium? Mittamus ergo huius ἀντιλογίας, qui *egit* (sed frigidè) *illorum causam, qui Aurum potabile vellent dispendere*: voluisse dictum arbitror *disperdere*: nec enim facilè *dispendi* potest, id est expendi; disperdi poterit facillimè, & hinc *dispendium*, non est compendium. At hic *maluit colligere*. Nec hic quid dicat, eligit. Et *optat egregiè posse*. *Optatatum egregium:* vel impotens plerunque *optat*, quod vix vnquam potest. M.G.

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus. Hor.l.1.ep.14 43.

Id solum hinc lucratur, vt cui non creditur ex parte alterâ, ne credatur ex alterâ. Si *neruos & artus sapientiæ* Epichar- Cic.Pet.Cons.

Lib.nat.met l.1.f. è Mirand.l.3. c.2.

meios habuiſſet, *non temerè* cuiquam *credere*, vix illis ille habuiſſet fidem; nedum illa de *Antonio Chirurgo ſuo*, aut aliis (vt quidam noſtri de noſtro & aliis) vel *de Auro potabili*, vel arte tranſmutatoria retuliſſet; nedum referenti, aut noſter, aut Libauius fidem adhibuiſſet. Verùm vt

Sen.Her.fur. act.2.

— quod nimis miſeri volunt,
Hoc facilè credunt,—

Plan. Cic. ep. fam.23.l.10.

ità neſcio quomodò, non ſolùm ſenes, ſed magna ingenia, præſertim empeirica, *credulitatem* quia *errorem magis quàm culpam* exiſtimant, hoc errore amoris, an amore erroris ferè corripiuntur. De Mirandulano loquor & Libauio; vix de noſtro, qui quicquid trahi poterit in cauſam ſuam corradit vndecunque

Vir.Æn.l.1.

— diſcrimine nullo
Tros Tyriuſve fuat.—

Sed non tantummodò, vt ille cecinit,

Ou. ep.Hel. Par.

-- credulitas damno ſolet eſſe puellis;

ſed toti ferè populo, cum illis ineſt, authores qui ſunt aliis, vt credant vix credenda. Quod ſi huiuſmodi ex parte alterutra fidem vel arrogant vel derogant, huius *Anthonii auro potabili* (è cuius *diſciplina*, patris, an *patrui, confecto* neſcias) audita vt omittam plurima, cognoui (quam poſteà Galenicè curaui) generoſam *pthiſi moribundam*, non modò non refocillatã, *reſtiutam*, ſed longè afflictam grauiùs. Sed vtriuſque *Anthonii*, ille vt arguit, ἐπιτυχίας ἥλιος ὁρᾷ, ἀποτυχίας γῆ καλύπτει.

Lang.ep.vlt. l.3. è Nic. Arſen.

F.A. *Apparet ex his, quod licet Mirandula ambiguus quodammodo hæſitare videatur, ne fortè Peripateticis contrarium ſentire dicatur, manifeſtà tamen experientià euictus, iſtius Philoſophiæ veritatem planiſſimis verbis confirmauit: veruntamen ſub hac cautelà, quod inter mille mortalium myriadas pauci ſint reperti, qui potionis aureæ conficiendæ ſcii gnariq́; fuerint.*

M.G. *Mirandulanus* verò nec *hæſitans ambiguus*, qui in partem alteram pronunciat; nec *Peripateticis contrarius*, qui veritati

con-

coniunctus; nec *victus experientiâ*, qui nihil expertus artis experti credidit: sed tandem *cautior, inter mille myriadas* admittit *paucos*.

--pauci, quos aequus amauit Virg. Æn. l. 6.
Iupiter, aut ardens euexit ad aethera virtus,
Dijs geniti potuere.--

Hic homo perpaucorum hominum; μυρίανδρος, Epigr.
--quaem vix repperit vnum
Millibus è multis hominum consultus Apollo;
Sapiensq́; supra Graeciae septem viros Auson. epist 8
Octauus accessit sophos

Anthonius ἀντώνυμος hic vel ille? vnde? quo modo? quo iure? si dijs placet? *Reperti* scilicet; vt vacca patri forsitan:

-- tu non inuenta, reperta es. Ouid. Met. l. 1.

Id artis est, hoc sortis. Hi verò quales? *Qui potionis aureae cõficiendae scij gnariq́;*. Σκιαὶ videntur, vel σκιῶν ὀνείρατα, de quibus loquitur: de *scijs* siquidem nil scio equidem, nisi quòd sint vmbrę, aut obsoletũ è Nonnio. Sciẽtes scio alios, & istum sciolum admitto in grammaticis, vix in Latinis; & vt sit gnauus cedo, at quàm sit *gnarus* nescio *conficiendae potionis*: Potifex sit cedo potiùs, quàm Pontifex. Ergone

Ille sapit solus?-- -- λοιποὶ σκιαὶ ἀΐσσουσι; Hom. odyss. l. 10. Tiress.
Nam pauci tanto dignantur munere Diuûm,
Aurum vt compactum soluant potabile in aurum: Crol. Bas. ch. pr. p. 42.

vt ille carminificat, vel carmen corrumpit Palingenij, Pal. Zodiac. P. 93. quem nec Phoebus carminis, nec Deus *auri potabilis* dignatus munere. P. 203. Hinc illi carmen Morus aptet,

Millibus è mille Chymicus fuit optimus ille. Th. Mor. epit. Abingd.

F. A.

Descendamus ad alios etiam, qui singulis in aetatibus maximè claruerunt, Philosophos aequè ac Medicos. Omnis enim Philosophica disciplina vsque dum per suum effectum dignoscatur, Philosophantium testimonio vera esse comprobatur.

M. G.

Ita scitè ascendit hic ad summum; mox *descendit*, sed per saltum, vide ne Vulcanium: an quòd ad *Philosophos* mino-

rum gentium, an quod ad contubernales suos, Cyclopas ignicolas: adiuncto plebiscito, quale vix quispiam è plebe tulerit, inscito, inscio: *Philosophica probanda testimonijs, dum per effectum dignoscantur.* Α'φιλόσοφοι, ἄσοφοι. Facessat ergo theoria, facessat metaphysica, facessant mathematicæ cum problematibus, theorematibus, κοιναὶς ἐννοίαις: facessat demonstratio διότι, κατὰ παντὸς, καθ᾽ αὑτὸ, καθόλυ πρῶτον, è veris, primis, immediatis, notioribus, prioribus, causis conclusionis: Nec verò solùm εἰ ἔστι an sit quæritur, sed τί ἔστι, ὅτι, καὶ διότι, quid, quare, quale sit *aurum potabile* inquiritur. Causas *philosophans* inquirat igitur, principia deducat, axiomata constituat, definitiones adhibeat, designet media, proprietates adiungat, inuentionis loca percurrat priùs omnia, quàm ad *effectum* decurrat, nedum ad id vltimum recurrat subterfugium, saltem perfugium, *à testimonio:* quod extra artis limites; quo *nihil* est Libauio *putidius, inertius*; Michelio *frigidius*. Si res agenda numero, nominibus si concertandum, quot ego (bone Deus) Græcorum, Latinorum, Arabum, Gallorum, Hispanorum, Italorum, Germanorum, nostratium, antiquiorum, recentium, non modò nomina, sed argumenta, ἀποδείξεις, ἀξιώματα, συμπεράσματα producerem? à nobis vt stent ex aduerso, qui vel negarint, exploserint, abiudicârint *aurum potabile*, vel (si negatio concludi ritè posset ab authoritate negatiuè) saltem nescierint, siluerint, omiserint: quod non fecissent vtique tot, tanti, tales, si tantum, tale, quale hic prædicat, resciissent bonum. In foro forsitan hæc valeant, in schola valeant, exibilentur, exulent. Οὐ πλήθει, ἀλλὰ ἐπιστήμῃ.

Arist. post. an. l. 1. c. 2. 4. 6. 10.

Lib. ep. 13. l. 1. 86. l. 2. Mich. apol. ch p. 211.

F.A. *Raymundus Lullius summus ille Philosophus, pius, & Christianæ religionis strenuus propugnator, in intima illa Naturæ secreta ita penitus introiuit, vt nihil intentatum reliquerit, vsque dum ad supremum præparationis Auri gradum peruenerit. Multa eius monumenta apud nos extant, in quibus comprehenditur integrum magisterium veræ ac Philosophicæ solutionis auri, ac totius eius regiminis, vt redigatur tandem in formam potabilem, & reverà medicinalem:*

idq;

idq́; sub continuâ quadam orationis serie. Interea tamen genuinæ præparationis scopum, & Raymundus ipse, & Philosophi similiter omnes ænigmaticè tantummodo insinuarunt: occultauerunt autem pro eorum posse secretum ipsum, ne indignis patefieret. Practicam posuerunt omnes sub diuersis regiminibus, multiplicibus imbibitionibus ac distillationibus vt expedit. Solidum enim hoc corpus licet perenni factum gurgite, nullam omnino solutionem admittit. Sed si terram hanc nostram pluuia atque imbres sæpius ac copiosius humectent, & illam Sol suo calore & feruore iterum desiccet, successu temporis solutionis fructus prodibunt, & emollescet materia mellis instar. Mellea hæc substantia Cathelicon est Remedium, & potest bibi & sumi, in vino, brodio, aquâ stillatitiâ, aut liquore quocunque: vt plenariè in libro suo de Conseruatione vitæ humanæ tractauit.

Sed quis antesignanus? Nempe qui Theophrasto ab Hohenheim *sophistices & imposturæ antesignanus, eò dementiæ peruenit, vt prius docere vellet quàm discere*: Protesilaus *Lullius, Christianæ religionis strenuus propugnator.* In quos? quo modo? quando? Maioricanus (ni fallor) fraterculus, trecentis ferè abhinc annis, *transmisit testamentum siue codicillum Ruperto Anglorum Regi, suisq́; hæredibus* (quo nomine num aliquem hic Anglus nouit?) *per Regem Eduardum* (pro imperio) quotum? in *Quinto* instat Verdemannus M.G. Dial. de Alc. Chrys. p. 22. Rai. Lul. an. transf. met. p. Codicil p. Lud. ver. ep. in Lul. test. Chron. Angl.

Quem tantùm terris ostendunt fata, nec vltrà
Esse sinunt:-- Virg. Æn. l. 6.

annis ferè ducentis intercedentibus. Illi ὁμότεχνοι, ὁμότιμοι, ὁμότροποι, Arnaldus Villanouanus, huic secundus; Conciliator Apponensis, haud scio an hic primus. De horum fuga, carcere, ab Inquisitoribus fidei, accepi aliquid: de huius *pugna strenua* ne verbum quidem; nisi quod *à Saracenis interfectus, annos* Penoto nunc *centum quadraginta*, mox *centum quinquaginta vixerit.* Accepi ab ipso etiam, *à Villanouano*, Conciliatoris auditore, *ipsum, non intelligentem priùs, hanc artem didicisse*: qui tamen, huic secundus, *eodem insistit tramite*, doctor discipuli. Hic verò Iof. Mic. ap. chy. p. 125. Lib. l. 1. epi. 1. Symph. Cam. vit. Arn. c. 2. Pen. alch. tr. 2 p. 93 118. Rai. Lul. cod. c. 63. 227. Murch. ep. in Arn.

Dial.Chryso. ib. tantũ abeſt à *Lullij* ſcientia (etſi & ille Theophraſto *ſcientias conſpurcârit, nec vnam nouerit*) quantum à Tullij eloquentiâ, & ipſe, & *Lullius*, & hic ab Hohenheim. Sed quid de his ſcripſerit, quid ſenſerit alteruter, hîc non inſiſto, vt nec in horum aliquo, vt ne ſim tædio, faſtidio, &
Suet.Au.c.86. fortè odio. Nam cum illis *prolixè, perplexè, ideóque moleſtè loquar*, vt ſenſit Auguſtus de Tiberio. In *monumentis* autem *Lullij* ſi *magiſterium* id *comprehenditur totius regiminis, in formam potabilem quo redigatur Aurum*, quin poſt tot annos erutum per tot ingenia, quæ tam ſagaciter, tam feriò, tam ſuperſtitiosè indagârunt? Nempe *ænigmaticè* quòd *occultatum*. Hic Dauus igitur, an Oedipus, hoc monſtrum, ſeu Sphinga conficit? *Id ne indignis pateſiat*. Hic ſolus quem Dij diligunt?

Virg.ecl.3. -- *hic Phillida ſolus habeto?*

Dignus mehercule; tam ſolus *Lullium* legit, intelligit. Clauem hic tenet: ad clauum ergo ſedeat, ad Solis menſam ſolus. En vt nunc *non ſoluatur*, mox *humectetur*, modò *deſiccetur*, tandem *emolleſcat inſtar mellis*.

Hom.Il.α.251 τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή.

Quid ergo *gurgites*, quid *imbres, pluuias*, mox intonat?

γ 223. --νιφάδεσσιν ἐοικότα χειμερίῃσιν.

Sed vt *hæc mellea ſubſtantia ſit Catholicon remedium*, λῆροι λήρων, Catholicæ fidei non eſt articulus: vix credidit, dum iuuenis; nedum pro illo ſenex eſt mortuus.

F. A. *Arnaldus Villanouanus eodem tramite inſiſtens, delineauit Spagyricum proceſſum Auri & Argenti ſimul. Vna eſt enim eademq́ linearis via in vtroq́ artificio. Quod inter Sophiſtas & vulgares Artiſtas in vſu non eſt. Eorum ſolutiuum appropriatum ad Aurum, nullum habet cum argento commertium, nec è contra.*

M.G.

Symph Cam. vit.Arn. Riol. exc. in Q.1 p.16. E *Villanouani* (qui, nequid de illo grauius, etſi χρυσοποιός, pauperrimus deceſſit) exotericis, vnam hic eligit (ô hominem lectiſſimũ) ἀντιλογίαν, de *viâ eâdem, ſolutiuo appropriato*; ad *aurum potabile* quæ nihil faciat. Expendite qui legitis,

gitis, annon & contra ipsum; qui nostis quicquam chymicum, annon & contra verum, adeoque Arnaldum, si & hæc sint Arnaldi. Arn. Vil. Ros. phil. c. 10.

Petrus Andreas Matthiolus celeberrimus Germaniæ Medicus, petitioni Andreæ de Blawen satisfaciens in Epistola quadam quæ extat, respondet in hæc verba. De facultatibus Auri potabilis, dubium non est quin eæ sint maximæ. Ausim dicere, neminem Medicum absolutè esse posse, imò ne mediocrem quidem, qui in hac nobilissimâ distillandi scientiâ non sit exercitatus. Id cùm alibi, tùm imprimis in Chronicis Morbis est animaduertere, vbi tota massa sanguinea in vniuerso venarum ambitu corrupta est, & referta multorum Morborum seminariis. Hi (inquam) citra Metallica deuinci vix possunt. Ea enim sola, vt ignis ita attenuantur, eamq; penetrandi vim acquirunt, vt habitum totius corporis facilè permeent: cum interea cæteræ plantæ eousq; ignem non sustineant. Ac qui eiusmodi Morbos citra scientiam res Metallicas tractandi aggrediuntur, ij plerunq; re infectâ cum magno dedecore, & suo, & Artis Medicæ desistunt. F. A.

Quid *Andreas Andreæ*, senior iuueni *respondérit*, οὐδὲν πρὸς ἔπος —οὐκ ἐστιν ἀμύμονος ἀνδρος. *De facultatibus auri potabilis, nec illi est quod contradicat, nec quod dicat splendidius*: sed an sit huic facilitas, vt faciat *potabile*, id est, vt par est, εὔπεπτον, εὔποτον, εὔδοτον, humano corpori quod digeratur facilè, fœliciter, nec solus, nec solùm dubito, sed planè, quod sit, pernego. Nec hoc αἴτημα geometricum, ant medicum, sed sophistarum αἴτησις τοῦ ἐν ἀρχῇ. Ex præsupposito, tametsi impossibili, sequetur quodlibet, vel impossibile. Error hic in principio perget in infinitum, nunquam se corriget: hoc *vno absurdo dato sequentur absurda infinita*. De *distillandi scientia*, quæ affert è *Matthiolo*, ἀπροσδιόνυσα. Nec ille *celeberimus* dicatur *Medicus Germaniæ*, qui fuit Senensis Italus, (tam nouit hic & *celebres*) sed nec nos doceat, è nostro *Dioscoride* qui didicit (quem hic *in Chymicis nunquam versatum* falsò obiecit inscius) nec, quàm nos, magis approbet alteruter: nec quòd probanda *distillatio, aurum potabile* ex illâ iste comprobet. De *metallicis* post videro. M. G. Matth. l. 4. ep. vlt. Arist. phys. l. 1 c. 2. t. 10. Hic pag. 3.

Andreas de Blaven Med. Petro Andreæ. Matthiolo. S. P. D.

F.A. *Sæpius sum admiratus, plurimos ætatis nostræ summos Medicos, Naturæq; indagatores acerrimos, qui cum in materiâ Medicâ cognoscendâ & explicandâ plurimum nauarunt operæ & laboris, interea tamen Aureæ illius aquæ, magni imprimis, & nunquam satis laudati Remedij, mentionem omnino nullam faciant. Quam tamen adeò nobis commendarunt ex veteribus quidam, vt cæteris eam omnibus Medicamentis facilè prætulerint. Quippe qua, vires vtut illæ langueant, restituantur in tantum, ut reiuuenescere vtentes, vigorémque inde incredibilem facultatum omnium corporis recipere videantur. Eius rei causam, an in difficultate eius aquæ parandæ, quod in conficiendo Chymicos labores requirat, quos pauci sciunt, vel tanquam sordidos abhorrent; an in auaritiam & sumptuum parcimoniam referam, dubito. Complures certò esse scio, qui cum ipsi rem ita arduam, vel ignauiâ, vel mentis hebetudine non valerent assequi, conatus in ea aliorum industriorum hominum summopere contemnant & eleuent. Quorum ego impudentem & insciam temeritatem deploro, &c. & insequentibus hæc superaddit: Vnicè detestandi videntur zoili isti, qui viros bonos, cum, vt vitæ vsuiq; mortalium consulant, plurimum diligentiæ, curæ, laboris, & sumptuum, in inquirendis hisce Naturæ secretioribus Medicinis conferant, inuidè eos ridendi, mordendi, ac carpendi finem nullum faciunt: neque tamen ipsi interea, meliora in lucem restituunt. Hæc nostra iam res agitur. Sed meliora spero.*

Nec vis vlla adigat præclaro absistere cœpto.
Virtutis Regnum viret, æternumq; virebit.

M.G. *Andream* alterum *de Blauen* scilicet, vtcunque ἀνὴρ ἀνδρὸς διαφέρει, vix ἄνδρα credo, cedo ἀνδράποδον, sic *admirando* stupet. *Mirari inscitiæ, vt irridere insolentiæ. Aquam* hinc *auream* vt hauriat, huic aqua hæret. Quam *è veteribus laudârunt quidam.* Qui? Hic *quidam* è nouitijs num nouit illos? quin nominat? *Sũmi ætatis nostræ Medici ne mentionem faciunt.* Summam illis mentem eo nomine subesse auguror; huic nullum sanè meritum. Nam & isti Andrææ *ex aqua forti regia, ipsa viscera qua exedat, aut saltem mineralibus è salibus, qui non corrodant minùs.* In *vsu medico interno aquas* eius-

Bla. Mat. l. 4. ep. penult.
Scal. subt. ex. 335.
Blauen. ib.
Lib. l. 2. ep. 83

eiusmodi qui prorsus fugiunt, ij valdè sapiunt, iudicio Libauij vel ad Rulandum empiricum consignato. Sed *aquam* ille *auream* cur nominat, quod *aurum* hic *potabile*, & alter huic ὁμόκαπνος, ὁμόσπονδος, ὁμόφυλος, *liquorem aureum ad declinandam inuidiam*. Isti num constat solidius? illis num diffluit solutius? vtrisque ascribam, N.L. non liquere. Sed en huius Medææ

Steph.Bredw. scr.ad col.

Ouid.Met.l.7

— quantum medicamina possint.
Dux gregis inter oues, agnus medicamine fiet:
Reddentur vetulis iuuenes nutricibus anni:

reiuuenescere videbitur qui eo vtitur. An mirè is videbitur? an merè hic abutitur? an verè hæc conficiet, vt illa

φάρμακα πολλ' ἕψεσ' ἐπὶ χρυσείοισι λέβησι.

Nat.Co.myt. l.6.c.8.

Lebetes lego *aureos*, non liquores; ex herbis, non auro, pharmaca. Nec vlla constat ratio, vel *auaritiæ*, vel *parsimoniæ*, vt *à laboribus* abhorreat vel *sordidis*, qui agnoscat, quod quęritur, esse pulcherrimum: nec vt *contemnat* quispiam *conatus aliorum*, cum ipse *non valet assequi.* Apud illum sint igitur *ignauia, hebetudo, impudentia, inscitia, temeritas, inuidia, ridere, mordere, carpere*; quæ crepat horribiliter. E nobis nemo Zoilus; ex istis Homerus nemo. Quos è Pratensi versus audio, an Blauen, an hic carpserit, nescio: neuter assumat sibi: nec enim hæ sunt rosæ labris illorum satæ.

Io.Prat.ambr. f.Seuer.334. 337.

Iosephus Quercetanus.

Miræ actiones proficiscuntur ab Auro, cum est spirituale, & mole corporis exutum. F.A.

Aurum in conseruanda hominis vita & valetudine, & Animalia, & Plantas superat, quia constantiores spiritus habet quàm Plantæ aut Animantes.

In Auro summa est propugnandæ vitæ nostræ, & conseruandæ Medicina.

Nihil sub Cœlo inuenias magis homogeneum, magisq́ simile, ac tenuioris substantiæ, temperatioris naturæ, corruptioni seu putrefactioni minus noxium, quàm pura Metallorum substantia.

At *Quercetano* forsitan plus roboris: M.G.

 Illi

Hor.l.1.od.3.9. *Illi robur, & æs triplex*
Circa pectus erat.–

Quer.ad Riol exc.p.10. Plin.l.24.c.1. *Quercus* nimirum, *Ioui amica, nullis tonitruum fragoribus, aut fulminum ictibus percellitur*; vt de se ipse iactitat: sed illi *inimica iuglans, olea*, non minùs fructiferæ, & magis medicæ, vt refert Plinius: &

Ou.trist.l4.el.9.14. *Sæpe Iouis telo quercus adusta* – ait Poeta.
Aurum collaudat; Spartæ Herculem; Delphis Apollinem: nemo vituperat. *Quis nisi mentis inops?*

Qu. med. spag.pr.c.1. Pril.ph.c.5. At *spirituale, mole exutum corporis*. Nam *aliàs* (vt ipse alibi) *vel parum, aut nihil proficiat, quin imò multùm noceat*. De hoc cum idem sentiat, idem responsum ferat. Quàm multa è multis de *auro Quercetanus* collegerit, imò & confinxerit, & ipse legi: sed quàm parum in eo profecerit, audiui ab alijs qui ipsum norunt, nec *aurum Potabile* ei fuisse. Sed de hoc posthac plura.

Marsilius Ficinus.

F.A. *Aurum ante omnia probo, tanquam omnium rerum temperatissimum & à corruptione tutissimum. Calorem naturalem cum humore mirificè temperat, humores à corruptione sanat. Veruntamen oportet durissimam Auri substantiam subtiliorem facere, penetratúque facillimam.*

M.G. Ma.Fic.stud. sa. tu.l.2.c.10. Succedit *Ficinus* (translatus putà fascino in castra hostium) cui *aurum* non tam ipse, quàm omnes *probant ante omnia*. Quidni? Sed *redditum subtilius*. Quis enim crassum bibat? si bibat, concoquat? *Redactum* scilicet *in folia*, vt mox se explicat: etsi & hic *aurum potabile sine permistione alienâ*, & alibi *Elixer Arabum ex auro* nominet. Qui tamen (Chymicis si credimus) *auri materiam in nostrum corpus ingredi, vel verti in substantiam potabilem non credidit.*

Vit.Cœl.com l.3.c.3. Io. Brac. lig. vit.p.43.

Iohannes Fernelius.

F.A. *Aurum temperatissimum, ad naturæ robur, & effectus Melancholicos, ad exoletum Stomachum, ad Cardiacos, & præter rationem mœstos, efficax.*

Eidem

Eidem iugo submittitur *Fernelius*, è cuius sententiolâ hic (bonâ fide) surripit quod interponitur, *foliolis & veluti bracteolis.* Quod si *veritati*, probitati, *tantum obstrepit corruptor stylus, quantum adulter sensus*; quantum hic, qui vtroque? Cui verò *stomachum* non faciat, quem *exolutum* dicit Fernelius, seu imbecillem, vt *exoletum* faciat (& sibi habeat) Anthonius, seu catamitum. Nec hoc Typographi erratum videatur, idque mox repetitum, exemplar cum habeam authoris manu castigatum, phrasin *Fernelij* qui castigare voluit, sed iam corrupit: quod fit, cum incidimus in manus indoctorum, vt mutilemur, maculemur. M.G. Fer. meth. med. l.5.c.21. Tertul. cont. hær. c.16.

Author Demogorgon. F.A.

Aurum permanens in substantia Metallica, etsi aqua vitæ quam maximè subtilietur, nullam penitus affinitatem aut conuenientiam aliquam adipiscitur propinquam carni humanæ, nisi corrupta prius forma dura, & redacta ad ipsius materiam primam sufficienter purificatam & digestam. Nam sic acquirit hanc affinitatem & conuenientiam cum corpore humano, quam etiam cæteri cibi & Medicinæ præseruatiuæ possident, quas tamen hæc longè præcellit in virtute.

Huic *author* proximus est *Demogorgon*: acsi dialogi de Amicitia sit *author* Lælius, suæ tragico-comœdiæ *author* Amphitryo. Huic verò nomen conuenit, â Gebro vt describitur, quod *tenebris, nebulis, caligine circundatus, odorem horribilem, terrestrem, & fætentem spiret*; & *dæmona*, sed cacodæmona, & *Gorgona*, sed γοργωπὸν, vt repræsentet. De verbis hic quæ refert, nihil refert; etsi non sint illius: sed si aduertat animum, peruertit illi animam is *Damogorgon*, qui non ex *auro*, sed *ferro Damogorgone* deducit id *potabile*; *quintam essentiam, aurum potabile, elixir ipsum, ex imperfectis communibus metallis* concludit *fieri*; ex Alberto, Arnaldo, alijs adducit alia, quæ mirè hunc excrucient, docente Gebro. Quin *aurum potabile* qui illi ebibat, epotet *lapidem, sulphur, arsenicum, tincturam, animam*; quod vel Bonosus horreat. Sed in Braceschi *Damogorgona*, verùm

M.G. Io. Brac. dial. Dem. p. 514.

465.

425.

non

Anim.Taula. in Brac. non satis, animaduertit, talis in talem, Tauladanus.

Bernhardus Penotus.

F.A. *Aurum absque omni corrosiuo præparatum, absque periculo omni ac nocumento humanum corpus sanat, omnem Morbum contagiosum pellit.*

Quando Aurum venit in corpus, & à nostro Balsamo apprehenditur, tunc clarificat Balsamum sanguinis, à fumo maleuolarum stellarum.

M.G. *Penotus*, vt pecus, sequitur, gregem vt impleat, vel sepem perrepat: sed

Hor.l.2.ep.2. 11. *—pleniùs æquo*
Laudat venales qui vult extrudere merces.

Ber.Pen.med. chy.p.92. Quin hic addit, vt ipse, ipsum loqui de *auro non chymistico, sed naturali*. Quin non minora alibi de alijs obseruat loqui? Quin hîc sic loqui annotat, vt pauci in se notent, quòd *Balsamum sanguinis clarificet à fumo maleuolarum stellarũ?* Quin demum obseruat, quod obseruatione dignissimum, p.93. *aurum hoc philosophicum vasa argentea quàm primùm deaurare, sin iuxta artem præparatum non fuerit, non inaurare.* E cochlearibus argenteis qui epotastis aurum Anthonij, num inaurata, dicite: quo illi mirè lucrum: & vnà dicite, num *absque omni corrosiuo præparatum?* quod vix *Penotus* dixerit.

Cardanus in lib. de Subtilitatibus.

F.A. *Aurum est res arcana perfectissima, temperamento æquali, ac mirabili proportione Elementalium virium composita: cui nullum corpus mixtum æquiparari potest. Vulnus cum illo factum non inflammatur.*

Aurum habet vim confortandi & exhilarandi Cor. Namque per venas Meseraicas ad Hepar, tandem ad Cor, inde per vniuersum corpus facillimè transfertur. Desiccat superfluitatem omnem à substantia cordis, & spiritus sua claritate illuminat, confortat sua soliditate, temperamento suo temperat sanguinem, præseruat putredini resistens, eundemq́ purgans, domat Melancholiam & Maniam, vires ac spiritus exoletos resarcit.

Car-

Cardanus verò *ſubtilitatum* ille *Prometheus*, *Rhadamanthus*, *Dædalus*, num eſt ab illis? E *quinto* illius citat *Penotus*, quod hic ſumit à *Penoto*, quod tamen *ſexto* vix reperiat in quo de auro agitur. Sex nec quod affert, ad *aurum potabile* quicquam refert. Nam *vulnus factum auro potabili* num hic admittit? quod *factum alchemico tumeſcet*, Ioanni de Rupeſciſſa, ſeu Lullio, ſeu Alberto ſ. credimus. Quod *Cardanus* non ponit, fortè ſupponit de *auro potabili*, opponit Scaliger, vt *fœdas nugas*; & ludit alibi, *Herculeum lapidem*, *miſellus fame qui perierat, auro potabili, inuitâ non Mineruâ, ſed proſerpinâ, vitæ reſtitutũ*. Quid quod quæ hic ſubiũgit, acſi *Cardani*, non ſunt *Cardani*, ſed Penoti: nec magni intereſt, cuiuſnam ſint, tam ſunt, & iſta, & iſte, nullius fidei, ab vſu, à ſenſu, ab intellectu, à veritate aliena. Et hîc *exoletos* reddit *ſpiritus*, quos ille *exolutos*. Quin & *Cardanus* & Scaliger Antagoniſtæ, *conſenſu miro veritatis*, *eâdem*, diuerſis libris, *ad vnguem ratione*, *non dari aurum potabile*, *nec poſſe fieri oſtenderunt*. Quin diſtributio hæc anatomica *Cardani* ſeu *Penoti*, *per venas meſaraicas ad hepar*, *tandem ad cor*, *inde per vniuerſum corpus*, longè eſt alia ab illâ neoterici huic ἀμοτύλα ἀναιδὺς ἀνιαθῆτῳ, quâ *tum alimenta tum medicamenta per os & æſophagum ad caput illico, à cerebri meningibus per comiſſuras vtique, ab his per cutim ad vmbilicum vſque, ab eo denique ad inteſtina ferri* abſurdè ſomniauit.

M.G. Scal.ſubt.ex. 216. Pen.med.chy. p.94. Io.Rup.quin. eſſ.c 30. 413. Alb.alch.p. 627. Scal.ib. ex. 272.102.5. Penot.ib p.96 Card. act.1. de ſub p.1115 l.aqu.& æth. Sca.ib.ex.272 Step.Bred.è Sabu.in Col. Hou.3.1609.

Hieronymus Rubeus lib. de Diſtillationibus.

Nihil valentius puto ad diuturnam incolumemq́; vitam ſeruandam, iuſto Perfectorum Metallorum vſu, quòd ſubſtantia ſint nequaquam corruptibili, & quæ plurimum duret. F.A.

Aurum temperamento, ſi quid aliud, humano ſimile eſt: eamq́; ob cauſam calore ſuo ferè Cœleſti, vires noſtri corporis, vitalem potiſſimum, earumq́; ſedes, nempe Cor, Cerebrum, Iecur, roborat, ſanguinis ac ſpirituum ſubſtantiam puriorem illuſtrioremq́; reddit.

Rubeus præterea memorat iuuenem quendam: qui cum infirma admodum eſſet valetudine, & aſſiduis penè Morbis tentaretur, innumeris generibus remediorum expertis, Auri cuiuſdam potabilis vſu

ita conualuit, vt Septuagenarius iuuenibus vix cederet. Cúmque Veneris desideria insurgerent, eius vsum intermittere coactus fuit.

M.G. Quòd Rubeum hîc inferat, illi ruborem inferat: cui *aurum agrè distillatur*, ex Aristotele, Alberto, *quia non exhalat, non separatur à partibus; quicquid effumat, impurum, fumosum, fæculentum; quod effluit à centro ad circumferentiam, superueniente frigido, recurrit intrò.* Cui Medici clarissimi, Brasauolus, Fallopius, Erastus, Baccius, *quæ de auro potabili tradũtur, fabulas esse & impostorũ nugas putant.* Cui *si quæ plũbeis & æreis instrumẽtis eliciuntur stillatitiæ, metallicũ id virus, ac quasi nidorẽ contrahunt, quanto id efficacius poterit ipsa metalli substantia potabilis reddita?* Cui enitendum denique *substantia ne corrumpatur, quod acutis solet oculis potissimùm contingere, quo imminet periculum, ne stomachus auro oblinatur, visq́; appetitrix aut concoctrix intereat.* Aquis acutis hic num vtatur, pòst quærendum; sed certum sine quęstione nos sensisse. Primo autem paragrapho quin addit, quod ille, de *aquâ Tiberinâ diu seruatâ ad vitam producendam, si aliꝭs careret nocumentis?* Quin secundo, quod ille è Ficino, *si perspicuitatem haberet Aurum, iam cæli substantiam fore?* Quin tertio, quod ille, *cum tamen acutis, quæq́; corroderent aquis id factum fuisset? quem elaborandi modum omnes meritò detestantur.* Mitto, quòd *iuuenem* hic dicat statim *septuagenarium*, & nõ causam pro causa videatur sumere.

Hier. Rub. de. l. 1. c. 2. p. 9. — S. 2. c. 20. p. 149. — P. 153. — P. 158. — P. 159. — P. 168. — P. 154.

Ho. Il. λ. 654 · Δεινὸς ἀνὴρ τάχα κεν καὶ ἀναίτιον αἰτιόωτο.

Iacobus Weckerus Basiliensis in Antidotario suo.

F. A. *Aurum Cor, & vitalem facultatem mirum in modum corroborat. Inseritur Medicamentis quæ atrabiliariꝭs competunt Morbis. In ore contentum, anhelitus graueolentiam tollit. Cardiacæ, Melancholiæ, Cordis palpitationi, Morbo attonito, Comitiali, Elephantiaco medetur. Ad hæc, spiritus animales, vitalesq́; recreat.*

Si rectè conficiatur Aurum potabile, mirabiles vtilitates affert. Nam tenuitate substantiæ solidas fibrarum partes altiùs penetrare potest, & per omnes expandi; sinceritate temperamenti, calorem na-

tiuum excitare ac tueri; densitate ac tenacitate, humidum radicale ac primigenium solidius ac firmius reddere, ne citò absumatur.

Quod è *Weckero* excerpit, vt ille plurima ex alijs, intelligendum id prius vel de *auro ignito*, *intincto*, vel de *auri scobe*, *folijs*: posterius, non quia fidem adhibet *Weckerus*, sed quia, ex quo habuit, *Quercetanus* M.G. Iac.Wec.Ant. l.1.c.5. L.2.c.ol.

Sic perhibet, qui de paruis maiora loquutus. Iuuen.sat.4.17

Cui vt *tenuitas*, *tenacitas*, *densitas* cohæreant, hic hæreat explicare.

Iulius Palmarius.

Iulius Palmarius Parisiensis Medicus, ad annum sexagesimum suæ ætatis totus Medicinæ Dogmaticæ incubuit, & in vsitatis Pharmacis spem omnem reposuit. Tandem verò ad Metallica vel inuitus fugit, in exemplum Ioannis Fernelij præceptoris sui. Cuius laboris ac sedulitatis nunquam me pœnitebit (inquit Palmarius) quicquid calumniatores obganniant maleuoli. F.A.

Ille in libro suo quem de Elephantiasi inscripsit, in hæc verba epilogizat. Omnium Remediorum Elephantiacorum vires superat Catharticum nostrum Metallicum, acrem omnem ac ferinam humorum omnium malignitatem mirè obtundens, ac nihilo minus blandè adeò aluum soluens, vt pueris & prægnantibus tutò dari possit. Constat autem ex Hydrargyro & Auro sic permistis atque immutatis longa maceratione, vt vim catharticam assequatur. Vna autem atque eadem opera, & pituitam, & grossos omnes humores expurgat, & calidam atque siccam viscerum constitutionem emendat. Hæc ille.

De *Iulio Palmario*, eiusq; *præceptore Fernelio* quod memorat, fœlici eorũ memoriæ detrahit. Nũ delirauit, in puerũ nũ redijt, ad scholas abijt senex alteruter? nũ vt Cato ὀψιμαθὴς Græcas literas addidit! nũ diu dogmaticus, demum methodicus ἀμέθοδος, empiricus, carbonarius chymicus, hausto Circæo auro potabili repentè factus? è cœlo in Lemnon cecidit Vulcaniam? ex aula in coquinam? ab equis ad asinos? Dogmaticis, qui omnia cũ rectâ ratione cernunt, decernunt, scribunt, præscribũt, assequuntur, exequuntur, quicunq; non dat nomẽ, aut nomen si dederit, à castris illorum transfuga, emansor, erro, quouismodo M-G.

desertor erit, notandus infamiâ, exauthorandus, nigro Theta inurendus ἀνίαξις, ἀνιατρολογητὸς, dejiciendus de ponte quamuis in ponte Doctor, in xenodochiũ vt incurabilis, non vt curator, compingendus. *Iulianus* autem (sic enim hæc ipsa recoquens appellat Petrus nepos) *inuitus confugit ad metallica.* Quòd *inuitus*, nil miror; quòd *confugerit*, indignor; quòd *ad metallica*, malim ad coruos, in pistrinum. At ipse (vbi ista) *exemplo se Fernelij efficacissima præsidia arte ac methodo inuestigare atque experiri studuisse* dicit: de *metallicis* ne verbum addit. Nec est quod quis *obganniat*, si vulpes se fatiget. *Catharticum* (quo hic tantopere, & Nepos, gloriatur) *ex hydrargyro & auro maceratis*, haud scio an fuerit *Palmario* palmarium; perniciosum fuisse ab Anthonio exhibitum cuidam Concionatori misserrimè καθαρισμένῳ, vomenti, & dum medicum & medicamentum detestatur pereunti, à defuncti vxore & alijs testatum habeo: & apud Acta plures reperio, quos hæc pilula Anthonij perdiderit. Nam ipsam esse & ipse venditat ex his memóriter: quam tamen Quercetanus *nullâ ratione potest probare.* Sed *tutum* an *catharticum* quod *ex hydrargyro (ex auro* nulla κάθαρσις) hydrargyrus Palmario cum sit *non modo senibus & imbecillis, sed rebus omnibus venenũ præsentaneum?* Num elephantiacis si conuenit, quadrabit omnibus? Lepram agnoscant suam qui talem asciscunt curam. At hoc paratur ab Anthonio *catharthicum* μὴ κάθαρον Et illud à *typographo Palmarianum*. Hem nobiles pharmacopœos. Quin è *Palmario* id repetit, quod ferè ad verbum priùs è *Weckero?* sed vel de *auri polline*, *vel candente.*

Laur. Pal. Pet. p. 48.

Iul. Pal. pest. epist p. 350.

Annal. Col. p. 192. b. 177.

Quer. pest alex. p. 407.

Iul Pal. hydr. c. 5. & 2.

Iul. Pal. eleph. f.

Pest. c. 18.

Osualdus Crollius.

F. A. *Auro natura non contemptibiles indidit vires, quas qui scit eruere & Arte tractare, concipiet Aurum quod mortuum & sterile videbatur, viuum esse & pregnans: vnde verus Philosophus mirabilem, & omnibus expetendam concinnabit medelam, quæ humanorum corporum*

porum Morbis incurabilibus affectorum omnia vitia tollet.

Sed è contagioſ xenodochiò *Palmarij* ad *Baſilicam Oſualdi* reuertamur. Huic primò proponitur, imò ſupponitur, qui *vires auri ſcit eruere, & arte tractare.* An Comico vt *virum meretrix*, hic *arte tractat aurum?* Ita Georgico, Crol.baſ.chy. p.202. Ter.Heau.act 2. ſc.2.

Fœlix qui potuit rerum cognoſcere cauſas: Vir.Geor.l.2.
Fœlices animæ, quibus hæc cognoſcere primum.

Ita Crollius *fœlicem, & terq; quaterq; fœlicem qui poterit; & fortunatum* (cum crumena opinor & galero) *qui nouit.* Fœlix dicetur Ariſtotelicus, cui Phœnix hic Arabicus *aurificari* poſſit, vt verbo ipſius vtar: nec modò Κῦρος Xenophontis, ſed ferè mundi κύριος. Sed huic vel Crœſus Solonis illud inſuſurret, Crol.ib.p.203

Ante obitum nemo ſupremaq; funera fœlix. Ouid.Met.l.3.
Poſt obitum minus eſt fœlix hoc nomine quiſquam.

Hoc num nouit Anthonius, neſciuit Crollius? *E centum ferè deſcriptionibus Auri Potabilis ſeu Putabilis potiùs, multas irrito conatu poſt temporis & ſumptuum iacturas in igne examinauit* Crollius. Hic quanto literis, ſcientiâ, experientiâ inferior eſt Crollio (nec enim præfationis Crollianæ duas hic paginas, vel ſi legat plenè intelligat, vel ſi intelligat aut inuentione imitetur, aut elocutione æmuletur) tantóne ſuperior *fortunâ* (vt ipſe ait) *anhelantem in penetralia deducente*, vrbes has aureas in huius rete per ſomnum protrudente? Crol.ib. P.93.

— gallinæ hic filius albæ? Iuuen. ſat.13. 141.
Nos viles pulli nati infœlicibus ouis?

Imò vtcunque illi *abſolutam huius artis cognitionem ambitioſe ſibi arrogant Theatrici Philopluti, & Philochremati Philoſophiſtæ* (annon in his Anthonius?) eſt tamen p.87.

Magnæ mentis opus, nec de lodice paranda Sat.7.66.
Attonitæ.—

Sed *qui ſcit eruere* (quid qui deſtruere?) *qui arte tractare* (Michelio *non tractat aurum Chymicus*, nedum *arte tractat*) Mich.med. ver.p.246.

quid tandem assequetur? Hic ait, *concipiet*; at Crollius, *comperiet*. Hic subuentaneá nonnulla *ipit*, quæ nunquam
202. pariet, nedũ comperiet. Quid illud? *Aurum, quod visum sterile ac mortuum, nunc prægnans, viuum:* addit ille, *vt germinet, nouum aurum progeneret*. Impręgnatores strenuos: resuscitatores miros: aurum scrofâ fœcundius. Sed nondum hoc compertum huic, vel illi. Cum mula peperit, hoc isti si comperient, Præcipui sunto,

Pers. sat. 2. 57. —*sitq; illis aurea barba.*

Crol. ib. præf. p. 87. Ille *de explorata certitudine nonnulli sceleratissimè ementiri*:
Nat. Com. my l. 6. c. 16. hic licèt mentiatur, non eò compertum magis. Ixion nubem comprimit, imprægnat, pro Iunone, Centauros inde suscipit, vel Hyperphialum: sed tortos angues metuat,

Vir. Geor. l. 3. 38. *Immanemq; rotam.*—

Crol. ib. p. 202 At *inde Philosophus medelam mirabilem*: non modò *metallum*
Arist. pol. 1. c. 10. f. *producet metallum, aurum generabit aurum* (qui tamen τόκος τῶν χρηματισμῶν, vel ethnico Philosopho sit παρὰ φύσιν μάλιστα, familiaris forsan Anthonio, vt pars non pauca mercaturæ) sed *Soli Sol resistet*, *quinta auri essentia operationibus Planetarum*. Sed quid *Philosopho* cum *medēla?* Nempe est
Hip. ἀρχ. t. 3. medicus φιλόσοφος ἰσόθεος Hippocrati, τὸ φιλοσοφεῖν ἐγγὺς Pla-
Plat. rep. l. 3. toni, μετάγει τὴν σοφίην ἐς τὴν ἰητρικὴν, καὶ τὴν ἰητρικὴν ἐς τὴν σοφίην.
Arist. san. & mort. Quin ibi desinit *Philosophus* qui χαριέστατος, vbi incipit medicus qui κομψὸς, ἢ περίεργος. Quin, vt ante *Crollius*, etsi non
Crol. ib. præf. p. 67. mar. optimè, *Philosophus à Medico, Medicus à Philosopho oritur, vterque alterius radix, vterque vnum, omnium cocus Spagyrus*. Anthoni aures arrige. Nomen *Philosophi* quo iure vendicet Chymista, non inuenio. Aut non fuerunt veteres *Philosophi*, qui nihil horum: aut non sunt hi *Philosophi*, qui
A. Gel. noct. At. l. 9. c. 2. nil illorum sapiunt. Dolori est, vt olim Attico Herodi, *animalia spurca & probra nomen vsurpare sanctissimum* Doctoris, doctioris *Philosophi* vel Medici: cum olim Athenis nomen Harmodij & Aristogeitonis, tyrannos qui sustulerant, seruis induere nunquam licuerit. *Concinnat* autẽ hic *mirabile*.

Sic

Sic miranda canunt, ſed vix credenda Poetæ.

Sed æger, vereor, ex eo miſerabile ne concinat:

Nil admirari prope res eſt vna medenti Hor.l.1 ep.6.1

Solaq́, quæ poſſit facere & ſeruare beatum.

Θαυμάσια ferè mendacia, & præſtigiatores θαυματοποιοί. At *tollet vitia* (attollet forſan) *omnia* non modò *humanorum corporum morbis incurabilibus affectorum*, vt hic habet, ſed & *metallorum imperfectorum*, ille vt prætulit. Tam hoc quàm illud faciet: neutrum nimirum, aut vtrumque ex ęquo. Si morbi incurabiles, quo modo tolluntur vitia? ſi vitia tollantur, quo modo morbi incurabiles? Crol.ib.p.202

Cur tua polliciti pondere verba carent? Ou. ep. Hipſ. Iaſ.

F.A. *Mitto iam Paracelſum, eiuſq́, teſtimonium copioſiſſima ſupellectile ditatum. Eius inuiſum nomen multorum aures haud facilè ferunt. Ego igitur illum de induſtria mitto, ne fortè quis exiſtimet ab illo vno nouitatis auido fundatam eſſe hanc Philoſophiam, vt Dogmatici falsò calumniantur. Imò multis retrò ſeculis claruerunt Philoſophi, quibus hæc placita gratiſſima fuere.*

M.G. Sed *Paracelſus* quò *mittitur?* ad Athenienſes? an ad inferos? cum Siſypho vt verſet, voluat

-- non exuperabile ſaxum: Vir.Geor.l.3.

ad furcas? an ad arrugias? vt cum Cyclopibus ad menſes aliquot, Plin.l.33.c.4.

Sit vigilare leue, at peruigilare graue. Mart. l.9. ep. 70.

Abeat, quò dignus. Hic verò

Secum habitet, nôrit, quàm ſit ſibi curta ſupellex. Perſ. ſat.4.52.

Non *ditat* chymicus, ſed decipit. Cuius *inuiſum nomen* (addit Libauius *probroſum, pollutum, portentoſum*) eius acceptum dogma, ſectanda hæreſis? id ſi *aures non ferunt*, hoc animi excipient? Lib. in Mich. not.2.

— Dij talem terris auertite peſtem. Vir. Æn. l.5. 620.

Amandet igitur in terras vltimas ſectarius Monarcham ſuum; vbi nec Pelopidarum nomen nec facta audiat. Et ego iſthæc *mitto*. Sed *ab illo fundatam* vel *hanc Philoſophiam* Cic.l.7.ep.31.

Dogma-

Dogmatici calumniantur? Hic è Michelio hoc solum audiat hoc nomine; *Diabolus alios calumniatores appellat, quia tales omnes esse cuperet:* imò quia talis ipse; à principio mendax; fratrum διάβολος. A fundamentis potiùs destruere connixus *Philosophiam,* quàm aliquid momenti superstruere. Quin & Penotus tandem confessus, *sua Paracelsum opera præcipua hinc inde suffuratum, à se nihil* enixum *præter* vitia & maledicta. Chronologus oportet hic sit magnus, qui sanè nullus est, vt antè *retrò sæcula* enumeret, quibus *hæc* horum *placita* placuerint.

Iof.Mic.apchy p.190. Pen.fin.Hol. lap.phyl.

Caricter, vt in Euonymi thesauro.

F.A. *Aurum potabile bibitum, Cordi lætitiam præstat, eiusq; vires auget, & morbos repellit. Senectutem retardat, humores augens natiuos. Omnes corporis partes illæsas tuetur: Lepram curat: sanguinem mundat. Hæc in genere. Ad particulares tandem descendit Morbos, singulis à Capite ad Calcem sua specifica assignans, quæ transmutant operandi vim ab vno membro in aliud iuxta vehiculi proprietatem. Vt Capitis dolori, cum aqua Betonica.*

Scotomia & vertigini, cum decocto Buglossi & Melissæ.

Lethargo, cum aqua ardenti & Lilijs.

Memoriam corruptam, cum fœniculi decocto & Acororum potatum restaurat

Melancholiam submouet, omnemq; amentiam cum aqua boraginis.

Facit ad Morbum attonitum, cum aqua ardenti.

Cum Pæoniæ albæ radicis Luna decrescente decocto, ad Morbum Comitialem.

Ad membrorum mollitiem, cum aqua Saluiæ stillatitia, aut decocto ex ea.

Ad distillationes seu Rheumatismos, cum Iridis aqua.

Ad fluxum sanguinis narium, cum aqua Scabiosæ.

Valet & Tussi, cum aqua Capillorum veneris.

In sputo sanguinis, cum Plantaginis aqua.

In Phthisi, cum aqua Mellis, & Lacte.

In dolore & abscessibus Pulmonis, cum aqua Cancrorum fluuialium.

In

In tremoribus Cordis, cum aqua Melissæ, & Buglossi.
In dolore ventriculi, cum aqua Menthæ, vel ipsius decocto.
In Calida dispositione, cum Rosacea, aut Myrtillorum aqua.
In Dysenteria, aut ventris tormine fluoréque, cum aqua Plantaginis.
In Coli dolore, cum Ardenti aqua.
In Vermium passionibus, cum zedoariæ decocto, aut Absinthij.
In Hepatis tumoribus, aut obstructione, aut aqua intercutem, cum aqua Scariolæ & Hepaticæ in causa calida: in causa frigida, cum Spicæ Nardi decocto, aut Cinamomi.
In Ictero Morbo, cum aqua Caprifolij, vulgò Periclimenos nuncupati, aut sero Caprino.
In Lienis passionibus, cum aqua Fraxini, aut Tamaricis.
In Renum passionibus, oppilatione, & lapide, cum Tribulorum marinorum, aut Raphani, Alkakengi, aut Pimpinellæ, aut puluere Philanthropos seu Aparinæ.
In Stranguria, & Renum vlceribus, cum Caprillo lacte.
In Mensium suppressione, cum aqua Sabinæ aut Matricariæ.
Auxilium sterilitati præstat, cum aqua Nepetæ & Lauendulæ.
Arthriticis, Morbo articulari, Podagricis, Ischiadicis, Chyragricis, & extenuatis, cum aqua ardenti, aut Paralysis, aut Lauendulæ.
Pestilenti febri, cum Acetosæ, aut Buglossi & Scabiosæ.
A veneno præseruat, & veneno affectos, morsósq; à Cane rabido curat, cum aqua Tormentillæ, Dictammi albi, & Bistortæ, aut aqua radicis Pæoniæ.
Febres quotidianas, tertianas, quartanas, in accessione seu Periodi principio exhibitum, cum aqua Scolopendrij.
Vagas & erraticas, Causumq; cum serapio violato delet.

Vtq; vnico dicatur verbo, asserunt Aurum potabile cum aqua ardenti nobilem inducere effectum in humano corpore, omnesq; ferè pellere morbos. De ipso autem in magnis Morbis scrupulum exhibendum censent: in mitioribus, scrupuli dimidium: in paruis, ad duorum granorum hordei pondus, deculpa decocti ipsi miscendo.

Vt autem potabile nostrum Aurum iuxta præscriptas hasce regulas proportione ac pondere iusto debitè administrari possit, æquum erit vt hoc Aurum quodammodo induretur, & aptum reddatur solutioni in quocunque liquore. Quod & nos paratum habemus, ne quid de-

ſit, quod ad tanti Myſterij complementum, maximè in capitalioribus Morbis ſpectare videatur.

M-G. Quod nec *Euonymus*, vtcunque boni nominis & multę lectionis (Geſnerum putà) ſed huic, quàm mihi, alius, aut amplior, audet in ſe ſuſcipere, pro certo vt definiat, etſi Chymicam proſapiam ab ouo ad mala vſque (vt dicitur) deducat. Sed eius *catalogum*, vt *Palmarij epilogum*, vt & ille & iſte conſultiùs omiſiſſet, quàm otiosè inculcaſſet, ſic & ipſe tranſiliam eo lubentiùs, quod eo nomine me monet Pindarus, ἐνάλυμον εἰς δίκαν τρία ἔπεα διαρκέσει. Sint illa verò tria, Nihil dicit, nihil docet, ἄπιςος. Nihil dicit, etſi nihil non dicit: nam verum cum ſit ſimplex, falſum multiplex, *aurum potabile Euonymi* & huius non ſit vnum idemque (quia huius inuentum primum) aut ille, aut iſte verum non dicit, aut vterque falſum, ideoque nihil dicit: nam Ψεῦδος eſt ἐκ ὄντων. Nihil docet, etſi multa declamat. à cauſis qui non arguit, qui non deſcribit media, qui quod non poteſt fieri effectum ſomniat, ficta vt facta ſupputat. Si ſupra ſphæram vltimam locetur Archimedes, terram mouebit facilè: *Aurum potabile* ſi hic haberet, quemuis ſanaret vtique.

Euon theſ. præf.

Pind.

Ariſt. metaph. l. 4. c. 29.

Si ſi non eſſet, perfectum quidlibet eſſet.

Huic non credendum denique *à capite ad calcem* decurrenti, aut *mutato vehiculo mutari vires auri*, niſi *vires vehiculo*, quàm *auro* concedat potiores, quod & conceſſero; aut *in aqua ardenti omnes morbos depellere*, niſi *vehicula* excludat cætera vt παρεργά, quæ priùs concluſit vel præ auro ἐργά, quod & cōcluſero. Vehiculū Euonymus è diſciplina Galenica affingit cuiq; propriū (id ne ſit idem dubito, quod dicit iſte menſtruū) hic vnū calceum omni inducit pedi: (vinū Hiſpanicū) Ille, *non de chymiſtico, ſed naturali auro, decocto, intincto, extincto, & laminis* eiuſdem, eadem, eiſdem verbis profitetur, *Cardano* iſte quæ affinxit: Iſte *non de naturali*, ſed artificiali, chymiſtico, myſtico, *ſpagyricè calcinato, diſtillato, ſoluto, eleuato, indurato,* *Pro-*

Euon. c. aur. pot p. 240.

Proijcit ampullas, & sesquipedalia verba. Hor.art.po.97

Ille *eruditus credit vim planè nullam esse auri simpliciter decocti, nisi quid ipsa potest persuasio.* Isti inerudito persuasissimum, ipsius *bibitum, augere vires cordis, tueri partes corporis, mundare sanguinem, curare lepram, senectutem retardare, morbos* (quos non?) *repellere.* De culpa huius in dosi seu *pondere miscendo ipsi deculpa decocti*; id solum annoto, errorem esse, vel huius, vel typographi: quin imò huius, qui nec à prælo, nec in praxi correxerit, quin auro affundat decuplum liquoris: cum *guttam vnicam* seu auri seu menstrui *propter acrimoniam in liquore millecuplo vix liceat* Libauio *excedere.* Hoc insignitum charactere dimitto Carictera, seu mauis Caricteriũ: malim Euonymus esset ἀνώνυμος, vt qui *Innominatum* ad hoc ipsum citat.

Euo.ib.p.235 Lib.Alc.l.2.tr.1.p.95. Euon.ib.p.238.

Martinus Rulandus.

Mar. Rulandus in suis curationum Centurijs mentionem facit sæpius de Spiritu vitæ Aureæ (quem nominat) Cuius vires & effectus varios quos in Morbis persanandis præstitisset, annexo Catalogo commemorat. Cuiusmodi sequuntur. F.A.

Aluum constipatam soluit.
Aperit & purgat Membrorum, venarum, meatuumq; omnium orificia obstructa.
Bilem vtramq;, Pituitam, & aquositates expurgat.
Calorem natiuum confortat.
Calculos vesicæ & Renum frangit & educit.
Capitis Morbos Phlegmaticos,
Colicam frigidam & flatuosam sanat.
Cordi prodest, & corroborat omnia principalia membra.
Hydropem omnem, Ascitem, Anasarcam, tympanitem repellit.
Inappetentiæ medetur.
Ingenium acuit.
Iuuentutem conseruat.
Linguæ Paralysim sanat.
Lienem, eiusq; affectus corrigit.
Morbos Chronicos & contumaces.
Morsus Canis rabidi sanat.
Menses retentos citat.

Mulieres fœcundas reddit.
Pestem sanat.
Stomachi ardorem,
Spasmum,
Stranguriam aufert.
Tormina ventris,
Tristitiam pellit.
Tussim diuturnam, veterem, & recentem remouet.
Veneno resistit.
Ventriculi flatus, ardorem, & alia mala depellit.
Vomitum compescit & sedat.

Ista, & istiusmodi plures recensentur facultates secretæ in Aureo suo spiritu, quem confecerat Martinus Rulandus Medicus.

M.G. En, ut Catoni, *aruspex aruspicem cum videt, ridet*: sic Cic.diuin.l.2. *Rulandi* Empirica empiricus cum audijt, mox adit, *spiritum* Mar.Rul.cur. emp. cent. 2. cur.96. cen.3. cur.78.79.84. ex ijs *aureum* vt hauriat. Est illi quidem *aureus*, & *rubeus*: sed illi *hydragogum, phlegmagogum, pneumagogum, panchymagogum, purgatorium*; quid non? à Quercetano *coniunctũ* Qu.phar.dog l.1.c.16. quippiã cum eius *vomitorio ruptorio*, quod *aquam* appellat *benedictã*, cũ *sudorifico*, quod *aquam terræ sanctæ*; cum Liba.trium.c. 12. *pantagogo*, quod *crocum metallorũ*; è *mercurio & antimonio paratum*, quod sursum deorsum cieat, vt ista omnia. Germanum fratrem *auro potabili* hunc *vitæ spiritum* qui ex his audiat, num statim id absorbeat, ex *Aureorum* quod cognomine? vt illi scilicet in innocentem Roscium, ad *nomen* Cic.or pro. Ro.Amer. *aureum Chrysogoni*, ex *eo gratiam & potentiam*, confugerunt. Quin potiùs antidotum Myrepsi *auream*, quæ etsi ne Nic.Myr. ant. f.1.c.361. c.1. *auri* granulum, at tutiora multò complectitur? aut si quis *aurum* sitiat, & re & nomine, *Alexandrinam auream*, quæ gemmas metallis iungit! Sed hic ABCedarium cum se Rul.ib.cent.2 ad cur.99. præstare vellet, cur vix recenset medium, omittit numerum plusquàm climactericum? An percensere non potuit eodem spiritu? an satis putauit, dimidio vt crederetur, nam toti nunquam fidem fore? an reseruare voluit, de *auro potabili* quod proclamaret suo? Si valent omnia *Rulandi*

spiritus

ſpiritus, Æſopus Anthonij valebit nihil. Videat, moneo, ne palmam præripiat, non dico ſenior *Rulandi* ſenioris *ſpiritus*, ſed ſanioris *Palmarij aurum potabile exuberatum*, iam nunc extuberans. Sed de *auro potabili* hic vult intelligi, quodcunque dicitur de *aureis*. Sic feret ſanè pretium: quin eo nomine, quæ bilem purgent, *aureas* deglubat pilulas, ſed *auro* vacuas: quin malo dignus *aureo*, tam ſcitè Pet.Palm.hiſt lepr.perſan.

Declinat curſus, aurum potabile tollit. Ouid.Met.l.10

Eſt aqua, eſt elixir *vitæ*, ſed non, vt hic habet, *aurea*; & illa longè ab hoc *auro* diuerſa; & in illis ſanè *ſpiritus*, ſed non, vt in illo, *aurei*. Hic caueat, ne huic dicatur, Tuum tecum pereat *aurum*. Sed ad implendas paginas & faciendum populum *catalogi* hi vtiles, quantumuis futiles. Nemo agyrta circumforaneus merces proſtituit mendaces venum, huiuſmodi *catalogum* qui non affigat publicè; vt apud nos nuperrimè tincturam Ἄνθους qui aduexit, & qui Antidotum è carne viperarum, ſed vereor ne iſte multo verior. Verùm his omnibus Laconica ſufficiat reſponſio affixa ſigillatim, εἰ. Hunc ægrè purget excuſatio, ſe cum *Martino* ἁμαρτεῖν. Weck.ant.l.2.

Tædium foret & ſupernacaneum Philoſophantium teſtimonia vlterius proſequi. Noſtra hæc oratio longiùs æquo (quod vereor) expatiatur. His ſuperſedendum cenſeo, breuitati ſtudens. F.A.

Sed tandem ſenſit, antè ἀναισθήτως, quæ περιπλώματα illi effluxerint, & tœdio vt fuerit, & ſit faſtidio. Philoſophari voluit cum Neoptolemo; paucis non potuit, qui ἀκριτόμυθος, & ἀμετροεπής. Expatiatus æquo longiùs, M.G.

Solus an in ſicca ſecum ſpatiatus arena?
— an ſpatijs excluſus iniquis? Virg.Geor.l.1

num equo frœnos inhibet? ſe cohibet? ſuperſedet? ſtatiua figit? an magis ἀχαλινῶν ςομάτων, auxiliaribus productis copijs, in aduerſarium nunc ſpei perditæ educit velites?

E contra Eraſtus Medicus alioquin celeberrimus, quæ de Auro Potabili traduntur, fabulas eſſe, & Impoſtorum nugas clamitat. Sed

non ferat quis iudicium temerè de ignotis. Ille non Aurum ſolummodò & Argentum, cæteraq́ Metalla, ſed Gemmas etiam, Margaritas, Corallium, omnia denique ſubterranea ac foſſilia, eò quòd vitam non participant (vt ille vult) è Medicorum familia exterminat. Nullam enim Eraſtus aliam agnoſcit in rebus creatis vitam, quàm quæ manifeſtè vegetans eſt aut ſpirans, vt etiam Peripateticis placet. Sed nihil eſt corporale ex creatis rebus omnibus, quod non habeat in ſe latentem quendam ſpiritum diuinum donum, alienum quid à corporea mole, quæ ad agendum penitus eſt inepta.

M.G. Ex aduerſo prodit πρόμαχος,

Primus ibi ante omnes,–

Eraſtus, ἐραστὸς, vel ipſo nomine amabilis, σοφίας ἐραστὴς vt de
Plut.Num. Pomp. Numa Plutarchus: quo nomine adiungam id diuini Pla-
Plat.Timæ. tonis vaticinium, τὸν μὲν νοῦ καὶ ἐπιστήμης ἐραστὴν, ἀνάγκη τὰς τῆς
Cic.Vniuerſ. ἔμφρονος φύσεως αἰτίας πρώτας μεταδιώκειν, quod Cicero interpretetur. Illi ab hoc nigro affingitur, quòd priùs à *Rubeo*
Hier.Ru.deſt. l.2.c.20. affixum *Braſauolo, Fallopio, Baccio clariſſimis* ſignificaui. Id verò vulnus quo modo hic declinat? Tritum retorquet telum; *Non ferendum iudicium de ignotis*. Quaſi non norit vir acutiſſimi ingenij, acerrimi *iudicij*, de quo *ferat* ſententiam. *Ille* non tam περίεργος, tam πάρεργος, de *nugis, fabulis*, vt vellet nimium noſſe, cum *impoſtoribus* rem habere. Sed pro ſe
T.Eraſt.ep ad Mon.p.303. ſic reſpondit. *Quid? an & magiam me exercuiſſe & didiciſſe oportet, ſi refutare eam rectè velim? Ratio ſimilis eſt artium.*
304. *Ignotum, cum de veris & vtilibus artibus dicitur, probroſum eſt; cum de falſis, impijs, ſuperſtitioſis, noxijs, laudem meretur qui eas damnat & confutat, priuſquam didicerit.* Non ignoſcetur igitur Anthonio, ne ſit *iudicij* reus, nefarius, abominabilis, me accuſante, ſi nummos confecerit adulterinos, in diem præſtitutum venena ſi miſcuerit, ſi γοητείαν, μαγγανείαν, πυρο-αερο-ὑδρο-, γεω-γαστρο-λεκανο-ὀνειρο-νεκρομαντικὴν profeſſus fuerit, etſi tam fatear *ignotum* mihi, hæc vt fiant, quàm hic an fecerit. Si hic vt Simon Magus, imò alter
Vit.Æſ.c.18. Dædalus, per aëra volandi artem inſtituerit; ſi vt Xanthus Æſopicus ſe abſorpturum maria ſpoponderit; ſi clauam Herculi,

Herculi, arcum Cupidini, fulmen se Ioui extorturum promiserit, hunc ego mente captum, *iudicio* destitutum quia iudicem, si velim restitutum, vt *expuat helleboro morbum*, Anticyras dimiserim. At *Ille* (Erastus scilicet) *metalla, fossilia, subterranea exterminat.* Quin hunc cum illis? Num omnia? pura, impura, parata, imparata, soluta, integra? vt alimenta? an vt medicamenta? Hic ait nescius, is negat sibi conscius, quid senserit, quid scripserit. Vtri vos creditis, Erasti quæ est ratio? ῥᾴστη, facillima. *Quòd vitam non participant.* Nam illi *vita vegetans aut spirans, vt & Peripateticis.* Authoritas & ratio commilitones strenui sternent hoc ζῷον ἄλογον. Quid enim huic τὸ ζῆν; quid ζῶν; quid ζῷον; quid ζωή? Nam sola nobis viuunt ζῷα, ζωόφυτα, καὶ φυτά, quia solis inest νοῦς, αἴσθησις, κίνησις, καὶ μονὴ ψυχῆς θρεπτικῆς, vnde αὔξησις καὶ φθίσις. Vita est motus sui: & viuere est se mouere. Vita significat vel vires animæ, vel actiones: vt vires ab anima, à viribus sint actiones. Tantisper nobis viuitur, dum respiratur. A non viuentibus quæ viuunt distinguuntur, δυνάμεως μεταλήψει, οὐκ οὐσίας περιοχῇ. Huic tantum abest, vt vita sit ζωὴ λογικὴ quo hominem se probet λογικόν, vt cum Platone potiùs id dicat ex Euripide, τίς δ' οἶδεν, εἰ τὸ ζῆν μέν ἐστι κατθανεῖν, τὸ κατθανεῖν δὲ ζῆν: καὶ ἡμεῖς τῷ ὄντι ἴσως τεθνάμεν. Saltem, βίος κέκληται, ὃς βίᾳ πορίζεται: tantam vim adhibet, vt vitam metallis tribuat. Est *spiritus in omnibus.* Ergóne vita? Nempe cum Aristoteli, σύνθεσις ἢ συνδεσμὸς ψυχῆς τῷ σώματι, τὸ ζῆν, & *vita* Scaligero sit *vnio animæ cum corpore, non actio, sed actus animæ,* ἐντελέχεια, non ἔργον: tum Chymicis hæc *vnio per spiritum; vt anima organum sit spiritus, vt corpus organum est animæ: quæ anima sit vita corporis per vnionem naturalem, vt animæ vita spiritus per supernaturalem vnionem.* Quæ etsi perplexa, otiosa, vt *vitam* tamen inferant ex *spiritu,* & simul animam ex *vita* metallis inferent; non puto λογικήν, nec credo αἰσθητικήν, num tandem θρεπτικήν, vt alant, vt alantur? Tam illas, quàm hanc arbitror: nec illis

Hor. l. 2. ep. 2. 137.
Arist. anim. l. 2 c. 2. t. 13.
vit. mor. resp. c. 18.
Tol. in phy. l. 2 c. 1. q. 2.
Gal. met. med l. 9. c. 13.
Dif. resp. l. 1.
An lan. in art.
Cæl Rh. an. le l. 20. c. 11.
Plat. in Gorg.
Eur. in Suppl.
Arist. metap. l. 8. c. 6.
Scal. sub. ex. 102. 5.
Dorn. phys. Trism.
Phil. medit.

illis vllam difficile concludere, qui omnia in omnibus, &
Scal.Subt.ex. 23.1. quodlibet ex quolibet. His igitur communio & vnio, &
inde facultates, & inde actiones vitæ quatuor, *intelligere*,
Crol.bas.ch.p. 202. *sentire, moueri, nutrire*: quin Crollius & quintam addidit,
Hic.pag.13. (quam hic omisit anteà) *progenerare*. Quod si *metallum pregnans*, germinans, generans, viuens admittit iste, quare excludit *vegetans*? cur non, vt ille cecinit,

Virg.Æn.l.6. *Excudent alij spirantia molliùs æra*,

sic iste *spirans* recinit? cui *inest spiritus*; sed *latens*; *in crassiori materia*; vt ergo *latens? alienus à mole corporeâ*; vt ergo *inest?* vt agit? vt arte *in lucem fertur?* Nempe *demonstrat Magnes, Gagates*: de quibus, quæstio è centum vna si ab hoc peteretur, stuperet *ferreus*, nil dignum *paleâ* responderet: *occultiori quodam modo fieri* (vt hîc) fortasse diceret, quod *asinorum*
Qu.in Aub p. 14. *sacram anchoram, & imperitorum portum* agnoscit Quercetanus.

F.A. *In ipsa Mundi fabrica, vbi primùm terræ facies & interiora eius viscera rebus singulis obuestita sunt, Spiritus Domini perlustrauit omnia, in Cœlis, supra terram, in Mari, & in terræ visceribus ad eius centrum vsque penetrans: & hoc Spiritu singula sunt repleta, & erant omnia valdè bona. Nihil superfluum inuenitur, nil diminutum, nec quicquam Numinis expers. Diuinitus est igitur infusus rebus omnibus suus quidam Spiritus, qui continet in se occultè creatæ rei potentiam, vim, virtutem, vitam, qualem Deus posuit in creaturis suis.*

Mineralia autem præ alijs rebus omnibus, occultiori quodam modo viuentia sunt: vt ferri in Magnete, in Gagate palearum attractio nobis demonstrat. Et quamuis ista rerum Metallicarum vita crassiori quadam cohibeatur materia, potest tamen arte secerni, & in lucem afferri, ad perpetranda miracula in humano corpore.

M.G. Sed quo afflatus *spiritu, diuinum spiritum* deducit ad fodi-
Nat.C6.my. L4.c.6. nas? An ignem è cœlo suffuratur in ferula! non modò ferulam, sed ferrea vincula & iecur exedentem aquilam ex-
Leuit.10.2. horrescat. An ignem extraneũ infert in aram *Domini?* hinc
Gen.1.2. ignem ab illo deuorantem extimescat. Principio Geneseos,

ſeos, quòd *Spiritus Domini* (de quo, det *Spiritus*, loquamur reuerenter) primo die, ſeu κλίσεως primordio *ferebatur ſuper aquas*, legimus (quod horret meminiſſe animus, quàm irreuerenter, irreligioſè, obſcœnè interpretentur Chymici, vt & præ reliquis id Canticorum Canticum, id Sanctum Sanctorum, id Sabbatorum Sabbatum) ſed quòd *hoc ſpiritu repleta deinceps ſingula*, non legimus. Quin ſi *ſuus quidam ſpiritus infuſus eſt omnibus*, ſit ille θύραθεν ſit θεῖαθεν, at non Θεῦ, à *Domino*, non *Domini*. Nec verò *vitam* legimus, aut *vitæ* animam, ante diem quintum; nec *inſpiratam*, niſi in homine. Quin *ſemen* legimus in die tertio, *quod fructum proferat*, ſed id *in plantis*, non metallis. Quid demum homini reponitur præſtantius, quàm *Spiritus* vt *Domini* in illo reſtet? Sint *valde bona omnia:* hic ergo nihil addat, ne auro quidem vitam: imò nil adimat, ne auro formam; quam qui viuenti adimit, & vitam ſimul eximit. Hic autem creator nouus, quod primus Creator ſine *vita* condidit, mox *viuum prægnanſq́;* reddet, *regenerabit generans:* an potiùs quod Ille ex nihilo egit in aliquid, ex aliquo in nihilum hic Ἀπολλύων rediget. Ita mentis hic *expers*, dum dicit, *—nec quicquam numinis expers:* quod tamen alij dixerunt probi, pij, ſed mente longè aliâ. Deus vt ſit omnia in omnibus, ante omnia, per omnia, poſt omnia, intra omnia ſed non incluſus, extra omnia ſed non excluſus, *in quo viuimus, mouemur, ſumus*, *--Iouis omnia plena*, hic non aſſequitur. Quia Heracleitus in caſa furnaria, in HeracleitoDeus, ideoque καὶ ἐνταῦθα θεός,

Lib.l. 2.cp.23

Gen 1.20. 2.7. 1.11.

Ge'n.ep nunc in quadr.

Scal.ſub.ex. 365.10.

Act 17.28.

Virg ecl.3. 4.

(—Deum namque ire per omnes
Terráſque, tractuſq́; maris, cœlumq́; profundum)

ſeu θεῶν ſeu θεᾶν dixeris: non quòd hic furno, ſed nec auro concludat Deum; niſi huic aurum Deus, vt Crollio, *omnis Natura*, Naturæ & τέλος, & τελείωσις, & τελειότατον omnium; *non vires modò metallorum, ſed ipſa complectens omnia; nec modò virium cœleſtium, ſed ſupercœleſtium id re-*

Plat. Cratyl. Ariſt.par.an.L 1.c 5.

Crol. baſ ch.p. 206.

P.205. *ceptaculum, Sol Philoſophicus & terreſtris, cuius cœleſtis ſpiritus, vitam omnibus elargiens, DEI imaginem gerit quàm*
P.208. *proximè.* Nec verò *aurum* (vereor) iſta obtinuit à Protoplaſte, ſed his Iconoplaſtis epitheta:

Perſ.ſat.2.69. *--in ſacro quid facit aurum?*

non *vbi primùm interiora terræ viſcera rebus ſingulis ſunt obueſtita.* (res ſingulæ an *viſcera* obueſtiunt? *viſceribus* an veſtiuntur? vtrumque ἀλογολόγον) ſed quum detractâ veſte

Ou.Met.l.1. *--itum eſt in viſcera terræ;*
139. *Effodiuntur opes: irritamenta malorum.*

Sed quorſum hæc omnia finguntur, elimantur, elaborantur Chymicis? *Ad perpetranda* ſcilicet *miracula.* Facinoroſũ aliquod flagitium audiui *perpetratum;* non audio *miraculum.* Tam nolim *miraculum,* quàm ab his monſtrum fieri. Non
2.Theſſ.2.9. expectanda hoc ſæculo *miracula,* niſi ab *Antichriſto mendacia;* nec his credendum vtique: etſi Libauio, *Saluato-*
Lib.1.ep.25. *ris miracula, Chymicorum promiſſis collata, miracula eſſe deſinant.* Sit pro *miraculo,* ſi quicquam boni fecerint.

F.A. *Eraſtus ille, longâ verborum ſerie demonſtrare contendit, in vitâ carentibus, qualia ſunt (inquit) ſuperius commemorata Metallica, Gemmæ, Margaritæ, Corallium, lapides, & huiuſmodi, nihil eſſe in illis vtile quod Medicamenti rationem obtineat, cum virtus Medicinalis in vitâ ſolâ conſiſtat, vegetabili ſcilicet aut animali. Quanto ſatius ac melius ſenſit Petrus Seuerinus Danus Philoſophus ac Medicus in Idea ſua Medicinæ Philoſophicæ, ſub his verbis.*

M-G. Ab *Eraſto* intorta, huius ſic

Virg.Æn.l.4. *--hæret lateri letalis arundo,*
Vt demente fugâ ſyluas, ſaltuſq; peragret.
l.7. *Hinc imploranti ſimilis tectum omne repleuit.*

Diſtinguit ille, quæ confundit iſte; *metalla,* & *metallica;* alimenta, & *medicamenta.* Demonſtrat ille, quæ non videt iſte. Facultas, quâ agunt *medicamenta* omnia, eſt ex ipſorum *vita:* non eſt in iſtis *vita;* nec eſt facultas igitur. Quibus deeſt *vita,* his & *virtus:* metallis deeſt *vita;* ergo *virtus.* An cla-

uum

uum hic clauo pellit? an totus telũm excipit? an vt se Teucer tueatur, sub clypeo Aiacis latet? an vt lepus lassatus recentem leporem exuscitat deuoraturo cani! Succenturiatum appellat *Seuerinum*: submittit illum, ne iugo ipse submittatur. Nolo seueriùs in hæc statuere, quæ *Seuerinus* statuit. Germanos nolo committere: nolo luctari mortuos, nedum cum mortuis. Sed si quid ego sentio,

--impar congressus Achilli: Æn.l.1

nec sensit hic satis, quàm parum hîc dicat grammaticè *sentyt*, nec ille quàm *Erastus* de his *meliùs*; ne addam superfluum id *satiùs*. *Ideas* Platonicas explosit Aristoteles: hanc ego nolim. Sed Aristoteli de hoc interroganti, quin præmonenti vt respondet? Πῶς ἰατρικώτερος ὁ τὴν ἰδέαν αὐτὴν τεθεαμένος; καθ' ἕκαστον γὰρ ἰατρεύει. Arist. met.l.13 c.4. Eth.l.1.c.4.f.

F.A.

Perfectissimorum corporum Balsami & desiderata proprietates tàm duris corporum carceribus continentur, vt fauorem & beneuolentiam quam humanæ Naturæ debent, demonstrare non possint. Ita Corallorum, Perlarum, Gemmarum, Auri & Argenti, reliquorumq; Metallorum virtutes, dolent se frustra in mundanam prouinciam venisse, & Mortalium scelestam temeritatem continenter accusant, quòd tantarũ prædestinationum immemores, ad quas Naturæ prouidentia destinabantur, in peregrinos & infames vsus, tantarum rerum Maiestatem commutauerint. Impuritatem pellis inscitiam mentis tegere coguntur, & dolosa superbiæ, auaritiæ, luxuriæ, perfidiæ, adulterij, discordiæ, & mortis ministeria subire. Hoc est, in non naturalem vsum res transferre, iniquas vsuras exercere. Inuenti sunt qui folia Auri Electuarys & Tabulatis miscuerunt, qui pulueres Corallorum, Perlarum, & Gemmarum ad confortationes Cerebri & Cordis magna simplicitate exhibuerunt. Infœlix mortalitas: inutilibus quæstionibus & disputationibus vitam traducimus. Naturæ præcipuos thesauros, in quibus grauissimorum morborum Medicinæ ab Altissimo collocatæ sunt, intactos relinquimus. Nec ipsi solùm relinquimus, sed alios inquirere volentes, prohibemus, impedimus, condemnamus, irridemus, & Mille ludribijs afficimus. Hæc ille.

M.G.

Sed age, dicat *Seuerinus Balsamos* (quæ alij appellent *balsama*, & ipse alibi, & apud ipsum Pratensis) *in duris cor-* Pet.Seu.Id.c. 15.p.391.

porum (adeoq; *perfectissimorum*) *carceribus*, quæ quid sunt nisi corpora? Affingat fossilibus (seruire natis) *maiestatem*: affingat prosopopoeiam *dolentium* & Crollio incontinenter, huic continenter *accusantium* (in suos dominos) affingat (impropriè, & quantas nescio) *prædestinationes destinatas*: affingat *thesauros medicinarum*, vnam cum statuat: obtrectet alijs *incoctum aurum* (hic quod omisit) *immistum*, quod hic admiscuit, *magnâ simplicitate*: quid ad Erastum ista? seu mista, seu non mista, seu mystica, sophistica? Imò hic quid ad illum? qui *medicamenta* censet, recenset, *planè venenata* (huius alexipharmaca) *antimonium*, *mercurium*, *sulphur*, *vitriolum*, *mineralia ferè omnia*: vtcunque mox concludit *necessaria* (quis præbibat, quis ebibat non necessariò?) *nec sine præparatione adhibenda*: fidem temerè quis habeat, quòd & peritiam & fidem habeat qui pręparat, vt purum ab impuro, quâ par, quâ fas est, separet? Sed ænigmatici, & vt Raimundus loquitur, *vbi apertiùs, ibi obscuriùs*, an Medici (vt ait Cacophrastus) an Chymici (orbis dijudicet) *sibi conficiunt dictionarios & vocabularios mirabiles, vt qui inspiciat, is non recedat indeceptus.* Nouum cudendum Lexicon (è Noui Orbis fortè Moronia) noua memoria fingenda, affigenda, vt Cacophrastum, Seuerinum, ex ea fœce seu phrasi Chymicorum quempiam, non dico hic intelligat, sed quisquam alius; hic dicet, alienus. Quin vt Augustus, increpem Antonium, *quasi insanum, quòd ea scribat, quæ magis* homines mirentur, quàm intelligant?

[Margin notes: Crol. bal. chy. p. 216. — Seuer. ib. p. 382. — Io. Brac. lig. vit. p. 33. — Parac parag. c. phil. — Mer. Brit. No. Or. c. Mor. — Suet. Au. c. 86.]

F. A. *Non enim ad seruilem solummodò vsum creauit Omnipotens suprema illa corpora. Non (inquam) ad explendam cupiditatis sitim, non ad ornatum, non ad pompam, aut ad superbiæ ministeria. Altiora sunt Arcana, quæ in eorum abysso recondita latent.*

M. G. Sed satis non dixit ille, ex illo Crollius: hic quid accumulat? *Suprema corpora*, quæ mox sunt *in abysso*. Nimirum subterranea. *Non ad vsum seruilem. Subiecta homini à Deo*

[Margin notes: Seue. / Crol } vt sup. — Ge. c. 1. 28. 29.]

nescit

nescit *omnia*. Hic auro *seruit*, non huic aurum. *Non ad ornatum*. Quid κόσμος significet, quid Mundus signet, nescit. Si *medicamenta*, quomodo non vsui? si quædam κοσμητικὰ, quo modo non ornatui? Sed *ad altiora* aspirat *arcana*. Illa in abysso ἀπόῤῥητα, ἄῤῥητα, ἀπόκρυφα, ἀκατάληπτα. *Abyssus*, mirum, nisi absorbeat: nec hic natator Delius, & dignus mergi, qui dignitatem domini submittat seruulis. Et illa *latent* meliùs, & iste tacuisset.

Præterea contra Erastum illum, liceat mihi opponere Iosephum Quercetanum Medicum, nuperrime respondentem ad fantasmata illa Anonymi cuiusdam Parisiensis, sub nomine (scilicet) sexaginta Medicorum Parisiensium, vno eodemq; Morbo laborantium. Ille fusiùs hæc omnia exarauit. F.A.

Nec Seuerinus sufficit; quercino robore sufficiendus *Quercetanus*. M.G.

Sic certent cygnis vlulæ: sic aurea dura Virg.ecl 8.55.
Mala ferant quercus.--

Dares Entellum prouocet. Sed vana spes est Lauso Æneam conficiendi, Mezentius quem non confôdit. Ille arces ægrè propugnauit suas; artes ægriùs oppugnet nostras. At *ad Anonymi respondit phantasmata*: phantasticè, ὡς φαίνεται, καὶ ὁμωνύμως. Is verò quî Anonymus, qui à seipso disertè nominatur? Non minùs ille, quàm huius Euonymus, illustris Riolanus; addo, *inuictus*, è Palmario; & addo ex eodem, *confectum ab eo Quercetanum*: quin & ab illo, *dux belli in Libanium, Philosophus eximius, Aristoteli secundus, sydus Scholæ clarissimum*. Nec sunt *illa* illius *phantasmata*, sed φάσματα, non ἑτερόμορφα, sed ὅμοια, imò ὁμογενῆ τῇ ἀληθείᾳ. *Sub* Scholæ *Parisiensis nomine* quòd *militet*, est in honore, cum nomen honoratum, *Scholam matrem honorandam, saluberrimam, clarissimam* agnoscat vel Palmarius perculsus, Scholâ pulsus. At *sexaginta Parisienses medicos eodem morbo laborantes*, addit hic

(Margin: Æn.l.5. l.10. Io.Riol.ex.in Qu.p.120. Pet.pal.lap.ph.ep.lect. Laur.pal.ep.ded. pag.243. 4.5.43.)

Ἄλλων ἰατρὸς, αὐτὸς ἕλκεσι βρύων.

Multi ὁμόψηφοι, magni authores, Censores graues, literati Doctores Lutetiani: *in quibus auri virtutes supra 60.* vnus tam multis, tam magnis, tam grauibus, tam literatis, num audet contradicere? quin maledicere? *Homunciones* etenim compellat ille homulus; & parum Poeta (nisi quòd fingit validè) sed planè Suffenus sui (dum se in Mundi speculo maiore contuens Narcissus deperit) de suo certamine cum Riolano, acsi *Mercurij cum Stentore* (vnde hoc didicit?) vel *asini cum philomela aut luscinia* (vt has distinguit?) renunciat, *iudicium pronunciasse Scholam Parisiensem* Medicam, quasi *Midam*, & *idem præmium sententiæ reportaturam*: auriculas reseruet sibi. Non vt Orator populū, sic ego Scholā tueor: *Malè iudicauit, at iudicauit; non debuit, at potuit*: sed & debuit, & potuit, & censuit, vt decuit, quod ipso, ipsâ dignū. Censura est: & quam non facilè absterserit, litura inde adhæsura. Scholam qui flocci, Censuram parui pendunt, aut frons, aut mens est illis nulla; pendeant. Sint nani, Gigantibus, quo imprudentes; sint Gigantes, at terræ filij, Dijs ipsis indicunt bellum, quo scias impudentes. P. Palmarius, dum honoratum Doctoris titulum à matre honoranda accipit, *sacramento astringitur, eius causam dicere, artis honorem propugnare*. Penotus Basiliensibus *in Doctoratus gradum suscipiendo astrictus iuramento, se nihil pro Paracelso amplius scripturum*. Quin ipse Quercetanus *iureiurando veræ Asclepiadeæ familiæ colendæ & propagandæ obstrictus*. Horum meminerit non ita pridem Doctor Anthonius; sed fide meliore; nec Scholam pòst oppugnet. Nec refert; nisi doctior. At *sexaginta laborârunt morbo*. Quo? animi, an corporis? Neutrius iste medicus, vtroque qui ægrotat. Pulsum an tetigit, vrinam an inspexit iste οὐρόσκοπος? Illi superstites, ille occubuit. Hîc autem ἄλις δρυός: mox ingeritur κραμβῆς ἄγαν.

Par.3 par.chirma.l.5.p.203. Quer. incur. in R.p.46. Miroir du mond.

Quer. incur. p.9.10.

Cic.or.pro Plan.

Pet.Pal.laur. p.14.

Pen.tr.4.ep. ded.p.221.

Quer.diet. p 210.

F.A. *Operæpretium est (inquit ille) oculis obijcere, quantus & quàm*

pre-

pretiosus fuerit auxiliorum Metallicorum vsus apud antiquos, quibúsque modis Antidotos suas illi exornarunt ac locupletarunt, quas præ omnibus commendatissimas habuerunt, vt citra tamen præparationem ea Metallica Remedia vsurparent. Nihilominus negari non potest, quin vires maiores ea assequantur, ac efficacius agant, si solertis Chymici industria depurata, abiectis supervacaneis fæcibus noxijs potius quàm vtilibus, in vsum sic ritè præparata reuocentur.

Et quamuis specie verboq́; tenus Galenicorum schola, Mineralia non sine impio & ingrato fastu à suâ practicâ detestetur: tamen in grauioribus Morbis omni vegetabilium derelicto subsidio, ad Mineralia confugit, licet ea temere, ignauiter, & proinde inutiliter vsurpet.* derelicti.

In Antidoto quæ Aurea Alexandrina dicta est, hæc Metallica recensentur: Sulphur, Aurum, Argentum, Saphyrus, Smaragdus, Iaspis.

In Antidoto è Rosis quem valere dicunt aduersus Stomachi calorem, Iecoris, Lienis, Pulmonis, omnemq́; calidam totius corporis intemperiem. Cardiacis item, nec non ad omnem animi defectum ex caliditate ortum: inter cætera Metallica recipiuntur hæc: Aurum, Iaspis, Sulphur, Crystallus.

Antidotus è lapide radiante, ad omnes Melancholicos affectus ac Cardiacos celebratissima est. In quam ingrediuntur aurum, nec non lapis lazuli.

Antidotus Mirepso vindicata, quæ Dysenterijs, ac Cæliacis summè est vtilis, lapidem hæmatitem, Sulphur viuum, Alumen scissile, & vstam Calciditem excipit.

Antidotus quæ Triphara dicitur, è ferro, frigiditati & humiditati ventriculi atque inflammationi, nec non frigidis & putridis humoribus è ventriculo, vniuersoq́; corpore expurgandis conferens: stomomatis ferri libram vnam admittit, quæ ferè reliquorum ingredientium pondus ex aromatibus adstringentibus ac roborantibus constitutum superat.

Huc annectuntur Antid. Argyrophora dicta. Antid. quæ Ecloge nuncupatur, hoc est selecta. Quidam etiam ex optimis Mithridaticarum compositionibus habent, Sulphur, Nitrum, & adustum Plumbum.

Antid. è zinzibere intromittit lapidem lazuli, lapid. Armenium, Antimonium & Aurum: in deliquijs animi aut Cordis defectibus

maximè

maximè vtilis, vt ipsi venditant.

Si illi Medici, crudis eiusmodi Medicamentis, noxijs potius quàm vtilibus, commendantur ac laudantur, cur nos tanto artificio, tamq; salubri præparatione eorum virus infringentes ac innoxia prorsus, imò summæ efficaciæ ac vtilitatis ea reddentes, ab imperito isto Anonymo nouitatis impudentissimè insimulemur?

M.G. Quid *Quercetanus* nouum? quid non notum Erasto? imò tritum ab ipso? quod sæpè ad nauseam, demum ad rauim vsque. Signaui priùs loca, quibus aut eadem, aut ad eundem sensum: hîc prorsùs ἀλλότρια. *Arauit* quidem, sed cum iuuenca aliena; idque *profuse* nimis. Nec respondent Erasto; nec defendunt Anthonium. Id vnum probant ex alijs quæ afferunt, calumniari Chymicos, Galenicorum scholam illa nescire aut negligere, in medicamentis varijs quæ adhibet. Sunt maledicta cætera, reijcienda. Hic autem grammaticè an peccet, an typographus, probet autographon, ad manus mihi. Ille satis Latinè, parum verè, ediderat, *Schola confugit ad mineralia, vegetabilium subsidio derelicto,* hic subdit, *derelicti.* Sed huius hæc minuta, & illa illius maiora crimina transilio, vt Quercetani parcam Manibus.

F.A. *Hæc ego ad literam transtuli ex responsione Quercetani ad Anonymum illum, qui vsque adeò aspernatur auxiliorum Metallicorum administrationem. nec meliora his dare possum. Quin & Erastus ipsemet hæc omnia vel inuitus confitetur sub finem sui tractatus: vbi agnoscit Galenum ipsum, & posteriores etiam in quibusdam confectionibus miscuisse Aurum ad hilaritatem excitandam & mæstitiam pellendam. Quid reliquum est igitur quod in hac causa defensionis indigeat? Standum (ni fallor) iudicijs tum antiquorum tum recentium Medicorum, Dogmaticorum simul ac Chymicorum, qui vnanimi consensu admittunt in Medicinam Metallica auxilia.*

M.G. Hic *illis meliora dare non potuit*: credo: nec illa *meliora*, hic quæ sic *dederit*; scio. *Erastus aurum* si admiserit, *admiscuerit*, cur reprehenditur? an quòd admiserit? an quòd huic πάντων ἐπιπλήκτῳ sit insitum calumniari, litigare, vitilitigare?

gare?

gare? Quid senserit *Anonymus* de *nouis* his *auxilijs*, Palmarius ex ipso repetit, ipsius passim comprobat medendi methodus. Hunc hic non ita doctus vt norit, nec ergo dignus vt nominet: vix qui eodē die, nedum ordine vt nominetur. *Quod reliquum*, hic *cuius indiget?* an scuti, an scuticæ? At Ciceronem hic olet: adolescentem scilicet. *Per deos immortales, quid est in hac causa, quod defensionis indigeat?* Quin pergit ἀπορητικῶς? An *ingenium patroni requirit? an oratoris eloquentiam desiderat?* Frustra est vtrinque. Dicam seriò. Verâ confessione, non falsâ *defensione* opus habet. *Defensionis indiget*. *Indiget* & sensu, & scientiâ, & phrasi, & fide, & fiduciâ, & causâ bonâ. Si se sistat, si *stet* magis, seu *antiquorum*, seu *recentiorum iudicijs*, si *Dogmaticorum*, adeoque *Chymicorum*, actum de illo, cadit causâ. Illorum *συμφωνία comprobet scientiam*: horum *διαφωνία arguat inscitiam*. Huic veteres vt *Chymici* dissentiant, ex his quos ipse attulit ostendimus: è neotericis, vix ipse vnum afferet, qui huic *consentiat* per omnia. Ipsum appello;

Pet. Pal. laur. p. 49.
Io. Riol. met. med. vn. & par.
Cic. pro Ros. Amer.
Gal ac. dixt. l. 1.
Iuu. sat. 13. 2.

--prima est hæc vltio, quòd se
Iudice nemo nocens absoluitur.--

Hic omnibus ut numeris sit absolutus, aut omnium solutus calculis ex hoc *iudicio*, tantum abest, vt si interrogentur omnes, quotquot hâc Vrbe *Chymicen* vel plùs vel minùs sapiunt, vel palàm vel clam faciunt, an verus *Chymicus* Anthonius, an verum faciat *aurum potabile*, vix vnum aut alterum repererit, qui suffragetur.

Vt sit serpentum maior concordia. -

Sat. 15. 159.

Id ex Hermetici Collegæ nostri *Doctoris Rawlins Alphabetario* iam didicisse poterit, nisi sit ἀναλφάβητος, cum gladio hunc suo iugulet. Sed caput hoc prægrande, prægraue huic corpusculo, vt ὑδροκέφαλον, concludam Satyrici eiusdem versu

Iampridem caput hoc ventosa cucurbita quærit.

Sat 14. 58.

Admoueat tempori, admoneo; aut perijt.

L CAP.

CAP. 2.

F.A. *Potentissima Medicinæ vis latet in Metallis.*

SAtis iam dictum arbitror (quantum huic proposito inseruire videatur) Remedia Metallica admittenda esse in Medicam familiam. Proximum erit vt doceamus, istiusmodi auxilia debitè præparata, validissimas obtinere vires in tota Mediciua, tùm ad valetudinem conseruandam, tùm ad Morbos profligandos.

CAP. 2.

De medicamentis, è mineralibus, vegetabilibus, animalibus.

M-G. Plin.l 5.cp.6. HIc scriptor non meminit, vix legit (arbitror) neglexit saltem, quod *primum* Plinius *scriptoris* existimat *officium*, vt *suum legat titulum, & se identidem interroget, quid scribere occæperit; sciatq́, si materiæ immoratur, non esse longum; longissimum, si aliquid accersit atque attrahit. Aurum* Hor.art.p.136 *potabile* hic primo capite, vt *scriptor Cyclicus*, proposuit, non posuit; nec ostendit ad ostentationem, vt ostentum; nec demonstrauit ad fidem, vt monstrum; nec depinxit ad fucum, vt sit auri-pigmentum. *Aurum* sæpissimè intonuit, vt credam, quod omnes cupiunt, portabile: *aurum potabile*, non nisi septies, insonuit, vt cedam, quod pauci credant, solùm putabile. Concludit illud ipse, vnde hoc incipit, de *admittendis metallicis remedys*. Sed hoc si concedatur, quo modo hinc infertur, aut *esse aurum potabile*? aut huius esse? aut si sit, admittendum? A baculo ad angulum quod dicitur. Acsi argueret, Moly erat Homericum,

Hom. Odysl. κ, & δ.

Νηπενθές τ' ἄχολόντε κακῶν ἐπίληθον ἁπάντων.

ergo *aurum potabile* & *est*, & tantum valet: nam Moly & Nepenthes herbæ, at isthuc *aurum* pretiosius. At *satis dictum arbitratur*, an arbiter hic honorarius? an nescit quid sit *satis*? Nam nihil ad *propositum*, seu quòd sit, seu quid sit *aurum potabile*. Num propius accedit ad id quod *proximè* adducit? Nam nil *docet*. *Admittenda metallica*. Quisnam exclu-

dit?

dit? E noſtris, ne *Eraſtus* quidem. Adduxit confitentem. E Chymicis nonnullos priùs attigi, ex his quos iſte attulit, qui de metallis peſſima, quòd homines peſſundent, tradiderunt. Sed vt tum obiter, ſic nunc perſtringam breuiter: ſi fortè grata breuitas. Quæcunque per ſe venenata, ſeu maligna, ea minùs apta medicinæ: ſed quædam metalla & his cognata aliqua ſunt per ſe venenata & maligna; ſunt ergo medicinę minùs apta. *Cognata* dico cum Eraſto, *Miſy, Sory, Hydrargyrum, Stimmi*, quæ ſi naſcentia periculoſa, creſcentia fient pernicioſa, vt πάθη putat Cicero. Id quod proponitur, conclamant omnes; id quod aſſumitur, conceſſit Monauius; id quod concluditur, admittat iſte. Addo. Quorum halitus in mineris ſuffocat, iugulat, hæc ipſa deuorata magis id facient; ſed metallorum halitus in mineris ſuffocat homines: metalla ergo deglutita enecabunt. Hinc id è Paracelſo, *Omne metallum intra corpus ſumptum eſt venenum*. Hinc id è Lucretio philoſopho-medico-poeta.

T.Eraſt.ep.ad Mon.p.290. 291.

Pa.morb met l.2.tr.1.c.2.

Lucr.nat.l.6.

Quales expiret ſcaptenſula ſubter odores,
Quidue mali ſit, vt exhalent aurata metalla,
Quas hominum reddant facies, qualeſq́; colores, &c.

Pro nobis Dioſcorides, Plinius, Vitruuius, veteres; ab hoc Palmarius, Rubeus, Seuerinus ſi hæc non ſatis comprobent; at δοκιμασταὶ, σκευασταὶ, foſſores, fuſores, aurifabri, ceruſſatæ mulieres, quibus putreſcunt oſſa, dentes vacillant, nerui langueſcunt, cerebrum liqueſcit, hepar inquinatur, apoplexia, ſtruma, paralyſis oboritur, hæc ſuo malo maximo, non dico docti, ſed quod maius eſt experti teſtantur, deteſtantur. Ad hæc. Inter agens & patiens debet intercedere analogia, ſympathia, & ſubſtantiæ ſimilitudo: ſed inter metalla & humanum corpus nulla conuenit proportio, conſenſio, ſimilitudo ſubſtantiæ (multo ſaltem remotior quàm inter vegetantia & animantia) illa idcirco agere, hoc pati, minùs nata. Nec enim nos in illa, nec illa

Dioſc.l.5.c.84 Plin.l.33.c.6. Vitr.l.8.f. Palm.lu ven. l.2. Rub.deſt.l.2. c.20. Seu.id.med. c.15.

in nos verti vel operandum medico, vel est optandum: euerti vtraque timendum magis. Verùm vt Socrates naturâ quidem suâ se luxui, libidini, ebrietati deditum, (Zopyrus Physignomon de eo quod coniecerat) sed philosophię se studio respondit emendatum, imò emaculatum: sic quædam metalla Chymici cum nata fateantur venenata, excusant tamen ne venena, si arte, si ritè *præparata*. Sic enim indistinctè Paracelsus: *Metallorum vsus citra noxam in medicina non est, nisi priùs comminuantur, alterentur, & naturâ metallicâ depositâ, in aliam essentian transmutentur.* Natura ergo cedit arti, magistra ministræ, typo archetypus, fabro architectus, terrestri ingenio cœlestis genius, Homini Deus? an verò

Par compos. met.p. Quer.tet.c.3:

ἡ φύσις ἁπάντων τῶν διδαγμάτων κρατεῖ?

Ars quidem (fateor) Naturę simia, quod aliquando deficit, id quadam tenus perficit; gibbos complanat, mancos supplet, luxatos artus reponit; diductam reducit cutim; colores inducit cuti, crinibus; sordes metallis eluit; emundat, eoque nomine emendat animalia; fuco obducit faciem; adeoque animæ cui insidet quandoque rectrix præsidet, & alienę motrix assidet; vt sæpe æmula, nonnunquã socia, victrix rarissimè Naturæ prędicetur. δεῖται δὲ συνεργαζούσης τῆς φύσεως. Num ergo ars materiam, num formam internam, num essentiam, num rebus animam inducet, indet, induet? Num quod Natura mortale condidit, ars edet immortale? illa ἄψυχον quod edidit, hæc reddet ἔμψυχον? illa deleterium quod peperit, hæc reperit alexiterion? ex illa φέρον ἄχος, ex ista φέρον ἄκος? Nos à Natura quæ sunt facta, quærimus; obtrudunt isti arte ficta: nos substantiales à natura formas, à formis facultates, à facultatibus commentamur actiones; isti suppostitios comminiscuntur aliunde spiritus, & à spiritibus (quos, mirum) motus. Sed quod norunt etiam Poetæ,

Arn.Vill.l.de vin. Fern met.me. l.1.c.1. Gal.opt.sect.c 41. Pen.tr.aq. mere præf.

Natura vt sequitur semina quisque sua,

Propert.l.3. el.8.

ſic *Naturam expellas furno licet, vſque recurret.* Hor. l. 1. ep.
Nam *Cuſtode & curâ Natura potentior omni:* 10. 14.
Ipſa ſuis pollens opibus, nihil indiga noſtri. Iuu. ſat. 10. 303.

φύσιος γὰρ ἀντιπραξάσης κενεὰ πάντα, ait Hippocrates. *Natura* Lucr. nat. l. 2. 649. Ficino *diuinitatis inſtrumentũ*, Scaligero *numen ſublunare*, Hip. leg. t. 1. *ſui vnius vnicũ exemplar, author, ſequeſtra, hera, adminiſtra,* Mar. Fic. in *nullius indiga, non precariò, non coacta, non impedita.* Quod Tim. Pla. ſi hic verè dicat (etſi hoc raro, nec tamen res eſt rara, quam Scal. ſubt. ex. 6. 2. nemo ſtultus neſcit) nemo, ne *natura* quidem, *id dat quod non habet.* Ars nihil vt habeat, *Natura* quod non dederit, ſic nihil dederit quod à *Natura* non acceperit; nedum *metallis vitam* intulerit, *Natura* inanimis quam non infuderit; nec facultates igitur viuificas, nec ἐνεργείας. De *vita* manente *in metallis*, manante à *metallis* tanta cum prædicent, dicant cui non viuenti priùs ars vlla *vitam* ingerat? niſi Antonij, aut artis Chymicæ id *beneficium*, quod eſt *latronum*, Cic. in Ant. *his vitam dare, quibus non adimit.* Si *vixerint metalla*, dein Phil. 2. mortua, ſed ex his reuiuiſcant, *à priuatione ad habitum* hîc fiet *regreſsio*, Philoſopho ἀδύνατον: ſi nunquam vixerint, Ariſt. poſtpr. c. 1. malè dicuntur mortua, peiùs regenerata, peſſimè viuifica. Hic quicquid tetigerit, vlcus eſt. Si *à nobis parata ventriculis auro & argento tantùm incruſtandis ac obducendis proſunt*, vt putat Quercetanus; annon ab illis obſunt, vrendis, erodendis, elidendis, inquinandis? Imò Hermeticè Quer. tetrad. c. 32. *parata* ſunt eſſentiæ, tincturæ, magiſteria, arcana, balſama, quid non? & quas non vires? ſcilicet

—tantum artificis valet halitus oris, Iuu. ſat. 10. 238.
Quod ſteterat multis in carcere fornicis annis.

Verendum potiùs (tametſi verum) ne augeat, non minuat, *metallorum* malitiam, illorum per ignes præparatio, à quibus noxium retineant ἐμπύρευμα; nec poſſint ignibus ſic *præparari*, vt non ſemper noceant. Nam *ignis contra Alchimiſtas* (Monarchâ ipſorum confitente) *multo ſubtiliora venena euomit, quàm minera.* Lupum auribus tenent; ſi Par. morb. met. tr. 2. l. 2. c. 4.

 non

non cautè, morsum, si non ritè, mortem timeant. Quin (vt
Hier. Ru. def. l.2.c.20.p.153 priùs è Rubeo) *si destillata virus contrahunt metallicum, quanto id magis metalli substantia, potabilis quæ redditur?* vt si epotet Hercules, exclamet protinùs,

Sen Her. Oet act.4. *Eheu quis intus Scorpius &c.*

F.A. *Ad tuendam sanitatem Medicinæ conseruatiuæ debent multum durabiles esse, & à corruptione remotæ. Siquidem Natura non dat quod in se non habet: nec quicquam de seipso potest exerere, nisi idipsum etiam in se contineat. At vero in vsitatis Pharmacis ac vegetabilibus plerisque, citò extinguitur omnis naturæ vigor. Quædam enim vno eodemq; anno enascuntur, maturescunt, & putrent: florescunt quædam iam, mox proximâ disparent horâ. Nimis igitur inualidæ sunt hæ species ad prorogandam in valetudine humanam vitam.*

Idem de rebus Animalibus sentiendum est, licet in his interitus etiamdum tardior esse soleat, nec tam repentè eorum consumuntur ignes.

Mineralia autem longissimæ sunt ætatis. Diu in his Natura operatur antequam perfectionem suam assequantur. Diu in Cœlesti obedientiâ ac spiritualitate permanent: durante quo termino, virtutes Cœlestes de Cœlo continuò descendentes, penetrant in hæc inferiora, & vim præstantissimam infundunt in ipsum Metallicum radicale: vnde Metalla, omnia Elementata facilè superant. Ipsorum radicale humidum adeò constans est vt corrumpi nequeat. Nihil igitur materiâ Metallicâ magis durabile est: & per consequens sanitatis conseruatiuum maximum.

M.G. Sed huius parerga vt circumcidam, in arctum compingam, si quod sit, argumentum; quale ex hoc capitulo nec parte libri aliâ, videtur posse elici. *Quæ multùm durabilia, ea sanitatis conseruatiua maxima; at mineralia longissimæ sunt ætatis; & per consequens conseruatiuæ medicinæ ad tuendam sanitatem.* Suam? an alienam? Maior insana; minor infirma; conclusio adulterina. Quæ *durant* ipsa, *durare* alia vt faciant, videtur duriusculum. Sibi multa *durant*, non alijs: vt illa illi dormijt, non omnibus. *Natura non dat quod non habet*; sed nec *dat* semper omnibus quod *habet*; & quod *det* alteri, non isti, *habet*. Quid si remota, non admota? si aliena, non

cog-

cognata? si inimica, non amica? si nolint etsi possunt, si non possint etsi volunt, sui copiam facere? Tam *durant* deleteria, quàm alexicaca: nisi assumptis, nemo magis vel minùs *durat*. Tam *durant* lapides, quàm Lapis Philosophicus; ne magis, metuo; qui vspiam si vnquam fuerit, euanuit cum vano possessore. *Ad sanitatem* lapides quis quosuis exhibet? quis ebibit? sint licet naturales? nisi post imbibitionem, vt docet Fracastorius. Sed quis *catholicon* non expetat, non epotet *remedium?* quod arte, an naturâ, an cœleste, an terrestre, an nihil, an omnia, quis vnquam dixerit? Æquè *metalla* omnia, *perdurent* æquè *mineralia* (tametsi æqui non sint æui) *aurum* ac adamas, *mercurius* ac marmor sint æquæua (tametsi non æqualia) num inde vires æquæ sunt omnium? & virus æquum igitur? vt adamas, sic *aurum*, in venenosum puluerem comminuetur; vt *aurum*, sic adamas, in puluerem volatilem *tormentario pyrio centies potentiorem* calcinabitur: vt *mercurius*, sic marmor, sublimabitur, præcipitabitur, quouismodo parabitur, erit venenum præsens; vt marmor, sic *mercurius*, in columnas, in statuas, in monumenta dedolabitur, compingetur, confingetur. An nõ hoc fingere plusquàm poeticè? Imò & astra omnia tam *durant* quàm Saturnus, Saturnus quàm Sol, Sol quàm Mercurius, Mercurius quàm Luna: num pariter benigna omnia, maligna pariter? æquè sunt vsui? tam res est Chymicis cum illis, quàm cum istis? Annon hoc est naturas inuertere, artes euertere, res & vires peruertere, discrepantia confundere, miscere omnia? En quàm sit dura ratio *durationis* nostræ, *mineralium duratio!* Cum *mineralibus* versantur magis Dæmones, qui subterranei, nec eo tamen magis μακρόβιοι, quàm medioxymi, aërei, aquei, adeoque Hesiodo, Plutarcho, Ausonio,

Crol. bas. chy. p. 212.

Nymphæ Hamadryades, quarum longissima vita est.

Plut. def. orac. ex Naid. Hes. Auso. Eidyl. 18. 7.

Ad homines vt propiùs: num quis μακροβιώτερος viuacior, non dico *mineralibus* (quæ non sunt alimenta, vel ἔνχυμα, vel

vel ἐυπεπτα, etsi hic dicit, *suauissimum in cibum præparanda)* sed qui longæuæ quercus saginatur glandibus, quàm tritico qui vescitur, vnius messis segete? qui fago, quàm qui fungo? qui dactylis, quàm passulis? mandragorâ, quàm maioranâ? Num coruis, cornicibus, Phœnicibus, aut aquilis qui pascitur, quàm qui passerculis, columbulis, perdicibus, turturibus, vitæ breuiculæ auiculis? qui struthiocamelo, quàm qui strutho? Num qui balænis, lucijs, delphinibus, murænis alitur, quàm qui pisciculis, gobiolis, haleculis, gammarulis? qui crocodilis, quàm qui cordylis? Num *vita* demum diuturnior, cui victus sit diurnus elephantis, leonibus, camelis, ceruis vesci, quàm cui porcellis, ouiculis, hœdis, agnellis satiari? Num Anthropophagus ex eo sit viuacior, si macrum deuoret Macrobion, quàm si perpinguem Mandrum, vt vt illi, quàm isti, *vita dimidio protensior?* E tauro sanguis Themistoclem de vita sustulit, è vite sanguis recreasset, è vitulo non enecasset: at ille istis *durabilior*. Si famem, si sitim sedare posset *aurum*, quis Myda misero fœlicior, cui

Plin. l. 7. c. 2. Solin. c. 43.

Ouid. Met. l. 11. 127.

Fusile per rictus aurum fluitabat?

At vnum ex omnibus hic nominet, qui anteactis sæculis, non dico ad sæculum, sed annos plures, imò vel menses, imò hebdomadas, sit solis *mineralibus* nutritus, sustentatus, vtcunque summè solidis, imò si vult, solutis. Id si non potest, at hunc nodum soluat. Quæ concoctioni resistunt maximè, ea *sanitatem tuentur* minimè: sed duriora, *durabiliora* (putà *mineralia*) resistunt maximè concoctioni: idcirco minimè *tuentur sanitatem*. Retortum facilè durationis telum. *Metallorum* durities ne magis obsit, timeas; quàm speres vt prosit in cibum *duratio*. A medicamento alimentum eo cum differat, quòd medicamentum alterat naturam, natura alimentum; in medicamento si obtineat, in alimento magis quod dicit Auicenna: *Nisi natura in medicinam operata fuerit, non operabitur medicina in naturam*. Naturæ

Auic. l. 1. fen. 4 c. 5.

turæ operatio, vt ſimile conſeruet ſimili, concoctio: vt curet contrario contrarium, digeſtio. Sed quæ alterutri repugnant *mineralia*, num ſunt *durabiliſſima?* Sunt ſanè, qui vt *plantas metallis*, ſic *plantis animalia* concludunt *durationis* breuioris. In his, vt ſemel dicam, deſidero modeſtiam Ariſtotelicam, quæ ſuppleat, vel ſic pronunciet, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, imò δοκεῖ, vel φαίνεται, imò σκοπεῖν δεῖ, videndum quod videtur, num ſic omninò habeat. Id ſolum de his dico; *metalla* μεταλλευόμενα, ſummè pereunt à Chymicis: λίθοι, ſeu maſculini generis, vulgares, ſeu fœminini, pretioſi lapides, omninò λυτοὶ, diu vt *durent*, at tandem diſſoluuntur: vno verbo, inanima, quia carent animâ, carent eo quod agat, haud ſcio in deſtructionem, an durationem fortiùs: at à materia, corruptionis matre, patiuntur quod vel vis inferat, vel ætas auferat. Sit verum, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ſed non καθόλου πρῶτον, longæua magis eſſe inanima, quàm *plantas*, ſed non Coloſſum Solis Rhodium, quàm Palladis oliuam Medorum ex incendio reuireſcentem: *plantas*, quàm *animalia*, ſed non dracunculum, quàm draconem elephanti æmulum; canis, bouis, cerui linguam, quàm canem, bouem, ceruum. E *plantis* neſcio an plures ſint ἐπέτεια, quæ *annum durent vnicum*, aut ne id quidem; an μακρόβια, ſata, nata in ſæcula, quæ creſcant, ſed & decreſcant tardiùs, & *durent* longiùs. Si fungus obiectet æſculo, quòd tardè naſcitur, fungo æſculus reſpondeat, *Perendie ſodes huc te ſiſte, tum de re tranſigemus*. Nomen deprædicent ἀείζωον ἀγήρατον, ne ſenectutem ſentiant. Hîc glorietur Guaiacum, quòd lignũ vitæ ſanctum, buxus quòd *æterna*, rhododendron quòd *fronde ſempiternum* audiat: è Dianæ templo cedrus in tecto, iuniperus in trabibus, cupreſſus in valuis, hebanus in ſimulachro, quòd *nec carie, nec vetuſtate emarceſcant*. Res ipſæ infinitæ; finita ſit oratio. Ex his non tam *inualidum* videbitur *plantarum* genus integrum, quàm huic videtur: quin contrà quàm hic ſupputat, vt plurimùm validius

Ariſt. lon. br. vi. c. 6 p. Card. in aph. 14. ſ. 1. Scal. ſub. ex. 295.

Plin. l. 34. c. 7. Paul. Geral. dij gent. Plin. l. 8. c. 11.

Scal. ſub. ex. 167. 2. 275.

Plin. l. 16. c. 20 l. 15. c. 30. l. 16 c. 40.

quàm *animalium.* Sin conferantur particularia particularibus, nunc hæc, nunc illa, magis vel minùs *durant*: sed totæ *species* si comparentur, non minùs *durant*, nec magis intereunt *plantarum species vel animalium*, quàm *mineralium vel metallorum.* Quin *plantæ* erutæ, eradicatæ, si sint cadauera, non vegetantia vlteriùs; effossa, execta *mineralia* è matris aluo cum exciderint, *metalla*, cum desierint esse μετὰ τὰ ἄλλα, cur hic dicat *longissima ætatis*, ipse dicat: & dicat pariter, si *mortua*, vt antè *aurum*, quî *constet* ipsis *radicale humidum?* si *forma* his *destruitur*, vt antè *auro*, quare *corrumpi nequeant?* si demum omnia in omnibus, vt Crollio *in auro omnia*, & *plantæ & plancta*, cur quædam quibusdam *durent* diutiùs? Dicit quidem; sed quid dicat nescit, quo modo dicat negligit, dicat modò. De *animalium* idcirco *ignibus*, de *mineraliũ cœlesti obediẽtiâ ac spiritualitate*, de *virtutibus cœlestibus de cœlo descendentibus, in inferiora penetrantibus, vim præstantissimã in radicale metallicum infundentibus*, tam sine re sunt verba exotica ἄκυρα, catachrestica, hyperbolica, vt nihil dicam ampliùs, sed notem carbone nigro. Sed si *metalla, omnia elementata facilè superent*, hic videat, ne hunc facillimè, cui caput plumbeum, frons ænea, os ferreum, nasus fortasse cupreus, cor stanneum, vix mens, sed manus forsan aurea, argentea, mercurialis, ita in *auro*, argento, *mercurio* versantur totæ. Alioqui à summo Creatore, creaturis omnibus Homo superior, ex elementis conditus & constans vtique: qui magis *mineralibus*, an *vegetabilibus*, an *animalibus*, naturę conuenientibus alatur, recreetur, sustentetur, conseruetur, quiuis definiat, qui panem, non lapidem sibi deposcat cibum. In cibum à Deo condita, condonata, primùm legimus τὰ φυτὰ, καὶ τοῖς ζώοις, dein τὰ ζῶα homini; *metalla* nunquam. Demum sic habeat. Quæ alunt, *conseruant* eadem (quod fit similibus) at non alunt *metalla*, neque conseruant igitur. *Ad sanitatem* itaque *tuendam* non reficiunt; *ad morbos profligandos* annon magis deficiunt?

Crol. basch. p. 206.

Genes. c. 1. 29. c. 9. 3.

Iam verò quod ad Morbos profligandos attinet, quibus humanum genus solet esse obnoxium, nihil valentius esse puto, iusto rerum metallicarum vsu. Permeabiles illæ sunt ad remotissimas corporis partes, ad quas vsitatis Pharmacis nō patet aditus. & pernicacissimos affectus ex altioribus impuritatibus excitatos temperant ac soluunt. Siquidem Metallorum spiritus subtiles, strenuè adoriuntur fortissimas quascunque obstructiones, omnium penè Morborum radices. Eligenda est igitur huiusmodi materia præ cæteris rebus omnibus, & præparanda in Medicinam & cibum suauissimum, ad sanitatem tuendam, & vitam absque ægritudine sustentandam, quantum per vires naturæ licet. F.A.

Metalla diximus: hic mox subdit *metallica.* An nihil interest? *Metallica* sunt sal, sulphur, hydrargyrus, antimonium, vitriolum, arsenicum, cinnabaris, borax, minium, & his affinia; Chymicorum deliciæ: non sunt *metalla.* De *mineralibus* hîc verbum nullum; vix de *metallis* mentio; tam est infidus hic horum patronus; tam est infirmus horum vsus in re medica. Ad *res metallicas* transcurrit, transfuga. Mutat hypothesin præstigiator: de cæpis cœpit dicere, de allijs seu longè alijs nunc cupit differere. *Metallicorum* nonnullorum nonnullus vt sit vsus, at nullus *metallorum!* *Metalla* solida, cōpacta, cruda, cocta, vix cedunt cæsa malleo, nedum apta teri dentibus, nedū deuorari, nedū digeri, nedū digerere, nedū egerere; nisi hoc pondere, vel vulnere. *Metallica, metallorum* seu parentes seu proles, incesta viperarum generatio, Hermaphroditica, inter lapides & *metalla*, quædam fusa, quædam fixa; quædam liquescunt, quædam concrescunt: quædam mollicula, quædam duriuscula; quædam ὁμογενῆ, quædam ἑτερογενῆ, heteroclyta pleraque: quædam, non omnia, si rectè præparentur, si aptè corrigantur, si quantitate debitâ ægris egentibus exhibeantur, consultò, cautè, parcè, rarò, age *admittantur.* Cum pharmaceiâ siquidem nunc res est nobis, in quâ, vt in Ægypto, M.G.

φάρμακα πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά. Hom. Odyss.

Et si fata volunt, bina venena iuuant. Auson. epig.

Sed ſcopas huius diſſolutas & hac ex parte colligabo. *Quod permeabile ad partes remotiſſimas, & ſoluit affectus pertinaces, præ cæteris id eligendum, præparandum, in medicinam, in cibum ſuauiſſimum:* ſed *res metallicæ* ſunt illiuſmodi; *ad ſanitatem* igitur *tuendam, & vitam abſque ægritudine ſuſtentandam* præferenda *huiuſmodi materia.* Sed eſt arena ſine calce; non cohæret. Maior propoſitio proponit quatuor, vix ponit vnum: in primo vt ſit aliquid, quòd *permeabile*, at non in eo omnia: nam aqua, vinum, poculenta pleraque præſtant vt *permeent*, nec tamen medicamenta præſtantiſſima. In altero emendicatur quæſtio: quid enim vltrà quæritur, quàm quod *affectus ſoluat pernicaces?* nec tamen id *cibo* efficitur *ſuauiſſimo*: nam *cibus eſt morbus ægrotanti*. Malè cohæret tertium, vt *medicina*; & quartum, vt *cibus* ſit *ſuauiſſimus*. At minor peſſimè eſt merita de veritate: nec quicquam minùs verum. Probationem habet nullam. Quid enim? *Metallica* quæ protuli, perpendite. Num *temperant*, quæ peſſimâ laborant intemperie? Hîc mihi tempero, ne dicam intemperie hunc laborare, qui dicit *metallica affectus temperare*; niſi quid ſit dicat, *affectus temperare*; cum dicat *affectus* corporis, non animi; vt dicit *ægritudinem*, quæ animo, cum velit ægrotationem, quæ corpori tribuitur: nam animi *affectus temperare*, non modò eſt mollire, mitigare, ſed vincere, & hic quod addit, *ſoluere*. Num *ſoluunt affectus* itaque, quæ peſſimè afficiunt, *affectus* moleſtiſſimos & ægrotationes inducunt pertinaces, vires exoluunt corporum? Expendite, ſi qui hauſeritis illorum per ſe aliquod; à quibus ſi præſens bonum, at damnum emergens ſentietis. Num demum magis *permeant?* Quin metuo, ne hæreant imis viſceribus, & neruis intimis. Vi ſuâ *permeant?* Galeni illud igitur quî probat Quercetanus, *tritis metallicis acetum admiſceri, faciliùs vt penetrent?* An vim naturæ faciunt, vt retinere nolit, nequeat, tam violentos, virulentos hoſpites, an hoſtes magis? Virus eſt, an virtus, quo pugnant? quo purgant?

Hip. aph. 62. ſ. 7.

Gal. comp. med. ſ. gen. l. 8 c. 41.

Quer. dog. med. pr. c. 2.

gant? Non comprimendo; nec enim tam frigida cum acerbitate: non emolliendo; nec enim tam mitiā cum lubricitate: non detergendo; nec enim tam moderata cum astrictione: non attrahendo denique; nec enim tam familiaria cum similitudine substantiæ: relinquitur, vt cruciando, quia tam acria cum corrosione. Naturam nimirum sursum, deorsum, quoquouorsum mouent, quia mordent, vulnerant, violant cum violentiâ, & quasi Alcidæ furiosi, *inuenient viam, aut facient*. Imò *fortissimas obstructiones adoriuntur strenuè*; quia *subtiles spiritus* sunt *metallorum*. Num quia *metallorum*? at ipsa *metalla* non sunt tanti (nisi corruptor aurum) oppilant magis, & obturant. Num quia *spiritus*? agunt *spiritus* in *spiritus*, non σκύβαλα (nisi per ἐκκοπτικά) nec tam sunt oculati, & viam & viaticum vt eligant. Num quia *subtiles* denique? E crassis eruti *subtile* parùm sapiunt, quod subtilissimo Scaligero ex Aristotele si ἀναπληστικὸν quod repleat, hi quomodo huic depleant? Quin architectæ animæ si instrumentum ἐργοδιώκτης *spiritus*, ibi quærantur *spiritus*, vbi inuenitur anima: non in *metallis*: non è terrestribus cœlestes ferè; neque è crassis tenues.

Sen. Herc. fur. act. 2.

Arist. gen. cor l. 2 c. 2. t. 10. Scal. subt. ex. 1 6. 8.

Nec Deus intersit, nisi dignus vindice nodus
Inciderit.—

Hor art. po. 191.

Huic parùm subtili *subtiles metallorum spiritus*, ὡς θεὸς ἀπὸ μηχανῆς, asylum inscitiæ, sacra stultorum anchora. *Subtiles* adeò hi *spiritus*, vt aranearum telæ parũ vtiles; hæ auerrendæ, illi auerruncandi: vt sensum, adeòque intellectum fugiant, & fugent *sanitatem*: nostris spiritibus infensi, infesti aduersarij: Hollando *morbis in minera contractis obnoxij, abundant fæcibus fœtentibus, terrestribus; habent veneni genus, & corrosiuum, & volatile, quo venenosa corrosiua reddant. Metalla, & metallica*, dum integra, crassissima, non sat est Chymicis, si nimis lædunt solida, nisi in *spiritus* soluta, sublimata, lædant magis. *Metalla venenum habent* Libauio, *in spiritu, non in crassamento*. Qui facit veneno actio-

Io. Is. Hol. lap. ph. p. 166. Pen.

Lib. Antigrã.

Riol.fil. in Bau.p.150. Ander.dial.5.

nem, is facit veneni auctionem. Quin ipse *auri spiritus*, Vlstadio referente, *damnatur Marsilio; & Andernaco dicitur perniciosus, venenatus.* Quod ad me, sentio de istis inimicis, vt ille de amica,

Mart.l.11. ep. 101.

Habere amicam nolo subtilem nimis;
Sed idem amicam nolo mille librarum.

Malim, vt minùs malum, imò vt maius bonum, decocti Galenici selibram vt solet, vt debet, è *vegetabilibus* aut *animalibus* secundum artem, quàm Paracelsicorum pauca granula è *mineralibus metallicis*. Id enim si non suauius, at tutius.

Lul.ep.accurt. L.luc.merc. Talaud.an.l.2 c.6.

Quin ipse *aquam cœlicam*, seu *menstruum*, seu *spiritum*, è *mineralibus*, vt rodat viscera, an potiùs cum suo Lullio ex *animalibus* aut *vegetabilibus* salubrioribus depromat, quæro.

CAP. III.

Inter Metalla Aurum summum obtinet in astruenda Medicina vera.

F.A. *Metalla septem ex Astrologorum suffragijs septem principalioribus membris humani corporis specificè respondent. Singulis illis membris singula Metalla appropriata sunt. Aurum nobilissimum corpus, nobilissimo membro destinatur, eiq; inseruit, Cordi videlicet, quod domicilium est vitæ. Cor scaturigo est vitalis spiritus & sanguinis, omnibus reliquis membris motum & vigorem impertiens. Hic vigent natiuus ille calor & humidum primigenium fomentum vitæ: & ex hoc solo fonte illa primò deriuantur: dein in alia etiam emanant membra Cordi famulas & ministras. Hunc igitur calorem foue, & humorem nutri, ad refocillandam humanam vitam, & spiritus ac vires corroborandum. Natiuus iste calor non plus æquo feruidus, sed omninò temperatus est. Nam si excessiuus esset, humorem citò absumeret: si diminutus, extingueretur ilico ab humore. Humor similiter radicalis non phlegmaticus, sed totus homogeneus & essentialis esse debet, qui pabulum vitæ ministrat. Nullo autem modo eis consuli melius potest, quàm ipsis Auri qualitatibus. Aurum maximè homogeneis constat partibus, & in summo gradu temperamenti exultat. Natura sagax ita contemperauit in hoc corpore calidum frigido, & humidum sicco, vt nihil redundet aut deficiat, quod verum temperamentum*

mentum minuat. Vnde ab igne non comburitur vnquam: quia vnum Elementum protegit aliud aduersus ignis pugnam. Tale quid digestibile factũ, vt humanis spiritibus obtemperet, vitalem in Cordis centro calorem cum humore natiuo fouet & adauget, eundemq́; participant cum Corde reliqua membra iugali fœdere. Aurum igitur iure optimo principatum obtinet. Et (vt vno dicatur verbo) quascunque in corpus humanum vires, operationes, functiones, reliqua omnia Metalla in se habent, has omnes Essentia Auri exequitur sola. Quin & leprosum corpus humanum inuertit totum sicuti intestinum in Macello, vt ipsissimis verbis vtar. Hauriamus igitur ex hoc fonte saluberrima Medicamina, si perfectam sanationem grauissimorum languorum moliri velimus.

CAP. III.

Aurum in medicina præstat minus.

QVI astra suspiciunt *Astrologi, metalla* vt despiciant, imò respiciant, falsò *Astrologis* ascriptum suspicor. Planetas illi potius, si cœlo extulissent, cum infra terras detulissent, *metallis septem* contulissent, quàm *membris metalla principalibus*. Nec illis *metalla* curæ. Nec opus hîc *suffragijs*, ne Crollij, à quo hanc phrasin surripit: ne votis quidem. Sed *membra principalia* quæ *septem* nominat? Num pedes, manus, & pudendum, ex his quinque? pudeat dicere. Num his *specificè respondent septem metalla, singula singulis appropriata?* Hæc Chymicorum *specifica*, quæ tam impropriè *respondent singulis?* Nempe id Crollius quòd prius dixerat, & consignârat; Agrippa potiùs *in scala septenarij* quòd huc descenderat, & hæc concluserat; hic ideò ignarus ignauus idiota sat habuit hæc edere, nec rationem reddere, aut paria referre paribus. Cũ illo igitur quin gloriatur (sed prophanè) quòd *Aurũ, septẽ sigillis munitũ, septenarius perfectionis numerus verè cõpletus est, vltra quẽ Natura (sine adiutorio Artis) in sua potentia & operatione altiùs procedere nõ potest, sed Sabbatizat & quiescit.* Quid *auro* cõmercij cũ *septenario?* nũ quòd *probatũ septies?* at id *argentũ* potiùs. Quin cum Agrippa veriùs, doctiùs, modestiùs, post enumerationem

M.G. | Crol. baſ. chy. p. 201. | Signat. int. p. 34. | Cor. Agr. oc. phil. l. 2. c. 10. | Crol. baſ. chy. p. 202. 206. | Pſal. 12. 6.

Agrip.ib.f.

tionem luculentam concludit, quòd *ſeptenarius hic numerus & in bono & in malo omnium ſit potentiſsimus.* Hinc huic ſunt *ſeptem* capita, vt beſtiæ coccineæ; & *ſeptem Mirandulani* tela, vt bella Septimontio ciuilia. Sic *ſeptem* nequitiæ in corde inimici; *ſeptem* oculi inſipientes; *ſeptem* quæ odit & deteſtatur Dominus; & *ſeptem* Cabaliſtis inferorum habitacula, è quibus *Aurum puteus interitus.* Sed partes noſtri *principes* quantumuis Medicis ſint ſolùm tres aut quatuor (non dico tres & quatuor) vt tamen Anatomici *Aſtronomis reſpondeant*, ingenioſè Laurentius *Saturnum ſpleni, Iouem iecori, Martem felli, Solem cordi, Venerem genitalibus, Mercurium ori, Lunam cerebro aſsimilat.* De *metallis* nil ſimile. At *aurum Cordi deſtinatur.* A quo? quo modo? quorſum? quid hoc eſt, *deſtinari?* At & *ei inſeruit.* Quo pacto? quo nexu? quo iugo iure ſeruitutis? Id quia *corpus nobiliſſimum,* hoc *membrum nobiliſsimum? Imperium num habet par in parem?* pars in totum, vt *corpus membro ſeruiat?*

An.Lau. anat. l.1.q.3. c.2.

Quer.med. pril.c.5.

Sen.Troad. act.3.

Famulare collo nobili ſubeat iugum?

Sed cur *Cor nobiliſsimum?* num εὐγενέστατον? quin par membris εὐγένεια. Vniuerſis vnà Chymicis hoc vitium; vtcunque crepant percrepant *anatomiam vniuerſi, macrocoſmi, viuam, formalem, ſpiritualem, eſſentialem; & in cupro iecur, in argento cerebrum, in auro cor eſſatum eſſentificatum,* vt loquuntur: veram tamen vnius microcoſmi anatomen materialem, naturalem, ſenſibilem, localem, aut neſciunt aut negligunt. Hoc verò vitium inſigne & immane, quòd iſtam quiſquis neſcit (confidenter dico, nequid amplius) is *nec Chirurgus, nec Medicus* δημιουργὸς *meretur dici,* imò nec poteſt eſſe. *Cor* cerebro *nobilius* hic ſomniet, cui cordis nimium vt auſit, parum cerebri vt ſciat aſſerere, aſſeuerare. Anatomicorum verò non vnus modò Coryphęus (cui *laurum* tribuat vel Chymicus Palmarius, ἰσόθεον vt prædicet) ſed tota Vniuerſitas inuictis rationibus & demonſtrationibus, non modò à Chymicis, Anatomiſtis

Riol. ſch.an. c.3.f.

Comp.med. vet.p.51.

And.Laur. l.1.c.8.

L.1 q.4.

Pet. Pal.laur p.11.

ſtis peſsimis, philoſophis imperitiſſimis, ſed à Peripateticis magnis Philoſophis, Anatomiſtis mediocribus, euicit exortu primum hepar, neceſſitate *cor*, *nobilitate* cerebrum præſtantius. Sit ergo corpus *vitæ domicilium*, *cor* fortè diuerſorium, vix ſeminarium. *Cor* igitur num *ſcaturigo ſanguinis?* origo eſt venarum? an riuuli ex fonte hepatis eò ſcaturiunt? vnde *ad fontem hydria* Eccleſiaſtæ ad iecur venæ agnoſcantur. Num *Cor* eſt primum ζωτικὸν, κινητικὸν, αἰσθητικὸν, αἱματοποιητικόν; an hepar φλεβῶν ῥίζωσις, & αἱματώσεως, principium γενέσεως, ῥιζώσεως καὶ διοικήσεως? Num *Cor impertit membris motum?* an mouent membra muſculi, muſculos adaptant nerui, neruos tranſmittit cerebrum; vt ſit auriga cerebrum, lora nerui, & equi demum muſculi? *Cor* vt ſe moueat, hic (credo) vix intelligit, ſed *alia* vt *moueat*, id (ſcio) expediet multo minus. *Natiuus calor* cum ſit radicale humidum cum ſpiritu; & *humidum* id *primigenium* cum ſit *ſpiritus* in *calido*; vt *calidum* ſit *humidi* vehiculum, *humidum fomentum* calidi, & vtriuſque comes *ſpiritus*: tum animales *ſpiritus* è cerebro, naturales è iecore cũ tam *emanent*, quàm vitales è *corde*, num hæc omnia è *ſolo cordis fonte deriuantur?* Tam per neruos, tam per venas, quàm per arterias feruntur ſpiritus. *Cor* focum febribus, non *fontem ſanguini* agnoſcimus. In *membra* verò hæc *emanant*: quæ nimirum? alia atque alia, illa neutrius generis: nec illa medicis dicuntur *membra*. Sed in Anthonij familia, quia quæ ſeruiunt fœminei generis ſunt *cordi membra*, *miniſtra*, *famulæ* dicuntur *membra*. Hîc ſi non morum, ſaltem verborum ſolœciſmus. De *calido*, de *humido* quæ dicit reliqua, ad rem, ad rhombum nihil: & multo meliora quiuis tyrunculus collegerit, qui elementa Auicennæ, rudimenta Fernelij, inſtitutiones Fuchſij, Heurnij, vel primas legerit. Hic autem *calidum* dum quærit ἔμφυτον, εὔκρατον, εὐθήμονα, ἐνεργέτην, (opinor) incidit in ἀλλότριον, ἐπίκλητον, ἐπίβουλον, καὶ ἐπιθέτην. Quid enim num idem *calor* generat, & *conſumit?* auget, & minuit? alit,

Archan. Pic. an. l. 2. lc. 19. l. 3. lc. 6. 7.
An. Laur. lib. & l. 8 q. 15. l. 1 q. 2. l. 4. ex. 1. 2. 3 4. 5. 6.
Eccl. 12. 6.
An. Lau. l. 9. q. 7. 8.
Auic. l. 1. fen. 1 doct 6.
Fern. phyſ. l. 4.
Fuch. Inſt. l. 1. ſ. 6. 8.
Heur. Inſt. l. 3.
Gal in. aph. 14 ſ. 1.

Arist. lon. br. vi. c. 5. Ott. int. l. 1. c. 7. Aui. l. 1. fen. 1. do. 3. c. 3.

& macerat? *συντήκει αὐτὸ αὐτό; ἀναλίσκει τὴν ὕλην, ἐν ᾗ ἐστι;* agit in seipsum? aut a seipso patitur, aut simili? *τί γὰρ μᾶλλον θάτερον ἔσται ποιητικὸν, ἢ θάτερον;* an à rege in tyrannum, à pastore in depastorem, ab insito in igneum degenerat? an agunt in hunc potiùs, aër extrinsecus, humor extraneus, & ex vtroque motus? Tantum discriminis inter innatum calidum & ascititium, vt criminis in isto plurimum, in illo nihil. At huius est huiusmodi, *humorem* vt *absumat*, & *ab humore extinguatur calor*, tantillum immutatus. Absumptus, quî extinguit? Sed vitæ alunt lampada, vt fumus, calor; vt aër, spiritus; vt oleum, connatus humor: tres Gratiæ implexis manibus, quæ complicatis viribus, & simul degunt, & idem agunt, & eâdem pergunt, & eôdem tendunt. Sed his num consuli non potest meliùs, quàm Auri *qualitatibus*? Id si sit Consulis, vt bene consulat, nisi quid potest melius, non erit hoc anno Consul Antonius. Quæ *qualitates Auri* scilicet sic illis consulent, vt vel conueniant? Num vt *tincturâ citrinâ* sint exornata? vt *ponderosa*? vt *muta*? vt *ventre terræ digesta*? vt *aquâ minerali lota*? vt *extensilia sub malleo*? *fusilia*? *textilia*? vt *cineritij & cementi examen tolerent*? His verò suas illa non mutent qualitates, quas nec auro communicent, vt ætherea, *ἀόρατα*, stellarum elemento similia; nec corporis expertia, nec mole corpora; articulatores, informatores, humanæ fabricæ post Deum architecti; subtilia, mobilia, dulcia, pinguia, vitalia, diuina, animata. Quantum discriminis inter aurum & hominem, subterraneum & cœleste, inanimũ & animal; tantum inter illius & huius qualitates; illius patibiles, actiuas huius. Quas *qualitates* modò dixerat, mox dicet partes auri! quæ quòd sunt homogeneæ, num eo *meliùs* quadrabunt nobis, qui heterogeneis constamus plurimis? An Aurum, quòd *exultat* (hæc insultantis animi vox insolens) *in summo gradu temperamenti*, attẽperatur nobis aptiùs, qui sat habemus, si constet *εὐκρασία* non modò ad pondus, sed iusti-

Fern. phys. l. 4. c. 3. 4. Sen. ben. l. 1. c. 3.

Lib. nat. met. l. 1. c. 4. è Geb. sum. c. 32. Talau. an. c. 4.

iuſtitiã? Nũ *temperamenta* meræ *qualitates*? Num quod paulatim coquitur, ſenſim perficitur, poſt ſæcula eſt vſui, id mox *in ſummo gradu*? an per *gradus* aſcendit, non per ſaltum *exultat*, in *ſummo* quod conſiſtit? Quoduis in ſuo genere *contemperatum* optimè à *temperamenti* conditore optimo. Num minùs, quàm genere, homo differt ab auro? Ne confundamus tam diſtantia. *Naturæ conatus*, Cardano vt ſint *quatuor*, *homo diuinitate*, *elephas docilitate*, *adamas duritie*, *aurum tenuitate* vt *præcellat*; vt *elephas tam densâ cute*, *quàm homo molli*; *aurum* ſit *tanto grauius*, *quanto leuior adamas*: & hæc ridentur tamē à Scaligero, & prçferuntur alia, & *Homo* non modò quaſi Polycleti Doryphorus, *temperamenti commoderati regula*, ſed *rerum omnium menſura*, *compendium*, *& vnicum in natura miraculum* concluditur, *à noſtri aui gloriâ & miraculo*, vt ſcribit Lipſius. Sed vt illi Homo, ſic *Aurum* Crollio, πᾶς ἐςι πάντα, πᾶς τέλος. Πῶς illud mihi ſubolet; ab illo rectè poſitum, ab iſto perperam. Hinc illud Libauij hîc habet locum, *Paracelſicos tranſgreſſos eſſe veterum ſenſa, & hyperbolicâ laude aurum infame reddidiſſe*. Quæ ſymmetria, quæ proportio, quæ *redundantia*, quis *defectus* in *auri temperamento* ſubſit, hic nec intelligit, nec facilè expediet. Nec arrogo, nec derogo: prærogatiuæ autem ſummæ, quâ *igne non comburitur*, quàm nulla hîc ſit ratio, priùs explicui; nec quicquam repeto. Digeſtum ſit oportuit, non *tale quid*, ſed ipſum, priuſquã *factum digeſtibile*: ſed vt id anteà, vel pòſt hoc fiat,

Scal. ſub. ex. 249.3.
Card. ſubt. l. 12
Scal. ib. & ex 106.2. 287. 250.
Actuar. met. med. l. 1. c. 3.
Lipſ. cen. 2. ep. 48.
Cœl Rh. ant. l. 2. c. 17.
Crol. baſ. ch. p. 206
Lib. nat met. l. 1. c. 4.
Sup. p. 20.

Chymiſtæ certant, & adhuc ſub iudice lis eſt. Hor. ar. po. 78

Nec opus eſt, *ſpiritibus obtemperet*, ſed eos magis temperet: nec *iure optimo* quod *principatum obtinet*, id propriè *obtemperat*: *obtemperauit* nimiùm, cum *factum digeſtibile*; non eo fine. Hic quæ hîc ſpondet reliqua, promittit vt Chymicus, *incertum ſtolidior an vanior*; acſi proclamet agyrta fumiuendulus, cum promit ampullam aquæ vel olei adulterini, iiſdem ferè verbis, Hoc (ait) oleum, hæc aqua, *vitalem in*

Sal. coniur de Lent.

cordis centro calorem cum humore natiuo fouet & adauget, eundémque cum corde participant reliqua membra; vires, operationes, functiones, omnes exequitur sola, &c. Verba, ventus, fumus, fucus: clamoris multum, lanæ nihil, acsi porcum tondenti. At *aurum princeps metallorum*, argentum viuum *an tyrannus* an patricida principis? *venenum auri* an purgatorium? an potiùs principium, sed non metallum? quantumuis huic sit è septem *principibus*: ideoque principium & finis sui. At Crollio *Mercurius naturæ balsamum, diuinum pharmacum, luis* catholicæ *catholicon remedium* & ῥιζοτόμος, *Aqua sapientiæ, Maria Virgo*. Quod etsi horreo dicere, & apud Quercetanum tamen inuenio, qui dicat *Angelicum*, quòd *in essentiam redactus, auri essentia similis, eandem quasi hominem ad iuueniles annos reuocandi virtutem* sortiatur; scilicet. Nec desunt Chymici, qui in Mercurio id omne versificantur,

Scal. subt. ex. 88.
Plin. l. 33. c. 6.
Crol. bal. ch. p. 126. 123.
Quer. pest. p. 403.
Tetr. p. 464.

—quicquid quærunt sapientes si *arte tractes*,

vt hic sine arte loquitur. Quin tam *Mercurij*, quàm *Auri essentiam* audiuimus, & eam fortè quintam, certè æquiualentem, imò & mutuam καὶ σωματοψυχίαν, καὶ ψυχοσωματίαν, nec *Auri* modò *Quintam essentiam*, sed & *Arcanum simplex, Arcanum vitriolatum, Crocum solis, magisterium solis liquorem solis, Elixiriũ solis, Balsamum solis, Aurum potabile, Tincturam solis*; haud scio an eadem, an varia remedia; nec scio an vera, quia tam varia, Quercetano innumera: portenta scio nominum, tormenta hominum, commenta Tartari. Quin *Crocus martis eadem* Paracelso *efficit, quæ & Auri tinctura*: & Penoto *Philosophorũ Saturnus est propriè marchasita plumbi, & reuera excellit Solem & Lunam, ita vt Raymundus dicat, in hoc orbe inferiore non esse tantum arcanum atque id, quod in marchasita plumbi consistit*. En ferrum, en plumbum, quàm *aurum* medicinæ aptius. Hinc Quercetano iudice, *vera Magnesia* (quâ antimonium plerunque dicit) *& Paracelso, & alijs, est primo auri enti par &*

Arn. Breuiar.
Lul. test. theor c. 62.
Par. l. mort. re. to 6. p. 288.
Quer. consl. lu Ven.
Tetr. p. 456. 432. 477.
Pest. al. p. 404.
Moref met. p. 29. è Par.
Pen. tr. 4. chy.
Quer. tetr. p. 479. 396.

& aequalis; ex qua potentiores ac praestantiores medicinae educi possint, quàm ex auro ipso, vel spiritualitatem adepto: ideoque est illi *antimonium* (emendicatis è Mirepso titulis) *antidotus isochrysos, lysiponos, lysipyretos, theodotos, theopemptos, panaeretos, polychrestos, panchrestos, pantagogos, ζώφιλος, Soterios* (& Σωτὴς, putà) nam Paracelso *restaurator & renouator virium in nobis omnium; & omnes morbos tollit*. Haud mirum igitur si *quosdam morbos rubigo ferri iuuat, bracteola plumbi sanat, attritum aes curat, argenti spuma domat, stannum amicat*, noster vt asserit; si è *Mercurio*, ex antimonio non minor, quàm ex *Auro*, fingatur Panacaea. *Sola Auri Essentia* quòd *exequatur omnia*, non potest dici: tum quòd nil vnum, *omnia*; tum quòd nil *solum*, cui sunt paria; tum quòd nec *solum*, quod cum alijs. Sed de *leproso inuertendo* quod hic memorat, *sicuti intestinum* (putà, inuertitur) *in Macello, ipsissimis* hic *verbis vtitur*, quibus (ni malè nemini) mendax apud Bebelliũ: nam *intestina inuertendi verbũ ipsum* in memoriã hoc reuocat: nec enim alibi reperio; an ibi nescio. Mendax nimirum memorat, se (non Lysimachum leonis, sed) lupi aut canis allatrantis (vtrius non bene memini) dum inhiaret, inseruisse in os manum, caudam interiùs prehendisse, interiora extrorsum exeruisse, intestina inuertisse; mendacij hinc palmam reportasse. Sic *corpora inuertere*, cùm sit euertere; tum in *lepra* praesertim est methodum peruertere, quâ foràs expellere quod intrà foetidum, non intrò decet pellere, quod foris foedum. Insipientissima, saltem insipidissima sunt ergo *verba ipsissima*, quibus hic *vtitur*; & quibus nemo è nostris (arbitror) vel è Chymistis (auguror) nisi hic ipse *vtitur*; nec cur *ipsissima* dicantur, assequor, nisi quod phrasis nulla tam sit mala, quae non authorem habeat fortasse Cacophrastum, *lauare* qui dicit, non *inuertere*. Cum *intestinis* igitur *inuersis* abeat hic scriptor in *macellum*, vt coquos, lanios, exenteratores, carnifices, cupedinarios de phrasi consulat. At *lepram*

à p. 391. ad 417.

è Par. to. 4. p. 105.

to. 6 c. 308.

Morel. met. p. 29.

Par. arch. l. 4.

sanat *Auri Essentia*. Num sola? ab auro potabili diuersa Chymicis?

Hor.l.1.sat.5. 100. —*credat Iudæus Apella*,
& leprâ Iudaicâ turpissimus ad hunc appellet;
Non ego.—

Quer.tetr. c. 31.è Par. arch. l.6. f.36. tom.6.p.107. Id.ib.c.33.è Par.to.6.p.33. 51. Arch.l.5. arc. merc.vi.

Annon & antimonium? ex quo, quod *omnibus in vniuersum morbis succurrat aptissimè*, & nominatim *lepræ*, seu *leonina elephantiæ*, quæ Cacophrasti est infantia, qui loquitur vt plurimum mendosè & mendaciter. Annon & mercurius? ex quo, quod *tollat vngues, pilos, cutim* (alexipharmacum annon hoc præstantissimum?) sed & *impuritatem omnem* (ideoque *lepram*) & *membra senibus absumpta renouet*, vt pari & fide & phrasi Cacophrastus, fallaciter, futiliter. Sciat prius oportet, quid *lepra*? quotuplex? quæ *lepræ* causæ? quæ signa pathognomonica? quę comitantia? quæ consequentia? quàm *lepram* sanet hic aut ille, hoc aut illo. Imò an sanari possit? Nam, vt rectè Auicenna, *Cum*

Au.l.4.fen.3. tr.3.c.1.f.

cancer, qui est lepra vnius membri, sit de non sanabilibus, quid dicemus de lepra, quæ est cancer totius corporis? vt sit vel debilis curatio difficilis; de fortis curatione nulla spes. Nec speret ideò hic idiota *auro potabili leprosum* persanare, quia

Luc.17.14. Matth.8.3. Num.12.13. 2.Reg.5.14.

Iesus Seruator omnium ἀρχιατρὸς *leprosos* vnà decem verbo, vnum tactu; quia Moses legatus Dei Miriam precatione; quia Heliseus propheta Naaman Syrium Iordanis lotione; omnes miraculo persanârunt. Hic enim illis quanto minor? quàm nobis nulla præ illis miracula? Sin id sperare audeat minutulus Doctorculus, ausit & publicè sub fide publicâ sanandum suscipere è Nosodochio vel aliunde aliquem verè elephantiacum, plenè leprosum, *auro* suo *potabili*, eoque *solo*; & vicerit, cum id præstiterit. Nam alióqui audiat in se retortum: Qui verum habet *Aurum potabile, lepram* sanare poterit ex eo vnico; hic *lepram* eo vnico sanare nunquam poterit; verum non habet igitur *aurum potabile*. At *auro potabili leprosam persanatam* narrat

Pal-

Palmarius. Nec ille affirmat *solo*, & negat ſanatam Riolanus; nec ipſe probat perſanatam. Nec huius idem puto, quod illius; nec (vt credam Palmario) hunc illi credo ſubparem, intelligenti inſcium. Quàm inſcienter & inſulſè concludit *igitur ex isto fonte hauriendum*, ipſe cum hauriat è lacu vel lacuna, ſeu putido è puteo, imò ex aqua Stygia, ſeu infernali. *Hic fons* ne ſit, hic videat, *è Beroſo Taurorum colle, ſine remedio, ſine dolore mortifer*: ne ad *Soracten*, quem *iuxta iaceant emortuæ guſtantes aues. Grauiſsimorum languorum perfectam ſanationem* (morte languentium) hic *ex hoc fonte molietur.* Pet. Pal. lap. ph. c. 34. Laur. p. 40. 66. Plin. l. 2. c. 103. l. 31. c. 2.

Obiectio.

Sed arbitrantur plurimi, Hermeticam illam antiquam ſobilem & Spagyricam prolem, penitus eſſe iam extinctam: & hoc tantum Myſterium Hermeticæ diſciplinæ Naturæq́ lumen, in elapſis tantummodò ætatibus reluxiſſe putant; noſtram hanc, vmbras ſolummodò rerum comprehendere. F.A.

Pauca vigent hodiè priſci veſtigia veri: fruſtra igitur & inutiliter deſudare homines in hiſce Arcanis inquirendis.

Concluſionem diſſolutam (nec enim præmiſſis cohæret quouiſmodo) ſubſequitur *Obiectio* (ſeu cauſam ſeu locum ſpectes) diſſolutior: *Obiectionem ſolutio* (ſeu rem, ſeu reum ponderes) diſſolutiſſima. Grammaticaſter quiuis, aut ſophiſta, & nonuult nodum nectere, quem neſcit ſoluere; & quod obiecit ſibi non difficile, non difficulter reijcit arbitrio ſuo: hic autem vt vt cum illis nihil graue aut grande imponit ſibi, quod non leuiculè leuiculus tollat aut toleret; nec tamen cum illis aptè opponit, nec reſpondet appoſitè. Quis enim obijciat, quod hic obgannit? *prolem Spagyricam & ſobilem Hermeticam* (quam ampulloſè inflat) *extinctam*, ſi dijs placet. M.G.

Scilicet is ſuperis labor eſt, ea cura quietos Virg. Æn. l. 4.
Sollicitat.—

Prolem Magiricã *extinctam*, extinctos eorũ focos, furnos, fumos, nidorulentus curet populus. Quid enim aliud eſt

Spa-

Spagyrus, quàm μάγειρος, & in confesso *coquus?* Si

Ecl. 4. *Clara Deûm soboles, magnum Iouis incrementum,*

foret *Hermetica extincta*, doleremus; nunc nobis ne bilem mouet, in crucem si abierit *idololatræ turpis, detestandi* Gu. Bau. not. in Riol. p. 51. *magi*, adeoque *cacodæmonis* (vt hunc Hermetem agnosnit Baucynetus Chymicus) nefaria, nefanda *soboles*; si vnà perierint in fundo maris rubri omnes Ægyptij,

Et nati natorum, & qui nascentur ab illis.

A caluo ad caluum interierint. Ne relinquatur catulus è malo genere. Illos non natos optimum: citò extinctos, proximum. Annon & hic fatebitur, Ægyptiorum nomen qui præ se ferunt hodiè, circulatores, chiromantas, præstigiatores nequissimos, longâ literâ dignissimos? Quin Riol. in Bauc. p. 119. Genebrardum lego, *Hermete* Hippocratem longè antiquiorem demonstrasse; nequis huic illum præferat. At *lumen Naturæ* conqueritur hic *olim reluxisse:* est eluxisse gaudendum potiùs, optandum *relucere:* nec natis negandum *relucere*, quibus accessit *lumen* gratiæ. At *disciplina Hermeticæ mysterium reluxit tum tantummodo.* Nec illa *disciplina* ἑρμηνευτικὴ, nec *relucet* per se propriè *mysterium*, quod mussitare oportuit, & μύσαντα τηρεῖν ἔνδον, nec in *Hermetis* smaragdina tabula seu fabula solùm compingitur, quam constant ἀσύστατα, ἀσύνδετα, ἀσύνετα, ænigmata, circuli, tautologiæ. *Horum notitiam* (vt agnoscit iunior Palmarius) *ignorantiæ* Pet. Pal. lap. ph. p. vlt. *tribuimus, vt mendacium impotentiæ, horum scientiam inscitiæ. Gloriamur nescire ea, quibus peiora omnia veniunt.* At Maro vt olim cecinit,

Vir. Geor. l. 3. 550. *— cessere magistri*
Phyllirides Chyron, Amithaoniusque Melampus.

Hip. leg. t. 1. Imò, vt medicorum pater; Οἱ ἰητροὶ φήμῃ μὲν πολλοὶ, ἔργῳ δὲ πάγχυ βαιοί. Sic iste è Pratensi priorem non malum malè excerpsit, qui versus posteriores veriores sibi suisque meliùs assumpsisset:

Io. Prat. ambr. v. 16. *Iamque diu ementita oculos sapientia nostros*

Fascinat

Fascinat, & miserè pro veris falsa reponit.

Quo Chymicus de Chymicis sensit verissimè. At *vmbras hæc atas comprehendit solus.* Prehendit, non *comprehendit*: id vereor, ne verè nimium. Nam alióqui Chymici quî tanti fierent, qui *vmbra* hominum, qui *vmbras* prensant *solas*, tincturas profitentur? Sit *nostra scientia* Scaligero, *velut vmbra in Sole*; sed horum, *vmbra* insomnium. Sint pauca nobis nota; his paucissima. Si corpora maiores *comprehenderint*, quæ *comprehenderant* tradiderint, nos *vmbris* contenti erimus, quibus sit facile inuentis addere? Aut negligentes, aut non intelligentes, aut nil reminiscentes esse oportuit. Nũ ergo sequitur studeri, *sudari frustra?* Imò *sudandum* magis: nec *frustrà* fore, si vt par est studetur. Scal. subt. ex. 307.

Solutio.

Sciant autem & confiteantur omnes, quod semina in sapientiæ thesauris absconsa, temporibus & nationibus destinata fuere in omni seculo ex statuto Dei decreto. Hac Dei magnalia à Deo ipso dependent, qui cui vult elargitur, & subtrahit. Quod liberum est igitur Dei donum, homines hominibus eripere non debent. F.A.

Sed huic nodo in scyrpo, quem cuneum hic adhibet? dignum patellâ operculum. De calce *obiectio*, *solutio* de caseo: illa de *prole extincta, mysterio relucente, vmbris comprehensis, inutili sudatione:* hæc de *seminibus destinatis, Dei magnalibus ab ipso dependentibus, Dei donis non eripiendis homini*. An hæc quadrant? an dissonant δὶς διὰ πασῶν! Proclamat autẽ, *Sciant omnes*, seu nouerint vniuersi, quid nimirũ? *quòd semina in sapiẽtiæ thesauris abscõsa. Sciãt omnes*, & cõfiteatur ipse, *abscõsa* nõ dici à puerulis Grãmaticis, nedũ scientibus aut sapientibus: nisi è Rupescissa Latinitas huic eruatur. Huic autem dicitur à Comico, *In latebras abscondas pectore penitissimo tuã stultitiam.* Nec enim quispiã conditus sale Grãmatico tam malè condita, incondita elabi sinat, quin malit abscondita. Recondit fortè *sapientia* vel *semina* in terræ gremio, recondita vt fructum remetiantur; fortè & fructus in horreo, seu *thesauro*, vt cum volet sint vsui; est enim con- M.G. Plau. Cist. act. 1. sc. 1.

da, proma: ſed non *abſcondit* vel talentum in terra, vel lucernam ſub modio; nedum neſcio quæ *ſemina*, quæ putreſcant, ranceſcant, exoleſcant abſcondita. At hæc *temporibus & nationibus ſunt deſtinata*. Num prius natæ nec pòſt ſatæ quibus? quin fructum tulerint, protulerint? Id *ex Dei decreto*: quod ſemper iuſtum, ſemper miſericors, ſemel ſtatutum, ſed in hac cauſa huic abſconditum. Diſtinguat *tempora*, deſignet *nationes*. *Dei magnalia* num dicit *ſemina*? non magna quidem illa, magnorum fortè ſeminaria. *Dei*

Act.Ap.2.11. *magnalia* cum *loquebantur Apoſtoli*, num loquebantur

Seu.id.per.p.106. *ſemina*? A Seuerino ſcilicet *relicta ſemina*, hic ſolœciſticè reddit *abſconſa*: vt tegat furtum, committit adulterium, & anſam immutat, ne deprehendatur. *A Deo dependeant*, ſed

Ioan 3.8. demittantur Homericâ catenâ aureâ. Verum eſt; *Spiritus*,

1.Reg.19.11. *vbi vult, ſpirat*: nec de hoc minùs verum; *Deus non erat in vento illo*. A *Deo* quod eſt *liberum*, ab homine nec debet arripi, nec poteſt eripi. A Deo dona, ad gratiam, vt gratis dantur, ita gratis *hominibus*, qui nec venditant, nec ſibi ven-

Roſar.mai. Piat. dicant. Quin è Roſario, *qui habet id donum Dei*, *habet*

Lib.riu.c.14. *mundi dominium*; *confregit naturæ vinculum* Libauio. Sed hæc quàm diſſita ab *auro* hoc *potabili*?

F. A. *Iam tandem tempeſtiuum videtur deſcendere ad res proprias noſtras. Quoniam igitur hoc ſubiectum quod nobis iam præ manibus eſt, tractatus huius ſuggeſſit argumentum: & quoniam hæſitare ſcio quã plurimos, vtrum Medicamentum illud noſtrum, quod Auri poculenti nomine inſigniri voluimus, ſit ex Auro obrizo præparatũ (vt publice datur) aut conflatitiũ quid (quod illi clamitant) ex vitriolo, Salis oleo, Sale Tartari, aut ſimilibus: operæpretium duxi, & omninò neceſſarium, hunc omnibus ex animo ſcrupulum vt euellam.*

M.G. *Deſcendat* ergo (ad abyſſum vſque) ad *res* ſuas, imò & *proprias*: num quarto modo? Si ſolius; alius ergo neminis, vel nunc, vel antehac: alterius ſi fuerint, vel nunc ſint alicuius, non ergo res ſunt *propriæ*. Prius nonnulli, ipſe poſterius, vtrunque negent cæteri. Noſtris ne ſe admiſceat. At

Æſ.fab.41 id *ſubiectum* (obiectum potiùs) eſt huic *præ manibus*, ſed nõ

in

in manibus; vt caro, seu carnis vmbra, cani in fluuio præ oculis, sed non in faucibus. At id *suggessit argumentum* sugillandi *tractatus*: in quo nec *argumentum* λογικὸν, nec aliquid sensibile *tractatur manibus. Hæsitant plurimi* (id est, addubitant) hic an sciat hærentes è luto trahere. *Medicamentum* suũ (quâ gratiâ? quo priuilegio?) hic *insigniri voluit* (acsi suspensâ hederâ) *Auri poculenti nomine*: cur inscripsit igitur *potabile?* hoc illo minùs plenum. Quin tam proponat esculentum non edendum, vt carnes & ossa Ioui Prometheus, equo Caligula ex auro hordeũ; qui poculentũ propinat non potandum, vt vulpes ciconiæ non nisi fluida vix elambenda, Pasetes conuiuis quod visum, non erat vinum? Num *ex auro obrizo* id *aurum præparatum?* Præparatissimum, expurgatissimum, absolutissimum solebat dici ὄβρυζον. Quid opus vltra? Ab optimo in melius non potest: ab optimo in peius num hoc est *præparari? Id datur publicè.* Ab his qui verba dant: sed non ab his conceditur, aut creditur, qui vera norunt. At *conflatitium* est aliquid. *Quid* illud nihili. Sed vt confletur monstrare ipse suscipit. Id *illi clamitant*. Qui? num nullius nominis? at alicuius numeri: non muti qui clamant, & multi qui *clamitant*, non mussitant, non murmurant. An *ex vitriolo, Salis oleo, Sale Tartari, aut similibus?* Quidni alij dubitent, cum ipse non definiat? At hic *euellet scrupulum*: injiciendo plures. *Potest à stolido*, vt ait Scaliger, *lapillus in puteum iaci, quem multi sapientes non possint*, nedum ipse *extrahere*. Hic spinam intrusit, quam cupit & conatur *euellere*, sed nescit, nequit. Nec verò mox id *agit*, nec vt *omnibus euellat*; etsi id *tempestiuum* dixerat, hoc *necessarium*.

Nat. Com. l. 4 c. 6.

Dion. Nic. in Cal.

Æsop. fab. 28

Scal. subt. ex. 70.

F. A. *Primum igitur (agendum est enim cum Philosophis, & cum ijs qui in hac prouincia per aliquot fortasse annos militarunt) totius regiminis nostri quo vtimur in hoc Magisterio, nos specimen hic ponemus, Theoriam simul ac Praxim: vt sciant artis filij & Mysteriorum naturæ indagatores, non esse hac inanis ostentationis ludibria, non imposturæ*

postura insignia: nec aliunde esse petita, quàm ex ipsis Spagyricæ artis principijs certis: quæ vt cæterarum rerum Elementatarū omnium, ita & ipsius Auri solidissima docet disrumpere membra, & Essentiam eius euocare, vt humanis spiritibus tandem obtemperet. Gratum opus languentibus ægrotis: ingratum fortasse ijs quibus displicent hi conatus. Tu tamen perge,

Quô superum decreta vocant & sancta voluntas.
Tu quoq; præsenti qui nos hoc munere donas,
Et celsum Dux prodis iter,
Qui tectos naturæ aditus, qui sacra recludis
Atria, & amissæ restauras Artis honores,
surgentem ægrius herbam
Horrentes inter spinas, tribulosq; feroces,
Irrora:
Informis non semper hyems Saturnia fundat
Frigora, & algenti contristet Sydere terras;
Sic mihi læta seges plenis florebit aristis.

Liceat mihi cum Philosopho sic Carminibus perorare.

M.G. Non *omnibus euellit scrupulum*: nam *agit cum Philosophis*; qui quàm sunt pauci? *cum militantibus in hâc prouincia*, qui quàm peruersi? quàm porrò hic ineptus qui *agat cum philosophis*, aut veteranis? At *vtitur regimine in suo Magisterio.* Magister è Regentibus iam diu fuerat; non Regens diutiùs. Sed nec *Salernitanum* hoc *Regimen*, nec diæteticon, nec est Magistri de Magistris, nec *Gebri* qui Chymicis *Magister Magistrorum. Væ* verò *vobis* Bachon denunciat, *qui nouo regimine ex capitositate vestrâ insensata vultis metalla plusquam perficere.* Huc redit *regimen.* Huius *hic ponet specimen.*

Io Brac lig. vit p. 116. Ro. Bac. sp. alc p. 527.

Magna fidem promissa leuant.—

Hor. l. 2. ep. 2. 10.

Supponet magis, vt imponat nobis: imponunt enim species vel sapientibus. Similitudo causa fallaciæ.

Decipimur specie recti.--

Art. po. 25.

Hîc forsitan spem facit; post exhibet vix speciem: nec modò dicatur *specimen*, in quo *Theoria simul* (non simulata) *ac Praxis* proponitur, non impostoria. Hæc autem quorsum?

ſum? *Vt ſciant artis filij, & Myſteriorum naturæ indagatores.* Num ſunt aliqui qui neſciant? an ſus Mineruam docet? Agnoſco equidem, amplector, veneror Hippocratæos ὁμοτέχνας, φιλοτέχνας, παῖδας ἰητρῶν, ἠδελφισμένας, διδάξαντας, μαθητὰς, ἀκροατὰς, qui diſcant quæ neſciunt, quæ ſciunt doceant. At *artis filios* nec agnoſco, nec probo, qui dialecticam ſophiſtis, rhetoricam leguleijs, mathematicas nautis, fabris; philoſophiam magiſtris artium, βοτανικὴν ſeplaſiarijs, anatomen chirurgis, phyſiologian, pathologian, ætiologian, ſemeioticen relinquunt Galenicis, at ſibi chymicam aſſumunt therapeian: mirum tamen ni neſciant, quid dicat therapeia, quid chymia: ridēt quod audēt neſcire profiteri; ſimulant ſe ſcire quod ridere non audent. Naturæ modò *filius*, quàm huius *artis*, & eſſe, & dici mauelim. De illis dixerim, Hip. iuſiur. præcept.

Τίς πατέρ' αἰνήσει, εἰ μὴ κακοδαίμονες υἱοί; Plut. in Arat.

Myſteria concedam myſtagogis, ne prophanato quidem nomine; nec inquiram in maieſtatem, ne obruar à gloria: in medicina *ſecretum* æſtimabo *maximum*, *cum ratione* optimâ *mederi*: in vita, ἄρρητα, *arcana*, Hippocratis aſtrictus iuramento, *reticebo*. Sint noſtra miniſteria, Naturæ melioris ſint myſteria. Sed quid tandem *ſciendum? Non eſſe hæc inanis oſtentationis ludibria.* De non ente ſcientia. Qui ipſe eſt *irriſioni inter eruditos*, vt phraſi ipſius vtar, eius hæ nugæ, næniæ, annon erunt *ludibrio* inter omnes? Annon *inaniter oſtentat* iſta, qui iam iam iactitauit, non poſſe iſtis reſponderi? Sic *aſinus Theſſalius* ἰατρικός, ſic Hippocrati αἰνεῦντες ἐν μισοπονηρίῃ βοηθήσιος, ἐόντες ἐν βυθῷ ἀτεχνίης. *Nec impoſturæ* ſunt *inſignia. Inſignia* ſunt ſcilicet Theod. Bar. op. mei. l. 1. c. vlt. Hip. iuſiur. Hic præf. Gal. met. med l. 1. c. 2. Hip. præc. t. 19.

-- *Danaûmq́; inſignia,* -- Vir. Æn. l. 2.

quæ ſpectatores fallant, geſtatores perdant, emptores conuocent, merces venales venditent. *Inſignibus* tam gaudet, tam ſplendet *impoſtura*, quàm ſtultus tintinnabulis, meretrix monilibus, aſellus phaleris, aut laruâ hiſtrio. At

hæc petita è Spagyricæ principijs. Longè. Foci mageirici, quàm fontes spagyrici sunt luculentiores, & fouent, & formant magis. Nec est *ars* illa è septem liberalibus, sed illiberalis, si vlla; nec illi *principia* vel vera, vel vtilia, vel homogenea, finxit professor, concessit author quispiam. Quàm digna (scilicet proscriptione) sunt *arti* axiomata, *quæ docet disrumpere?* Verbum hoc violentum: phrasis è Cacophrasto (opinor) vinolento.

Ou. Pont. l. 2. el. 9. *-- Ingenuas didicisse fideliter artes*
Emollit mores.--

Hæc doceat Cannibales, carnifices, lanistas, lanios, μαγείρους, non chirurgos, nedum Medicos, qui quamuis coacti vrant, secent quandoque; non tamen *disrumpunt membra*, sed *vi disrupta*, arte redintegrant, curâ consolidant.

Hor. l. 2. sat. 3. 324. *-- non si se ruperit iste*
Par erit,--

vt doceat secus. Id optem modò mitiùs,

Mart. l. 9. ep. 99. vlt. *Rumpatur, quisquis rumpitur inuidiâ.*
-- rumpantur vt ilia Codro.

Est quidẽ analytica, sed est & methodus synthetica; & hęc Naturæ gratior: de qua deinceps plura. Sed quæ *disrumpit* hic corruptor? Non *aurum* in *membra*; sed ipsa auri *membra*: quæ illa? num principia, sulphur, vitriolum, argentum viuum: digna quidem, sed neque solidissima, nec *disrumpenda*: an frusta, in quæ excoctum sæpe conscinditur, vt magis vsui. At hæc neque *disrumpere*, nec *membra* dicas propriè tam summè homogenei, quæ in se redeant.

Hor. l. 1. sat. 4. 62. *Inuenias etiam disiecti membra.--*

Sed (heu) quod modò princeps, quod summum obtinet in summa totius capitis, id iste Hercules μαινόμενος, vt filium, iam

Sen. Her. fur. act. 4. *-- rapuit & circa furens*
Bis ter rotatum misit: ast illi caput

Sonat

Sonat, cerebro tecta disperso madent.

Imò *In coniugem nunc claua libratur grauis,*
Perfregit ossa: corporis trunco caput
Abest, nec vsquam est.—

Imò, vt Medæa venefica, *disrumpit*, dissipat, dispergit *membra* regiorum fratris & filiorum; Medæ. act. 2.

--funus incestum patri.

Vt illi bijuges (*mercurius & aqua Cælica*) Hipp. act. 4.

-- & pariter moram,
Dominumq́ rumpant,--

& *aurum* distrahant quasi Hippolytum;

Pereatq́ multo vulnere infœlix decor.

Nec sat est huic Myrmidoni, Lupigenæ, raptare bigis principem, *disrumpere*, nisi (*quod sacrum Pontifices occultârunt*) ex *auro* diruto *dirupto euocet auri essentiam*, vt tutelarem Deum. Plin. l. 28. c. 2.

Excessere omnes adytis arisq́ relictis Vir. Æn. l. 2.
Dij, quibus imperium hoc steterat.-- 351.

Sed *euocantem* forsitan non audiet. At quorsum hęc immanitas? *Humanis spiritibus vt aurum obtemperet. Obtemperare* natum; nec vnquam rebellauit: sed tam malè & inhumaniter tractatum, si nil potest, non proderit; si potest, oberit. Crol. basil. chy. E Lullio affirmat Crollius, *præstare, ignem ardentē comedere cum oculis Basilisci, quàm loco Auri potabilis venenum applicare*: venenum verò asserit, *Aurum potabile sophisticatum*: quale Anthonij. Hoc *aurum* non *obtemperat spiritibus*, sed eos distemperat. In*gratum opus* igitur & *agris*, & ægricolis, & ipsi *auro*: illis, quòd sumptum & sanitatem; istis, quòd famam & amicos eo perdunt: huic, quòd ex *principe* fit perduellis, torquetur vt nos torqueat. Hic *tamen pergat* vt perdat; & quod Pratensis Seuerino non malis versibus, sed hyperbolicis, assentitur, (propè dixeram, assentatur) hic sui assentator (quia Pratensis nemo illi parasitatur) ijsdem, sed mutilis, *disruptis*, inconsutis se effert, p. 216. Io. Prat. Ambr. vor.

se attollit. Quin autem explet versum tertium, vt ille,

v.307. *-- quà nulla priorum*

Hactenus optato diuertitur orbita cliuo.

Quin post quintum interserit, vt ille,

Macte animo, macte æterna clarissime laude,

v.314. *Quam non liuor edax, aut longa extinxerit ætas.*

I decus, i nostrum.--

Sequentem versum, sed inuersum, ipse posteà interserit. Quin post septimum interponit, vt ille!

319. *Quantum sacra sinunt velatæ iura Dianæ.*

Quin addit demum vltimo pro corollario, vt ille!

321. *Et Nymphæ inuictam texent de flore Coronam.*

Sed horum aliqua insanæ forent arrogantiæ, insignis aliqua stultitiæ *insignia*, quæ sibi hic vendicat, pro suis venditat, Pratensis *carmina*: qui etsi *Philosophus*, quia *Medicinæ Doctor*, eoque melior, quia poeta; non tamen eâ *Philosophus*, quâ Poeta: nec, tot *carminibus* cum hic *peroret*, tam illa *Philosophi* κατ' ἐξοχὴν putabam, quàm augurabar poetæ cuiuspiam κατ' εἰρωνείαν, puta Augurelli. Nec enim credebam huius esse, vtcunque authorem dissimulat, & sibi dicta arrogat, tum quia tam polita, tum quia tam multa mutila. At hyperbolico prooemio, de *auri summitate*, *nobilitate*, *principatu*, poëtica par erat *peroratio* (post distractissimas excursiones) de *Ducis celsitudine*, authoris *muneribus & læta segete* cum parænetico & panegyrico. Illorum miserescimus; ridemus ista. Nam Plinius vt admonet, *quod referente alio* (Pratensi putà) *magnificum fuisset rem gerenti* (putà Anthonio) id *recensente* Anthonio (acsi gessisset) *vanescit*, imò vilescit, imò sordescit. Annon *inanis ostentationis* hæc *ludibria, petita aliunde, impostura insignia*, quæ modò declinârat? Miserrimè mendicus laudis, sed laude indignissimus, quisquis est præco sui, suarum laudum buccinator. De cætero, *Celsus* audire hic si cupiat, non Paracelsus, nedum Latinus medicus Hippocrates (nam, Deus bone, quan-

[Margin: Subscript. — beside "tat, Pratensis carmina"; Plin.l.1.ep.8. — beside "mus; ridemus ista"]

quantum interest?) at Horatianus plagiarius hic audiet,

-- monitus, multumq; monendus, Hor. l.1.ep.3.
Priuatas vt quærat opes.-- 14.ad Cels.
-- moueat cornicula risum plag.
Furtiuis nudata coloribus.-- 18.

Nam vt Plinio *ingenui est animi, per quem profeceris, profiteri*: ita Scaligero, *ignaui, ingrati, alienis suos titulos imponere; qui conscientiam pro accusatore, pro iudice posteritatem habiturus*. Hoc in foro hunc relinquo. Dic, conscius, an innocens. Plin.præf.ad Tit. Scal.subt. ex. 160.3.

CAP. IIII. F.A.

Mysterium Auri soluendi, & per Alembicum eleuandi.

CAP. IIII. M.G.

Soluendi Auri μυστήριον.

VT librum quartũ Actuarius, sic caput quartum exordimur: *aut deuorandã carnẽ testudinis, aut non gustandam.* Quam verò testudinem hunc nominem? μῦν, an χελώνην; lutariam, an corticatam? cornigeram, an coriaceam? Nempe vt apud Tullium, cum *Quadrupes, tardigrada, agrestis, humilis, aspera, capite breui, ceruice anguinâ, aspectu truci, euiscerata, inanima cum animali sono*, dicitur, non intelligitur, nisi apertè dixerit; sin vno verbo, testudo, intelligitur: sic septem capitibus, *septem sigillis, septenarius numerus, omnis Natura, cælestium & supercælestium receptaculum, Sol philosophicus & terrestris, Dei gerens imaginem cælestis spiritus, diei vnicus & Solis filius, lapis benedictus, oculatus, sanguinis; regeneratum, plusquam perfectum, vniuersale subiectum, medicina catholica*, cum à Chymistis dicitur; vt verè dicam, non intelligo: sin *aurum* dicant, quis aures non arrigit? si addant *solubile*, imò & *potabile*, quis non intelligit, quid velint? quid possint, quis intelligit? Act.met.med l.4.præf. Gesn.aquat. l.4.test. Cic diuin.l.2. Crol.bas.chy. à p.202. Onomast.1. Hic.

Plin.l.32.c.4. git? Sed huius caro quia deuoranda; fit saluti; ***contra sala-***
mandras chymicas; contra ***venena*** chymica: hoc quicquid
Scal.sub.ex. 194.6. est *auri*, epotabo. ***In pistrinum*** (vt ait Scaliger) ***quando***
meum me fatum impulit, molendum est. Pistrinum ποντήριον,
quo ποντέον. Molendum *aurum*; imò emolliendum. Id
molior.

F.A. *Corpus Auri solidum, indiget præparatione longâ, atque operatione continuâ: vt primò calcinetur, postea soluatur. Calcinatum enim corpus quod solidum prius erat, iam discontinuum euadit, & veluti impalpabile quoad tactum, magis quàm prius solutionis susceptiuum. Non calcinatum solutioni nimis erit contumax. Neque tamen cum rebus corrodentibus, aut humanæ naturæ infestis calcinationem moliri debemus; vt vulgò fieri solet, per aquas (nimirum) fortes, ex vitriolo, Alumine, Nitro, & similibus. Ablutiones enim licet vigeties repetantur, venenatas impressiones aquarum fortium auferre nequeunt. In verâ ac Philosophica calcinatione, nullæ residuæ fiunt cruditates, aut venenatæ impuritates, vomitionum, resolutionum, palpitationum Cordis procreatrices. Cauendum semper ne ex huiusmodi malitiâ, aliquid in Medicando damni patiamur.*

M.G. *Corpus Auri*: erat id *corpus* quidem, & *cum causa*, & ex se *solidum*, non ab hoc itē. At *indiget*: (an *aurum indigens?* an indigens, qui eo indiget?) & *præparatione* (quā?) *longâ*, & *operatione* (quā?) *continuâ*. Nec potest remitti, nec debet intermitti? Id *solidum*: cur est soluendū? Id στερεὸν, cur στερητέον? hic homo λυσιμελὴς, quod Baccho, Veneri, & Podagræ epitheton, non modò *dissoluit*, sed *disrumpit membra*. Tā huius λυτὰ
Cœl.Rh.A.L. 19 c.9. dissoluta omnia: non de insolubilibus. At hoc *Mysterium*: an Eleusinium? reuelare οὐχ' ὅσιον. Quis hunc instituit μυσταγωγόν? Πονηρὸι πονηρῶν δαιμόνων καὶ πλάσαι, καὶ μυσαγωγοὶ, καὶ μύσαι, ait
Greg.Naz. Nazian: Hic videat, ne audiat ὄνος μυσοφόρος, quem magis
Crol.præf.p.6 deceat μύειν τὸ σόμα. Imo à suo Crollio, *fractor sigilli Chymi-*
p.7. *ci, & mystico Pythagorico silentio non initiatus*: etsi vt ille,
p.91.è Lul. non *mysteria*, nisi prophanissimè, sed *micas* iste promit, easque ieiunissimas, & insulsissimas. *Mysteria* qui profitetur, nec præstat, quia mendax, detestandus bonis: qui præstat

ſtat ſeu propalat, quia verax, Chymiſtis execrandus. Ita noſtris, aut ſuis, hic erit profeſſor odio: odioſus, imò damnatus vtriſque. A Lullio, vel Crollio peiorem mortem timeat, quàm à Cerere Eleuſius, ſi opera nocturna aperit. De *operationibus* autem *Chymicis*, quo modo conueniet inter nos & illos, cum non conueniat inter ipſos, ſeu de nominibus, ſeu de rebus, ſiue de numero, ſiue de ordine? Quot homines, tot ſententiæ: quot capita, tot ſenſus. Monarcha Cacophraſtus, Geber Arabs, Arnaldus, Quercetanus, Libavius, alij, modos, ſeu gradus operandi tres, quatuor, ſeptem, octo, nouem, alios diſtinctos numerant; nunc hos ſub illis, nunc illos ſub his continent: eoſdem modò ſtatuunt diuerſos, diuerſos modò ſomniant eoſdem: hos illis præponunt, vt in buccam venerint. At *aurũ primò calcinetur, poſtea ſoluatur:* vtrunque Gebro, *ſine aliqua vtilitate*. Imò conſtet *aurum*. Quin Quercetano primũ putrefiat, tum ſublimetur, tertiò calcinetur, demum figatur, vt fiat medicina. Loquendum hîc cum Chymicis, non *quaſi cum Euandri matre*, cui verba, etſi vetera, tamen vera; ſed acſi cum Hannone Plauti, per interpretem: vel cum aduenâ è Noui Orbis Moronia, ſeu *linguâ Supermonicâ*, vt magis pſittacũ quàm Chymicum intelligas. Quid calx? quid calcinatio? de quibus? quomodo? quotuplex? an naturalis? an violenta? an catachreſtica? an per aquas, corrodendo, diluendo; an per ignes, non comburendo, comburendo, præcipitando, ſublimando? an ἔμμεσος; an ἄμεσος; an reuerberatoria? an alcoliſmus? an à formâ, an à fine dicta? ſi ab hoc quærerem, putaret primò puerile, ſed demum vir vix diceret. Sat eſt, ſi dicat, *calcinatum ritu Spagyrico*. Et *ritus* ille è non reuelandis, nedũ intelligendis. At plurimi intelligunt: cur ergo hic non exprimit? Credat qui volet, *ita calcinatum, Ipſe dixit*. Si Gebro debitè; *fit ſine alterius admiſtione, à ſulphure interno aduſtibili*: id ſulphur num in auro? Quin Gebro *calcinatio* cum ſit *pulnerizatio, quâ ſordes metallis eluuntur, ab inflamma-*

Nat.Com.l.5. c.14.

Geb.c.32.&l. 1.c.17.

Quer.tet.c.32

A Gel. noct. At.l.1.c.10.

Plaut. Pæn. act.5.

Merc.Brit. mun. alt.

Io.Brac.lig. vit. p.42.è. Geb.l.1.c.13. l.2.c.13.14.

l.3.c.6. Sum.c.51.& 70. *mabili & fugitiua substantia vt emundentur*; tum ipsi *aurum* frustrà *calcinatur*, quod sordibus non inquinatum, nec *præparatione* illa *indiget*. At *calcinatur*. In calcem solummodo? reduci potest igitur. In cineres? de auro actū igitur. Humor omnis (si quis erat auro) amittitur; vnde nouus acquiritur? Nū reuerberando? qui aurū reuerberet, sit verbero. Num cementando? præcipitando? per corrosiua fit vtrumque. Num amalgamando? id μάλαγμα, quod cum mercurio, num sine periculo? aurifabros interroga. Quod *calcinando euadit discontinuum*, vnitum *solidum* quod fuerat, annon & vnà *soluitur*? Imò hinc liquidum & fluidum: Num ita dehinc duraturum? An eò *soluitur*, vt sit *solubile*? An hoc fit meliùs, caloris vi, vel frigoris? An verè Tauladano, *aurum* Tau.an.p 253 *tametsi millies in calcem reducatur, ad formam semper natiuam redit*? Hæc *auri calx* an illa, Libauio quæ *etiam motu* Lib.ttium.c. 45.p.507. *fulminat*? Sed adhuc vereor, ne priùs *soluatur aurum*, quàm in *calcem* redigatur; etsi *soluendum* denuò, & sæpiùs, priusquā desiccandū. Sed *solui* solùm cū dicat indistinctè, quo Ios.Mic.ax.ch. p.342. modo axiomata seu ἀπορήματα dissoluet chymica, quæ dicunt, *Cum corpus dissoluitur in mercurium ex quo processit, necessariam esse ante solutionem, corporis dissolutionem; vtramque ignis beneficio: sed dissolutionem fieri in alieno, solutionem in proprio; in dissolutione elixir, in solutione azoch generari; post dissolutionem fieri aquam permanentem, post solutionem, elementorum coniunctionem; illam per præsentiam ignis, hanc per eius absentiam*? Ingeniosa videantur ista; vix ingenua. Sed dicat hic ingenuè si potest, si ei priùs ingenium, quo dissolutionem, *solutionem*, aut nunc Græcorum λύσιν, ἀνάλυσιν, διάλυσιν, διάκρισιν, sed cum crisi distinguat? Br.lig.vi.p.40 Lib.l.2.ep.4 è Geb.l.2.c.15. Lib.ib.epist.6 At est *soluendum*! Quid? Id solum Gebro & Libauio (imò & calcinatur) *quod habet naturam salis aut aluminis*. Sed quid *auro* commune cum sale aut alumine? *Id solum* Gebro *soluitur, quod fundi non potest, nec ingreßionem habet*. Blau è Geb.l. 1.c.22. Sed *aurum* & fundi potest, & misceri. Sed sit *solutio* æquiuoca; sint hæc *Gebri sophismata*, quæ vel imponunt, vel

per-

perturbant. Non *senex Anglicus* hic Alchymista *per annos quadraginta hoc laborans, tam neget solui posse, sed solùm incinerari.* Sciat hic *soluere* coagulata, *soluta* coagulare (in butyro & caseo scientem scias) vt corporis *solutio* sit spiritus coagulatio; contraria confundantur. At quibus demum *calcinatur, soluitur? Non* his, *non* illis. Per abnegationem solam qui docet, est Doctor abnegandus. *Non rebus corrodentibus, per aquas fortes.* Non dicit *Rebis* (quod nimium in ore Chymicis, an quia Paracelsicum?) quasi re binâ, vel re bis operatâ, iteratâ, seu versu, qualis Chymicorum, Quæst. de lap Ph p.330. Lib. ib. ep. 11.

Res Rebis est bina coniuncta, sed tamen vna,
Soluitur, &c. Iof. Mic. ver. me. p.306.

Verùm de *corrodentibus* Libauius è Paracelso *impossibile* affirmat *aurum solui, nisi aquâ corrosiuâ*: ex huius Lullio, è Gebro, è Rosario, & alijs ostendit aquas *corrodentes* in hunc finem plures. Quin Crollius è *centum auri potabilis descriptionibus*, cum *vnam* præfert, *nec* illam *comprobatam*, tum *recipit* in illa non modò *Aquæ fortis libram semis*, sed *in hac soluit salis Armoniaci vnciam vnam*, vt hinc sit *Aqua Regis, quâ tantum solues Auri quantum libuerit*: & hæc *ad calcem Solis præparandam.* Verùm Libauio, *corrodens aqua seu Regia in mercurium non redigit aurum, nisi crebrò repetas, sublimes, & aceto vel sale Tartari maceres; & vbi hoc peregeris, metuas temeritatem operis*: & *negant aurifabri argentum solui aquâ forti, si priùs sal adijciatur*: nisi sit ammoniacus. Hic *aquas* cum dicit *fortes, è vitriolo, alumine, nitro, & similibus* addit; acsi communibus his solùm *corrodentibus soluatur, calcinetur*: priore folio *quid conflatitium* dici *ex vitriolo, Salis oleo, Sale Tartari, aut similibus* dixit: acsi ex his præsertim *corrodentibus confletur aurum*, quod difflatur magis. Omisit autem vtrobique Salem ammoniacum, qui & in *aurum* & in *auro* agit fortissimè, nec aquas modò fortes, seu infernales, stygias, imò Ignem Gehennæ Paracelso conflat; & illum sufflantem Pyrium *Auri* volatilis horrendum puluerem; & Lib. l. 2. ep 6. Crol. basf. ch. p 203. 211. Lib. ib. p.38. L. 2. ep. 11 p. 66. Lib. l. 2. alch. tr. 2. de extr. c. 27.

Com.met.l.1. c.2. *aquas* denique huic vſui ex eo dictas Regias, quòd Regis
Auri caſtitas aut inceſtus ab ijs exploratur, vt olim ſcilicet
L.2. ep.91. *aquis* amaris in pontificatu Iudaico ſuſpectæ pudicitiæ vi-
Crol. baſ.chy. p.212. ragines. At additis *ſimilibus* intelliguntur cætera. Hinc di-
Num.5.18. cere ſufficiet, Aurum cum cæteris efficiet ***aurum potabile***;
Anthonius cum cæteris, & id efficiet, & iſtis reſpondebit.
Nam ſi addantur cætera, nil deficit. At hîc maiora reti-
Lib.com.met l.1.p.20. centur, minora exprimuntur. Verùm Libauio ***per aquam***
Regiam ex auro tinctura elicitur, ita vt album & mercuriale
L.2. ep.91. p. 561. ***corpus ſeorſim maneat***: cui tamen, ***ſi iudicium exactum quæ-***
ritur, eſt eius fides dubia. Intereà è *corrodentibus*, vt *natura in-*
feſtis, & *venenatas impreſſiones ægrè auferendas*, & *impuritates vo-*
mitionum, reſolutionum, palpitationum Cordis procreatrices (quæ
rarò Medicis, ſæpe in vſu Chymicis) & hic fatetur reus; &
ne dicatis non prædictum, monet *cauendum* Chryſalus, ***ne***
Plaut.Bacch. ſc.4. ***aurum auferat per ſycophantiam; quod vltrò dabitis, orabitis***
vt auferat; cum veſtro ***damno*** & malo. Malignitatem re-
rum tegit hominis *malitia*: nec *damnum patitur* qui *medicatur*,
imò lucrum facit; ſed & *damnum* & malum *patitur*, cui ma-
lus *medicatur*. Tam verum ſcilicet hunc ſcire omnia, quàm
aurum ſoluere ſine *malitiâ*, ſine malignitate. Quàm verum
eſt, ſi illa adhibeantur *venenata*, iſta conſequi incommo-
da; tam falſum eſt hunc non adoperari, vt alios chymiſtas,
corrodentia. Nec enim ſapit ſupra vulgus; nec mens, aut
methodus eſt ei alia, vtcunque lingua aut penna in diuer-
ſum abeunt. Nouit *rodere* ad viuam cutim; nec tam ton-
dere, quàm deglubere. Quin quod Monarcha profeſſus
ſine corroſiuis impoſſibile, id hic profeſſor ſubditus (pro-
pè dixeram, ſubdititius) non modò poſſibile, ſed ſibi pla-
nè fieri audebit proclamare? & audiet non ſubdititius?
Crol. præf. p. 81. quaſi verior Monarchâ audietur? Non credo; vt vt Crol-
Trophil. ap. Plut. lio Chymicus, Plutarcho perfectus medicus eſt ὁ τὰ δυνα-
τὰ ϗ τὰ μὴ δυνατὰ δυνάμενος. Ipſa *corroſio* & huic eſt vulgaris
Lib.l.2. ep.4. ep.66. *ſolutio*, & Libauio etſi ***non vera ſolutio***, ***at ad ſoluendum***
præ-

præparatio, & quidem calcinatio : & ipsa *calcinatio ex aquis* est *acutis* vsitata, quæ potiùs *solutio per putrefactionem*. At huic *solutio* seu *calcinatio* hæc est *sophistica*, non *solennis*: acsi quod ille calcinat quibusdam ceremonijs seu sacrificijs sit sacrum, statum, ac *solenne*. At non est *vera, philosophica*. Credo equidem, nec huius vlla. In ista nempe, *nulla residiua cruditates*. Sed sunt residuæ, & eò recidiuæ vnde deciderāt; nec *aurum* hinc excoctius. *Crudum resideat* apud me mauelim, quàm hinc soluatur.

F.A. *Calcinatum hoc corpus Spagyrico ritu in vase vitreo collocamus: cui affundimus aquam Cælicam Raymundinam dictam: quam protinus ebullire conspicies, & in altum ascendere absque alio calore. Cessante ebullitione, & iuncturis peroptimè clausis ne quid respiret, in temperato calore per aliquot dies statuimus. Ita sensim aqua hæc nostra flauo colore tingitur, ac si Croco perfunderetur. Quod clarum est euacuamus in aliam ampullam per inclinationem cautè ne turbentur faces. Aliam affundimus aquam priori similem iteratis semper vicibus, vsque dum vlterius non coloretur aqua. Omnes coloratas has aquas simul collectas, per lentissimum Balnei calorem edistillamus. Exit aqua clara (vt prius) Materia Auri soluta, subsidet in vitri fundo Mellis instar, solubilis in quocunque liquore.*

M.G. At *aqua Cælica affunditur*. Non cœlitùs. Imò hæc *Raymundina*. Cœlestis putà melior Matthioli. Raymundi cur præfertur? Ipsum culpatum legimus à Paracelso; & ad hoc Chrysor. dial. fin.
opus *tractam* ipsi *materiam ex re vili & impreciabili*, vt loquar chymicè cum Crollio. Sed illa vbi scribitur? cur non Crol. præf. p. 55.
ab hoc describitur? Sic *dicta*. A quo priùs? Vbi dictata? Nempe hic technam tegit. Acutas à Lullio accepimus; sed nusquam sine *corrosiuo Cælicam*. Acumen erat alijs, & studiosis Lullij: ij non viderunt, quod hic vidit? Quin ipse Lullius, num tale aliquid? Nihil hic recito, de illo quod citaui. Potuisse, sciuisse, fecisse ipsum, hic quod ex illo memorat, nemo memoriæ, qui fide dignus, tradit. Doctor si nescijt, nouit discipulus? Doctoris inuentum, si agnoscit discipulus? Si liberet imponere, illudere; liceret facilè &

ludere

ludere nominibus, & inaudita rebus nomina quæ nec sunt faciles, nec factæ priùs, nec fiendæ in posterum, imponere. Promatur, prodeat, prodatur *aqua Cælica*, se prodet, se probabit *acutam, corrodentem*. Tam *acutam* accepi, vt sensum remota feriat, admota nares percellat, commota ipsum cerebrum perstringat: vt quisquis sentiat, *acetum* Par.conc.x.2 c.2. *destillatum* conijciat; seu radicatum, quod calci pariter Lib.l.2.cp 4. *affundit* & Paracelsus & Geber, idque vt hic, *iterum donec* è Geb.& Par. *pars reliqua in liquorem abierit*: quod *ex officio soluentem a-* cp.65. *quam* Paracelsus nominat. Sunt & *acuta* alia, & illa cp.67. *calci-* cp.93. *nantia, soluentia*, quæ turpi appellant nomine, sed vsu necessario vt menstrua vsurpant Chymici: sed sunt acuta cp.6 p.40. 38. omnia. Est autem Libauio *acetum in hoc opere* (nec enim lapidis & auri potabilis (opinor) multùm diuersa ratio, seu operatio) *nihil omnino aliud, quàm crudus Mercurius.* Ri.An.corr c. 15. Hinc est Richardo Anglico *duplex solutio, vel per mercurium in mercurium, vel per mercurium in aquam mercurialem; vt illa ad particularia, hæc ad vniuersalia conducat*: omnino *soluat corpora crudus mercurius*. Et Rof.min. c.2. c 1 f. Rosario minori, *Solis Mercurius est de hydrargyro hydargyros*. Quin Lib.lib.cp.67. p.394. Libauio, *hydrargyros (pro præmio) vi acutarum aquarum corroditur & calcinatur in subtilissimum puluerem*. Hæc hic in- Act.Col.Apr. 10.1609. terpretetur, & conciliet sibi. Nempe hic alibi professus est apertiùs (at apertissimè hîc decuit, cum se docere profitetur) *se primò amalgama* (malim vt dicat μάλαγμα, vt aurifabris doctior) *ex auro & mercurio conficere* (fortè, vt priùs, pilulam explosam è Palmario) *vt auri sit pars vna, tres mercurij*: num conuenit proportio, quæ alijs vel dupla, vel Lib.l.2.cp.38. ex Vl. octupla (etsi hæc nimium hiet) Vlstadio *auri vna & sextupla mercurij?* num auri præparatio, seu in lamellas, seu in puluerem, seu elimatam scobem? quin & hoc addidit? Verùm hinc ipse caueat aurificum, metallurgorum, χοιράδας, βρογχοκήλας, catarrhos, asthmata, pallores, tormina, corrosos digitos, & vngues calcinatos. Sed pergat, vt pereat suo

forex

ſorex indicio. *Tum ſale communi calcinat, mercurius dum auolet:* dum pellat Stymphalidas, aut dolium impleat Danaidum; dum ſaxum ſiſtat Siſyphi. Dicat planè an calcinet, per ignes, an per aquas? per tritionem, an putredinem? An exprimitur hydrargyrus per pellem agninam, aut hircinum corium? an tollitur, aut ſublimando in vaſe, aut corrodendo per fortes, aut exhalando ſuper prunas? An vtrumque præcipitatur ſimul? An fugat *ſal* ſolus & *communis mercurium auro* inſinuatum, imò incorporatum? Sal id ſi valeat, annon igne validius? & aquâ forti fortius? & acutâ acutius, quæ ægrè *aurum calcinant*, depurant à mercurio? Sin tale quiddam Sal qui *calcinat*; annon mordaci, *acuto, forti, corrodente* facta eſt *calcinatio?* Quid? an auro (quaſi ranis) hydrargyrus ſat placens, placidus (quaſi lignum inſipidum) cum tollitur, à Ioue hoc immittitur Sal vorax, mordax, corroſiuus (quaſi Ciconia) mutato rege, non ſublatâ tyrannide? Imò hic Iouem iurat lapidem, & hunc ſe ſublaturum. Nam *ſalem poſt abluit aquâ inſtrumentali* Crol. baſ. chy. p. 150. Æſop. fab. 18.

Nulla vt tam magno corpore mica ſalis; Catul ep. el. 18 4.

tam ſit inſulſum aurum, quàm eſt ipſe. Cur tum *inſtrumentalis*, quæ nunc *Cælica?* Huic cœlica ſunt inſtrumenta ſcilicet; quæ *ſalem* illi abluant. Ex eo tempore, & ſapit altiùs, & loquitur. Vnde alterutra? Hæc *Raymundina*. Vix Lull. codic. munda, quia *menſtruum*. An illa, quæ Raymundo *venenum* c. 38. p. eſt *viuentium*, ſi *cibus mortuorum?* An illa *aqua ignis*, *quæ* Teſt. theor. c. 59. f. illi *comburit aurum?* Quæ tamen & Lullio & Crollio, & Crol. baſ. p. huic ex illis poſteà ſub varijs nominibus (ad impoſturam 123. impoſitis) ſunt vna *aqua Sapientiæ, Philoſophorum*, & vno verbo *Mercurius*: qui tamen anteà huic euolauit *ſale pulſus*. Sed & *commentus Lullius* (vt commentatur Libauius) *quintam* Lib. l. 1. ep. 18. *vini eſſentiam ſummè depuratam, nobilitatam, quam vocabat cælum* (hinc, puto, huius *cælica*) & *aſtra in imis, & errones in ſummis*: errores penè dixeram in omnibus: vt *non*

Q nunc

nunc *vini alcool*, qui puluis impalpabilis, *non menstruum alcolisatum* (vt olim barbarè) etsi è vino, aceto vini, aut vini tartaro sit orta, eruta; *non exasperata aqua ardens* audiat, ne nomen ipsum auditores absterreat, emptores arceat, sed specioso, pretioso nomine vt fallat, fiat *aqua Cælica*, quæ cœlum terræ misceat, & ima summis. Ita hic, & ille,

Hor.l.1.ep.16 *Sit spes fallendi, miscebit sacra prophanis.*

14. Lib.au.ib.p. 168. Sed videat & hic, & ille, ne malè audiat, & apud exteros, si, *Londinus* alter, *apparatum lapidis* aut auri potabilis *non explicet sine pollutione diuinorum oraculorum*, *sine paßione Christi Saluatoris*; qui solus est *Cælicus*: à quo solo est *aqua cœlestis vita*. Sed vt illa, etiam non intelligentibus, ita intelligentibus quæ ex hoc *conspexerimus* de *ebullitione*, *ascensione*, *clausuris*, *calore*, *colore*, *claritate*, sunt nugæ nugarum nugacissimæ. Quin quod *ebullit protinùs* annon per *corrodentia* eò adigitur? nec ipsum antè præparatum, cum *absq; alio calore* fiat? *Iunctura* cur dicuntur *clausæ peroptimè*, phrasi non optimâ? *nequid respiret?* expiret, fortè diceret: hic cum respirat vtique, expirat opidò? Quin num hic propriè *per inclinationem cautè euacuat*, an magis Quercetanus *diligenter separat*, *ne quid simul exeat turbidi?* Et quid in illis *fæcibus?* Annon adhuc est *aurum?* *Euolante mercurio, abluto sale, aquâ euacuatâ*, quid residui? Annon in *aurum* recidit? num auriperda *fæces* abjicis? At *aqua* inde *colorata*. Colores sequeris? relinquis corpus? Corpus num abijt in *colores?* Num *fæces* adhuc sine corpore? Quid fit de *fæcibus?* *Aqua colore tingitur*. Quo? *flauo* scilicet. Eodem sunt *colore solutiones* Crollio *facta per corrosiua*. Et quot quæ non ex *auro?* *Aqua colorata edistillatur*. Quid opus? actum agere? Quid *exit?* *Aqua clara*. *Clara* introijt, & *colorata*: quin *clara exeat?* non *colorata* forsitan: *colorem* posuit modò? Quid *aquâ fiet exeunte?* Nimirum frugi Quercetano, *perpetuò inseruiet ad nouas dissolutiones*; *vnde exiguum deperditur*. At nunquid *subsidet*.

Quer. med. pril.c.6.

Cro.bas.p.216

Quer.ib.p.43.

(sen

(ſeu *mellis inſtar*, ſeu amurcæ, parum intereſt) *Materia* (vt iſte ſomniat) *auri ſoluta. Materia?* an prima? an ad primam redacta? ergo actu nihil: an ſecunda *ſoluta?* ergo nondum ens tale, nedum ens idem dicitur: non *aurum* igitur. *Auri materia? Aurum* foris? intus *auri materia?* materia num ſeparabilis, ὑφιστάμενον vt maneat? *Aurum colorem* (putà) impertijt; num *color* auexit *auri materiam*, ſeparabile accidens inſeparabilem ſubſtantiam? An *aqua* effluxit *clara?* an & *tranauit aurum?* Annon & *aqua* ſuberat *materia?* annon è *fæcibus* affluxit aliquid? Quin *fæces* caput mortuum appellat, vt plerique? An aliquid tam ſimplex *deſtillatur*, cuius plurimum vt *exeat, in fundo* aliquid vt non *ſubſideat!* putà *Mercurij*, putà *ſalis*, putà *aquæ Cælica*, putà ſceleſti menſtrui, quiduis puta, modò ne putes *auri materiam* hîc *ſubſidere:* aut illam reputa omnino reducibilem. Eſt illa huic *ſoluta*, vt ſit ſolubilis. O circulos: rotam Ixionis; telam Penelopes. Si *aurum* ab hoc debitum, credenti cuipiam *ſolutum* eſſet, eſſe polteà *ſolubile* hic bonâ fide deierarer. Si adhuc *ſolubilis materia*, cur eſt *ſoluta?* Si è ſicco in humidum *ſoluta*, cur in ſiccitatem redacta, denuò vt humectetur? Sic voluit ſaxum Siſyphus, vt ſemper voluat: In hunc finem hic *ſoluit aurum*, vt ſine fine *ſoluat*, & ſemper ſit *ſoluendo*. At id in illo anteà; nũc *in quocunque liquore:* ergo & in illo; vt in gyrum hic redeat, aut in Circenſes ludos.

--redit auricolis labor actus in orbem. Vir. Geor. l. 2. 402.

Dura illa compages iam ſoluta eſt; & Metallica Auri forma omnò deſtructa: adeò vt in nullum vlterius Metallum reduci poſſit. Interim tamen nullâ ignis violentiâ deuaſtari poteſt hæc ſubſtantia, aut in fauillam aduri, quod perfectionis Auri certiſſimum eſt ſignum. Iſta enim ſolutio, eſt ſub conſeruatione ſuæ ſpeciei, & eſt ſolennis ac verè Philoſophica, non corroſio illa ſophiſtica & vulgaris. Prætereà ſuum humidum primigenium conſeruatur integrum, quia noſtrum hoc agens Auro ipſo contemperatum in natura eſt non contra naturam, vt ſunt aquæ fortes, quæ non omninò ſunt de intentione Philoſophorum. Ex contrariorum enim coniunctione commixtioneq; corrumpuntur F.A.

ſemper Eſſentia rerum, vincente prædominanteq́ contrario. Vera autem ac Philoſophica illa ſolutio fieri ſemper conſueuit cum rebus in natura temperatis. ita non irritatur natura Auri, nec vim vllam, aut violentam inimicitiam perſentiſcit.

M.G. Hinc acſi acta, tranſacta omnia, πρὸ τῆς νίκης ἐγκώμιον, hic conclamatum, conſummatum clamat. *Compages iam ſoluta; forma omninò deſtructa.* Hem, tollutim badiza. Hic, qui *compages ſoluat*, infirmus; qui *formas deſtruat*, informis: etſi Philoſopho, ῥᾷον διασκευάσαι, κατασκευάσαι χαλεπώτατον. De his priùs: nil repeto. At hic, *Iam in currum conſcendit, iam lora in manus cepit ſuas.*

Arist. org.

Pla. Mer. act. 5

In vacuo lætus ſeſſor plauſorq́ theatro.

Hor. l. 2. ep. 2. 130.

Imò hęc ita expedit, *vt in nullum vlterius Metallum reduci poſſit. Aurum,* vt Perſa (canis) vt Roma, (gallus) perijt; Æmiliæ; Honorio. Nam *formâ deſtructâ*, res perit Philoſophis. An totum! οὐδὲν ὅλον φθείρεται. An *forma deſtruitur?* imò nec *craſis*, quæ *inſeparabilis, irreparabilis*. Quin quod *metallum auro vlterius*, quod *finis Chymicis, & metallorum vltimum*, addo & optimum? Tam ſanus hic redeat, quàm ad ſe *aurum*. Nam niſi *aurum* redeat, quomodò huic *aurum potabile?* quomodo *auri* (inaurem, ſeu) *ſignum* habet *certiſſimum, igne non deuaſtari, in fauillam non aduri? Signa* perſtant? perijt ſubſtantia? An & hæc *auri* ſubſtantia, cuius *forma deſtructa?* Si nondum in cineres, quid ni è calce *reducatur?* Si *reducatur* in *mercurium* quod aliqui collineant, vt hic *metalla ſeptem* numerat, annon *reducitur in metallum?* Ipſe *hydrargyros* annon Libauio, & *neci datur, & in vitam redit?* eoque *aurum* potiùs, quod ſummè *homogeneum?* Annon *metalla eliqueſcunt, iterumq́ coagulant in formam priſtinam? & præſertim calces in limpidiſſimam ſoluuntur aquam, ex qua in corpus reducuntur?* Annon illi (ſed ex Fallopio, vtroque cauſam ignorante) *mercurius in fauillam adductus paruâ operâ reuiuiſcit.?* Verùm *auri fauillam qui in aurum poteſt reducere, an Deus eſt, an diuinis inſtructus armis?* Sunt ſanè

Plut. in Pa. Æm.

Egnat. in Arc. & Hon.

Lib. l. 1. ep. 11.

l. 2. ep. 52.

Lib. l. 2. ep. 52. ep. 53 p.

ſanè homines qui *reduxerunt* quicquid hîc *auri* inerat, & *in aurum reducent, in auro* huius *potabili* quodcunque inerit. At nihil inerit: vt ergo *aurum* dicitur? De quo, nil dubium quin *aurum* ſi fuerit, in *aurum* redeat; de quali, ſpes aliqua vt aliquanto melius; de quanto votum Libauij; *Vtinam & Chymici poſſent id quod in auri quanto frequenter decoquunt, reducere.* Ita Bernhardus *beſſes impoſuit*, imò depoſuit (niſi cum poneret ſibi imponeret) 25. ſperauit inde *centum*, recepit ſolos *ſedecim*, ad nouem perdidit. Non vidit ille omnia; ſed vidit ſedecim. At in opere Anthonij nihil deperditur, niſi operà perditur; ergo *reducitur*. E lapidis puluere *aurum* projicere quantum iniecerat, quàm impoſtori facile? ergo *reductile*. Tam dura eſt μετάβασις; tam dira μεταβολὴ; vt nulla ſit ἀνάστασις nulla ἀναγωγὴ? Exulauit *aurum* perpetuò? Et tota ſpecies, & vnà ſpes interijt? An quod ſolebat nec igni Poliorcetæ cedere, Ep. 52 p. 300.

Per damna, per cædes, ab ipſo
Sumet opes animumq́; furno? Hor. l. 4. od. 4. 59.
Merſes profundo, pulchrior euenit;
Luctere, multâ proruet integrum
Cum laude victorem. --

Imò *iſta ſolutio eſt ſub conſeruatione ſuæ ſpeciei.* Hic nempe *aurum* iugulat, vt Peliam parentem piæ filiæ ſuaſu Medææ Chymicæ, vt reiuueneſcat *aurum*. Mirum, niſi, vt Myrrha, cum *auro* malè poto ſic rem habeat, vt prole *potabili* parentem reddat: ad *conſeruationem ſpeciei*, ſcilicet. Si ſit *ſolutio ſub conſeruatione*, ſit interficere, reficere; ſit perimere, redimere; ſit perdere, reddere. Sic *conſeruat* Anthonius, cum *ſoluit ſpecies* & indiuidua. Non ſubalternæ, ſed contradiuiſæ *ſpecies, ſolutio & conſeruatio.* At hæc eſt *ſolennis & verè Philoſophica; non corroſio illa ſophiſtica & vulgaris.* Audire hîc videor Plautinum coquum; niſi quod ille condimenti, hic calcinamenti coquus, an ſceleſti, an Coelici, ſatis eſt Chymici, cui ſal aſpergitur. *Non hic condit, vt alij, qui herbas* Ouid. Met. l. 7 l. 10.

herbis condiunt vulgaribus: sed hic diuinis vtitur cicilendro, polindro, &c. vt qui conducat, eiulet, *Te Iupiter Dijq; omnes perduint cum condimentis tuis, cumq; tuis istis omnibus mendacijs.* Nam hic *seruator hominum, è sene faciet rursus adolescentulum*, vt huius *potabile* qui ebibat, *ducenos annos possit viuere.* Sit *solennis solutio*, vt *annus* Iubilei, post quinquaginta, imò quingentos annos, imò ad Calendas Græcas, præstanda, proclamanda. At *philosophica*: num *calcinatio*? at illa *non formam & crasin, sed continuitatem tollit*: ergo adhuc *reductile.* Imò *solutio*: at vt Vlstadio, *nemo artificum se ausit gloriari sine hydrargyro aurum fecisse*; ita Libauio è Porta, *Aurum, ne igne quidem trimestri iacturam passum* (vt nec bimestri Claueo) *aquis regijs eroditur, & in liquorem diffunditur, indeprehensâ corporis minutiâ; at nihil inde sentit discriminis: redit enim pauculâ opellâ.* Ergo adhuc reductile. *Nam è salsilagine redit sal, è liquore metallico metallum. Interna non perit forma.* Ergo adhuc reductile. At *non corrosio sophistica.* Est nec σοφῶν, nec σοφιστῶν. *Sophistæ* Tullio *philosophantur*; sed *aut ostentationis, aut quæstus causâ*: sic Chymistæ. *Sophisticè* an *Paracelsus aurum corrodit Stygijs, & gemmas aceto radicato?* an inde logicè Libauius, *tam potentibus viribus noxæ inferri aliquid, vt vix reduci possit?* possit reduci tamen. *Sophisticè* an *Paracelsus acetum ex officio soluentem aquam nominat? Geber affundit calci acetum destillatum?* omnes Chymistæ *omne aurum chymicum ex corrosiuis* faciunt? an logicè Anthonius *aurum* aceto Cleopatræ *soluit*, vt Cleopatra margaritas Antonio? an verè *negant* Libauio, *metalla verè solui corrosiuis aquis, quia saltem in minimas easq; reductiles differantur particulas*? an cum proponit veras *auri soluentes* aquas è philosophis Libauius, apponit vtique *acuta corrosiua*? Concludat inde Paracelsus, *aurum poculentum per aquas acutas corrosum reduci prorsus posse.* Id *interim tamen* ergo prætereat, & pereat; & hoc *præterea*, ἀναίσθητον, ἀναχόλωθον. At *suum humi-*

Lib. l. 2. ep. 70. — ep. 52. — ep. 53. — Clau. ap. chry. p. 39. — Lib. ib. ep. 56. — Cic. Acad. q. l. 1. — Lib. ib. ep. 52. — ep. 4. — Collect. ch. Lacin. p. 97. — Lib. ib. ep. 11. p. — ep. 38. — ep. 49.

humidum (vt *ſua ſpecies*) *conſeruatur*. Suas grammaticas vix ſeruant vices iſta reciproca, vt ritè reſpondeant; rectè reddantur ſibi. At *primigenium* eſt *integrum*. Quòd dicit *auri humidum?* quod *primigenium?* Quod ſi ſit *integrum*, non eſt *destructa forma*; non ſunt *diſrupta membra*; *compages* vix *ſoluta*. Facta ἀλλοίωσις fortaſſe aliqua, ſed non ἀλλοτρίωσις, ἀπόλυσις, ſed non ἀπόλλυσις, κάθαρσις, ſed non καθαίρεσις. At quî fit iſtud? *Quia noſtrum hoc agens* (putâram *Raymundinum*) (an *agens* impigrum ignauus princeps adhibet in eneruatum patiens?) *Auro* (non ipſi, ſed) *ipſo contemperatum*. An dicit ſimili temperie, an penitùs cum *auro* mixtum? vtrumuis dicit, falſum dicit; nec aliud poteſt dicere: id, quia *agens* liquidum perperacutum, at *aurum* ſolidum, inſipidum; hoc, quia *agens* ab arte in retortula factitium, at *aurum* à *natura* in minera proſeminatum. At illud *in natura, non contrà naturam, vt ſunt aquæ fortes*. Sit *in* rerum *natura* quia Lullij, vel huius creatura: at nec magis, quàm iſtæ, à *natura*, ſeu quòd ſit, ſeu quòd proſit, nec minùs *contra naturam*, ſeu quòd obſiſtat, ſeu quòd obſit. *Aqua* & hæ, & illæ, vt defluxerunt à *natura*, ſic deflexerunt *in naturam*; vt illi diluuium, ſaltem diuortium, vim planè minitentur. Sint *aquæ inſtrumentales* hæ & illæ; at inſtrumenta in re medicâ, non ad remedia, ſed deleteria; quæ deſtruant, non aſtruant. Vtriſque tamen Chymicus hic vtitur, abutitur. Quæ *ſint de intentione Philoſophorum*, hic non intendit animum vt diſceret, quorum conſilia quò tendant non aſſequitur: de quibus dicit barbarè, ſentit vt ſine cerebro. Attende potius, vt illis intendat litem. *Rerum eſſentiæ ex contrariorum coniunctione commixtioneq́; corrumpuntur*. Quis hoc Philoſophus? Imò Empedocles litem & amicitiam, Parmenides frigus & calorem, Plato magnum & paruum, Democritus ſolidum & inane, Ariſtoteles tria phyſica ſeu elementa quatuor, omninò omnes plura cum putant principia, ponunt *contraria*. Vnde axioma, Quodcunque oritur, oriri è *contrario*: quicquid corrum-

Ariſt. priſ. l. 1. c. 5.

ludere nominibus, & inaudita rebus nomina quæ nec ſunt faciles, nec factæ priùs, nec fiendæ in poſterum, imponere. Promatur, prodeat, prodatur *aqua Cœlica*, ſe prodet, ſe probabit *acutam, corrodentem*. Tam *acutam* accepi, vt ſenſum remota feriat, admota nares percellat, commota ipſum cerebrum perſtringat: vt quiſquis ſentiat, *acetum*
Par.contr.tr.2 c.2. *deſtillatum* conijciat; ſeu radicatum, quod calci pariter *af-*
Lib.l.2.ep 4. *fundit* & Paracelſus & Geber, idque vt hic, *iterum donec*
è Geb.& Par. *pars reliqua in liquorem abierit*: quod *ex officio ſoluentem a-*
ep.66. *quam* Paracelſus nominat. Sunt & *acuta* alia, & illa *calci-*
ep.67.
ep.93. *nantia, ſoluentia*, quæ turpi appellant nomine, ſed vſu neceſſario vt menſtrua vſurpant Chymici: ſed ſunt acuta
ep.6.p.40. 38. omnia. Eſt autem Libauio *acetum in hoc opere* (nec enim lapidis & auri potabilis (opinor) multùm diuerſa ratio, ſeu operatio) *nihil omnino aliud, quàm crudus Mercurius*.
Ri.An.corr c. 15. Hinc eſt Richardo Anglico *duplex ſolutio, vel per mercurium in mercurium, vel per mercurium in aquam mercurialem; vt illa ad particularia, hæc ad vniuerſalia conducat*: om-
Roſ.min. c.2. nino *ſoluat corpora crudus mercurius*. Et Roſario minori,
c.1.ſ. *Solis Mercurius eſt de hydrargyro hydargyros*. Quin Liba-
Lib.ib. ep.67. uio, *hydrargyros (pro præmio) vi acutarum aquarum corro-*
p.394. *ditur & calcinatur in ſubtiliſsimum puluerem*. Hæc hic in-
Act.Col.Apr. terpretetur, & conciliet ſibi. Nempe hic alibi profeſſus eſt
10.1609. apertiùs (at apertiſſimè hîc decuit, cum ſe docere profitetur) *ſe primò amalgama* (malim vt dicat μάλαγμα, vt aurifabris doctior) *ex auro & mercurio conficere* (fortè, vt priùs, pilulam exploſam è Palmario) *vt auri ſit pars vna, tres mercurij*; num conuenit proportio, quæ alijs vel dupla, vel
Lib.l.2.ep.38. ex Vl. octupla (etſi hæc nimium hiet) Vlſtadio *auri vna & ſextupla mercurij?* num auri præparatio, ſeu in lamellas, ſeu in puluerem, ſeu elimatam ſcobem? quin & hoc addidit? Verùm hinc ipſe caueat aurificum, metallurgorum, χοιράδας, βρογχοκήλας, catarrhos, aſthmata, pallores, tormina, corroſos digitos, & vngues calcinatos. Sed pergat, vt pereat ſuo

ſorex

ſorex indicio. *Tum ſale communi calcinat, mercurius dum auolet*: dum pellat Stymphalidas, aut dolium impleat Danaidum; dum ſaxum ſiſtat Siſyphi. Dicat planè an calcinet, per ignes, an per aquas? per tritionem, an putredinem? An exprimitur hydrargyrus per pellem agninam, aut hircinum corium? an tollitur, aut ſublimando in vaſe, aut corrodendo per fortes, aut exhalando ſuper prunas? An vtrumque præcipitatur ſimul? An fugat *ſal* ſolus & *communis mercurium auro* inſinuatum, imò incorporatum? Sal id ſi valeat, annon igne validius? & aquâ forti fortius? & acutâ acutius, quæ ægrè *aurum calcinant*, depurant à mercurio? Sin tale quiddam Sal qui *calcinat*; annon mordaci, *acuto, forti, corrodente* facta eſt *calcinatio*? Quid? an auro (quaſi ranis) hydrargyrus ſat placens, placidus (quaſi lignum inſipidum) cum tollitur, à Ioue hoc immittitur Sal vorax, mordax, corroſiuus (quaſi Ciconia) mutato rege, non ſublatâ tyrannide? Imò hic Iouem iurat lapidem, & hunc ſe ſublaturum. Nam *ſalem poſt abluit aquâ inſtrumentali* Crol. baſ. chy. p. 150. Æſop. fab. 18.

Nulla vt tam magno corpore mica ſalis; Catul ep. el. 18 4.

tam ſit inſulſum aurum, quàm eſt ipſe. Cur tum *inſtrumentalis*, quæ nunc *Cælica*? Huic cœlica ſunt inſtrumenta ſcilicet; quæ *ſalem* illi abluant. Ex eo tempore, & ſapit altiùs, & loquitur. Vnde alterutra? Hæc *Raymundina*. Vix munda, quia *menſtruum*. An illa, quæ Raymundo *venenum* eſt *viuentium*, ſi *cibus mortuorum*? An illa *aqua ignis, quæ* illi *comburit aurum*? Quæ tamen & Lullio & Crollio, & huic ex illis poſteà ſub varijs nominibus (ad impoſturam impoſitis) ſunt vna *aqua Sapientiæ Philoſophorum*, & vno verbo *Mercurius*: qui tamen anteà huic euolauit *ſale pulſus*. Sed & *commentus Lullius* (vt commentatur Libauius) *quintam vini eſſentiam ſummè depuratam, nobilitatam, quam vocabat cælum* (hinc, puto, huius *cælica*) & *aſtra in imis, & errones in ſummis*: errores penè dixeram in omnibus: vt *non* Lull. codic. c. 38. p. Teſt. theor. c. 59. f. Crol. baſ. p. 123. Lib. l. 1. ep. 18.

nunc *vini alcool*, qui puluis impalpabilis; *non menstruum alcolisatum* (vt olim barbarè) etsi è vino, aceto vini, aut vini tartaro sit orta, eruta; *non exasperata aqua ardens* audiat, ne nomen ipsum auditores absterreat, emptores arceat, sed specioso, pretioso nomine vt fallat, fiat *aqua Cœlica*, quæ cœlum terræ misceat, & ima summis. Ita hic, & ille,

Hor.l.1.ep.16 *Sit spes fallendi, miscebit sacra prophanis.*

54. Sed videat & hic, & ille, ne malè audiat, & apud exteros, si, *Londinus* alter, *apparatum lapidis* aut auri potabilis *non explicet sine pollutione diuinorum oraculorum*, *sine passione Christi Saluatoris*; qui solus est *Cœlicus*: à quo solo est *aqua cœlestis vita*. Sed vt illa, etiam non intelligentibus, ita intelligentibus quæ ex hoc *conspexerimus* de *ebullitione*, *ascensione*, *clausuris*, *calore*, *colore*, *claritate*, sunt nugæ nugarum nugacissimæ. Quin quod *ebullit protinùs* annon per *corrodentia* eò adigitur? nec ipsum antè præparatum, cum *absq; alio calore* fiat? *Iunctura* cur dicuntur *clausæ peroptimè*, phrasi non optimâ? *nequid respiret?* expiret, fortè diceret: hic cum respirat vtique, expirat opidò? Quin num hic propriè *per inclinationem cautè euacuat*, an magis Quercetanus *diligenter separat*, *ne quid simul exeat turbidi?* Et quid in illis *fæcibus?* Annon adhuc est *aurum?* *Euolante mercurio*, *abluto sale*, *aquâ euacuatâ*, quid residui? Annon in *aurum* recidit? num auriperda *fæces* abjicis? At *aqua* inde *colorata*. Colores sequeris? relinquis corpus? Corpus num abijt in *colores?* Num *fæces* adhuc sine corpore? Quid fit de *fæcibus?* *Aqua colore tingitur*. Quo? *flauo* scilicet. Eodem sunt *colore solutiones* Crollio *facta per corrosiua*. Et quot quæ non ex *auro?* *Aqua colorata edistillatur*. Quid opus? actum agere? Quid *exit?* *Aqua clara*. *Clara* introijt, & *colorata*; quin *clara exeat?* non *colorata* forsitan: *colorem* posuit modò? Quid *aquâ* fiet *exeunte?* Nimirum frugi Quercetano, *perpetuò inseruiet ad nouas dissolutiones*; *vnde exiguum deperditur*. At nunquid *subsidet*.

(sem

Libau.ib.p.168.

Quer. med. pri.l.c.6.

Cro.bas.p.216

Quer.ib.p.43.

(ſeu *mellis inſtar*, ſeu amurcæ, parum intereſt) *Materia* (vt iſte ſomniat) *auri ſoluta. Materia?* an prima? an ad primam redacta? ergo actu nihil: an ſecunda *ſoluta?* ergo nondum ens tale, nedum ens idem dicitur: non *aurum* igitur. *Auri materia? Aurum* foris? intus *auri materia?* materia num ſeparabilis, ὑφιστάμενον vt maneat? *Aurum colorem* (putà) impertijt; num *color* auxit *auri materiam*, ſeparabile accidens inſeparabilem ſubſtantiam? An *aqua* effluxit *clara?* an & *tranauit aurum?* Annon & *aqua* ſuberat *materia?* annon è *fæcibus* affluxit aliquid? Quin *fæces* caput mortuum appellat, vt plerique? An aliquid tam ſimplex *deſtillatur*, cuius plurimum vt *exeat*, *in fundo* aliquid vt non *ſubſideat!* putà *Mercurij*, putà *ſalis*, putà *aquæ Cœlicæ*, putà ſceleſti menſtrui, quiduis puta, modò ne putes *auri materiam* hîc *ſubſidere*: aut illam reputa omnino reducibilem. Eſt illa huic *ſoluta*, vt ſit ſolubilis. O circulos: rotam Ixionis; telam Penelopes. Si *aurum* ab hoc debitum, credenti cuipiam *ſolutum* eſſet, eſſe poſteà *ſolubile* hic bonâ fide deieraret. Si adhuc *ſolubilis materia*, cur eſt *ſoluta?* Si è ſicco in humidum *ſoluta*, cur in ſiccitatem redacta, denuò vt humectetur? Sic voluit ſaxum Siſyphus, vt ſemper voluat: In hunc finem hic *ſoluit aurum*, vt ſine fine *ſoluat*, & ſemper ſit *ſoluendo*. At id in illo anteà; nũc *in quocunque liquore*: ergo & in illo; vt in gyrum hic redeat, aut in Circenſes ludos.

--redit auricolis labor actus in orbem. Vir.Geor.l.2, 401.

F.A.

Dura illa compages iam ſoluta eſt; & Metallica Auri forma omnò deſtructa: adeò vt in nullum vlterius Metallum reduci poſſit. Interim tamen nullâ ignis violentiâ deuaſtari poteſt hæc ſubſtantia, aut in fauillam aduri, quod perfectionis Auri certiſſimum eſt ſignum. Iſta enim ſolutio, eſt ſub conſeruatione ſuæ ſpeciei, & eſt ſolennis ac verè Philoſophica, non corroſio illa ſophiſtica & vulgaris. Præterea ſuum humidum primigenium conſeruatur integrum, quia noſtrum hoc agens Auro ipſo contemperatum in natura eſt non contra naturam, vt ſunt aquæ fortes, quæ non omninò ſunt de intentione Philoſophorum. Ex contrariorum enim coniunctione commixtioneq; corrumpuntur

ſemper Eſſentia rerum, vincente prædominanteq́; contrario. Vera autem ac Philoſophica illa ſolutio fieri ſemper conſueuit cum rebus in natura temperatis. ita non irritatur natura Auri, nec vim vllam, aut violentam inimicitiam perſentiſcit.

M.G. Hinc acſi acta, tranſacta omnia, πρὸ τῆς νίκης ἐγκώμιον, hic conclamatum, conſummatum clamat. *Compages iam ſoluta; forma omninò deſtructa.* Hem, tollutim badiza. Hic, qui *compages ſoluat*, infirmus; qui *formas deſtruat*, informis: etſi Philoſopho, ῥᾶον διασκευάσαι, κατασκευάσαι χαλεπώτατον. De his priùs: nil repeto. At hic, *Iam in currum conſcendit, iam lora in manus cepit ſuas.*

Ariſt org.

Pla. Mer. act. 5

Hor. l. 2. ep. 2. 130.

In vacuo lætus ſeſſor, plauſorq́; theatro.

Imò hęc ita expedit, *vt in nullum vlterius Metallum reduci poſſit. Aurum*, vt Perſa (canis) vt Roma, (gallus) perijt; Æmiliæ; Honorio. Nam *formâ deſtructâ*, res perit Philoſophis. An totum! ἰδὲν ὅλον φθείρεται. An *forma deſtruitur?* imò nec *craſis*, quæ *inſeparabilis, irreparabilis*. Quin quod *metallum auro vlterius*, quod *finis Chymicis*, & *metallorum vltimum*, addo & optimum? Tam ſanus hic redeat, quàm ad ſe *aurum*. Nam niſi *aurum* redeat, quomodò huic *aurum potabile?* quomodo *auri* (inaurem, ſeu) *ſignum* habet *certiſſimum, igne non deuaſtari, in fauillam non aduri? Signa* perſtant? perijt ſubſtantia? An & hæc *auri* ſubſtantia, cuius *forma deſtructa?* Si nondum in cineres, quid ni è calce *reducatur?* Si *reducatur* in *mercurium* quod aliqui collineant, vt hic *metalla ſeptem* numerat, annon *reducitur in metallum?* Ipſe *hydrargyros* annon Libauio, & *neci datur, & in vitam redit?* eoque *aurum* potiùs, quod ſummè *homogeneum?* Annon *metalla eliqueſcunt, iterumq́; coagulant in formam priſtinam? & præſertim calces in limpidiſſimam ſoluuntur aquam, ex qua in corpus reducuntur?* Annon illi (ſed ex Fallopio, vtroque cauſam ignorante) *mercurius in fauillam adductus paruâ operâ reuiuiſcit.?* Verùm *auri fauillam qui in aurum poteſt reducere, an Deus eſt, an diuinis inſtructus armis?* Sunt ſanè

Plut. in Pa. Æm.

Egnat. in Arc. & Hon.

Lib. l. 1. ep. 11. l. 2. ep. 52.

Lib. l. 2. ep. 52. ep. 53 p.

ſanè homines qui *reduxerunt* quicquid hîc *auri* inerat, & *in aurum reducent, in auro* huius *potabili* quodcunque inerit. At nihil inerit: vt ergo *aurum* dicitur? De quo, nil dubium quin *aurum* ſi fuerit, in *aurum* redeat; de quali, ſpes aliqua vt aliquanto melius; de quanto votum Libauij; *Vtinam & Chymici poſſent id quod in auri quanto frequenter decoquunt, reducere.* Ita Bernhardus *beſſes impoſuit*, imò depoſuit (niſi cum poneret ſibi imponeret) 25. ſperauit inde *centum*, recepit ſolos *ſedecim*, ad nouem perdidit. Non vidit ille omnia; ſed vidit ſedecim. At in opere Anthonij nihil deperditur, niſi opera perditur; ergo *reducitur*. E lapidis puluere *aurum* projicere quantum iniecerat, quàm impoſtori facile? ergo *reductile*. Tam dura eſt μετάβασις; tam dira μεταβολὴ; vt nulla ſit ἀνάστασις nulla ἀναγωγὴ? Exulauit *aurum* perpetuò? Et tota ſpecies, & vnà ſpes interijt? An quod ſolebat nec igni Poliorcetæ cedere, Ep.52 p.300.

Per damna, per cædes, ab ipſo Hor.l.4.od.4.
Sumet opes animumq́; furno? 59.
Merſes profundo, pulchrior euenit;
Luctere, multâ proruet integrum
Cum laude victorem. --

Imò *iſta ſolutio eſt ſub conſeruatione ſuæ ſpeciei.* Hic nempe *aurum* iugulat, vt Peliam parentem piæ filiæ ſuaſu Medææ Chymicæ, vt reiuueneſcat *aurum*. Mirum, niſi, vt Myrrha, cum *auro* malè poto ſic rem habeat, vt prole *potabili* parentem reddat: ad *conſeruationem ſpeciei*, ſcilicet. Si ſit *ſolutio ſub conſeruatione*, ſit interficere, reficere; ſit perimere, redimere; ſit perdere, reddere. Sic *conſeruat* Anthonius, cum *ſoluit ſpecies* & indiuidua. Non ſubalternæ, ſed contradiuiſæ *ſpecies, ſolutio & conſeruatio.* At hæc eſt *ſolennis & verè Philoſophica; non corroſio illa ſophiſtica & vulgaris.* Audire hîc videor Plautinum coquum; niſi quod ille condimenti, hic calcinamenti coquus, an ſceleſti, an Cœlici, ſatis eſt Chymici, cui ſal aſpergitur. *Non hic condit, vt alij, qui herbas* Ouid.Met.l.7 l.10.

 herbis

herbis condiunt vulgaribus: sed hic diuinis vtitur cicilendro, polindro, &c. vt qui conducat, eiulet, *Te Iupiter Dijq; omnes perduint cum condimentis tuis, cumq; tuis istis omnibus mendacijs.* Nam hic *seruator hominum, è sene faciet rursus adolescentulum*, vt huius *potabile* qui ebibat, *ducenos annos possit viuere.* Sit *solennis solutio*, vt *annus* Iubilei, post quinquaginta, imò quingentos annos, imò ad Calendas Græcas, præstanda, proclamanda. At *philosophica*: num *calcinatio?* at illa *non formam & crasin, sed continuitatem tollit*: ergo adhuc *reductile*. Imò *solutio*: at vt Vlstadio, *nemo artificum se ausit gloriari sine hydrargyro aurum fecisse*; ita Libauio è Porta, *Aurum, ne igne quidem trimestri iacturam passum* (vt nec bimestri Claueo) *aquis regijs eroditur, & in liquorem diffunditur, indeprehensâ corporis minutiâ; at nihil inde sentit discriminis: redit enim pauculâ opellâ.* Ergo adhuc reductile. *Nam è salsilagine redit sal, è liquore metallico metallum. Interna non perit forma.* Ergo adhuc reductile. At *non corrosio sophistica.* Est nec σοφῶν, nec σοφιςῶν. *Sophistæ* Tullio *philosophantur*; sed *aut ostentationis, aut quæstus causâ*: sic Chymistæ. *Sophisticè* an *Paracelsus aurum corrodit Stygijs, & gemmas aceto radicato?* an inde logicè Libauius, *tam potentibus viribus noxæ inferri aliquid, vt vix reduci posit?* possit reduci tamen. *Sophisticè* an *Paracelsus acetum ex officio soluentem aquam nominat? Geber affundit calci acetum destillatum?* omnes Chymistæ *omne aurum chymicum ex corrosiuis* faciunt? an logicè Anthonius *aurum* aceto Cleopatræ *soluit*, vt Cleopatra margaritas Antonio? an verè *negant* Libauio, *metalla verè solui corrosiuis aquis, quia saltem in minimas easq; reductiles differantur particulas?* an cum proponit veras *auri soluentes* aquas è philosophis Libauius, apponit vtique *acuta corrosiua?* Concludat inde Paracelsus, *aurum poculentum per aquas acutas corrosum reduci prorsus posse.* Id *interim tamen* ergo prætereat, & pereat; & hoc *præterea*, ἀναλόθητον, ἀναχόλυθον. At *suum humi-*

Lib. l. 2. ep. 70.
ep. 52.
ep. 53.
Clau. ap. chry. p. 39.
Lib. ib. ep. 56.
Cic. Acad. q. l. 1.
Lib. ib. ep. 52.
ep. 4.
Collect. ch. Lacin. p. 97.
Lib. ib. ep. 11. p.
ep. 38.
ep. 49.

humidum (vt *sua species*) *conseruatur*. Suas grammaticas vix seruant vices ista reciproca, vt ritè respondeant; rectè reddantur sibi. At *primigenium* est *integrum*. Quod dicit *auri humidum*? quod *primigenium*? Quod si sit *integrum*, non est *destructa forma*; non sunt *disrupta membra*; *compages* vix *soluta*. Facta ἀλλοίωσις fortasse aliqua, sed non ἀλλοτριότης, ἀπόλυσις, sed non ἀπόλλυσις, κάθαρσις, sed non καθαίρεσις. At quî fit istud? *Quia nostrum hoc agens* (putâram *Raymundinum*) (an *agens* impigrum ignauus princeps adhibet in eneruatum patiens?) *Auro* (non ipsi, sed) *ipso contemperatum*. An dicit simili temperie, an penitùs cum *auro* mixtum? vtrumuis dicit, falsum dicit; nec aliud potest dicere: id, quia *agens* liquidum perperacutum, at *aurum* solidum, insipidum; hoc, quia *agens* ab arte in retortula factitium, at *aurum à natura* in minera proseminatum. At illud *in natura, non contrà natunam, vt sunt aqua fortes*. Sit *in* rerum *natura* quia Lullij, vel huius creatura: at nec magis, quàm istæ, à *natura*, seu quòd sit, seu quòd prosit, nec minùs *contra naturam*, seu quòd obsistat, seu quòd obsit. *Aquæ* & hæ, & illæ, vt defluxerunt à *natura*, sic deflexerunt *in naturam*; vt illi diluuium, saltem diuortium, vim planè minitentur. Sint *aquæ instrumentales* hæ & illæ; at instrumenta in re medicâ, non ad remedia, sed deleteria; quæ destruant, non astruant. Vtrisque tamen Chymicus hic vtitur, abutitur. Quæ *sint de intentione Philosophorum*, hic non intendit animum vt disceret, quorum consilia quò tendant non assequitur: de quibus dicit barbarè, sentit vt sine cerebro. Attende potius, vt illis intendat litem. *Rerum essentiæ ex contrariorum coniunctione commixtioneq́ corrumpuntur*. Quis hoc Philosophus? Imò Empedocles litem & amicitiam, Parmenides frigus & calorem, Plato magnum & paruum, Democritus solidum & inane, Aristoteles tria physica seu elementa quatuor, omninò omnes plura cum putant principia, ponunt *contraria*. Vnde axioma, Quodcunque oritur, oriri è *contrario*: quicquid corrum-

Arist. pri. l. 1. c. 5.

rumpitur, corrumpi in *contrarium*. Est ergo illis potius

Ou.met.l.1. 433. *– discors concordia fœtibus apta:*

& vel Poetæ

Ou fast.l.4. 475. *– cunctarum contraria semina rerum*
Sunt duo, discordes ignis & vnda Dei:

vt sint principia tam constituentia, quàm corrumpentia: tam generationis, quàm corruptionis causæ mutuæ; tam agant, quàm patiantur inuicem; tam sit naturâ alterum, Arist.gen.cor. l.1. cœl.l.2. quàm alterum. Tam ἀναιρεῖται ἐναντία ὑπ' ἀλλήλων quàm alia ὑπ' ἐναντίων. *Ex contrariorum* verò *coniunctione* compo- Lon.br.vit.c 1 & 3. nuntur, disiunctione dissoluuntur: ex *commixtione* generantur, inter se commissione seu prælio *corrumpuntur rerum* Categ.subst. *essentiæ*: sed ità, vt inferantur disparata, *rerum essentijs* nil sit *contrarium*. Huic autem quomodo? *vincente prædominanteq́; contrario*. Dicat, vtro? vtrumque siquidem non potest *vincere, prædominari*. Constat nimirum fortius, cedit debilius: pellit potentius, perit impotentius. Quædam verò leuicula (vt iste nobis aduersarius) quæ vix mouent, nedum mutant, nedum *corrumpunt*: quædam grauiora, vt instrumenta chymica, quæ metallorum diruunt *essentias*, dum eruunt; dum moliuntur, demoliuntur. In *auri* autem intestinis, quod bellum intestinum? Indicitur, imò infertur foris fortè; ab adulterinâ parachymicâ *solutione*; *natura* Lib.l.2.ep.53. quam horret intimè, abhorret capitaliter. Hinc id Libauij; *Quid prodest ita destruxisse aurum? Annon satius erat humanis vsibus integrum seruasse? Non sanè multum est quod ita perit; licet parachymici sint barathrum & pernicies obrizi.* Audiat chymista archichymicũ: & erubescat. At *hæc solutio semper consueuit* (vetus vulgaris igitur, non huius noua) *cũ rebus in natura tẽperatis fieri*. Quibus fiat iã diximus, quã sint *naturâ* acri, acutâ, corrodente, quàm *temperatâ* itaque conijcite: eaque arte acriora, acutiora, mordaciora, violentiora, virulentiora, intemperatissima concludite: quâ non habenæ laxantur modò, sed adimuntur, imò & calcar additur,

ditur, & dens acuitur, equis indomitis, ferocientibus, Diomedæis. Qui non credit monenti, experiatur extrà in carne, vel cute, imò vel veste, quàm intrà rodant, vrant, absumant. Vnà conijcite, si *Auro* sensus vllus (est ab hoc aliquis, à nobis nullus) etsi nobis solidius, validius (nam *Aurum* ἀπαθὲς, at nos ἀειπαθεῖς) an *irritetur*, an *vim vllam aut violentam inimicitiam persentiscat.* Quo nomine Libauium φιλόχρυσον sic rei sensus perculit, vt exclamaret, *Insidiosa res amicus est.* Nam (scitè vt rē explicat) *insidiosus ille & furtiuus succus, & aqua contra naturam aqueam sicca, blande adoritur aurum, seseq́; in incautum adeò insinuat, vt totum comprehendat vndiquaque, & victum triumpho ostendat nobile.* Epiphonema patheticum, non meum, sed illius, libet attexere. *Támne effœminatum fieri aurum masculum liquoris acidi conspectu? Támne inuictam rem à fugace humore vel in cinerem redigi, planeq́; letho dari?* Tam huic ille contrarius, tyroni veteranus, imò mulomedico gregario indignabundus imperator. Quin pergit lepidè, dilucidè, ad rem vlteriùs; vlteriùs si licet vnà pergere. *Plusquam Antiphateo ausu hospes hospitem iugulat, amatus amatorem trucidat. Quod aquæ edaces non valebant, id effectum ab aceto datur. Hoc duo: at aurum, &c.* Nec plura libet simul è quopiam, nec nisi è Chymista totidem. Hæc prodit *testis*, vt dicit, *oculatus*, hic cœcus dicat, Chymicorum proditor. Tu qui legis, *indice -- ab vno Disce omnes: --* & simul iudica, quàm *temperatum*, quo modo *complexionatum* (vt cum hoc loquar barbarè) id *quid sit, vt hoc ipsum recipiat & incorporetur, &c.* quæ mox sequuntur; in quibus nihil præter barbariem, obscuritatem, battologian, falsitatem.

[Margin notes: Ib. p. 307. — p. 308. — Vir. Æn. l. 2. 65.]

F. A.

Temperatum id quod requiritur in hac Philosophia ita complexionatum quid est, vt hoc ipsum recipiat & incorporetur cum eo cui fuerit adiunctum, sic vt veterem & suam complexionem haudquaquam patefaciat amplius, sed virtutes illius tantum quod ei fuerit adiunctum. Et ob hanc causam Mercurius Philosophorum cognominatur,

natur, & Mercurio Planetæ, assimilatur. Recipit quamcunq; impressionem veluti cera, & omnium horarum dicitur esse homo. In sphæra Ignis, igneam vim exit: in sphæra Aeris, aeream: & sic in reliquis. Atque in hoc elucidatur etiam illud Raymundi, in confectione Medicinæ suæ secretissimæ atque vniuersalis; vbi cum aqua sua Cœlica vno eodemq; Menstruo, centum quadraginta trium specierum selectissimarum Essentias euocat: Mineralium (nimirum) Animalium, ac Vegetabilium rerum. Vt ex Auro, Gemmis, Margaritis, Corallis, & Ambra: ex terra sigillata & Bolo: ex Silicibus combustis: ex Ossibus, Cornibus, Radicibus, Stirpibus, Frondibus, Seminibus, fructibus; ex humano sanguine: ex Saccharo, Melle, Manna, ex Terebinthina: ex Gummis, & succis plurimis: Istarum specierum omnium Animas, Tincturas, Essentias euocat, & suas illis participat reciprocè vires, vnde & earum etiam operationes adauget. Disrumpit solidissima Auri & Argenti membra: & teneros Rosarum flores, Gariophillorum & Anthos, consimili attritu, & eodem planè artificio, non corrumpit, adurit, aut inficit. Expertus ista loquor de proprio nostro Menstruo verè Raymundino, cuius adeò amicabilis & blãda est solutionis actio in rebus omnibus ac singulis, vt agens vniuersalis dici mereatur. Robustissima enim quæcunq; corpora cum debilissimo, temperat in vno gradu. Hoc est illud de quo Crollius, sic loquitur. Aqua sapientiæ Philosophorum vna est, quæ omnia Metalla ac lapides ab impuro puncti quaternarij coagulationis vinculo Philosophicè & naturaliter liberat: nec est sub Cœlo modus alius dissoluendi Philosophicè corpus Solis, quàm per vniuersale menstruum Mercuriale Philosophorum totius Naturæ secretissimum. In sequentibus etiam addit. Qui Dei benignitate fontem vniuersalis Menstrui attingit, ille ex Philosophorum veridico relatu poterit non solum omnia ac singula Metalla, verum etiam lapides tàm nobiles quàm ignobiles, ac Minerales etiam eiusdem beneficio naturaliter & radicaliter in sua tria resoluere, qui resolutus & potabilis liquor regeneratus, separatis sponte in fundo fæcibus, postea à pie-docto Medico vsibus humanis pro sua voluntate & arbitrio secundum Morbi exigentiam legitimè accommodari, & stupendo successu administrari potest. Atq; hæc de Menstruali agente nostro dicta sint, ne calumniandi ansam captet quispiam ex solutione nostrâ. Nos corrosiua quæcunque è nostro Magisterio exterminamus, & quæ contra Aurum com-

plexio-

plexionata sunt omnia.

Complectar ego breuibus; tractatus esse longioris, quàm huius, aut hominis discutere, aut loci disquirere *complexionem hydrargyri* (nam de hoc dicere mox ipse dicit) an caleat, an frigeat; an humidus, an siccus; an masculus, an mulierosus; an acer, an insipidus; an fortis, an debilis; an hostis, an amicus; an soluat, an figat; & plura huiusmodi, seu nostris credimus Philosophis, seu nouis Chymicis, seu rebus ipsis. Hæc hic expediet, cum causas magneticarum vitium; cum quadraturam circuli Geometræ, longitudines Astronomi, Chymistæ viuum lapidem; aut ne tum quidem. Intereà num craseos *recipere, incorporari?* num *aurum* hydrargyros, hydrargyron an *aurum recipit?* an *auro* hydrargyros, an hydrargyro *adiunctum aurum?* Hic vnâ periodo vtrumque iungit, quo summa Rami capita contundit, an confundit *ἀλογιστὸς*, *Subiectum* & *Adiunctum*. *Complexionem veterem* (vietam, veternosam, venenosam adiungat pariter) *& suam* (nec enim aliorum) an retinet, nec *patefacit?* ægrè opinor, quia est *agens*, idque (nisi fallor) valens, calens, vrens, vrgens: an *patefacit* quidem *virtutes* alienas, sed non *suas?* vix arbitror; quòd *aurum* patiens, idque, vt hic autumat, *solutum, dissolutum, destructum, disruptum*. Acsi hydrargyrus *virtutis* expers *sua*: nam M.G.

Paullùm sepultæ distat inertiæ Celata virtus: – Hor.l.4.od.9.

& vetus verbum Gellio, *egregiam musicam, quæ sit abscondita, eam nulli esse rei*. Acsi quod facit tale, seu *patefacit*, id non sit magis tale: aut *virtus* sit exigua, eximias *virtutes* prodere, proferre, *patefacere*. Hic autem subdolè, veteratoriè, fallaciter *complexionem* hydrargyri delitescentem, emeritam exauthoratam, *virtutem* eneruatam, elisam, otiosam simulat, dissimulat, ne qui hydrargyron inesse audiet, non dico iam *virtutem*, sed virus subesse arguat. Quis enim credidisset, cum in præmissis, adeoque promissis, (nisi quòd Chymistæ mendacibus) *nihil corrodens, nihil infestum, non a-* 29. A Gell.no.At. l.13.c.30.

quas fortes, non venenatas impressiones, impuritates, residuas cruditates procreatrices, &c. *non sophistica, vulgaris,* &c. sed *aquam Cælicam, solutionem solennem, philosophicam, substantiam non deuastandam, temperata, contemperata* omnia, &c. *quæ speciem conseruent*, legerit; iam tandem (vt apud Tullium, quem dixi περιφραστικὸν παραφραστικὸν, seu κακοφραστικὸν de testudine cytharistam) in *Mercurio* instare, stare, constare! quo quid magis infame, suspectum, odiosum? At hic *Mercurius Philosophorum* (quorum?) *cognominatur*. Nomina, *cognomina Mercurÿ* (nec hic distinguit) apud Chymistas saltem centum viginti sex declarat priùs Onomasticon, decem addit posteriùs. Vt in vita vix probos, sic vsu vix probanda, scientiâ vix certa arguimus, quotquot nominibus notantur varijs: vt iam *Mercurius*, quasi Heliogabalus, non tam à militibus, *indomita & rabidæ libidinis catula*, quàm *publilicum ludibrium à condiscipulis* dicatur *Varius*. Quis non laboret in hoc Labyrintho? At hic *Mercurio Planetæ assimilatur. Planetæ*, dubium, an errent magis, an errare faciant: præ cæteris *Mercurius*. Errones errores procreant. Æquè dictum, μὴ πλανᾶσθε, μὴ πλανᾶτε. Hic homo planus hæc explanet, & vnà motuum varietates & tergiuersationes, quas tot habet *Mercurius*, quot omnes *Planetæ* cæteri; cum modò procedat, modò retrocedat; modò sublimis, modò depressus; modò celerrimus, modò stare videatur; vt non tam motum circularem, quàm oualem ei tribuant Astronomi. Quin sapientibus cum sæpius imponat locus hic lubricus *similium*, & sit apprimè sapiens qui nôrit *similia similibus* accommodatè reddere, accuratè dissimilia distinguere; tum citiùs *Mercurium* è ligno quolibet effinget sapientum hic octauus, affinget aptiùs plantam mercurialē, quàm *Planetam Mercuriūm* suo hydrargyro *assimilabit* commodè: cum ipsi Cacophrasto (vt diximus) plumbum *Mercurio*, Lunæ argentum viuum commodiùs respondeat. Sed cum *Mercurius* præstigiatorum, adeoque furum magister

Cic diuini. l. 2.

Onom 1. p. 112. p. 463.

Aur. vict. Æl. Lamp. in Hel.

Par. mor. met l. 3. tr. 3. c. 4.

magister memoretur, num hic vt ille *Mercurij* discipulus, equum furatus optimum, pro illo asinum corrosum scabie restituit, nec id sentimus? sponsam pulcherimam cum rapuit, num edentulam, mucosam, laruam propè, reponit, nec id dijudicamus? *aurum obrizum* summi pretij acceptum seu surreptum cum *disrupit*, seu corrupit, pro solido liquidum, pro portabili *potabile* pro naturali artificiale restituit, aut ne restituit quidem, nec id damnamus denique? Nec mirum igitur si à Chymistis ipsis Mercurius dicatur *latro*, & *seruus, fugitiuus* & *nequam*, si *fatuus & volans spiritus*, si *serpens venenosus*, *scorpio caudatus*, *draco puniens*, *perdens, interficiens, exurens omnia*, *Draconis fel & cauda*, *aqua mortis*, *mors ipsa*. Eat hic itaque & suum laudibus *Mercurium* in cœlum efferat, aut supra cœlos: imò vt ipsi debitum ab ipso sacrificium, linguam vitulinam seu suam, sacram Mercurio, in ignem iaciat. At *Doctor* (vt dixi) *cereus*, acsi Dominus *Mercurius*, Nat.Com. myth.l.5.c.5. Onom.phil.1 p 11.12.13. Nat.Com ib. Stat.vet.Oxon

Cereus in vitium flecti,-- Hor.art. po. 163.

eum, *veluti ceram*, apponit suis literis: sed quo emblemate? putà, Chamæleontis, aut Basilisci: & quo elogio? fortè

Ληϊστὴρ, ἐλατῆρα-- Hom.hym. Herm.

aut --*animas sub tristia Tartara mittit.* Virg.Æn.l.4. 243.

At hic huic *recipit* (absurdè igitur *agens* statuitur; an quod *recepit* retinet?) *impressionem* (absurdè igitur *aqua* statuitur, quam manu premere, in quâ quicquam *imprimere*, in quâ scribere æquè absurdum) *quamcúnque*: absurdè igitur, vt certum aut bonum dilaudatur; quod quasi

Fama malum,-- Virg.ib.174.

Tam ficti praviq; tenax, quàm nuncia veri. 188.

At huic hic *homo* est *horarum omnium*: vt illis scilicet est *Iesuita omnis homo*. Anti.Cotton.

Egregiam verò laudem.-- Vir ib 93.

Omnis Mercurium decuit color, & status, & res. Hor.l.1.ep.17. 23.

Veterator versutus versipellis. Si *homo*, qui differt ab hoc

homine? si *homo horarum omnium*, huic certè præferendus qui non sapit omnibus horis. Mihi huius *Mercurius* aut *homo* non est, aut *homo* non bonæ rei. Nec verò quisque asinus, vt olim *Asinius, homo horarum omnium, ingenium in numerato habet*: Hic autem Alcibiades, Spartæ industrius, otiosus in Ionia, ebrius in Thracia, cum Tisapherne splendidus, vbiuis quilibet, quiuis quibuslibet: *in sphæra ignis igneam vim edit, in sphæra aeris aeream, &c.*

Quintil. l. 6. c. 3. 4. Plut. Alcib.

Hor l. 1. ep. 1. 90.

Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?

Acsi è *sphæra* sua in *sphæram* alienam transeat *Mercurius*, è cœlo in orbes sublunares; vt inde corporum sit penetratio, & inde omnium confusio: acsi *Mercurius in sphæra ignis* non ignescat, *in sphæra aeris* non sit meteoron; vt inde corporis cœlestis sit exustio, absumptio, & inde è septem *Planetis* vnus perierit: quæ renuat an rideat qui salutarit philosophiam à limine; qui astronomiam vel primis labris degustârit, respuat & auersetur. Vt hic *Planeta* se accommodet naturæ reliquorum, quibus adhæret, non loco, sed aspectu, sed influxu coniungitur, sit bonus cum benignis, sit malus cum malignis, admittimus, accepimus: sed vt *aqua* (sic enim mox hic dicit) sit *in sphæra ignis* (sic enim dixit modò) explodimus, exibilamus. Sit Cœli filius, sit Soli sæpiùs adiunctus στίλβων, quin inter homines decurrat medius, inde dictus *Mercurius*: non tamen hinc elicitur, nedum *elucidatur Raymundi illud*: quid nimirum? vt *medicinam secretissimam atque vniuersalem* inde *conficias*. Si *secretissima*, quâ claui hic reserat? quâ nota secernit? quâ luce discernit? Si *vniuersalis*, quo modo *secretissima*? quo modo se secreuit, vt ne versetur inter vniuersos? *Vbi Raymundus* ista? *Aqua* est? quin profluit? quin defluit? quin omnes irrigat? At hæc *Raymundi*: num solius? non huius igitur. In mundo ille inferiore tum degebat, in cœlum nondum ascendit. Non ergo *aqua* eadem, & *cœli*, & *Raymundi*. At *aqua* hęc *Cælica*. Inter duodecim *aquæ* epitheta, quæ huic adiungunt Chymici,

Chymici, & *aqua cæli* legitur, & *aqua cælestina*, quæ sit *Mercurius Philosophorum, aqua permanens*: sed *aqua Cœlica* vix legitur, vel apud *Lullium*, magis quàm apud Tullium. At apud eosdem & *aqua mortis*, & *aqua acuta*, imò *acerrimum acetum* dicitur: at *aqua vitæ è vino distillato, aqua cælestis è vino sublimato*, non è *Mercurio* definitur. Quid quòd à Chymicis *Mercurius noster* synonymon est *antimonio*, quod num hic dicet *aquam?* num & *Cœlicam?* At *vnum idemq́; menstruum*. Ægrè vocabulum tam fœdum repeto, quo oblectantur Chymici; fruantur per me licet. Nec verò hoc nomine, vt veteres, quod sit vnius mensis, quicquam dicunt, sed quiddam acre, acutum, & acetum ipsum, quo rodunt, dissoluunt, extrahunt, exenterant. At id *vnum ac idem ad specierum centum quadraginta trium essentias euocandas*. Pauperculus est artifex qui *vni* fidit instrumento, vt mus qui *vni* antro, nauta qui *vni* anchoræ: Onomast. 1. p. 11. 2. p. 394. 1. p. 19.

— & cytharœdus

Ridetur, chordâ qui semper oberrat eâdem: Hor. art. po. 356.

vt & hic vnâ phrasi ad rauim repetitâ, *essentias* vt *euocet*. At Quercetano *infinita horum genera ex sexcentis rebus varijs varia fieri & componi aut extrahi possunt*. Non *vnum idemq́;* igitur. Sed *reliqua* è *Lullio* quæ somniat, non citat siquidem, transilio sicco pede; crabrones Lullistas ne irritem. Nec mihi res cum *reliquis*. Sed *species* quas innuat, cum dixerit, an medicorum pulueres, è quibus non solet', an Dialecticorum notiones, è quibus non potest *essentia euocari*; id vnum annotabo, tres *species* cum nominarit, *mineralium, animalium, ac vegetabilium*, saltem bis totidem è duobus posterioribus designasse, quot è prioribus. Ex quo colligitur in medicina bis tantundem valere *vegetabilia ac animalia*, quantum quæ præfert *mineralia*: nec solùm numero, sed pondere. Sed & his *Animas, Tincturas euocat* (vocanti num paretur?) *vires participat reciprocè, operationes adauget*, quod tamen anteà, *non complexionem suam, sed adiuncti virtutes patefacit*. Vah ἄλογον, ἀντίλογον. At & hîc cramben, an Que. tetr. c. 31

Thyestæas dapes, recoquit: *disrumpit uiri membra solidissima, nec teneros corrumpit flores*; illa *atterit*, nec hos *adurit*; illa pessundat, nec hos *inficit*; *tincturas* & his *euocat, nec inficit*. Mirum *artificium*, nec verum tamen. Ad verbum solœcisticè dicuntur *flores Rosarum, Gariophullorum & Anthos*, Anthos cum sit flos ipse Rorismarini, quasi κατ' ἐξοχὴν ἄνθος ἀνθῶν, flos florum. Ad rem ἀναγίνως. Quod facit id quod maius, non facit id quod minus, in minùs resistente? *Expertus* (non tam doctus, an expers veri) *ista loquitur* (sed vix eloquitur) *de suo menstruo*: qui suo? quia *Raymundino*: etsi & *quosdam viros illud profluuium expertos* legimus. At *huius solutionis actio est adeò amicabilis* (vt nobis amica bilis) *vt agens vniuersalis dici mereatur*: vt *vniuersalis* nempe *medicina aurum potabile meretur dici*. Quæ agunt huic sunt fœminæ; hic patitur à fœminis: at particulare *agens* nolim huiusmodi: nam huius *soluentia*, quàm *corrodentia*, mordacia, tradidimus. Quid enim? Num *agens blandum amicabile, quod robustissima quæcunque corpora cum debilissimo temperat in vno gradu?* Nempe, vt matres virginum,

Vesal fab hu. l. 5 c. 15. Mar. Don. mir l. 4 c. 19. Hic. cap. 6.

Ter. Eun. act. 2, sc. 3.

> *Si qua est habitior paullo, pugilē esse aiunt, deducunt cibū;*
> *Tametsi bona est natura, reddunt curatura iunceas;*
> *Itaque ergo amantur.*—

Sic ipsum consulentibus hic consulit, vt *corpora* pancratica, athletica, *solida* & succi plena *expurget, soluat, atterat, disrumpat* denique: nec modò deducit de statu quo priùs, sed statuit *eodem* statu & *gradu* quo sunt gracilia, tenuia, imò & *debilissima*, vt sint *ossa atque pellis tota, pelluceant quasi laterna Punica*, vix stent in pedibus, constent capitibus. *Itaque ergo* hic *amatur?*

Plaut. Aul. act 3. sc. vlt.

Hor. art. po. 444.

> *An sine riuali seq; & sua solus amabit?*

At & consentit *Crollius*. Ille quid sentiat, de illo quid sentiam, nonnihil priùs; nunc solùm dicam, in his credendū pariter & *Crollio*, & *Lullio*, & huic ex illis. Sed hic, vt solet, citans, quidni prioris sententiæ, quam sanè non intelligit,

è

è verbis proximis explet periodum? *Quo dum per ignorantiam & difficultatẽ acquirendi caremus, consueuerunt in defectu perdicum, famem etiam carnes bubula sedare, &c.* Hic eo fruitur, quo *Crollius* tum *caruit*? hic vescitur *perdicibus*, ille *bouinis carnibus?* hic *ligno quercino coquit*, ille *fagino*, nisi hoc melius? Quidni affigit, quod idem alibi de eodem ingenuè? *A qua hæc Sapientiæ non nisi Philosophus ancillatur, innotescit: venantur illam plurimi, sed pauci repererunt.* Num hic *Philosophus*, hic venator, è paucis, quod ne *Crollius*? Cur ille cum dicit *Physicè* hic dicit *Philosophicè*? acsi huic Physici non sint *Philosophi*; cum ipse neuter. Posteriorem sententiam non optimam, quam nec intelligit, vt ille Seuerini pluribus, sic illi meliorem suam quidni iste subdit? de *malitiosis agyrtis literâ longâ dignis, qui Auro Volatili* (vt hic Potabili) *simplicibus & incautis hominibus vario modo imponunt*? de *corticario Philosopho* (qualis hic noster) *sub sinceritate & pietate Pharisaica, hypocriticum ac colubrinum dexterrimè decipientem animũ tegente, cum damno aliorum, suo commodo, in auro* huiusmodi. Accommodasset aptiùs hic ista sibi, vt & alijs. Quin adiunxisset etiam, vt omnes mortem in olla putrida intelligant, quod ille ibidem in margine, (etsi prophaniùs) *Oportet vt Mors præcedat Regenerationem*: quo dicto, morte minde necessariò conclusero, etsi regenerationem nunquam concessero. *Vniuersalis agens* (ex hoc loquor) nunc *agens* huius *Menstruale* dicitur, diuerso genere, malè appropriato: id autẽ, ne *calumniandi ansam captet quispiam* huius *solutione*. Sed accusare aliud, aliud *calumniari*. Accusatoriè rem definiui, reum notaui; errores designaui, testes domesticos cum argumentis validis produxi aduersarios: ad causam dicta omnia; nedum lis, nedum crimen intenditur à quopiam, nedum per fraudem aut frustrationem; nisi hic fraudem intendat alijs, aut se frustretur ipse. Nec se huius *solutio* sic soluet iudicio, cum sistitur, vt ne sit fraudis rea, damnetur peculatus,

Crol bas. chy. p. 204.
p. 123.
p. 204.
p. 217.
217. mar.

tus, repetundarum, veneficij, aut denium homicidij. Et causa, & *ansa* præbetur, non *captatur*. At hic, vt Rex, proclamat: *Nos corrosiua quacunq; è nostro magisterio exterminamus.* Sed illa cum illita, admista, indita, hærent vt Nessi sanguis in palla Herculis,

Sen.Her.Oet. act.4. *-- corporis palla horridi* *Pars est:--*

si vestem vis detrahere, & membra attrahes: vrunt, vt Medææ veneficia in vestibus Creontis & Creusæ;

Med.act.5. *- quóque prohibetur magis*

Ou.Trist.l.5. el.6.13. *Magis ardet ignis.-*

Ægriùs eijcitur, quàm non admittitur, hostis.

Nec propriè *exterminatur*, nisi quod priùs intra terminos admittitur. Nec *contra Aurum complexionatum* aliquid, nisi fortè *dissoluens corrosiuum*. Nam suâ quodq; fruitur complexione. E suo *Magisterio* acuta qui *exterminat*, in Doctoratu num ascîscit? Nihil acutum audio, nec vidit ille.

F.A. *Sed vt meum propositum non destruatur, vlterius progrediendum censeo. Namque hic primus est tantummodò operationis gradus: verus tamen ac Philosophicus, tutus in Medicando ac salutaris. Nos in via tantummodo perfectionis potionis aureæ etiamdum insistimus.*

Diducas (alios adhuc) riuos fæcundo è fonte beatos.

M.G. At hic *vlteriùs progreditur* (quà par est) *propositum ne destruatur*. *Destructum* ergo anteà, cum *vltrà* non *progressus*. *Progressus destruendo*, quod iam *propositum* superstruit? *Primus hic gradus est*: num turpe, in *primis* consistere? an

Sen.Hen.fur. act.2. *--finis vnius mali*

Gradus est futuri?--

At *verus ac Philosophicus, tutus ac salutaris:*

Hor l.1.sat.1. 107 *--Hi denique fines*

Quos vltra citraq; nequit consistere rectum.

l.1.ep.6.15. *Insani sapiens nomen ferat, æquus iniqui,*

Vltrà quàm satis est, virtutem si petet ipsam.

In via perfectionis etiamdum insistit. Siste viator iter: an confe-

cto

cto itinere quæris viaticum? *In via tantummodo?* quando ad metam? quando ad carceres? Sub Sole nil *perfectum. Philosophicum* non sufficit.

Diducas riuos, surgentemq; ægrius herbam Irrora,-- Io. Prat. vot. amb. v 317.
vt Pratensis loquitur, cum doctiorē alloquitur, non hunc Doctorem, qui versus corrumpat, interrumpat.

Quantas autem in curandis Morbis sustineat Aurum vires sub ista mellis forma existens, ab euentu clarum est, & aliorum iudicijs hoc relinquo. Nos enim per annum integrum & amplius eodem vsi sumus optimo cum successu, in grauissimis Morbis, & hominum opinione desperatis, antequam transire fecimus per Alembicum tincturam ipsam separatam à corpore. F.A.

At *vires Aurum sustinet sub mellis forma.* Vult dicere, tenere, retinere; nec enim dicat quispiam Latinitatis sciens, *vires sustinere*, nisi quæ premant, opprimant. Tam phrasis Latina huius bona, quam scientes prædicent: Sed me *sustineo*, ne premam languidum, qui inops inscius nec se nec sua *sustinet*. Idq́ue *sub forma* (si qua est) suâ; nec enim *mellis* induit, vt *aurum* maneat: nec *mel* ipsum ingreditur, vt *formam* tribuat, nedum essentiam; nisi sit *mel Mercurius*; quod quantum abest? *Clarum ab euentu* pronunciat, vt iudicatum; mox *relinquit iudicijs*, vt iudicandum. Nec verò M.G.

--careat successibus opto, Ouid. epist.
Quisquis ab euentu facta notanda putat:

sed hic si ἐπιτυχίας suas prædicet, ἀποτυχίας ego suspicer. Hic si suspensas ostenderit votiuas tabulas eorum à naufragio qui euaserunt; at *nusquam pictos* respondebo, qui votis nuncupatis hoc mari perierunt. At *per annum & amplius* hic hoc *est vsus.* Quo diutiùs, hoc peius: nam ipso fatente, imperfectius: tum ipso tamen gloriante, *aurum* erat *potabile*; & quid iam *amplius?* Si *cum successu optimo* quod venditabat antehac, quid nunc succedet melius? Nam *optimo* quid melius? Sic res sunt, vt succedunt. Si *in morbis grauissimis, & hominum opinione desperatis*, quid huic optare, Cic Nat. De. l. 3.

operari, opus erat *vlterius? Plus Vltra*, Caroli, sit huic elogium: adiunctis pro emblemate vtrinque scopulis, Scyllâ & Charybdi, seu stagnis, Acheronte & Cocyto:

Ho.l.2.sa.2.63 *--hâc vrget lupus, hâc canis angit.*

Hip.s.2.aph. 36.37. Gal met me.l. 10 c.9. Quid quod non minùs Medicinæ detrahit, qui deploratis medicinam adhibet, quàm qui sanis: etsi his magis conuenit quod prophylacticum, quàm illis pharmaceuticum. At hoc hic *antequam transire fecit per Alembicum.* Sed priùs *per vas vitreum*, in *altum vt ascenderet, per clausas iuncturas, per alias ampullas, per balneum, edistillatum*: num sine *alembico* hæc omnia? Quid tandem *transit? Tinctura ipsa* scilicet, *à corpore separata.* Vtcunque Libauio, *Arcana, Magisteria, Tincturæ, reliqua, otiosa nomina Paracelsicæ superstitionis iudicantur*; vtcunque *Paracelsus pro suâ audacia tincturam nominat, quum medicina non tollit morbum, sed colore inducit membrum ægrotans, vt sano videatur simile*: vtcunque ex his tinctorem, pigmentarium, fullonem, fucatorem cosmeticum hunc æstimauero, eique *curam* (vt ille loquitur) *palliatiuam*, adeóque *& barbam & pallium Philosophi* (vt alter) concessero: imaginabor tamen illius χρωματισμὸν, huius *tincturam*, esse chymicam essentiam, sed cum colore, nec ergo sine *corpore*, nec ab hoc *separandam.* Nam ille vt asserit, *Illorum sententia, qui putant colores seorsim sine aliquo corpore exire posse, aut explicanda est, aut explodenda.*

Lib.l.1.ep.29.f. Ep 30.m. A.Gel.no.At. l.13.c.8.f. Lib.ib.f.

F. A. *Proximum igitur regimen est iuxta Spagyricum processum, vt separatio fiat Spiritus à corpore: nimirum vt tinctura eleuetur, & per Alembicum transeat in recipiens vas. Ita purum, quod est anima, separatur ab impuro, id est, corpore. Nam virtus actiua & potentissima vis, in Tinctura duntaxat existit. Hoc vt dextrè fiat sic progredimur.*

M.G. Adiungit *proximum*, quod procul aberat per ἀναρχίαν, ἀταξίαν antegressam, *regimen*, sine *regimine*, ne

Vir.Æn l.4. 334. *--spiritus hos regat artus,*

vt separatio fiat spiritus à corpore, quæ an διαίρεσις, an est ἀφαίρεσις

σις; διάκρισις, an ἔκκρισις; quid aliud quàm mors est Auri,
Regis, principis?

--en quò discordia ciues Ecl.1.72.
Perduxit miseros.--

Sic διασπᾷν συγκείμενα; sic διαλύειν συντιθέμενα! est dicta quidem Chymica *separatoria, & puri ab impuro*: sed vtrum maneat, an vtrumque, an neutrum, id non est adhuc dictum. In his & illis pariter, num *separatus spiritus,*

Fugit in auras leuiore ramo, Sen.Agam. act.4 chor.

cum quibus ei cognatio? an corpus, exanimis truncus iacet? Si separatio fit τίνων φθειρομένων, id solum quæram, τίνων; quibus corruptis, & quousque? *Cum per cementum aut antimonium impuritates pertinaces ab auro segregantur,* αὗται δ' σώζονται, vt ille attestatur; sed αὗται quæ dicant, dicat iste. An sola est διάστασις an speratur ἀνάστασις? *Valeant*, imò pereant, *qui inter* ista *dissidium volunt*. Hoc si *fiat iuxta Spagyricum processum*, iuxtà est, quod Libauius *à culina* deducit *Magiricos, seu Spagiricos*. Sed quorsum hoc diuortium? *Nimirum vt tinctura eleuetur*. Mirum, quod anteà *in alium ascenderat*; si non sit *eleuatum*. An hoc colorē rebus inducere? an fidem dictis *eleuare? Tinctura*, an σωματικὴ ἐνέργεια; num ergo ὑπάρχει ἄνευ σώματος; illud ἀχώριστον, & hoc ἀδύνατον. *Tinctura* ἀσώματος non magis à vase in vas *transit*, quàm forma physica è subiecto in subiectum: nec minus fanatica hæc μεταμόρφωσις, quàm olim phrenetica est dicta μετεμψύχωσις. *Tincturam* Paracelsus *extrahit per vini spiritum, tum hunc ab illa eleuat, in fundo vt maneat quinta essentia*. At *purum separat ab impuro*. Laudo equidem, si bonâ fide, sine fraude, cum fructu; vt Natura excellens Alchymista ab inutili vtile, ab excremento alimentum; vt magistratus ἐπιστάτης Medicus, probum ab impostore,

Liba.l.2. ep. 55.f.

Ter.And.act. 4 sc.2.

Lib.l.2.ep.59 f.

Par.contract. tr.2.c.2.

--turpi secernit honestum, Hor.l.1.sa.6. 113.
Diuidit & bona diuersis, fugienda petendis.

At Chymicus ἐπίκλοπος,

Ou.met.l.11. *Candida de nigris, & de candentibus atra;*
è ſtultis inſana, è maleuolis malefica, ex alienis inimica reddit. Probo, vt probet omnia; ſi teneat, quod bonum eſt vt teneat. A ſuo præceptore, magno illo promiſſore,
Geneſ.3.5. *ſciat bonum & malum:* at vt Medæa chymica,
Ou.Met. l.7. *-- videt meliora, probatq́;,*
Deteriora tamen ſequitur.--

In *auro puriſsimo*, quid eſt *impuri?* aut id quantulum? vt ergo *ſeparatur?* At *animam* hic *ſeparat à corpore.* Mors eſt in olla: quod odit Natura. Num *anima* proſpicienda, palpanda,
Par.chir.ma. p.2.tr.3.c.2. notanda? Mittat mihi *corpus auri*; illi remitto *animam.* Num eſt *impurum corpus auri? pura anima?* an *purus color* Paracelſo?
Oui.rem.am. l.1. *An pretium pars hæc corpore maius habet?*

At *aurum maximè* huic *homogeneum*; cuius particulę eiuſdem rationis: aut *pura* igitur pars vtraque, aut eſt *impura.* Hic vt Theriacam Andromachi conficiat, è viperis trochiſcos ſi concinnet, an viperarum carnes ſeu materiam aſſumet, an *ſpiritus* ſeu formam extrahet? ex illis alexipharmacum, an ex his venenum conflaturus? Tam ſunt *impuri ſpiritus*, quàm *corpora*: & quidni magis? In viperis aculeus magis, quàm caro, nocuit. Habetur coluber innocuus, ſi dentes eximantur. Quidam *ſpiritus* afflatu nocent; imò & necant. Venena audiuimus *ſpiritualia*, eaq́ue capitalia; prę quibus materialia parum mortalia. At *virtus actiua, & vis potentiſsima in tinctura duntaxat.* Pro *puro animam* hic ponit, vbi *colo-*
Par.ib. chir.mi.cont. tr.2.c.2. *rem* Paracelſus; acſi *color anima*: mox ſubdit de *tinctura*, quod ille alibi. Dum taxat *corpora*, num tenet *ſpiritus?* In malis etiam illa vix noxia, hi nocentiſſimi: eſt *vis* & illis lentior; at iſtis violentior. *Auro* ſiqua *virtus*, eſt in *corpore*: ſiquod virus, eſt in *ſpiritu.* Id ignis non delet, ſed reddit deterius, & propè deleterium: vt ferè fit in cæteris. In bonis verò, annon in maiore quanto, maior *virtus?* Metimur autem quantitate *corpora*, vt qualitate *ſpiritus*. Nec ſine *corpore* ſunt *ſpiritus*, qui bono vſui; etſi vix dicam *cor-*

pora.

pora. An vino magis alimur, an aquâ è vino destillatâ? An ignis calet, calfacit, in ligno, tigno magis, an in palea? Sit actus *animæ*, sed *corporis*, & *corporis* organici, & organici viuentis: & agat *anima*, in *corpore*, è *corpore*, in *corpus* ipsum; sed & agat *corpus* sæpe in *animam*. μήτε σῶμα κινεῖν ἄνευ ψυχῆς, μήτε ψυχὴν ἄνευ σώματος. *Corpus* est nimis patiens, nisi patiendo reagat: nimis actiua *anima*, nisi agendo repatiatur. Vt angunt, sic agunt fortiùs, quæ tangunt arctiùs: tactus est *corporum*; contactus *virtutis actiuæ* medium, vt hinc sit actus *animæ*. Colores (quo nomine *tincturas* taxo) an *agunt* omninò? an merè patibiles sunt qualitates? an è *vi corporis*, an ex se *agunt?* Color flauus an est *auri, aurum* quo *tingitur?* vt igitur ab *auro separatur?* sine subiecto accidens? an eius dicitur, nec eius est? Mendax, qui dixerit. *Aurum* crebriùs cementando summâ rubedine, potest argentum tingere; num hinc argentum *auro* rutilantius? Num Indi cum tinxerunt, Nostrates cum pinxerunt ad terrorem corpora, aut animis, aut armis fortioribus, aut rem, aut se gesserunt? Acuto menstruo *tincturæ* extrahuntur; acutum id *actiuũ*, *tincturæ* patiuntur. Num *agunt* minùs quæ cominùs, quã quæ eminùs? at illud *corporum*, hoc est *spirituum*. At manu *dextrâ*, mente læuâ, imò pede sinistro hic *progreditur*.

Arist. meteor l. 4. c. 9. anima. l. 2, c. 1.

Plat. Timæ.

F.A. *Coloratas illas superius commemoratas aquas, non in Balneo distillamus (vt supra) vsque dum deueniat Aurum in formam mellis, sed per cineres eleuamus, quæ fortiorem sustinent ignitionem. Ita anima Auri, quæ in spiritu dicti menstrui hospitatur (vehiculo inquam suo proprio) veluti in ventre venti portatur. Ascendit in caput Alembici, & guttatim decidit in recipiens vas sub colore rubicundissimo. Terram autem Auri in vitri fundo conspicies, nigram & siccam veluti rem mortuam, spongiosam item & leuem. Non tamen proiicias has terras quæ sunt nigræ & siccæ, vt suadet Philosophus.*

M.G. ***Edistillarat aquas coloratas simul collectas per lentissimum Balnei calorem: Auri Materia soluta subsederat in vitri fundo mellis instar.***

Nunc *non in Balneo distillat* (ne actum agat forsitan) *vsque*

dum

dum deueniat aurum in formam mellis: id enim fortè infinitum; & iſta certè ſibi contradicunt. *Sed per cineres eleuat. Cineres* ipſi per ſe graues ſubſident, imò & degrauant: *per* illos hic vt *eleuat?* an vt *per cineres* tranſcurrant *aquæ*, tranſcolentur, vnde lixiuia? an vt igne *cineribus* ſupoſito, per illos, an per ignem magis, eff-ctiuè, ſurſum pellantur *aquæ?* At *aquæ* priùs; an & rurſum *aqua?*

Ou am.l.2.el. 2.

Quærit aquas in aquis?--

Hor.l.2.od.1. 7.

-- & incedit per ignes

Suppoſitos cineri doloſo?

At *aquæ* (quas hic dicit, nam *aquas* dicit, ſi congruè, non *cineres) ignitionem ſuſtinent:* num vt ignitæ, accenſæ, inflammatæ? (nam fortè calefactæ)

Ou. Met. l. 2. fa.1.

Æſtuat Alphëus?--

--Tanais fumabit in vndis?

Arſuruſq; iterum Xanthus?--

imò & *fortiorem:* quàm quid aliud? Vt ignem *fortiorem* ferant *aquæ*, quàm *cineres, cineres* quàm arena, arena quàm chalybs, feram: vt *ignitionem aquæ ſuſtineant*, contineant, non feram. Huic *ita* (quo pacto?) *auri anima* (quæ illa?) *in ſpiritu menſtrui quæ hoſpitatur* (peregrina, fugitiua, verſatilis, volatilis hæc *anima* in alienum, indignum, inimicum, inhoſpitale *hoſpitium* quæ transfuga) conuenientiùs in ſterquilinio crabronem *hoſpitari*. Sed quis immiſit *auro animam?* an chymicus? admiſit *ſpiritum?* an chymicus? affudit *menſtruum?* id chymicus. Vt vt conſpirant *anima* & ἄνεμος, nil tamen ſuaue ſpirant *ſpiritus* in hoc *hoſpitio* ne nominando iterum; indigno itaque, vt commorandi diuerſorium. At *vehiculum* hoc *proprium*. Dicat facundus comes, quid? cui? an *anima?* an *ſpiritus?* an illud tertium? quò? quâ? quatenus? An *anima* vehitur? ſit ἐνεργητικὸν, παθητικὸν; an *vehit ſpiritus*, an vehitur? illa rector, hic vector? quid ſi vehitur qui vector, vt hoſpes qui excipit, & qui excipitur? an vtrumque κινητικὸν, ἀυκινητὸν, & ἀυτοκινητόν? an

Ariſt.mete. l. 4.c.7.

Fertur

Fertur equis aŭriga, nec audit currus habenas? Virg.Geor.l. 1.vlt.
An *vehit menſtruum?* Idem *vehiculum* & eſt *hoſpitium?* moue-
tur illo? moratur iſto? Scorto proſtibulum, an plauſtrum
impurum, impudicum, execrandum? At *ventre venti por-
tatur:* an vt parturiatur animoſus embryo? an vt projiciatur
ouum ſubuentaneum? an brutum fulmen emicet? *Venter*
ventoſus tympanites, ſeu *vento* diſtentus vterus, quid
ventri noſtro portat, parturit? *ventos*, tormina, tonitrua.
Portauit illud ventus in ventre ſuo, inquit Hermes ἀνεμώ- Her.Her.tab.
νευτος. Illud an ad lapidis materiã, an ad deſtillationem hic ſmar.art.4.
refert? At *quomodo* (interrogat Michelius) *in diſtillatione* Mic ver.med.
ventus in ventre ſuo portare poterit aurum, argentum, quan- p.267.286.
tumuis alterata, ſubtiliata? imò *ventus in ventre ſuo portare* Lib.l.1.ep.17.
patrem debet. Sed tædet barbariſmi, ἀκυρολογίας, σκοτομαρίας,
ſed pergendum. *Aſcendit in caput Alembici.* Id anteà, ſi fas
eſt credere. *Guttatim decidit in vas recipiens.* Quid tandem?
Hermeti ſubiectũ lapidis cuius *Sol pater, mater Luna, ven-* Her.ib.art.5.
tus portans in ventre, terra nutrix: adeoque *aſcendit terra*
in cælum (ô leuem nutricẽ, ſed fœlicem) *iterumq; deſcendit*
in terram: ô infœlicem Icarum, præcipitem Vulcanum
claudicantem. Michelius reſpondet ſibi, *quid quod aſcendit* Mic.ib p.287.
& deſcendit? modò *ignis*; (qui mirum, quòd deſcendat,
nil mirum quòd aſcendat) modò *ventus*, modò *Mars*,
modò *Mercurius*, modò *ſulphur Mercurio iunctum*: vt
non ſit ille *homo horarum omnium*, ſed modò harum, modò
illarum partium; nec circulatio hæc operis, ſed oris ſit con-
fuſio. At iam *colore* redditur *rubicundiſſimo*, quod *flauo* anteà,
imò *acſi croco perfunderetur*, quod abeſt quantulũ à *rubicundo?*
& hic an hæret viſibilis in inuiſibili *animâ?* an permanet in
aquâ permanente, vel tincturâ? Num *rubicunda anima con-
ſpicitur?* an eo erubeſcat, quia hunc non pudet harum in-
eptiarum? At *Auri terra conſpicitur in fundo vitri:* cuius? reci-
pientis, an mandãtis? Michelio ſiquidem *aquarum grauio-* Mich.ib.
ra corpora, ignis beneficio per ſublimationem in aërem tranſ-

T *mutata*

mutata, sursum feruntur à superficie terræ, iterumq; in suum graue corpus, vnde surrexerant, reuertuntur; & spoliata priori naturâ grauitatem induunt. At ista qualis *terra? nigra, sicca, veluti res mortua.* Num ex corrupto lapide Arnoldi illa?
Rof.phil.l.2.c 7. Nec mirũ in cõmuni: paucæ sunt aliusmodi: etsi & quædam *mortua* pallescunt, non nigrescunt; & quædam putrefacta diffluunt, non exarescunt; & *auri terra* (è *terra* cum euasit) si huiusmodi, quo modo *instar mellis?* At *spongiosa est, & leuis.* Hoc mirum in *auri* solidâ & ponderosâ: quin pauca sunt huiusmodi. Tam continuitas, quàm *nigredo*; tam grauitas, quàm *siccitas* habetur *terra* propria. At *suadet Philosophus* (hic quis sit, silet) *has terras ne proyicias.* Vt *auri* nomine *proycias*, solum est, summum est, quod *suadent*, quod student, quod iactant, imò quod optant Chymici. Sed ne ejicias, rejicias *has terras*, rectè *suasit*, quisquis *suasit*: nutrices siquidem sinu infantem fouent; ab his reddendũ, edendum, restaurandum *Aurum*. E *terra* primùm exijt; in *terram* nunc redigitur; è *terra* redibit in aurum denuo; nec enim prorsus exuit. Scrutare; lucrare. *Aurum* accepimus ignitione primâ infuscatum; è *terra* ergo *auri nigrâ* fuluum, è *sicca* solidum quin expectemus? vt Chymici intereà non morantur in nigro, sed à nigro in album, ab albo puluere in rubrum connituntur.

F.A. *Distillatum hoc Menstruum, & vna cum Essentia Auri mixtum, in cucurbita vitrea, munda, cum suo Alembico ac recipiente, iuncturis optimè sigillatis collocamus in Balneo tepido. Blando hoc calore distillabitur tibi aqua clarissima. In vitri fundo remanebit tinctura quam optas. Tincturam hanc per vini spiritum soluimus: spiritum separamus alternis vicibus: & in hunc modum colorem illius clarificamus (vt Philophi verbis vtar) hoc est, ad gradum puritatis summæ exaltamus. Hac est vera tinctura Auri à Philosophis tantopere decantata, quâ nos fruimur, & manauit ab altissimo. Hac tinctura, summum in expurgando, renouando, restituendo, vniuersi corporis sanguine mysterium continet (vt in Archidoxis habetur.) Est etiam Essentia ipsa Auri, sic dicta quia tinctura rubea tracta separataq;*

taq; fuit à suo corpore, vt habetur in libro de Contracturis, vbi Paracelsus discrimen ponit, inter Potabile Aurum sic simpliciter dictum, & Essentiam Auri, quæ in altiori gradu collocatur, & in longè minori dosi exhibetur.

Iam diu hic homo *distillauit*: quid tandem? an *aurum calcinatum, solutum?* an *aquas coloratas?* vt demum prodit *distillatum menstruum?* M.G.

-- quando amphora cœpit Hor. ar. po. 22.
Institui, currente rotâ cur vrceus exit?

an idem sunt hæc omnia, vt opus idem? πάντα μία κόνις; honestiora nomina sunt alia. At *mixtum* hoc *cum Auri Essentia:* annon & *distillata?* an sigillatim, an coniunctim prædistillata? *Auri essentia* è decem ex auro remedijs, si non sit vltimum, non optimum, non præferendum, at vt sit conferendum cæteris, è Quercetano diximus. Quin si huic ipsi *omnes omnium vires, operationes, functiones sola Auri Essentia exequitur*, cur nunc solummodò *admiscetur?* cur (frustra) fit per plura, quod potest fieri per pauciora? imò cur fiunt plura, cum facta sit *Essentia?* Quorsum adhuc *cucurbita vitrea* cum desideretur capiti ventosa potiùs, seu matula huic homini? Quare iterum *Alembicum & vas recipiens?* nisi receptum Chymicis, vt Itali loquuntur, *lambicarsi il ceruello?* In quem finem *iunctura optimè sigillata*, quæ prius *peroptimè* phrasi non optimâ? an ne quâ excidant? an ne quid his exhalet? an boni? an mali? dubium. Quousque denuo, *in Balneo tepido*, quod priùs *per lentissimum calorem Balnei*, deinde *non in Balneo?* Hic balneator tepidus (non dico, vt Cicero, *fortis latro, sed balneator temperans*) præstet, age, Martiali

Quer. tetr. c. 32. Hic. c. 3. p. 29. Cic. in Ant. Phil. 13.

Cauponem, laniúmque, balneumq;, &c. Mart. l. 2. ep. 48. 1.

Hîc rursus *collocat*, an *menstruum?* Æthiopem lauat: an *Auri essentiam?* malè *locatum*, malè factum igitur. At *blando hoc calore distillabitur aqua clarissima:* quæ modò *colorata*, modò *rubicundissima*, modò *Auri Essentia*; nunc tantùm *aqua*. En quò

Par.chir.ma.l 2.146. deciderit; ab equis ad asinos. At tertiò *in vitri fundo* (plusquam tertij, opinor) *remanebit tinctura (fundi calamitas)* Num *color corporis, separatus à corpore, vt corpus album remaneat?* vt perabsurdè Paracelsus; cui corpus quod remanet absurdum dicitur. An hæc illa, *quam optas?* an habes & *optas?* an optabas quod non habes? Optare hoc est; non Plaut.Truc. act.5.sc.1. est operari; aut plusquam opus operari. *Nunquam efficiet, quin opus, opus, opus. Longum est iter ad omnia* (vt iste alibi è Hic.c.7.f. Cic.Nat.De.l. 1. Cicerone surripit) *qua talia sunt, vt optata magis, quàm inuenta videantur.* Nec sistit adhuc labor Sisyphi;

Tusc.qu.l.1. *--sudat, neque proficit hilum.*

Iteratur *solutio*, reiteratur *separatio: tincturis* illa, hæc *spiritibus* Lib.l 2.ep.5. num conuenit? iam *separatis?* iam *solutis? Solis sicciis ascribitur solutio:* num sicci *spiritus*, *tinctura* sicca, quæ *aqua clarissima? Tincturam soluit, separat spiritum, alternis vicibus.* Nunc hoc, nunc illud, hoc illud nihil agit. Quo modo *soluit?* an vt *calcem auri? aquâ affusâ Cœlicâ?* Quo modo *separat?* an vt *corpus auri? transeunte tincturâ per alembicum?* At sic *colorem* (sine corpore) *clarificat.* Sed *aqua* priùs *clarissima*: & quid hoc *verbi* est? Nempe *Philosophi*: cuius? qui nempe, vt vaticinatus videtur Lucretius,

Luc.nat.l.1. *Clarus ob obscuram linguam magis inter inanes.*

At *hoc est, exaltat.* Quis ita vspiam interpretatus, vt *clarificare* idem significet, quod *exaltare?* Zulapia, decocta, vina, per manicam Hippocratis, aut tale colatorium *clarificamus:* num eo *exaltamus?* an magis decolamus, defundimus? Dic Pli.nat.hist.l. 20.c.13. clarè, Plinio *nasturtium* quòd *visum clarificat*, num hunc *exaltat? Aries quibusdam est Solis exaltatio, vt Taurus Lu-* Lib.l.1 ep.19. *na*; num ille Solem, hic Lunam *clarificat?* At quousque *exaltat? ad gradum puritatis summæ. Summa* est summitas, culmen, apex, vertex, non *gradus*. At apud Cacophrastum phrasis hæc inuenitur, vt ex his nimis multæ: *apud quem,* Ep.18. est qui asserit, *nil dictum suo nomine:* & quiuis *Paracelsicus* Libauio, *quo monstrosius excogitauit nomen, eo plus sibi placuit.*

euit. At quid Paracelsus? *Separatione factâ ad coloris* (non tincturæ) *clarificationem, ac* (non hoc est) *ad summam graduum* (non spirituum) *exaltationem properandum*. Addat ille, & hic explicet. *Gradus, ad quem tinctura exaltari potest, quinquies duplus est, id est, quinquies in bis 24. Nam sublimior non euadit*. Quo sublimatio fortasse dicitur, *clarificatio* non dicitur. Interpretes sint sibi psittaci: non ego Apollonius; vix vates Apollineus. At qui fiunt hæc omnia? *per vini spiritum. Spiritum* hic *separat per spiritum*; an eundem per eundem? an similem per similem? Sed neuter agit physicè: cur enim magis hic, quàm ille? Mors *spiritus* hæc *separatio*. Sed suspicor, in eo ne concludat, à quo est exorsus; & tandem prodat, quod celârat diu. Nam *primus* Paracelso *gradus est, vt auro volatili* (cuius è Crollio & Quercetano horrendas vires præmonuimus) *addatur vini spiritus, vt vterque fiat volatilis*: Latiniùs, & veriùs, vt vtrumque fiat horribile, abominabile. *Commentum* id *Lullij*, quod *Cælum nominabat, quinta vini essentia depurata*. Eius Libauio *natura triplex, tartarea, aquea, & vinosa*: quam hic adhibet? an *quod in vini spiritu priùs emungitur*, quod *fortius?* an *quod posterius*, quod *est aquosius?* cum *in aceto contrà fiat*. Quid quod Libauio *vini spiritus non tangit aurum, vt nec aqua mellis: nisi exasperetur sale fecularum*. Nec verò dicitur, an aqua ardens, an *vinum* sublimatum, seu igne eliquatum, an sal Mercurij, ab hoc, vt alijs, dicatur *vini spiritus*: in quibus singulis, & ignis aliquid, & est acuti corrosiui. Quin *vini spiritum in aquam χρυσόλυτον coniectum, vim eius stupefacere*, putauit Camerarius, probat Libauius. At *hæc vera tinctura: tinctura* scilicet *tinctura*; color merus, fucus *verus*, quàm *vera* meretrix quæ fuco illita. At *à Philosophis* (ignotis, nothis, quidni, vt Seuerinus, addam *nigris?*) *quantopere decantata?* fortè

Et maribus Curijs & decantata Camillis;

puerorum nænia; quidni in tabernis, tonstrinis, popinis, à cinœ-

Par. chir ma. p. 2 tr. 3. c. 2.

Ar. gen. cor. l. 1. c 7. t. 4.

Par. ref. rer. nat t. 6 398.

Quer. tetr. c. 10. & 32.

Crol. baf. chy. p. 212.

Lib. l. 1. ep. 18. ep. 17.

l. 2. ep. 20. l. 1. ep. 22.

Onom. 1. & 2.

Lib. l. 2. ep. 53.

Seuer. Id. med c. 1.

Hor. l. 1. ep. 1. 64.

cinœdis, cytharœdis?

Art.Poet.50. *Cantio cinctutis non exaudita Cethegis.*

At hic *hâc fruitur.*

Mart. l.7. ep. 86.2. *Sic fruitur tristi Canius Æthiope;*

cum Martiali vt acclamet sibi,

l.2. ep.18.13. *Ingenti fruor improboq; somno,*

an somnio? cum *fructu* fortè aureorum aliquot. At *manauit*
Eccl. 38.2. *ab Altissimo*; certè apud Siraciden *sanatio*, sed non *tinctura*:
illa nec in hunc *manauit*, nec in hoc manet: hæc à tinctore
deriuanda, non *Altissimo*. Quæ sequitur sententia, senten-
Quer.tetr. c.32. è Par.ch.ma. p.2.tr.3. p 146. tiam priorem sequitur, è Paracelsi chirurgia, vt citat Quer-
cetanus, quæ non è decem Archidoxis, vt hic habet: etsi
nec archidoxa, nedum orthodoxa, sed digna Paracelso
παράδοξα, ἑτερόδοξα, κενόδοξα. Aut igitur hic fallit, fallitur, aut
Spir.plan.c.3. Quercetanus; aut Bombast (vt plurimùm) ταυτολογεῖ. Sed
cadunt facilè, qui cœcum sequuntur ducem; errant, qui er-
rabundum; κακῶς φράζουσι qui Cacophrastum. De huius
falsitate plura, cum de viribus: intereà cur hic de solo *san-
guine*, non & *membro affecto*, vt ille? cur memorat alteruter
de *expurgando*, cum neuter alibi *tincturæ* isti vires ascribat
expurgandi? cum & *sanguinem* purgare, id est, mundare,
depurare, vt vt vtile, vix vtile sit *expurgare*, exinanire, ex-
haurire: ne sit καθαίρειν, καθαιρεῖν, nec verò quod *expurgat*,
hoc statim *renouat, restituit*. Ex Archidoxis solum adnoto,
Par.arch.l.5. arcan. quòd *tinctura malum non separat, tam malum quàm bonum*
l.tinct.ph.c.4. *tingit*: & de *tinctura* physicâ, quòd *quæsiuerunt infiniti, pau-*
To.4.l.mem. con.p.106. *cissimi inuenerunt*: ne Paracelsus putà. Quod proximum è
Querc.ib. Paracelsi *libro de contracturis* vt hic scribit, *de membris con-
tractis* vt inscribit Quercetanus (vter puriùs?) eundem o-
let limum ex eodem lacu. *Essentia* huic *tracta rubea, rubina*
illi (vtri significantiùs? huic nũ alterutra?) sed illi *ab arcano,
croco, magisterio, liquore, elixirio, balsamo, tincturâ, auro po-*
Par.cont.tr.2. c.2. *tabili diuisa*, & nisi fallit aut fallitur, diuersa. At & *discrimen
ponit Paracelsus inter aurum potabile & auri essentiam: discrimen*

veriùs

veriùs in vtroque.

Quis discrimina comparet duorum? Mart.l.7.ep.44.10.

Paracelso nimirum (quod hic semper meminerit) *quinta essentia non potest iterum in suum corpus reduci, Aurum potabile in suum corpus metallicum rursus transmutatur.* Sed hic ad *Auri Essentiam* cum aspirârit, cur hæc inscribit *simpliciter Aurum Potabile?* Si *altiori gradu Auri Essentia collocatur*, hic (*ab Altissimo*) ascenderit in *gradum altiorem*, cur supra *simplex Aurum Potabile* hic homo *simplex Auri Essentiam* non collocauit? An huius menti excidit res tam leuicula, quàm libri ἐπιγραφή; an de industria omisit typographus? an per incuriam excidit superiorem titulum bibliopola? Si *Auri Essentia longè minori dosi exhibetur*, cur non descripsit *dosin* hic huius aut illius? *tincturæ* Paracelso *scryptulus in octupla theriaca*, Quercetano *in vino granum vnicum*; *Essentiæ*, illi *ex aqua vitæ grana tria*, huic ex illo *in vino* 5. 6. 7. *grana*: *Auri Potabilis* est *dosis* Paracelso scrypt. 1. Libauio *in liquore millecuplo vix gutta vnica*, idque *propter acrimoniam*. Num hæc videntur eadem? Num & leuicula res *dosis* remedij? Galeno si non ἄρρητον, non ἄληπτον, at δυσκατάληπτον τὸ πόσον dicitur. Nam *quantitas remedij pendet* & penditur *à quantitate morbi*, & *morbi quantitas ex recessu ab* ἰδιοσυγκρασίᾳ, ἰδιοσυγκρασίᾳ, *quæ nec dici, nec dignosci potest scientiâ*, si potest coniecturâ. In *dosi* chymicâ, non minus, quàm in *essentia discrimen*. *Doses* descripsi: huius *Aurum Potabile* num *longè* maiore, quàm *Essentia, exhibetur?* Qui capit, si sapit, cauebit, aut dolebit. Sed *missus* in Sigæum, Moroniam, aut ad vmbras silentes *Paracelsus, cuius inuisum nomen haud facilè multorum fertur auribus*, tam maledicentię, quàm *nouitatis auidus*, tam ignorantiæ, quàm falsitatis reus, quo ore, quo iure, ad testimonium in causa sua, ab hoc sectario, hoc loco, dicendum reuocatur, reuocatus admittitur, admissus auditur iterum, ac tertiò? Auditus verò, acriore iudicio, prudentiore consilio ablegatur, proscribitur, exterminatur. Sed

Par. Arch qui. ess. p. 87.

Par. chir. ma. p. 2. tr. 3. c. 9. Quer. ib. p. 438. 434. Par. chi. mi. cont. tr. 2. c. 2. Lib. a'c. l. 2. tr 1. c. 4. Gal. ad Glau. l. 1. c. 1. Met. med. l. 3. c 3. 7.

Hic. pag. 13.

Lib.alc.l.2. tr.1 c.4. l.2.cp.6. Par.contr. tr.1.c.2. Mor.Gal.l.1. c.5.

Sed diſcedentem è curia Libauius audiuit dicere, *Nil valet aurum abſque corroſiuo; Quod ſine corroſiuo ſolui impoſsibile*: Cui inter deſtillandum, *acetum* primò *deſtillatum, aqua* deinceps *vita è vino ardenti* additur. Illi *authoritas in medicina nihil valet*; nedum illius: niſi in iſtos Paracelſi de grege porcos.

F.A. *Altera enim illa Mellea ſubſtantia cuius prius memini, quæ continet in ſe Spiritum ſimul ac Corpus auri, quæ nondum per Alembicum tranſiit, Potabile Aurum nuncupatur, à Philoſopho, eo quòd redigitur in ſubſtantiam quæ bibi poteſt, vnà cum alijs ſpiritibus & liquoribus. Nullam igitur nobis impoſturæ notam inurere debetis (ô viri laureati) ſi eodem nos vtamur titulo, qui vtramq; poſſidemus: primam ſcilicet ſolutionem Auri in mellis formam redactam, ſolubilem in quocunque liquore veluti mel ipſum, & reuera potabilem, vti ſolutum Mel; atque Tincturam, Animam, ſiue Eſſentiam ipſam Auri ſeparatam à ſuo Corpore, atque in altiori præparationis gradu exiſtentem, & Potabilem etiam.*

M.G. Quod memorat hic homo *melleus (cuius* & *priùs meminit*, & ſæpiùs, vt & aliorum, quæ hîc iiſdem verbis more cuculi repetit, vt iam non poſſit non *meminiſſe)* de *alterâ* (acſi ſint duæ) *illâ melleâ ſubſtantiâ*, id melius memoriæ ſi excidiſſet. Nam & --τοῦ μέλιτος τὸ πλέον ἐστι χολή, & monet Sapiens, *mellis multum ne comedas*: & in hac denique nec

Prou. 25.27.

mellis eſt *ſubſtantia*, nec circumſtantia, nec apificium, nec opificium, nec ſuauitas, nec ſanitas, nec vſus, nec fructus, nec ſapor, nec color vtique: nam *ſicca, nigra terra.* At *Spiritum ac Corpus auri continet*: quod nec *Mel* ipſum: non eſt ergo *Mellea ſubſtantia?* eſt putum purum *aurum.* An *Spiritus ac Corpus* adhuc *ſimul*, quum *forma omnino deſtructa, membra diſrupta, ſoluta materia?* num non poteſt reduci, quod nondum abducitur? Quid *auri* deficit, cum horum ſufficit vel alterum? At *nondum tranſiit per Alembicum.* An vnquam *tranſit Mellea ſubſtantia?* at priùs *Auri anima, tinctura ſeparata.* Illa *in fundo ſubſidet*, non ergo tranſuolat. At *nuncupatur Aurum Potabile*;

Potabile; ſimpliciter: ὅλως, an κατὰ μέρος; merum, an mixtum? ἁπλῶς, an κατά τι; καθ' αὑτό, an κατὰ συμβεβηκός; fortè à ſophiſta aliquo, non à forti *Philoſopho*; aut à quo? Philippo Aureolo: & quid ita? *Quia redigitur in ſubſtantiam quæ bibi poteſt.* Et *bibi poteſt* foliata *ſubſtantia cum alijs*, & alienis, *ſpiritibus, liquoribus*, qui deuehant, non digerant. Sed hæc *reductilis*: num huius igitur? nec *digeſtibilis* ventriculo, quin exit vt introijt; cui ergo vſui? Non *nullam igitur impoſturæ notam*, & huic debitam, *inurent viri laureati*, qui laurum meriti, *aurum* requirunt, nec reperiunt in huius pollicitatione, potione. Hic fruſtratus; illi fruſtra ſunt. Par. contr. tr. 2 c. 2.

Cum peteret mixtum, vendidit ille merum: Mar. l. 3. ep. 57

Impoſuit ſic *copo* Martiali laureato. Hoc illos vrit, *inurant* illi *igitur notam* reciprocam Θ: & quia illis *impoſuit*, è Martiale illi *Imponant plagiario pudorem.* L. 1 ep 53. 9.

De *titulo* tametſi titiuillitij, nauci, nihili, non litigem, ne hic *vtatur*, abutatur, vt libet: non minùs tamen *impoſtores* putent Chymiſtas *laureati*, quàm pharmacopolas Lactantius, quorum *tituli remedium, pyxides habent venenum.* At huic non modò ius ad rem ex *titulo*, ſed ius in re ex *poſſeſſione*: *vtramque* nempe *poſſidet*; vt *regnum Æſchynus*; & ſtylo regio. Sed vt concedit Epigrammatarius, Lang. l. 3. ep. 6 è Lact. Ter. A. 2 act. 2. ſc. 1.

Poßideat Libycas meſſes, Hermúmque, Tagumque,
Et potet calidam qui mihi laudat aquam. Mart. l. 6. ep. 86. 5.

Quin poſteà vt idem regerit.

Rape, congere, aufer, poſſide: relinquendum eſt. l 8. ep. 44. 9.

At *poſſidetur ſcilicet prima Auri ſolutio*: non opus, ſed opificiũ, ſeu artificiũ. Rerũ *poſſeſſio*, non actionum. Rē non tenet; ſed *titulum*, ſeu modũ rei. Sed quæ illa *ſolutio? in mellis formã redacta. Aurum* putâram redigi, ſubigi, non *ſolutionem*. Si *in formã* intrinſecam, *mel* ergo *ipſum eſt*. ſi in extrinſecã, nõ ergo *nigra terra*. At eſt *ſolubilis in quocunque liquore, veluti mel ipſũ. Solutio ſolubilis*: ô gyros miros! Vt *mel*; an *horæum*, an *anthinum*, an *erycæum*, an *inſanum, venenatum*? nam Plinio huiuſmodi. Pl na. hiſt. l. 11. c. 15. 16. L. 21. c. 13.

 di.

di. An vt cum aqua fiat ὑδρόμελι, cum aceto ὀξύμελι, cum *liquore quouis* apomeli? Sed optimum, quod per se fluit, ἄκοιτον, proximum quod fumos non fert, ἄκαπνον. Sed in his *mellis Attici* ne guttula; quod *furem odit & menstruum*. At hæc *solutio reuera potabilis, vti solutum mel*. Bibenda imbibitio. Num potio hæc huius solutiua? Si nil hic potet aliud (sed potat aliud atque aliud) citò dispereat siti. *Mel* etsi *solutum*, succi plena substantia: *solutio*, etsi *auri*, sola est actio. Num *reuerà potabiles* sunt actiones? Hæc huius ante annum sola *possessio. Fruatur*, quo soluatur. Nunc autem *possidetur Tinctura, Anima, siue Essentia ipsa Auri*. Suam hic *animam* in patientia *possideat*. An duas *animas*, duas *essentias* hic homo *possidet, Auri*, & suam? *Tincturas* (puto) plurimas. At inter operandum primò de *anima* transmigrante, tum de *tinctura* emergente, demum de *essentia* elicita audiuimus, Nunc omnia sunt eadem? an tria hæc sunt vnum? Erat τὶς πλούσιος, qui cum causidici de iuris formula, sententia, subtilitate disceptarent, *Vos*, inquit, *tenetis formam legis; at ego materiam in crumena*: Hic contrà, *auri corpus*, id est, *materiam* amandat aliò, ostentat *auri animam, essentiam, tincturam* denique, imaginarias. Vter prudentior? is ditior. Huius

Hor. art po. 7. *--velut ægri somnia, vana*
Finguntur species.--

A *suo corpore* hæ *separata*. Quæ benè coniuncta fuerant, sophista malè diuidit:

Nam quæ non prosunt singula, iuncta iuuent.

Nũ *separata anima* in terris posteà reperienda? Nũ, nisi hominis, credetur vlla manere, superesse *separata?* num semel separata, in idẽ, aut aliud corpus identidẽ eadẽ vertitur, reuertitur? Nũ *animam* qui quâ licet *euocauit* (quũ illa euolauit) eã cũ libet reuocabit, quò lubet deuocabit? Sequaces dicit *animas*, & obsequentes. At *in altiori præparationis gradu existunt*. Parare, *præparare, separare*, inducere, educere, deducere

ducere, in *gradum altissimũ* attollere, dejicere de *gradu animas*, nũ licet cũ libet, Chymicis? Prius *exstiterant*, & *gradu altiore*, quàm alio vt possint *præparari*. Philosophis *existere* est physico vestiri *corpore*. At sunt *potabiles*: num *anima*? num *tinctura*? Hauriri faucibus, sorberi gulâ, infundi ventriculo, quidquam, nisi *corpus*, nisi per *corpus*, potest? Alantur Α᾽στομοι odoribus, Chamæleontes aëre, pisces aquâ; non tamen sine *corpore*. Hîc pasci sensus postulat, non intellectus. Vix sobrio sit animo, qui ebriâ sit *animâ*, seu bene potâ. Quasi vinum potetur sanguis metaphoricus, quâ vinum sanguis terræ; sin *sanguis* verè *anima*,

Purpuream vomat ille animam, — Vir. Æn. l. 9. 349.

qui fero animo, corpus exanimet, vt *animam* transglutiat, sanguibiba. Potabilis minùs contra naturam, quàm *anima potabilis*. Sed satis consuluit Natura *Animæ*, vt nec Cannibali, nec Germano, nec Chymico siticuloso potatori, contrectari manibus, vix comprehendi sensibus, nedum ebibi aut imbibi possit œsophagis: nec ergo *potabilis* concludatur, si *auri* vlla sit; multo minùs, si nulla. Nullius nulla potatio.

Obiectio.

F.A. *Sed instant plurimi, qui fidenter affirmant Potabile Aurum nullum esse aut nuncupari debere, nisi post completum Elixir, siue lapidem Philosophorum, in quo est materia sanitatis ac diuitiarum simul. Vtrumq; enim ex eodem fonte fluit. Et cum Crysopæiam sine Argentopæiam non agnoscant prudentiores, altiorisq; ingenij homines; de Auro etiam potabili sententiam dicunt.*

M. G. Vt thesis de *auro summo* non sine exceptione, sic nec hypothesis de *soluendo* sine *obiectione*, *solutione* præteritur. Hic homo ἀμφιδέξιος, ἀμφίδρομος, confingit sibi statuas stramineas, in quas incurrat, quibus occurrat: videat, ne contra stimulum. Per ludum audij euersum à suis dominum. Quin contra duos si ne Hercules, hic vt constabit, si huic *instant plurimi*? *Instare* si sit premere, vrgere, insectari, plures sunt

plurimi, quàm quibus hic obsistere, obstare possit, ausit: si instātias producere ex parte altera, & pluris sunt *instantia*, & pluris *plurimi*, quàm huius recusare, refutare, *Iifidenter affirmāt*; quòd *affirmēt* firmitatē; quòd *fidēter*, fidē; quòd *plurimi* ὁμοψηφίαν colligat, & neget *plurimis fidenter affirmantibus* fidēdū esse. At rē *affirmant* nihili: nempe, *Potabile Aurū nullū esse, aut nuncupari debere.* Si verè, hic cadit causâ, vanus est, nequā est, *nullus* est: quòd verè, verisimile, quòd *plurimi*, qui tribus plures; verendum, quòd *fidentes*, & bonæ fidei; à me ferendum æquiùs, quòd id astipulor cum *plurimis*, modestiùs. Non *nuncupandum*, si sit *nullum*; *nullum* esse, si fuisse *nullum*; *nullum* fuisse, si nunquam apud aliquem, hic si non fateatur, saltem *instantiam* probatæ fidei vel vnam contrà proferat. Tenebit interim quæ negat consequutio: quâ non probare nos tenemur, sed hic contrà *instare*. De Gebro, Lullio, Arnaldo, de Paracelso, Hagetio, Conthonio, de Crollio, Quercetano, Palmario, de Dæmogorgone, seu Heliocantharis si volet, quas volet referat, nil refert, fabulas. Nec magis *fidentes* videntur, quàm videntes *plurimi*: nec magis numero *instare*, quàm scientiâ. Quin cauent plusquam opus; vident plusquam hic vellet. Admittunt siquidem non necessariam exceptionem; *nisi post completum Elixir siue lapidem Philosophorum.* Sed id est, acsi dicerent, *nisi* post aduentum Heliæ Artistæ, quem Chymistæ expectant vt Messiam Iudæi: *nisi post* annum Platonicum cum duo Sabbata concurrerint: *nisi post completa* capitis ahenei oracula, Antichristi miracula, cum consummata sæcula. At *in hoc est materia sanitatis & diuitiarum simul*; an simulata? & *mundi gloria, & fortitudinis fortitudo fortis, & totum quod eum meliorat, & quod ei necessarium, & quod complet in se, ex se, per se*, & quid non miraculi?

Her smar. tab ar. 6. 7.

> *Res mira, miris inuoluta ambagibus;*
> *Res ludicra:*—

Lib. l. 2. ep. 79.

vt ludit Rucardus ad Libauium: an vt seriò Michelius, *ig-*

nis

nis consumens omnes morbos; Phœnix qui igne nascitur, producitur, & propagatur; mysterium vniuersæ naturæ; solidæ philosophiæ fons; clauis sapientiæ; anima & medulla physices; medicinæ radix & meta; vniuersitatis speculum; & quid monstri non! Sed hic an *lapis mineralis, id est chalcanthi oleum seu spiritus? an vegetabilis, id est vini? an animalis, id est, auri quinta essentia;* idque aurum potabile; etsi id potiùs è minerali haustum? At cur hæc *simul sunt? Vtrumque enim ex eodem fonte fluit.* Imò, vt riuulus à mari oritur, ad mare labitur, in mari clauditur; sic in hoc lapide cum aurum conditum, editum, redditum, quin vtriusque eadem hinc ὁδός, μέθοδος, ἔφοδος? Imò, acsi idem per idem explicet Michelius, cum dixit *lapidem Philosophorum, siue aurum dicit potabile, elixir vitæ, medicinam vniuersalem, animam & vitam rerum, &c.* Hic homo igitur an præ se fert Anthoniũ, Franciscum parum refert? an illum in eremo, hunc in cœnobio? An Paracelsum legit, Bombast negligit? Hoc fortè, quia πολυώνυμος, ὁμώνυμος, vt probum decet, scilicet. Imò num Romã ire Athenis rectâ nouit, Athenas redire Româ nescit? An est πολύσημον, πολύτροπον *aurum potabile?* Videtur quidem; nam *dictum simpliciter*, & non *simpliciter*. Hic Doctor igitur non λογικὸς, sed ἀμφιβολογικὸς, æquiuoci, si non æquiuocè, seu antiphrasticè. *Simpliciter* si *aurum* fuerit, quod priùs venditabat, cur iam hoc iactitat quod non *simpliciter?* At *Crysopœiam siue Argentopœiam:* Quàm doctus hic Doctor, hinc conijcite, qui Græcè alteram vix nôrit exprimere, non norit alteram; sed Græcolatinum miscellaneum substituat. Grammaticaster quiuis Græculus ἀργυροποιΐαν vt *Chrysopœiæ* respondentem ex onomatopœia deduxisset. Ex vtraque poeticum, factitium, fictitium. At neutram *agnoscunt* (imò admittunt, approbant) *prudentiores, altiorisq́ ingenij*, quàm naso vt velint circumduci, nummis emungi. Explosit etenim, damnauit, confutauit coram & cum *prudentioribus & altioris ingenij* Philosophis Oxoniensibus

Mic. ve. med. p. 244. 245. 270.

Lib punct. 18. in Mic. l. 1. ep. 17. f. è Dorn. Hortul. l. 2. ep. ded.

Mic. ib. p. 239.

REX *prudentissimus, altissimi*, authenticissimi, ingenij, iudicij, Platonicus, IACOBVS Augustissimus, sex abhinc annis, *ab authoritate diuinâ, ratione humanâ, experientiâ* historicâ, argumentis, vt solet, vt par est, inuictissimis. His hic respondeat vt decet philosophicè, & spondeo me manus dare, vinctas, victas.

Wak.Re.Plat. p.150.

Verùm tuta suo iudice causa mea est.

Ou.trist.l.5.el 11.22.

Intereà, sed fide meliore, *sunt nostræ manus oculatæ, credunt quod vident*: & ait ex his aliquis, *Lapidem qui videt, credat.*

Plaut.As.act.1 sc.vlt.

At *hoc ipso de auro potabili dicunt sententiam.* Dignissimè: nam si de similibus, multò magis de ijsdem, nón modò simile, sed idem iudicium. Non est huic veri sensus, non scientia, cui non hæc *sententia.* Si *aurum* inest, potest eximi; sin prius exemptum, non iam restat *aurum.* Si aurum sit, non est potabile; si est potabile, non est aurum. Si sit lapis, non est aurum; si sit aurum, non est lapis. Si hoc post illud, non est antè; si nec id anteà, non erit istud posteà; in retro commeantibus reciprocis. De his, si vllis poeticis, id dictum verè, *Qui vtramuis rectè norit, ambas nouerit.*

Com.Treuisã

Ter.And. prol.10.

Vt sit ex his quibusdam Elixir, Alchymia, Lapis, Medicina: Alchymia Lapis, Elixir, Medicina: Lapis Elixir, Medicina, Alchymia: Medicina Elixir, Alchymia, Lapis.

Alch.lap.com c.29.

Solutio.

F.A. *De Metallorum quidem Metamorphosi, ex omnigena Philosophorum lectione inquirere licebit. Quod Medici est ego tracto: reliquum in suo valore maneat. Et licet non desint plurimi qui existiment in Auro semen esse Auri ad propagationem aptum,*

Nam simili semper frondescet virga Metallo. *vt cecinit ille.*

nos tamen illa ad quæ vocati non sumus relinquimus, & alijs commendamus, qui otij gratiâ res nouas tractant: & dicimus, quòd vna est Alchymica intentio ad transmutationem, altera ad Medicinam tantùm: vt patet ex diuersis regiminibus, & signis demonstratiuis in vtroque opere apparentibus. Medicus suum probè exequitur munus, si ponderosum Auri corpus leue reddat: durum emolliat: si indigestibile, digestioni obedire faciat, & humanis spiritibus obtemperans: si Metallicam

Metallicam Auri formam exuat, nouamq; inducat irreducibilem. Longè aliud requiritur ad proiectionem Metallicam, de quo non est hic vlterius disputandi locus. Nobis sat sit docuisse, Artem potionis Aureæ conficiendæ veram esse & certam: Potionem similiter ipsam summam esse Medicinam.

Acumen in hoc homine, & vires desiderabam: acumen autem video in hac *obiectione*, acsi cultri, quod domini incîdat digitos, & vires, aut vt Horatij M.G.

Vis consili expers mole ruit suâ, Hor. l. 3. od 4.

aut vt Aiacis fortissimi in furore, vt ferrum in se adigat. Et vires verò & acumen sic absumi video, vt *solutioni* nil supersit. Hos sibi faber compedes; imò vt Mario tyrannicida, *Hic est gladius, quem ipse fecisti.* Nodos hic nectit, nec resoluit. Sic habeat, vt nactus. Si hoc *sit soluere*, nec opus erit Alexandro Gordianum nodum discindere, nec huic auri *membra disrumpere*. Dissilient, si ne attingas. Habenda autem gratia, quod *ex omnigena* (plusquam cuiusquam variâ) *Philosophorum lectione inquirere licebit.* Si quæram ab hoc aliquid, respondet, *Quare*. An verè *lapis*, verè *aurum*? *Quare.* An à te, an ab alijs? *Quare.* An nunc est, an & fuit? *Quare.* Inquisitores Hispanici, si quæstioni hunc subijcerent, aut conquestionem, aut *solutionem* aliam, sed non soluto, extorquerent. Hic verò, vt Polemon Proconsuli de pœna prædonis dubitanti, consulit, *Iube, inquirat, perlegat, ediscat scripta veterum.* Sed *liber librum*, an *aperit*, an operit? an *plena omnia hieroglyphicis non solùm literis sed fabulis & ænigmatibus: prodigiosa præconia, perplexitatum inextricabilium ambages?* An *aut philosophus seducet inuidus, aut sophista ignorans?* An finis ostendit initium, an finem indicat initium? An *Musa* (& is Anthonius acutior, & *summi vir ingenij*) *vltra centum libros philosophorum legendo, profecit nihil?* nos hebetiores, nisi legendo, nihil proficiemus? An *Geber* & alij *scientibus* (nec ergo indigentibus doctore) *dicunt aliquid, sed nihil alijs*, quantumuis scire cupientibus,

Soph. Aia. mastig. Treb. Pol. trig tyr. 7. Polem. Eras. apop. Lib. in Mich. not. 4. Mich. ap. Ros. min. c. 2. p. Calid. de Mus. disc. Geb.

Alb.Ma. Alc. præf. tibus,& ex profeſſo (quaſi idolis aut idololatris) *vt videntes non videant, audientes non intelligant*. Qui *Salomonis* Lib.ib.not.4.f *Canticum, qui Senecæ epiſtolas, qui Prophetarum oracula* huc torqueat, detorqueat, illum *Libauius damnat ſtultitiæ*, an & ille Libauium? In Labyrinthum itaque hic Minos amandat Theſea, ſed ſine filo, vt Minotauro deuoretur: aut Perſea in ſpeluncam Meduſæ, ſed ſine ægide, vt à venefica in lapidem vertatur: aut Vlyſſem in caſtra Rheſi, ſed ſine Diomede, vt equos ſuffuretur: aut demum Oedipoda in antrum Sphingis, ſed ſine Minerua, vt vnguibus monſtri diſcerpatur. *Inquirat lector* ſcilicet, ſed *licet*, quid *omnigeni*, ſemiuiri, ſemiboues, ἡμίονοι, δρακοντόμαλλοι; βροτος υγεῖς, albi, nigri, humanâ facie, monſtroſo corpore *Philoſophi* (qui non ſunt, ſed ſe nominant) eblaterârint, ſomniârint, ſcriptitârint: de quo? *de Metallorum Metamorphoſi*; Ouidianam facilè quæ ſuperet, abſurditate, falſitate. Hanc qui refutet REX mihi inſtar omnium, vnus Plato, vnus Cato: ſed is philoſophico ſtipatus ſatellitio, & ei ſuccenturiatus cum Th.Moreſ. metal.metam alijs centurijs ex profeſſo Moreſinus Scotus. Hic autem *tractat quod Medici*: annon vt ſutor vltra crepidam? *Tractare* poterit *quod Medici*, qui non eſt *Medicus*; vt ſimia nouaculam, quæ non eſt barbitonſor. Etſi

Hor.l.2. ep.1. 117.

-- abrotanum ægro
Non audet, niſi qui didicit, dare, --

& huius tamen *aurum potabile*, mandante ipſo, *diſtribuit, impertiuit, propinauit* qui non ex profeſſo Medicus. Nec tractet (opto) Miles quod Doctoris, nec Doctor (moneo) quod tinctoris, nec tinctor quod aurificis, nec aurifex quod adulteratoris, nec quiſquam quod artificis ſit alieni.

L.1.ep.14.vlt. *Quam ſcit quiſque, libens cenſebo, exerceat artem.*

At *reliquum* (an relinquendum magis) *in ſuo valore maneat*. Nec phraſis hæc inualuit, nec eſt in pretio apud Latinos: nec boni votum animi, vt valeat, vigeat, priuatim maneat, manet

manet in publicum, quod bono non fit animo, ad damnum reipublicę, dedecus artificis, emptoris detrimentum. *Licet non desint plurimi* (non illis quos dixit pares) *qui existimant* (id quod non *licet*, sed parum æquos arguit rerum æstimatores) *in auro* scilicet *inesse semen auri ad propagationem aptum.* Nempe poetanti, an potanti Bruto apud Fernelium, vt auguor ex Augurello, *in auro* Fer.abd.re.

Semina sunt auri: --sed & hæc abstrusa recedunt cau l.2 c.18.

Longiùs, & multo nobis quærenda labore. Io.Aur.Aug. Chry l.1.544.

Sed semen illud, illi *elixir verum, thesaurus est immensus*; ex quo eidem

Omne vel immensum verti mare possit in aurum. d.3.f.

An fabulam hoc detegit? Sed ab hoc qui probatur? Ex hoc, quod *ille cecinit*. E cantione scilicet probatio, è Sibyllinis folijs,

Nam simili semper frondescet virga metallo. Virg.Æn.l.6.

Non *ille* causam dicit, nec *semper* spondet. Quin, vt ille, fingens poeticè præposuit, 144.

--primo auulso non deficit alter Aureus?-- 143.

Hunc verò ramum *--tegit omnis* 138.

Lucus, & obscuris claudunt conuallibus vmbræ.

Hunc, nisi ad inferos iam descensurus, hic non 131.

Dijs genitus-- --non viribus vllis

Vincere nec duro poterit conuellere ferro. 147.

A Deo, die tertio, *semen* proseminans, progenerans, prolificum, frugiferum hic plantis primò dicat inditum & insitum, in auro ne dicat *ad propagationem aptum.* Quis masculus? quæ fœmina? quis vterus ὁμογενὴς, ὁμοιογενὴς; quæ vasa seminaria? quod tempus conceptionis, parturitionis, partus? quæ obstetrices? quæ nutrices infantis aureoli? *Sol pater est?* negat Michelius: *Sol aurum*: num idem pater sui? *Luna mater est?* negat Michelius: *Luna argentum:* ab hoc vix vnquam nominatur: num vxor mariti mater? *Terra nutrix est?* negat Michelius; si philosophici dicatur Gen.1.11. Her.tab smar. art.4. Ios.Mic. ve. med.p.166.

X *auri*

auri, non vulgaris. A solis, Sole concoquente, & solo concipiente intra terras *aurum*: num extrà ex se nascitur, vel ex Mercurio? In *semine* est quiddam animatum; num *semen* inerit non animato? Ars animam num addidit, Natura quam non indidit? Est rei solùm naturalis, id opus naturale, *propagare*, producere, progenerare sibi simile: num ars hîc poterit, natura quod non poterit? Num naturale sterile, sed artificiale *aurum* fertile? Quæ propinauit *auri semina* equo futuro Consuli nòn æquus Consul Caligula, num equum impregnârunt, aut aureum proseminârunt asinum? Non est *aurum*, vt triticum: etsi sit, euulsum non germinat: etsi germinet, ignitum non generat. Agriculturam cum spe arator exerceat: auri-culturam ex re Orator REX irrisit. Hęc demum hic euerterit, cum hominem in angelum, belluam in hominem, arborem in belluam, metallum in arborem conuerterit. At hic *relinquit illa* (videtur ergo attigisse) *ad quæ non est vocatus*. *Non est vocatus* (credo) nedum electus (scio) vt *aurum* conficeret portabile, nedum *potabile*. Nec enim *vocatur* ad nefanda, nefaria, nisi à malo dæmone. Sin *vocatus*, quo nomine? quo numine? quo ministerio? quo munere? At hæc *commendat alijs*: quæ scilicet *reliquit* ipse. Gratias. Num dignus qui *commendet?* num digna quæ *commendet*, Commendator insignis?

Arist. gen. an. l. 2. c 3.

Dion. Nic in Cai.

Qualia commendes, etiam atque etiam aspice, ne mox
Incutiant aliena tibi peccata pudorem.

Hor. l. 1 ep. 18 86.

Vix bonis commendatus, qui talia *commendet* alijs. Sed quibus hæc *--Veneris commendat epistola? Marti?* an Mercurio? Imò his, *qui otij gratiâ res nouas tractant*. *Vt extet ratio non minùs otij, quàm est negotij, præclarum*, claris viris, scripsit Cato, subscripsit Cicero. Sed *otium* an affert *gratiam?* an odium? an quicquam gratiosum *otij* fit *gratiâ* ab otioso? An verò

Iuu. sat. 16. 5.

Cat. Cens. Orig. p.

Cic. or. pr. Pla.

Otia sunt Chymici causa cibusq́; mali?
In promptu causa est, desidiosus erat.

Ou. rem. am. l. 1.

Ἔργον

Ἔργον γ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δέ τ' ὄνειδος. Hesiod. ἐρ. ἡμ. l. 1.

Sit ſanè ſatius vel nihil agere; quàm malè agere; & otioſum eſſe ſapientius, quàm nihil agere: ſed *otij gratiâ res nouas tractare* ſuſpicioſius & vitioſius, quã otioſum eſſe. Hæc pertinax inertia, iners negotium, deſidioſa occupatio. Μὴ νεωτεροποιεῖν, μὴ καινοτομεῖν, ſeu in republica, ſeu medica: id *otium* ne faciat negotium: *res noua* ne ſint nullæ, ſeu nulli rei. At *intentiones* (an primas, an ſecundas Logicas, imò) *Alchymicas dicit duas*. Cor *Alchymiſtæ* duplex; non ſimplex *intentio*. Prætendit illud, *intendit* aliud; διπλοῦς ἀνήρ. Attende linguæ duplici. *Vna eſt, ad tranſmutationem*: an prior, potior, quin hanc collineat? Procus Penelopes hæret in famula? *Conſenſu artificum Chryſopœia pars prima Alchymiæ*: hic primam tranſuolat? mox in ſecundam inuolat? *Altera ad Medicinam tantùm*: minoris eſt, nec *tanti, Medicina?* Diſpeream, ſi detur optio, niſi malim potiri hâc, quàm illâ. Sed *Alchymiſtæ* (niſi falluntur, fallunt, quod facile) eodem lapide *tranſmutant & medentur*; eâdem fideliâ parietes dealbant duos. Tam enim lapis, ſiquid aliud, quàm aurum potabile (aut potiùs) Chymiſtis omnibus (ſi omnes idem ſentiant) eſt vniuerſalis medicina (ſi ſit vlla, ſed nullum eſſe oſtendemus) adeoque *res vna tantùm, cuius vna materia, vna natura, vnum vas, vnus furnus*; vt vnum ſint omnia; id vnum omnia. A Lullio, Arnaldo, Paracelſo, cæteris, vt *ſuper cæteras quaſcunque medicorum medicinas* emineat, triumphet, emicet *Elixir id Solificum*, ſit infinitum dicere: cum tamen Libauio, *lapis perfectus homini venenum noxium*. At huic *regimina diuerſa*; à vero ſcilicet: nam illi vnicum agnoſcunt ignis *regimen*. At *& ſigna demonſtratiua*. An dicit τεκμήρια, an σημεῖα, an τέρατα, an εἰκότα? Nam illa ἀποδεικτικὰ apparent nuſpiam in opere alterutro, aut quouis chymico; vix iſta forſitan, è quibus incertis certi nihil. Vnum adjiciam ex illis *ſignum, De filio ne comedas* (nedum potes) *cuius mater menſtruum patitur*. In huius opere adiectum

Lib. trium. alc. c. 15. f.

Iof. Mich. ve. med. paſſim.

Arn. Roſ. phi. c. 31. f.

Ric. Ang. cor. c. 14.

Lib. in Mich. not. 40. m.

Ariſt. rhet. l. 1. c. 2. l. 2. c. 25. f.

Mic. med. p. 322.

ſæpe *menſtruum*. Ex alio vt addam, quod ad vſum, *Bibendam date veſtro illi inimico*: nec enim amico conuenit. At *munus medici* (mendici potiùs) hic *probè* (an prauè) exequitur, *ſi auri corpus ponderoſum reddat leue*. A *Medicorum* legiſlatore Hippocrate accepi multa (plures plurima) & alia ab alijs, quæ ſpectant ad munus, onus, officium & ornamentum Medici, eiuſque προστασίην, παραγγέλματα, ἐυπορίην, ἐυσχημοσύνην, ἐυδοξίην, ἐξ ἀρχῆς μάθησιν, ἐφεξῆς ἄσκησιν, δέοντα, πρέποντα, προσήκοντα, περίεργα, πάρεργα κομψὰ, χαρίεντα, ſed *de reddendo leui, quod ponderoſum* fuerat, *Auro*, ὀυδὴ γρὺ, ὀυδὲ μὺ, ne verbum hactenus ab aliquo. Quid quòd Michelius indignam putat Chymico χαμάιαν τέχνην, *vt circa metallorum quiſquilias occupetur, aurum ne tangat*, nedum contrectet: vt vt Paracelſo, de metallis, ex metallis, per metalla, cum metallis fiunt perfecta Chymica; & *Alchymia* Rogerio *medicinam facit ſuper metalla proijciendam*. His ſe conciliet, aut hos ſibi. Quid demum quòd falſarij, monetarij, nepotes perditi, his technis ſtudent, vt *aurum leue* faciant *ex ponderoſo*, tectè vt tutò, ipſum abluendo, abradendo, detrahendo, cuprum ſubſtituendo, illæsâ ſignaturâ: cum contrà in hoc opere à Lullio deſideretur *ponderoſitas grauiſſima à leuiſſimo facta*. An *aurum* hic habet, vt *aquam*, *Raimundinum*? Quid denique quòd *aurum* eſſe definit, cum *ponderoſum*; (nec plumbum *ponderoſius*) quòd *auro pondus* pretio, non *leuitas*; quòd quo ſit purius, hoc eſt (pro mole) *ponderoſius*; quòd magis *pōdere*, quàm *leuitate*, permeat. Naturę hoſtis, qui naturâ graue *reddat* contra naturā *leue*. At & *durū emollit*; peccato pari in naturā Naturę cōuenīētius, ſiquis, pręter ipſā, ſciat, poſſit miſcere harmonicè, quę pugnabāt diametricè,

Mollia cum duris, ſine pondere habentia pondus;

ne deſtruantur alterutra, ſed temperētur. Senſu *molliſſimus* ventriculus, vel ſtruthij, perſentiſcet, vel *aurum* quoduis *durius*, quàm ritè poſſit digeri. At *indigeſtibile, digeſtioni obedire faciet*: ex impoſſibili poſſibile: alter Deus. Quis *obedire* audijt, qui doctus? ſenſit, qui expertus? ſi *digeri* ſit, quod

in

Arn.car.ſucc. 5.

Mic.ap.chy.p. 130.& 152. Lib.in Mic. not.5.& 40.

Rog.Bac.ſpe. Alc.c.1.ſ.

Pet.Pal.lap. phi.c.24 è Lu.

Lib.com.met l.1.c.3.4.

Ou.Me.l.1.20

in chylum, in cremorem, in ſuccum alimentarium tranſmutari? At & *obtemperans ſpiritibus humanis faciet*. Hic quid non *faciet?* è Rege, vt *obtemperet*. Priore capitulo eâdem phraſi idem pollicitus. Sed *aurum* magis pertinax, *humani ſpiritus* magis flexibiles, quàm hi vt imperent; illud *obtemperet*, aut iſtis, aut Anthonio. At quid *ſi metallicam auri formam exuat?* Formoſum *aurum* expuet, expoliabit. Quid ſi forma incorruptibilis, inſeparabilis, vt *aurum* maneat? Quid ſi *aurum* non ſit, *ſi forma auri exuatur?* Præconem expectabam, qui famam *auri* extolleret; prædonem experior, qui *formam auri* tollat. At *nouam inducit irreducibilem*. Verba vel temeraria, vel temulenta. *Noua* & *irreducibilis* non cohæret. *Irreducibilis* inducta priùs, & educta, ſed non poteſt reduci, vt ſit quæ priùs eadem. *Noua* nec eadem, nec priùs eſt inducta, nec educta. Quin *formas inducere nouas* intrinſecas, adeoq́ue à *formis* facultates, adeoq́ue ad facultates diſpoſitiones, non artis, non artificis, ſed Naturæ opificis architectonicæ, ars Dei quæ habetur, diuinum opus perhibetur. Si nota maneat, non opus *nouâ*, nedum *irreducibili* peiore. At *longè aliud requiritur*, conijcio, quàm hic aut acquiſiuerit, aut fortè inquiſiuerit; quàm aut tradat, aut teneat; quàm aut ſciat, aut ſcribat, aut ſciat deſcribere; *ad proiectionem metallicam*. An hæc *proiectio*, de quâ hic priùs *ſuaſit, Ne proijcias?* quòd Morieno, *cinis eſt cordis diadema?* An cuius, nec à priore, nec à poſteriore, nec theoriâ, nec praxi, nec acroamaticè, nec didaſcalicè huic ſatis conſtat ratio vel operatio? Sed aliud atque aliud, nec iter huc aut illuc, nec opus arbitror aut huius aut illius. Nam cui *Mercurius Philoſophorum, Aqua Cœlica, Vniuerſalis agens, Aqua Sapientiæ, quàm quod non aliud ſub cœlo Vniuerſale menſtruum Mercuriale Philoſophorum totius Naturæ ſecretiſſimum*, cui denique *calcinando, ſoluendo, eleuando, ſeparando, diſtillando, Aurum potabile, quam optas ſummæ puritatis auri tinctura, anima, eſſentia, ſummum myſterium* (huius hæc omnia) is

Hic. pag. 37. Theſaur. phil. p. 264.

is nisi ritè scitè *proijcit*, medetur, multiplicat, aut sui nescius, aut nostri inuidus, aut vtriusque negligens. Ad opus quid deest, quod sit opus? an scopus *alius?* an vsus *alius?* scopus *potionis* citerior, *proiectionis* vlterior? vsus medendi interior, multiplicandi exterior? Hic si vtrumque nôrit, vt vtrumque possit, quin velit, vsurpet, venditet vtrumque, nihil dubito. — *quid regna sine vsu?*

Ou.am.l.3 el. 6.49.

Nec citrà sistet hic (opinor) si vltrà sciat pergere. Sed *de illo vlterius non est hic disputandi locus*. Tam de illo, quàm de isto: ferè idem vtrumque; nisi vtrumque nullum: vtrumque putatitium: hic putet de alterutro; non *disputauit*, cui nec mos, nec mens est *disputandi*. Hoc *sat sit docuisse:* sed ne *sit satis* dicere, se *docuisse*, quod & doceri nequeat, & hic docere nesciat. Sed Doctor est (seductor, diceres) fortasse per antiphrasin, à non *docendo*. Num *satis* vulpeculæ, nunc vuas nolle, quòd altiùs sint pensiles, quàm carpere? nunc lepores negligere, quòd magis leuipedes, quàm capere? nunc *lapidem proiectionis* reijcere, quòd arcanum sublimius, quàm possit sapere? At quid *sat sit* dixisse? nec enim quidquam *docuit*. *Conficiendæ potionis Aureæ* (quâ phrasi anteà, si non braseator potifex, at pharmacopœus ad summum aurifex, non artifex, concluditur) *Artem* (non aliquam è septem liberalibus, aut literâ insigniendam capitali, asinariâ fortassis) *veram esse & certam*: quo dicto nec *verus* est, nec *certus*. Non *verus*, qui falsum asserit; non *certus*, qui non *verum*, seu *certè*, seu disertè arguit. Nam & illi, de illa optimè qui sensit, scripsit, meruit, etsi non augur optimus,

Io. Aur. Aug. Chrys. l. 2. 139.

Nec miseram magis affirmes veraciter vllam
Artem aliam; —

Ric. Ang. Cor. c. 11. p. 554.

& Correctori Anglico, dum illam (non rectissimè) vult instituere,

Hæc fallit multos sua per problemata stultos.

Hip. art. & leg t. 1.

Ars hæc, non Hippocratica, non Aristotelica, non ἀπεραι-

σάτη, non *ἀξίη θεῶ*, non *ἐπειδὴ ἀναμάρτητος*, non *ἕξις καθ' ἣν εὖ ἔχομεν, ἀφ' ἧς εὖ ἔργον ἀποδώσομεν*, non *μετὰ λόγου ἀληθοῦς ποιητική*, non quâ hic *ἀληθεύει*, *verum*, *certum*, aut concipit, aut suscipit. Nil dico *artium* de differentijs, conditionibus, conclusionibus, quæ hanc excludunt, proscribunt, excommunicant. Nil dico huius de inscitia, incertitudine, inutilitate, falsitate, quæ *artem* ab omni parte abnegant, abdicant, abiudicant. Id solum dico (quod hic gloriatur) cum olim Magister *artium* initiatus, adeoque cum Doctor incipiens pridem inauguratus, vt vt aliarum *artium* quas nescijt, at huius aut mentionem, aut mentem fuisse nullam auguror. Nedum hic *docuit* cum summa imprudentia, quod nemo dixerit sine singulari impudentia, *potionem ipsam summam esse Medicinam*. Sint hæc dicta docta *similiter*, sed non verisimiliter, quę veri non similia. Sit *Medicina*, quam hic sapit, *summa*, *δὶς καὶ τρὶς πίνειν*, ἢ *συμπίνειν*, et si vult *ἀμυστίζεσθαι*, potare strenuè, à *summo* ad imum *epotare*. Nobis (est Deo gratia) & Ars, & animus (testor Ὑγίειαν) & *verior*, & *certior*, quàm tale quippiam *conficere*: & *Medicina* & medela (attestor Πανάκειαν) *superior*, salubrior, quàm quicquam bibere quod hic propinet.

Med.vet.t.25. Arist.eth.l.6. c.3.4.5.

CAP. V. F.A.

Petit author publicum examen fieri veritatis huius mysterij per oculatos testes, aut silentium imponit oblatrantibus sempiternum.

CAP. V. M.G.

Examinatione habitâ Auri potabilis Author damnatus.

NOmen suaue (quod apes, non fuci præ se ferant) *Examinis*: res ipsa honorifica & salutifera: & *examinantibus*, & *examinatis* honorifica, & toti Reipublicæ est salutifera; illis, quòd se præstent, huic, quòd accipiat dignos, qui artem exerceant, quam profitentur.

Vir. Æn. l. 12. 725. *Iupiter ipse duas æquato examine lances*
Sustinet. —

Vt ergo illos olim ad *examen* (ni fallor, Senatorum) *coegit sollicitus honor Senatus*: sic hodiè non modò Academias in conferendis gradibus, sed post susceptos gradus, non modò Episcopos per Diœceses, aut Regni Cancellarium in collocandis sacerdotijs, sed Medicorum in primis Collegia, non modò forinseca Mediolanense, Patauinum, Senense, Perusinum, Parisiense, Montispessulanum, Viennense, Norimbergense, sed nostrum Londinense, monet, an iubet veriùs? iubet, an cogit potiùs honor sollicitus salutis publicæ, vt & Doctores, etiam doctissimos, priùs examinent, quàm ad praxin permittant, in societatem admittant. Resp. Paris. ad Turq. p. 94. Adeoque *Pictauij, Doctor Parisiensis voluit mederi; non licuit; coactus est, coram Magistris, artis aliquod specimen dare. Scaliger medicus ad miraculum doctus, non potuit à Scholâ Burdegalensi hanc prærogatiuam impetrare; aleam subire noluit; diuertit aliò. Pidou Doctor Decanus Scholæ Pictauiensis, vt in societatem Parisiensium admitteretur, in scholis respondit publicè.* De *Mercuriali, Gentili*, alijs, quæ audij, non refero. Hoc facto tantum abest, Academiarum dignitati, iudicio, priuilegijs quo detrahatur quippiam, vt nesciam an addi quicquam possit honorificentius, aut dignitati, quâ indignos, aut iudicio, quo indigos iudicij, aut priuilegijs, ex quibus legum priuatarum (vt ita dicam) priuatores, nec solent, nec debent, nec volunt promouere. *Examen*, lapis Lydius, an ignis probatorius, quo nummi, an animi spectantur aurei,

Ou. Met. l. 13. 120. --*spectemur agendo*,

arguendo, docendo, differendo, discernendo. Doctorem Academicum, vt virum Spartanum, deceat proclamare,

Plut laud. sui. Ἄμες δὲ γ' ἐσμέν· αἰ δὲ λῇς, αὐγάσδεο.

Plin. l. 10. c. 3. Γνήσιος sit Aquila, qui Solem aduersum intueatur: qui auersetur, cõniueat, adulterinus degener præcipitetur. Collega

lega ſit, Collegium qui tueatur: Carthagirenſis Annibali Cic.or.pro.L.
qui hoſtem feriat. Non coronantur in Olympicis qui po- Cor.Bal.
tuerunt vincere, ſed qui vicerunt. Nemo hîc plus oneris Card.ep.ad Thad.Dun.
imponit, quàm ſubiuit; ſubiuit, quàm ſuſtinuit; ſuſtinuit, quàm quod honori; honoris nec eſt inuidus, quem reportauit: nec cuiquam perit, quod impertit. Nec dormit gallus, qui me excitat; nec latet miles, qui laceſſit. Vocalis ſit, qui prouocet. *Examen* tam requirit paratum opponentem, quàm quærit peritum reſpondentem: nec minùs illius intereſt, quàm huius, aptè, appoſitè vt emittantur, excipiantur, recolligantur omnia. Quin hic neget faciliùs, quàm ille, vel verum, probet. Illius ergo partes duriores. Sed hunc *καλὸν ἀγῶνα* Cenſor ſæpè lubens ingreditur, vt bono publico, & ſine cenſu ſuo: cenſendus ergo cur ſubterfugit, ne ſemel atque iterum? an arrogantiâ? an agoniâ? Qui fi- Anach.Laert.l.
dit ſibi, ne diffidat illi. Non hîc, vt olim, *certant artifices,* 1.c.8.
artis expertes iudicant: ſed *qui iudicat, cognoſcit.*-- *idque* Sen.Med.act. 2.ſ.2.
κατὰ τοὺς κειμένους νόμους, quibus *δικαιοσύνη* planè *δικαίου σύνεσις*. Plat.Lachet.
Noſtris, ſiquis concedat, Cratyl.

Nil exactius, eruditiúſque, Mart.l.4.ep.
Sed nec candidius, benigniúſque concludat. 4 .4.

Qui ſit, quid ſciat, ſi faciat *Cenſores* ſentiant, æquum ni cenſeant, niſi benè merenti benè dicant, faciant, dicat dehinc non malè *maledicos*, iniquos, *inuidos*: quod alioqui turpiſſi- Hic præ.lin.20
mum ſit maledictum. Agnoſcimus, an ſenſimus, quod
ſentit Satyricus -- *malè verum examinat omnis* Hor.l.2.ſa.2.8
Corruptus iudex.-- & is, vt idem ibidem, 25.
Corruptus vanis rerum, quia veneat auro, &c.

At horum verenda ſunt ingenia; ſed quærenda, imò & ferenda iudicia. Si pleniùs ac meliùs rem geſſerint, quàm ex mandato, quos vndique inſtructos emittit Academia, legatione liberâ, in terras alienas, ad illos aliquis, & redit honor aliquis ad Academiam; quòd talis tales. E nido Academico qui euolauimus, ſed nec degeneres, nec implumes,

necinauspicati,nec nisi matre iterum deosculatâ,debemus Matri (fateor) & iam diu debuimus,& nos,& nostra omnia: nec ei chariores alios aut fuisse agnoscimus, aut speramus esse; nec nos minoris præstitisse, *examen* qui præstitimus, nec futuros honori minùs, quàm quosuis alios, vt vires & locus ferent, officiosè, piè, confidenter asseueramus. Nec verò Matri detrahunt, nedum castigant illam, qui filijs adiungunt testimonium suæ scientiæ; nec filijs, qui συγκατάθεσιν materni adhibent iudicij. Nec ipsa Mater approbet, quin abdicet vt refractarium, qui nolit, vt indignum, qui non possit, ad interrogata ex arte respondere, consilia conferre, rationẽ doctrinæ reddere. Nefas ἐυπράττειν ἄπρακτον, nec fas sit φράζειν ἄπηρον, ἀπηρόκαλον. Chymistæ pendent ab *examine*: sine *examine impurum à puro* non secernitur. In medicamentis illud præ se ferunt, nec ferunt in medicis? Tangit, & angit propiùs.

Plut. vit. Paul. Æmil.

F.A. *Subuereor ne hæc quæ dixi omnia, tanquàm inanis ostentationis ludibria condemnauerint ij, qui norunt quàm multi nobilitate, opulentiâ, eruditione, atque acumine conspicui, in eadem quâ nos Spagyricorum prouinciâ per tot annos militarunt, frustra tamen & inutiliter desudarunt, vt ab euentu clarum est. Mirum igitur quod ego, non electus vnus, sed relictus ex omnibus, id mihi pollicear, quod alijs multò melius (quod fateor) vndiq; instructis concessum non est: vnde & impostura eximiæ reus esse existimor. Quid iam agendum, vt me expediam à tanti criminis suspicione? Scio ego quantis fluctibus me obiecerim. Sed esto: fluctibus superatis, leniori posthac vtemur remigio. Quare, vt me ab omni suspicione liberem, nihil mihi magis in votis est, quàm vt tres, quatuor, aut plures (quò testatior fiat veritas) aduersarij mei huius Mysterij spectatores constituantur; cum quibus totidem alios iudicio æquè maturo, ingenijs autem paulo mitioribus, adesse, reiq; gerendæ interesse velim. In quorum conspectu, nisi quod in me suscepi, nullo fraudis fuco adhibito, effectum dedero, ac Mysterium verbis iam initum re compleuero, nullam deprecor infamiam. Quod si non impetrauero, illud saltem opto, & (quod æquum est) postulo, vt liberior in posterum veritati fiat transitus.*

Tu, si quid nouisti rectius istis,

Candi-

Candidus imperti; si non, his vtere mecum.

Nunc ad hunc redeo; qui *nil moratus* anteà, *nil metuit*, nec pòst *solicitus*, nec *exhorrescit*, nunc *subueretur* sibi conscius, an (Italis vt in prouerbio) M.G. Hic præf. & recap.

L'asino, ch'esser buon caual si crede,
Assaltar della fossa sen' auede?

Quid autem? *dicta omnia ne condemnentur*: an falsitatis? an stuporis? alterius? an vtriusque? certè rea. Imò, *tanquam inanis ostentationis ludibria.* At hæc ijsdem verbis (nec enim huic verba varia; etsi multa meliora) priùs negauerat: an non satis est negasse? Vt ille scilicet illi gloriabundo, Hîc *Rhodus*, *hîc saltus*: sic isti credam iactabundo, & dicam, Hæc *Aqua Cœlica*, hoc *Aurum potabile*, aut fallimur. *Non hec ludibria*, sed ipse; *non inanis*; sed ipse: *non ostentationis*; sed ipse ἀλαζὼν, φλύαρος. *Indutus* nempe *anaxyride, passim ostentat*, nec ostendit tamen. Ἀφρενὸν πνεῖ, ὑπέρφρων ἤδη, Sup. pag. 99. Eras. adag. Philoct. Icon.

Grande aliquid, quod pulmo animæ prælargus anhelat: Pers. sat. 1. 14.

acsi Argiuum clypeum iam sustulisset; *Ad optatum finem perduxi omnia. Nos decantatâ fruimur: vtrumq; possidemus: Quæ cecini vera sunt: Non est ex omnibus, &c.*

Ἴσα Διῒ βρεμέιν — nec gloriatur gloriosulus. At qui *condẽnant?* Ij *qui nôrunt*: an aliqui sinceriùs, testatius, authores, iudices, censores grauiores? ἐπιπονώτερον παραδεικνύοντες. At quid *nôrunt*. *Quàm multi nobilitate* (miserandum) *opulentiâ* (ridendum) *eruditione* (mirandum) *acumine conspicui* (suspicandum) *in Spagyricorum* (quidni mageiricorum?) *prouincia per tot (quot?) annos militârunt*. Cum commilitonibus hic egit anteà; nec phrasin variat; & verè Sup. pag. 59.

Militat omnis amans, & habet sua castra Cupido: Ou art. am. l. 1

sed *Turpe senex miles, turpe senilis amor.* am. l. 1. el. 9.

Nunc autem *Nos*, non milites (puto) gregarij, an publicani, an lictores, imò Quæstores Verres ærarij in plumbea *prouincia*, quâ διαπρᾶν in vsu magis, qnàm ἀγείρειν, non tam strenuè *militiam*, quàm subdolè malitiam exercemus. At

Hic.c.3.& 1. illi quid conuaſârunt? *fruſtrà & inutiliter deſudàrunt.* Has minas eiſdem terminis hic anteà obiecit ſibi; nunc alijs Dur.Paſc.Au. Pol. communicat. Annon, vt *fratres Anglicani*, poſt *tot annos in prouincia*, lucrati ſaltem *ſapere atq; pœnitere?* *Deſudare*, efficiens; *inutiliter*, forma; *fruſtrà*, finis Alchymiæ; quæ in arena ſeminat, arenam metitur, & arenam metit. Opera, non ἄκαπνος, ſed ἄκαρπος, non σχολῆς, ſed χολῆς. Opera, non ἄπονα, ſed ἄπορα, non ἀτεχνίας, ſed ματαιοτεχνίας. Quod de his ſenſit, ex his quos hic dicit, quem inſtar omnium appello, Treu.Alc.præ part.2. Comes Treuiſanus; cui *Chymia facultates dilapidat, laborum, nominis, & famæ iacturam facit*: ideoque percuſſus monet, *Fugite ſophiſticationes Alchymiſtarum nequam, & quoſcunq; alios, qui iſtis fidem adhibent*: adeoque addit, *ſub-* Moreſ.met.p 120. *limationes, coniunctiones, ſeparationes, congelationes, præparationes, diſiunctiones, connexiones, aliaſq; deceptiones omnes*: 21. 105. & pro corollario, *Qui lapidem vidit, is pariter credat.* Quis vidit? quis credat? Sed de his Chymicorum nepotibus ſeu triumphatis ſpolijs, quos hic hoc loco innuit, Treuiſano Comite, Vidamo Chartrenſi, Zacharia Pariſienſi, Ducibus Saxoniæ, Hetruriæ, & alijs, locus fortaſſe dabitur dicendi alius. Etſi *nobilitate, opulentiâ, eruditione, acumine conſpicuis* exprobrare, *in hac prouincia* quòd *militàrint*, ſed *fruſtrà deſudàrint*, ab humanitate tam ſit alienum, vt pares poſthâc ab hoc caueant, & pari contumelia. *Mirum* fatetur interim, quin dicat monſtrum,

Perſ.ſat.1.28. *(Nam pulchrum eſt digito monſtrari, & dicier, hic eſt.)*

quòd hic (non loquitur vt Chriſtianus, nam) *non electus, ſed* Cic.Roſ.Ame (rhetoricatur vt adoleſcens Cicero, nam) *relictus ex omnibus, qui minimo ingenio, id ſibi polliceatur*

Perſ ſat.3.65. *(Sed quid opus Cratero magnos promittere montes?)*

quod inſtructioribus non eſt conceſſum. An *relictum ex omnibus*, cui quid præ *omnibus conceſſum* dicit? an

Mopſo Niſa datur?

Vir.ec.8.26. 108. *-- an qui amant ipſi ſibi ſomnia fingunt?*

an hi *Quibus pollicentur thesauros, ab his aureos ipsi petunt, impudentes harioli?* Sed etsi illis ex illo non exoptem, Cic. diu. l. 1. Enn.

Ὠς ἀπόλοιτο καὶ ἄλλος, ὅτις τοιαῦτα γε ῥέζοι Hom. Iliad.

huic tamen ex illo ingeram,

Κάτθανε καὶ Πάτροκλος, ὅπερ σέο πολλὸν ἀμείνων. ib. φ. 106.

Si Treuisanus, Crollius, *alij multò melius instructi*, destructo opere, delusâ operâ, *sudarunt inutiliter*, & oleum & operam perdiderũt, Doctorculus minutulus spirat sublimia, sperat, imò spectat, imò iactat, id opus magnũ, maius, maximũ? Olim quod obtinuit, quin tenet hodie? Si non valet id quod maius, non valebit id quod minus.

—si Pergama dextrâ

Possent defendi, Hectoreâ defensa fuissent. Virg. Æn. l. 2. 291.

Relictus id nũ poterit, *electus* quod non potuit? *Instructis nõ concessum*, num inermi cedit? Hic ergo *impostura* quî se eximet *eximiæ*, ne *reus* non *existimetur* modò, sed iure peragatur? qui si se putat scire quod nescit, planè *imponit* sibi: si sciat *aurum* non inesse, quod venditanti credit emptor, emptori *imponit* turpiter: nisi nunc tollatur *impostura*, cum proclamatur, Caueat emptor; id enim sonat, *reus existimor*. Ego, vt ille apud Sophoclem,

Οὐκ ἂν πριαίμην οὐδενὸς λόγου βροτὸν,
Ὅστις κεναῖσιν ἐλπίσιν θερμαίνεται. Sop. Ai. μαστιγ.

Sed en quàm malè iterum atque iterum procedat huic rhetorculo parum rhetorica anticipatio: vt suis captus laqueis, non sit soluendo, vel ad assem. Hinc quò se vertat nesciens, extra se positus, rei ac spei perditæ, exclamat miser homo; *Quid iam agendum?* Si prorsus actum de homine, si perijsset funditùs, si iam indendus collo laqueus, si gula elidenda, non eiulasset aliter; *quid iam agendum?*

Quid loquor? aut vbi sum? quæ mentẽ insania mutat? Virg. Æn. l. 4. 595.

Quid agat? quid non agat? qui Deus appellandus? quæ ara fidei? quæ spei anchora? salutis quod sacrarium?

Et quid iam superat misero?— l. 12. 873.

Eheu detegitur: larua detrahitur. Si *quid agendum* consulam, confiteatur denique, confiteatur, suadeam: personam ponat ludicram.

l.2.354. *Vna salus victo, nullam sperare salutem.*

At impeditus, *vt se expediat*, agit; non satagit. Nec enim pedes modò, sed caput his compedibus implicuit: nec modò fortunas in discrimen, sed famem & fidem in *crimen* adducit imprudens suas. A *crimine* sufficiat si se expediat; à *suspicione criminis*, sat est, si vxor Cæsaris. Id *crimen quantum*? quantum Chymistæ indies promiscuè, non audent tantùm, sed student committere, impunes & immunes, & πλεῖοι ἀνυπεύθυνοι. At hic *scit* (an è Seuerino discit, ex eo enim dicit) *quantis fluctibus se obiecerit*. Quin ergo illi occinam id ex Horatio?

Hor. l.1.od. 14.1. *O nauis, referent in mare te noui*
Fluctus? ô quid agis? fortiter occupa
15. *Portum. tu nisi ventis*
Debes ludibrium, caue.

Eurip. Orest. An hic (quod velim explicet) γαλῆν γαλήν' ὁρᾷ; an sperat γαληνὸν, Galenus cui non spirat? Annon huic *fluctus*, luctus?
Plat. ánnon huic animus, vt mare, *fluctuat*? annon Chymistæ κύματα sunt κύματα, adeoque τρικυμίαι; *Sed esto*; inquit;

Ou. Met. l.11. 496. *Esto: sonent clamore viri, stridore rudentes,*
Vndarum incursu grauis vnda, tonitribus æther.
Virg. AEn. l.1. 122. *Apparent rari nantes in gurgite vasto.*
Ou. ib. 538. adeoque *Deficit ars, animiq; cadunt; totidemq; videntur,*
Quot veniunt fluctus, ruere atque irrumpere mortes.
Lucan. l.5. 645. *Artis opem vicere metus, nescitq; magister*
Quam frangat, cui cedat aqua.--

imò pronunciat,

574. *Desperare viam, & vetitos conuertere cursus*
Sola salus.-- sed an
Vir. ib. 119. *--excutitur, pronusq; magister*
Voluitur in caput, atq; illum verat æquore vortex?

Anne

Anne super medios fluctus niger arcus aquarum Ou ib. 570.
Frangitur, & mersum ruptâ caput obruit vndâ?
An pater amisso fluitantem errare magistro Vir l.5.867.
Senserit ipse ratem, casu concussus amici?

Imò hic, non compositis, nedum egestis, sed *superatis fluctibus*, acsi plusquam Neptunus, plusquam gubernator,

Dum se deesse Deis, at non sibi numina credit, Luca.ib.499.
— quem numina nunquam 582.
Destituunt, de quo male tunc fortuna meretur,
Cum post vota venit, —
— non in ventos impendit vota, fretumq;, 491.
Fluctibus erigitur, cælumq; æquare videtur. Ouid.ib.498.

Imò nouitius iam nauta redditus, sub Nauclero Seuerino, cuius hæc insolens metaphora, *leniori posthac vtetur remigio*: quum armis non processerit, pugnabit pugnis: *esto*: obsistant venti, vndæ, vela; obstabit *remigio*, eoque *leniore*. Seu.Id. c 9. f.

— aduerso vix flumine lembum Vir.Geor. l.1.
Remigijs subiget. — 201.
Atqui illum in præceps prono rapit alueus amne: 203.
saltem *Vela madent nimbis, & cum cœlestibus vndis* Ou.ib. 520.
Æquoreæ miscentur aquæ. —
-- non ne vides, vt Nudum remigio latus? Hor.l.od.14.3
Non Dij, non tibi sunt integra lintea. 9.

At *vt se liberet* (qui seruus, ἑκὼν ἀέκοντί γε θυμῷ) *ab omni suspicione* (à quâ quisquis omninò *liber*, non in viuis) audite superi, inferi,

(Partem aliquam venti Diuûm referatis ad aures) Vir.ecl.3. 73.

quid huic sit *in votis, vt nihil magis*; ne salus quidem animæ.

Ne tua sint timeas vota modesta parum. Ou.trist.l.3.el
Magnaq; numinibus vota exaudita malignis. 8.18.

Sit *votis* locus, vbi nullus spei. Etsi *non multum* mox *solicitus, vt hisce viris bonis satisfaciat*; nunc tamen *in votis* habet, *nihil magis*, Iuu.sat.10. 111.

(Quæ nisi seductis nequeat committere Diuis) Pers.sat.2.4.

quàm

quàm vt tres, quatuor, aut plures (in quorum ore conſtabit omne verbum) iique *aduerſarij* (habet hic *aduerſarios*, & meritò, quòd mutuò) *conſtituantur* (à quo? quo loco? quatenus?) *ſpectatores* (*otioſi Leuctricæ calamitatis*) imò *huius myſterij*, quod nec fas eſt ſpectari, nec oſtentari facile ab iſthoc myſtagogo. At *totidem cum illis alios* (theatrum *totidem* vt impleant) *iudicio æquè maturo* (cuius hic *index* tam *æquus*, quàm *maturus*) *ſed paulò mitioribus ingenijs* (tam *mitibus*, tam mollibus, vt nulli obſtent) *vult* (pro imperio, an pro voto?) *adeſſe, intereſſe* (paraſtatas, non præeſſe proſtatas, epiſtatas) *rei gerendæ*: quando? *Vota* audiuimus, nonnunquam nonnulla mala, improba, nonnulla ſtulta, temeraria, ſed quàm iſta magis nulla.

Cic off l. 2.

Mart. l. 11. ep. 81. 6.

Optare vtrumque pariter, improbi votum eſt;

ait Epigrammatarius. Sed vt idem alibi

l. 8. ep 72. 7.

Votis quod paribus tibi petendum eſt,
Continget locus ille, & hic amicus:

imò iam contigit, vt enarrabo. At *votum* expleat, vt ſe Dijs Manibus deuoueat. *In horum conſpectu* (niſi continuo, falli facile: num opus fiet ſubitò?) *niſi effectum dederit* (effectu quod carebit) *quod in ſe ſuſcepit* (id fortè fallere, præſtigiari, circumſcribere) *ære compleuerit* (ſed nulli rei) verbis iam initum myſterium (iniquitatis, an mechanicum? ſed κατηχρηστικῶς) *nullam infamiam hic deprecatur*. Nunc ſi vultis deprecari huic ſeni, ne vapulet,

Plaut. Aſin. epil.

Remur impetrari poſſe.-- ſi pro *infamia* audiat conſilium, ſiue Archidami,

Arch. fil. Plut.

-- *aut animo demas, aut viribus addas*:

ſiue Horatij,

Hor. l. 2. ſat. 5. 26.

Aut ſpem deponas, aut artem illuſus omittas.

Sed ſi cui honeſta videatur hæc oratio, æqua optatio, etſi nec hanc defugimus, nec *examen publicum* renuimus, non tamen actum agimus, ſed *rei* geſtæ, non *gerendæ*, breuem hiſtoriam ex Actis ſeu Annalibus Collegij promulgamus.

Ann. Col. Lōd. L. Exam.

Superiore

Superiore Anno, Aprilis eodem die, quo Mutinensi bello ab Augusto profligatus Antonius, comparuit hic Doctor coram Præside, Censoribus, Collegis ornatissimis, tum studiosè assidentibus & Illustrissimo Barone Thomâ Kniuet, & tribus præclari nominis ac ordinis Equitibus, & pluc eruditis alijs. Hinc inde itaque à pluribus sunt agitata plurima de huius medicamenti qualitate, circumstantijs, effectibus. Censores demum, re accuratiùs examinatâ, de Auro hoc potabili, nec modum præparationis, nec dosin repetitam, nec tempus exhibitionis, ratione & sui, & vehiculi, & morbi, probari satis posse, aut ad salutem, aut ex arte, censuerunt. Censuram auditis *publicam*; nec ei acquiescitis? Imò, vt prudentissimus *Brissonius* Præses Senatus Parisiensis, *partim inquirendæ veritatis, partim boni publici studio, curationi interfuit* susceptæ, non præstitæ, in leprâ laborantē, ab *impostore magni nominis Ballisio Chymico*, pòst *vrbe pulso*: sic Epictetus ille Aulicus (vt olim sensi) inter nobiles philosophus, inter philosophos apprimè nobilis, honoris nomine quē sēper venerabor *Baro Kniuet, cui nec facilitas authoritatem, nec seueritas amorem minuit*; id solum habet rationem, quod habet iustitiam; quod salutare non est publicè, id est priuatim alienum: hic (inquam) Custos honoratissimus monetæ Regiæ conficiendæ, magis an φιλομαθὴς, an πολυμαθὴς vix dixerim, eodem studio & veritatis & boni publici, vt habet φροντήρια vel Anhaltini Principis, vel Comitis Mauritij, vel Lantgrauii Hassensis propè paria, sic operi dignatus præesse, interesse, auri obryzi ferè vnciam Doctori huic concredidit adoperandam. Hic suâ methodo, suoque *menstruo*, id *calcinauit, soluit, disrupit, distillauit, per alembicum eleuauit*. Cautus cordatus Baro, adhibitis affini sui nominis perspicacissimo Anthonio Kniuet, & in rebus metallicis ac philosophicis versatissimo Russellio, recepit aurum integrum, primò duodecim granis deficientibus, tum sex recuperatis, amisit denique vix duo granula,

Arc.n Coll. Lond. l. Exa. Apr. 14. 1609 f. 3.

Ouid. Fast. l. 4.

Riol. fil. exam Bauc. p. 159.

Plin. Panegyr Tac. Iul. Agr.

per cineres aut calcem dissipata. Quantillum igitur hic *auri* inest? Si id reductum protinus, hoc *irreducibile* quâ fronte dicitur? En à persona publica *examen publicum*. Nunc oat, *petat* aliud, & *spectatores* alios, seu *aduersarios*, seu *mitiores*. Piscator ictus nondum sapit: Phryx bis victus, nec dum sentit: secundò fecit naufragium, Neptunum cur accusat? bis ad eundem lapidem, annon sat pedem offendisse, nisi impingat caput? Euasit ab *examine*, acsi ab antro Poly-phemi, hic Ο'ύτις ὁ ξενὸς. si volet, redeat, vt pileum vel zonam repetat. *Quod si non impetrauerit* (si saperet, non imploraret vt exploraretur, nedum si posset imperaret vt excuteretur) *illud saltem optat* (o[illegible] salutem sibi, quam non præstat suis) *& quod æquum est postulat*,

Plut. in Cat. Mai.

(Quod nisi concedas, habeare insuauis, acerbus)

Ho. l. 1. sa. 3. 85

vt liberior in posterum veritati fiat transitus: quò? an in cœlum, vt paternam domum, verè veri patriam? in terras, malim, aditus, per terras iter; nequâ transitus, aut exitus,

— ne terras Astræa relinquat.

Sed quid opus, optet. *Magna est Veritas, & praualet*: quam si non ratio, at tempus proferet. Virgo est, non violanda; Dea est; non cōstringenda: lumen est; non extinguenda: numen est; non contemnenda. Verùm Simonidi δόξα (quanto magis Chymicorum παράδοξα vel huius ἐπιρόδοξα) βιάζεται τὴν ἀλήθειαν, & vt Galenicis ἐν ἀληθείᾳ, αὐθεντία, sic Chymicis ἄνευ ἀληθείας αὐθάδεια. Quod si Democrito, ἐν βυθῷ ἡ ἀλήθεια, τὸ δὲ ψεῦδος ἐπιπολάζει, hic quod in imo eruet natator Delius, an quod in summo ebibet potator pitissator? Sed hæc ingenua, vtroque *libera* parente, ab hoc *transeat*; & hoc, quo parum est ingenij, cum cæteris erroribus. Quin quod ingeniosissimus Poeta, & ex illo nonnulli apposité, & suo genio, & cum ingenio; id hic, & alij

1. Esdr. 4. 41.

— remigium vitiosum Ithacensis Vlyssei,

Hor. l. 1. ep. 6. 63.

(vt eius vtar verbo ex eadem epistola) & sensu ascribunt alio, & loco alieno:

Quid

Quid deceat, quid non, obliti, Cerite cerâ Digni.-- 62.
Horatianum id distichon detortum vidi affixum tabulis nigerrimorum impostorum, in quibus nihil *candidi*, nihil quod *nôrint recti*, nihil *impertiendum,* nihil *vtendum* cuiuſs ſapienti.

Hæc ſi imposturam vllam ſapiant, detegant eam eius æmuli, aut in poſterum ſemper conticeſcant. (Iam (quod ſcio) indies me petunt criminibus ſuis falſis. Sed non eſt ex omnibus qui me imposturæ coram redarguit. Indixi bellum apertum: veritas non quærit angulos, nec metuit pœnas. Non ſum ego multum ſolicitus, vt hiſce viris bonis ſatisfaciam, quibus (mehercle) non perſuadebo vnquam, etiamſi perſuaſero. Vobis autem Britanniæ Magnæ inclyta ſoboles, qui nobili ſtirpe nati, verâ nobilitate clari eſtis, vobis (inquam) hæc ſcripta ſint: vobis & ſeritur, & metitur: veſtrâ intereſt hæc nouiſſe. Intereſt (inquam) quia veſtra tunc res agitur, paries vbi proximus ardet. In particularibus inſiſtere nolo. Recordemini tamen mecum (ſi placet) periiſſe hac ætate plurimos, quibus Cathartica propinarunt, ipſo Morbi ſtatu etiamdum in Naturæ ſilentio requieſcente. Interni enim Morbi occultas habent plerunque generationes atque inuiſibiles: iuxta illud Galeni. Partes licet corporis in ſuperficie conſtitutæ, vna cum affectuum Idea facilè ſenſibus deprehendantur: tamen qui in imo corpore latent affectus, exercitatum ratione virum deſiderant. Sed licet maximè exercitatus ſit Medicus, quandoque tamen bonus dormitat Homerus. Indicationes Morborum ſæpenumero diu ſilent, & omnes humani ſenſus obſtupeſcunt, miramurq́; ſæpius ex leuibus occaſionibus, tantas ſymptomatum calamitates ſuperueniſſe. Quid igitur agendum Medico ineunte Morbo accerſito, vbi ſenſuum ſubtilitates adhuc deficiunt? Si omninò deſtituatur æger Medicinali leuamine, deiicitur ille citò ad triſtitiam & deſperationẽ. Medicus etiam in opprobrium ducitur & contemptum. Regendus fortaſſe infirmus iuxta præſcriptos veterum Canones, rebus temperatis, & temperamento finitimis, quæ vel non immutant corpus, aut ſi immutant, nociua impreſſio corrigi poſſit facillimè, vt ſuadet Arnaldus de Villa noua. Sed nec hoc tutum erit conſilium ſemper. Venenoſi Morbi ſæpiſſimè infeſtant: & populariter debacchante Peſte licebit cernere, non infimam ſolummodò plebeculam, ſed illuſtres familias Peſte contaminatas, primariosq́; Ciues diuitiis affluentes. Peſtilentiæ vis adeò cita

F. A.

de locis affectis.

est, & occasio praeceps, vt nullam omninò admittat moram. Praecipuum sit igitur in Medico qui aegrotum curat, vt Cor benè defendat; postea Morbum strenuè aggrediatur.

M.G. *Haec* (ait) *si imposturam vllam sapiant, detegant eam eius aemuli.* Eodem hic vsus commate, an scommate, quum per epistolam hunc librum *transmisit* ad Collegium: nam nescit aliter loqui. Responsum inter caetera, nec *imposturam*, nec hunc *sapere*, nec sapientibus imponi facilè. Sin *aemuli* non tam dicantur inuidi, quàm eiusdem rei studiosi, non probè hic incitat, vt *imposturam detegamus*, quam nos nec sapimus, nec deperimus. Vt verò detegamus,

Hic ep. ad Co. Aug. 3. 1610.

Luca l. 1. 120. *--stimulos dedit aemula virtus;*

Vir. Æn. l. 10. 371. *--quae patriae subit aemula laudis:*

vt duo Heroici Poetae cecinerunt. At hic vt *aemulos* ab *impostura* (suâ Thaide) *pellat*, *quod poterit*, acsi iam maritandus, proclamat, interdicit, *in posterum conticescamus.* Verùm ego

Ter. Eun. act. 2. sc. 1.

Quae vera audiui, taceo, & contineo optumè:
Sin falsum, aut vanum, aut fictum est, continuò palam est.
Plenus rimarum sum, hac atque illac perfluo.

act. 1. sc. 2.

Enimuerò voce est opus: taceam? At mitius, modestius hoc verbum est, quàm quod titulo capituli; quo hic *imponit* (hinc *impostura* dicitur; an magis imperat?) *silentium* (vt paedagogus pueris tumultuantibus) idque *sempiternum*, inter vmbras *silentes*, loca *silentia*, nocte perpetuâ: sed quibus demum? *oblatrantibus.* Vox haec canina. Hic magis inter anseres qui clamare quidem possunt, sed nocere non possunt, quàm inter canes, qui & *latrare* solent, & mordere audent. Cibaria in Capitolio Romani canibus, vt fures *allatrarent*, etiam in suspicione, praebuerunt. De cane Æsculapij hinc nostras Asclepiades,

Phor. act. 5. s. 7

Virg. Æn. l. 6.

Cic. pro Rosc. Amer.

Iun. emb. me.

Laus est in medicis, vt cane, fidus amor.

Do. Iohnson.

Hic non suffringit crura, non os obturat offâ; sed neruos, quâ potest, incîdit recurrentes: id si sciat, vt faciat, at his incisis,

Columb. anat. l. 14.

incisis, linguâ euulsâ, *ipso spiritu huius libidinem libertas nostra refutabit*. At *clam* (qui *sciat* igitur? si clament, *sciat* quilibet; sin *clam* est, non rescitur) & *indies* (vix potest *clam* fieri, quod fiat *indies*) *falsis criminibus* (an criminatioribus? an vellet veris conscius?) hunc *petunt*; annon feriunt? qui nimirum? *impostura æmuli*: qui; mirum non est, *æmulum si criminentur*. De alijs, vt illum *petant*, non est quod dicat; aut *clam* me est, protestor. At *non est ex omnibus, qui imposturæ coram redarguit*. Sed erat vnus & alter, qui in os in aperto *arguerunt*, si Anglicè intelligat. At hic *indixit bellum apertum*, Cic. de. Or. l. 3. Craſ. Act. Col. I. 6d. Apr. 10. 1609 Vir. AEn. l. 11. 351.

--fugæ fidens, & cælum terruit armis.

Οὔτε ποτ' ἐν πολέμῳ ἐναρίθμιος, οὔτ' ἐνὶ βουλῇ. Hom. Il. β.

Quò moriture ruis, maioraq; viribus audes? Vir. AEn. l. 10. 811.

Adueniet iustum pugnæ, ne arcessito tempus. 11.

Chi cerca briga, truoua.

Che penuria non fù giamai di risse. Taſſ. Gier. cant. 2. st. 88.

Qui feciales? quæ iura? quæ iniuriæ? quæ pignora? quæ verba concepta *indicendi?*

—an tibi Mauors Vir. AEn. l. 17 390.

Ventosa in lingua, pedibusq; fugacibus istis

Semper erit?--

Bellum indicit, qui prælium non sustinet? aut prælium, qui ne pugnam? aut pugnam, qui ne conspectum?

Aude, atque aduersum fidens fer pectus in hostem. 370.

Si Medici ἰσόθεοι, annon θεομαχεῖ; si non oppositi, annon σκιαμαχεῖ: vt magnis, annon infirmus? vt multis, annon insanus? l. 8. 151.

--sunt nobis fortia bello

Pectora, sunt animi, & rebus spectata iuuentus.

--huic sera ad fortia vires. 509.

--audet ne viris concurrere vermis?

In Medicinæ fines clanculum incurrere, ac mox excurrere, in eius arces agere cuniculos, per fenestras irrepere, non portas aut portus ingredi, in coniurationis aream cum

Catilina deuolare, Medicorum Senatum internecioni destinare, absentem votis interficere, submurmuratis diris deuouere, pyxides expilare, scrinia compilare, prædæ quàm pugnæ paratior, peritior; ad fugam pronior, in fuga tutior; ad rebellandum, quàm ad bellandum ferocior, hic fortè audet, et si audet potest, & vt potest solet: sed *bellum* etsi dicit, non *indixit*, nedum intendit, nedum infert, nedum impunè auferet. *Aperto* Marte siquid ausit,

Pers sat. 2.7. *-- & aperto viuere voto,*

age, coram Regni Iudicibus *apertè* confiteri audeat, nobis nolentibus, interdicentibus, contradicentibus, se non à nobis examinatum, non permissum, non admissum, per annos, aut menses aliquot exercuisse Londini medicinam, fecisse publicè rem medicam, vel *aurum potabile* quibusuis propinasse; citò hinc audiet, an illi audeāt ferre sententiam, damnare criminosum, mulctam infligere, pœnam irrogare, feram constringere. *Apertè* nos intereà tenebriones clandestinos, stelliones, prædones, aut *allatrando* è latebris protrudimus, aut aspernando cum Catullo,

Cat. lyr. ep. 5.3 *Omnes vnius æstimamus assis.*

Qui *bellum indixerit*, ne dicat non prædictum, *bello* oppressum iri prænuncio. Nec pacem expectet, qui *bellum indixit*. De *veritate* interim, quam sibi vendicat quiuis hæreticus, quiuis schismaticus, quiuis mendax (vt *veras narrationes* Lucianus, non eo verax titulo) loquatur hic sententias tritissimas: quòd *Veritas non quærit angulos*, quò tamen sæpius compingitur: *nec metuit pœnas*; imò non meruit:

Ouid. Pont. l. 1. el. 1. *Sed venit immerita pœna dolenda magis:*
Estq; pati pœnam, quàm meruisse, minus.

Ter. And. act. 1. sc. 1. Sed mater apprimè pia prolem producit impiam, *Veritas odium*: at Diuam, non nisi ζητοῦντες καὶ ζηλοῦντες vident. At hic *non est solicitus* (solicitudinis aut solitudinis causa non est iustior, quàm *non esse solicitum*) *vt viris bonis satisfaciat*: non est ergo *vir bonus*: at *hisce* dicit ironicè: heu εἴρων Socraticè;

heus

heus vir bone: bona verba quaeso: si dicas & optimos in suo genere, non irridentur. Quibus verò *satisfacere* φιλιάτρεις ad sūmū studeat, si non Archiatris? At his *mehercle* (iurat prophanus) *non persuadebit vnquā* (-- an *in hoc Suadela Venusque*? *Suada in labris sessitat*? -- *Suadaeque medulla*?) *etiamsi persuaserit*: dixisset, *suaserit*: nec enim *persuaserit*, etsi id vulgò dictum, quicquid *persuaserit*, id non persuasum mihi. Illis *persuadet* ratio, non oratio: πείθει ἦθος, ὁ λόγος. Etsi sc. 2. Cic. clar. orat. Eras. adag.

> χρυσῷ λαλοῦντος, πᾶς ἀπρακτείτω λόγος.
> Πείθειν γὰρ οἶδε, καὶ πέτρας μὴ λέγων.

Vt illis tamen *persuaderet, examen*, an certamen, Horatianum saltem expectauimus:

> -- *detur nobis locus, hora,* Hor. l. 1. sat. 4.
> *Custodes; videamus vter plus scribere possit.* 15.
> *Sed scribat rectè: nam vt multum nil moror.* -- 13.

At *nobilitati Britannicae haec scripta*: an Aulae, non Scholae natae? an cum iudicio lectissimis iudicibus? an - δῶρα πλουτοῦσιν πένης; an - δίδους αἰτεῖν δοκεῖ; an Eur. Arch. Plut. Ei. Delp.

> *Sic forsan tener ausus est Catullus* Mart. l. 4. ep.
> *Magno mittere passerem Maroni?* 14. 13.

At *illis & seritur & metitur*. Sementem & messem pariter an illi faciunt? an facit medicus non medicis, colonus, an famulus? *Illorum haec nosse interest*: an quiduis pulchri aliud? an huius *haec* docere, quae vix nouit? Sed

> *(Si licet exemplis in paruo grandibus vti)* Ou. trist. l. 1. el. 3. 35.

Proceres de capite si iudices appellent Pares; quin de censura medicinę filius ad Patres prouocat? An hic, vt Alcibiades, ne matri credat calculū, ne nigrū ferat? At *vobis (inquit) haec scripta*; quin ergo conclusa vt à Chymico? Plut. in Alcib.

> *Tunc ores pro me, nam talia scripsi ego pro te.* Car. chy. art. transf.

At Aulicorum *(inquit) interest*, quod è Poeta, quasi auro, disrupto,

> *Tunc tua res agitur, paries cum proximus ardet.* Hor. l. 1 ep. 18 84.

Ardentem parietem quem innuit? quem illis exprobrat? quin

sibi

ſibi potiùs id *proximum.*

83. *Ad te pòſt paulò ventura pericula ſentis?*

In particularibus non vult inſiſtere: id ἄπειχνον, ἄπειρον, ἀπειρόβρηλον, etſi *particularibus* mederi Medici, & ἔμπειροι, non ſpeciei; Anthonio, non homini. Hinc *recordari* monet *peryſſe plurimos*; quod nec eſt cordi, nec mirandum, nec memorandum nimis: ſed quos, ſi Dijs placet: *quibus Cathartica propinarunt:* qui nominatim? Empirici Chymiſtæ (ſuſpicor) qui panchymagoga venditant, ſeu pilulas Palmarij: nec tamen *propinârunt:* nam cauent ſibi, ne prægustent. De alijs quos dicat neſcio. Sed quando iſta? *ipſo Morbi ſtatu etiamdum in Naturæ ſilentio requieſcente.* Ecquis Medicus ſic loquitur? nedum ſic labitur? Καιρογνώστης cenſebitur, aut noſſe tempora, vel ἐν ταῖς νόσοις ſex particularia παροξυσμῶν, vel τῦ ὅλυ νοσήματος quatuor vniuerſalia, qui *Morbi ſtatum* ſupponat *requieſcere?* aut *Naturæ ſilentium in ſtatu quieſcente?* Mittatur ſenex in ſcholas; ait Senior Seneca.

Sen. contr. l. 1. præf.

Eurip. Bacch.

Γέρων γέροντα παιδαγωγήσω σ' ἐγώ,

aut παρακμάζων παρακμάζοντα περὶ ἀκμῆς. *Status Morbi* cum dicitur, in ſummo intelligitur, ſeu præcipitio, ὅτι τῦ μεγίστυ μεγέθυς, ὀξύτατον, ἀκρότατον, σφοδρότατον, etſi ἰσότης, ὁμαλότης, μονὴ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐπί τινα χρόνον, non tamen ἡσυχία, ἀνάπαυσις, ἀπυρεξία, *Nulla quies operum.*-- ſed στάσις, quæ potiùs στασιασμὸν tumultuariam ſeditionem aut bellum inteſtinum ſignificet, quàm ſtationem aut ἀκινησίαν. Nam ἀκμὴ, quaſi ἀκὴ, cuſpis eſt, mucro eſt, fodit, perforat, tranſuerberat. Ἀκμὴ ἀγῶνος καὶ ὀδύνης: ἀκμάζει πόλεμος. *Feruet opus* - *an flagrat.* Περὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ τέλη πάντα ἀσθενέστερα, περὶ δὲ τὰς ἀκμὰς ἰσχυρότερα Hippocrati. *Natura* igitur, cum vrit, vrget hoſtis, cum furit turget morbus, πανύχιοι εὕδει;

Gal. tot. morb. part. mor. temp. Cril. l. 1. & 3. opt. ſect. typ.

Vir. AEn. l. 1. Geor. l. 4. Hip. aph. 30. ſec. 2.

Vir. AEn. l. 1. 676. l. 4. 267.

-- *tanto ceſſabit cardine rerum?*

-- *rerúmne oblita ſuarum?*

ſilet, an eiulat? *Inclamat ſocios?* - *quieſcit?* an ſe excitat? incitat, accingit, accendit, agitat? ſuccumbit oneri, an incumbit

bit operi? sedet, cedit, an cædentem cædit? Imò in principio validior, sed *quescit*; *in statu* fatigatior, sed pugnat: cum pugnat, potest vincere; dum *quieuit*, non potuit. Oppugnat itaque *in statu* strenuè, expugnat foeliciter quandoque & causam valentissimam, humores concoquendo, & morbum validissimum, concoctos separando, & atrocissima symptomata, separatos expellendo: pugnat pro viribus, repugnat quantum potest. Sic *quies* & *silentium* huic fingitur, vbi & morbus maximus, & putredo maxima, & symptomata maxima, & concoctio maxima, & pugna acerrima, & summa omnia. Sed hic quî probat *Cathartica tum propinata*, vel *status quietem*, vel *Naturæ silentium*? *Interni enim morbi occultas habent generationes.* Nec illud hinc sequitur: nec quisquã Medicus sic loquitur: nec *internorũ* αἴτια tantummodò quæ ἔνδοθεν sed & quæ ἔξωθεν, nec modò ἄδηλα, sed πρόδηλα, nec προηγούμενα, συνεκτικὰ, sed προκαταρκτικὰ indagant, agnoscunt, dignoscunt nostri Medici. Nec video, vt hoc sit *iuxta illud Galeni*; nec cur hîc *Galenum* & semel & solum citet loco ascripto. Quòd citet, facit vt decet medicũ; quòd citet librũ, nec è sex quotum, nec quâ libri parte, non facit vt candidũ scriptorẽ decet: quòd citet sententiolã è prima pagina nec integrã, nec integrè, vt primis labris *Galenum* degustârit, non intellexerit, non examinârit, hic ostendit. Quod ille categoricè, hic hypotheticè; ille ponit, hic supponit; ille præcipit, hic excipit. *Licet* id auferat quod interponit, absque hoc *tamen* sensus constabit. Sed & illa ἐπιπολῆς, & ista κατακεκρυμμένα, non modò ἰδίαις huic sunt βάθος, δεῖται μὲν γεγυμνασμένου τὸν λογισμὸν ἀνδρὸς, hic ἀλόγιστος, non modò ἐν ταῖς ἐνεργείαις καὶ χρείαις τῶν μορίων, sed & ἐν τῇ προηγουμένῃ τούτων ἀνατομῇ. Galeno consultissimè requiritur, quæ huic non adest, ratio.

Gal. mor. ca. c. 2.

Gal. loc. aff. l. 1 p. 1.

Nam neque decipitur ratio, neque decipit vnquam,

Manil. Astr. l. 2

vt diuinat Manilius. Huic autem *licet maximè exercitatus Medicus, quandoq; tamen dormitat.* Huic *licet* iterum abuti illis

liceat Grammaticorum exceptiuis, ne tamen libeat abuti iterum emphaticiſſimi Poetæ verſu, quem ſanè nondum intelligit. Nam vt Poeta de Poeta, ſic medicus de Medico

Hor. art. po. 359. *Indignor quandoque bonus dormitat Homerus.*
358. ſed Chærilum *Hunc bis terue bonum cum riſu miror--*

A Stephano interpretari diſcat, non à vulgo. At quorſum iſta? quî cohærent? Nempe *indicationes morborum ſæpenumero diu ſilent*. In morbis dicit, an *morborum?* quod Seuerinus
Seu. Id. me. c. 15. p. 379. *refrigerationum* an therapeuticas? an diagnoſticas? Illæ multiplices; hę pauciores. Ἐνδείξεις dicuntur, nec ἐνδείκνυσι; *indicationes*, nec dicunt aliquid? *Silent* non intelligenti: intelligenti loquuntur clarâ voce. At *omnes* huic *ſenſus obſtupeſcunt*: hinc ſurdo narrant fabulam, oſtendunt cœco πρόφασιν

— vt ſiquis aſellum
Hor. l. 1. ſat. 1. 90. *In campo doceat parentem currere frænis.*

l. 1. ep. 6. 1. *Miratur ſæpiùs* (*Nil admirari*:-- niſi hinc ſequitur philoſophari: *mirari* arguit nos cauſas ignorare) *ex læuibus occaſionibus*: non eſt *mirandum occaſionem* eſſe motu, momento, le-
Poſidip. ep. l. 4. Auſon. ep. 13. uiſſimã, cum ſit ὑπηνέμιος, ἀκμῆς πάσης ὀξύτερος, ὠκύτερος, inſiſtat rotulæ, gerat talaria, manu teneat nouaculam. Sed acſi tactu *læuis* mirè ſcribitur,

Hor. l. 2. ſat. 7. 87. *Externi nequid valeat per læue morari*:

niſi de *occaſione fronte capillatâ, pòſt caluâ* ſcripſerit, eiuſq; *læui* occipitio, è ſuo leui ſincipite. Sed quid inde? *ſymptomatum calamitates*: quas inferant, nõ ferant ipſa. Nec enim Seueri-
Seuer. ib. nus dicit *ſymptomatũ*, ſed innuit (opinor) ægrotantiũ. At illa vnde? *ſuperueniũt*. Nec hęc *miratur* Medicus, qui nôrit, prę-nôrit, dignôrit ἐπιγινόμενα, ἐπιφαινόμενα, συνεδρεύοντα, παθογνωμονικά, quę ne de nomine Chymiſtæ nôrũt; nedũ vnde veniãt, quid velint, quò vergant, & in quo terminẽtur. *Quid igitur agendum* (idem interrogat, cui reſpondere noluit, quũ interrogatus) cui? *accerſito Medico* (ne veniat, non vocatus) quando? *ineunte Morbo*. Quid ſi *agendum* nihil? nam *cocta*,

non

non cruda medicari. Quid ſi *agendum* maximè? in peracutis Hip.aph.22.ſ.
αὐθήμερον, materia ſi turgeat, vrgeat, κινεῖν, κενοῦν. Sed hoc *agat* 1.
εὐλαβὴς, ἀβλαβὴς Galenicus, quia προεξευκρινήσας, προμελετήσας, 29 ſ.2.
non Empiricus εὐεξαπάτητος, quia ἀπρόσκεπτος. At *ibi ſenſuum* 10.ſ.4.
ſubtilitates deficiunt : vbi prius Seuerino *obſtupuerunt*. Verùm Gal ſual. ad art.c.5. Seuer.ib.
deficiunt: an hūc? nec enim hîc ſentio *ſubtile* quicquā, vix in quo *ſenſus* aliquis: an ægrum, cui *ſenſus* doloris, dolor *ſenſuum* tum acrior, tum penetrantior, ergo *ſubtilior*: nec ſi facultas naturalis *deficit*, mox concidit vitalis, in qua ſpirituum, vel animalis *deficit*, in qua *ſenſuum ſubtilitas*. Si primo impetu *ſenſus deficiant* Haſtati, Accenſi, Principes, ægrè reficias, reſiſtas ægriùs cum ventum ad Triarios. Nec dum hic docet *quid agendum*; nec an *agendum* quidem; nedum quo modo vnquam. Sed ſi *agatur* nihil, *ſi omninò deſtituatur æger Medicinali leuamine*: quid ſi Natura (*medicus*, ſi non ſolus, at ſummus) ſine aſcito medico decernit, ſanat, ſeruat? Hip epid.l.6. ſ.5.ſ.1.
ſed nec *--Podalyrius ægro*

Promiſſam medicæ non tulit artis opem. Ou.triſt.l.5.el 6.11.

At *deſtitutus deijcitur ad triſtitiam & deſperationem.*

Corpore ſic mens eſt ægro magis ægra, malique l.4.el.6.43.
In circumſpectu ſtat ſine fine ſui.

At *& Medicus in opprobrium ducitur & contemptum.* Videat, ne meritò : ſi immeritò, contemnat, & cute ſe inuoluat ſuâ. Pon.l.1.el.4.19.

Non eſt in medico ſemper releuetur vt æger:
Interdum doctâ plus valet arte malum.

Sed adhuc *quid agendum? Regendus fortaſſe* (fortuita reſponſio) *infirmus iuxta* (ægrè ferant Latini hunc vſum huius vocis) *præſcriptos Canones* (quidni? cū κάνων regula) ſed quorum? *veterum:* non ergo Chymicorum; vix Villanouani. Nec enim horum *Canones* ſunt *iuxtà* recti ac illorum, nec ijs *iuxtà regimus* aut *regimur*. Sanè apud Ægyptios *ex publico qui viuunt Medici, ſecundùm legem ab antiquis ſcriptoribus & comprobatis traditam curant ægrotos. Siquis normam ſacri libri ſecutus infirmum ſanare nequiuerit, omni caret cri-* Diod.Sic.ant. l.2 c.3.f. Lan.l.2.ep.80 53. l.2 ep.2.

Plut.Gryl. *mine: si præter ea quæ libris continentur, illum curauerit, morte punitur.* Tam Chymici se medicos, quàm Ægyptij venditant: imò ab Ægyptijs Chemiæ artem inuentam vendicant: cur vt eâdem fide, eâdē arte, sic non eâdē lege sunt obstricti? ne scilicet eâdem morte: quia nec sacer illis liber, nec libros non sacros (quos tamen licet) cōsulunt. At è *Villanouani* doctrina seu *canonibus quid* sit *agendum* dicat Ar.Vil parab. me.doc.1. *mens informata, quæ corporum naturas, morborum species, causarum varietatem, instrumentorum vires nôrit.* At huic *vt possit corrigi facillimè nociua impressio.* Rarò sic quisquam Medicus: nec enim hic distinguit, an πάθος, an πάθημα, an ff. rer & verb. signif. l. Inter stupr §. Ver. l. Morb. sontic ἀῤῥωστία, an διάθεσις, an κακοήθεια, an νόσημα, quæ vel distinguunt Iuriscōsulti. At *morbo* (hic ait) *ineunte, rebus temperatis aut temperamento finitimis, agendū, regendū.* Vbi *Arnaldus* ista? Si sanitatis regimē ὑγιεινὸν, vel προφυλακτικὸν, in eo διαιτητικὸν hic dicat, non admodum dissentiam: sin *morbo ineunte, noxam imprimente* θεραπευτικὸν, ex eo φαρμακευτικὸν, fortè χειρουργικὸν, vt primam indicationem à morbo, morbi causâ, & symptomate accepi, sic primum Hip flat.f.2. ἀξίωμα, *contraria contrarijs curanda,* didici. Ἀναβολὴ, διαβολή. Non alam: saltem alterem: quin purgem, cętera si paria. aph 65.f.7. 10.l.2. 10 l.4. Τροφὴ *ex temperatis, temperamento finitimis,* νόσος τῷ κάμνοντι, ἐκόσον ἂν θρέψῃς μᾶλλον βλάψεις, augebis intemperiem, quin & respectu temporis, χρονίζειν κακόν. At *nec Arnaldi semper tutum consilium:* nedum Antonij; Cic.in.Ant. Phi.2. quod nec ipsi *tutum,* nec alijs, ariolatus Cicero. At *morbi infestant venenosi* (an ab innato? an assumpto?) *& debacchatur Pestis populariter* (depopulatur πανδήμιος ἐνδήμιος, an ἐπιδήμιος) *non modò plebecula, sed illustres contaminantur (contaminari* parum est, contrucidari miserum) *& Ciues diuitijs affluentes:* & ad hunc affluent, si, vlcus id vt effluat, effecerit. Sed

Hor.l.1.ep. 2.47.

Non domus, & fundus, non æris aceruus, & auri,
(etsi potabilis)
Ægroto Domini deducet corpore febres: (nedum pestes)

At *pestilentia vis cita:* omnes βλαβάι πεδάνης, an hæc

Ocyor

Ocyor ceruis, & agente nimbos 1 2.od.16.23.
Ocyor Euro? *Fit via vi?*
an Basiliscus
Ante venena nocens latè sibi submouet omne Vulgus? Luca.l.9.728.
vt venit, vidit, vicit? an canis rabidus, morsu quidem periculoso, sed morte, si *citâ*, at non certâ. At *praeceps occasio:* an vt *Ossaq; dissoluens cum corpore tabificus seps?* 726.
Capillatam arripiat, alatam deplumet, sistat *praecipitem*, constringat violentam, è manu eximat manubrium, in ipso opprimat articulo, ἀπὸ τὸν καιρὸν, κατὰ λόγον, nam ipsa διδασκαλίη. At *moram non admittit*. Hic ergo ne moretur non morantem: sed nec praecipitet: σπεῦδε βραδέως, ἡσύχως, ἀσφαλῶς, οὐδ' εἰκῆ οὐδ' ὑπερβατῶς, μήτε περιέργως, μὴ δὲ μετὰ φαντασίης, μὴ τόλμῃ μᾶλλον, ἢ γνώμῃ, sed ῥαστώνῃ μᾶλλον, ἢ βίῃ. Hippocrati occasiones variae: ἄστατα, εὐμετάπτωτα ὑπὸ φύσιος, καὶ ὑπὸ τύχης. *Inclinationes maximè momentis minimis*: momenta rerum maximarum vertuntur, euertuntur, puncto temporis. *Praecipuum sit igitur in Medico*, hic pręcipit non medicus pręcipuus, *vt Cor bene defendat. Cor* (vix *praecipuum*) quid si non adhuc conturbetur? aut per δευτεροπαθείαν, nō πρωτοπαθείαν; ex consequente, non primariò? At *cor petunt venena*; & *pestē venenis Aretaeus comparat*: etsi nec putrefaciunt venena, nec in secundo generant, quale in primo fuerat. Sed annon tam lenta, quàm cita sunt venena? Annon per gradus ad *cor* itur? Annon iter impeditur?

(Posidip. epigr — Hip. eleg. t. 11 13.14. — de morb. l. 1. art. t. 18. — epid. l. 6. s. 2. — Cic. in Ant. Phi. 5. — Aret. caus. ac. mor. l. 1. c. 7.)

An semper feriet, quodcunque minabitur, arcus? Hor. art. po. 350.
Annon spectandum in *peste* tam τὸ ὀξὺ, quàm τὸ θεῖον; annon interna *pestis* seminaria, humor putrescens, & calor putrefaciens? Annon Galeno *febris pestilens, quae in humore, salutaris*, nisi quid erret aut aeger, aut Galenus? Annon cum controuertitur, in *peste* an purgandum, an vena sit secanda, vtrumque intra horas aliquot, quibusdam legibus conceditur? de alijs tam cogitatur, quàm de *Cor defendentibus*? Annon antidotos pestifugas, adeoque cardiacas, non

(Mercurial. pest. c. 5. — Gal. simpl. l. 9. c. ter. Sam. f.)

Croll. basi. chy p. 201. modò alias, sed multo meliores nouimus, quàm *aurum potabile, liquores aureos?* De *cordiali* quidem Crollius (à quo hic hanc sententiam verbatim suffuratus, nec enim profitetur; furtum igitur; licet interponat id *igitur*, quod non concludit) cum agit inter cætera, id solum deprædicat, sed non demonstrat, *aurum potabile*; & ab his incipit, in quibus hic desinit. At *morbum posteà aggrediatur Medicus*, vterque admonet, hic addit, *strenuè.* Hoc dictum *strenuè*, factum præposterè. Nam *morbum Medicus*, primò *aggreditur:* Natura *cor* muniuit: Natura antagonista cum Medico, Medicus σύμμαχος cum natura, vt Hercules ἀλεξίκακος cum Theseo, vt Diomedes *strenuus* cum Vlysse

Hom. Il. N. Σύν τε δύ' ἐρχομένω-- valent quæ volunt: non modò cerebri id Capitolium, aut *cordis* Senatum, aut Vrbem hepatis, sed & partium suburbia propugnant iunctis manibus, hostem propulsant vndiquaque, dum extrahit Medicus, Natura pellit. Si quâ hostis inuaserit, auxiliaris Medicus hâc euocat, quâ conuenit: occurrit illi maximè, quod vrget maximè: primò illi succurrit, quod succumbit primò:

Vir. Æn. l. 12. 466.

—solum densa in caligine morbum
Vestigat lustrans, solum in certamina poscit.

Suet. Ner. c. 49. Quin si iam *Morbus cor aggressus*, adeoque ingressus, defensum priùs oportuit; nunc nisi serò, inquit Nero: serò venisti Balde. Vt *cordi* quo viuat subministrem, sic *morbum* primo quoque tempore, quâ possim, arceam, amoliar, auerruncem. Nec enim facit, sed nec feret, inducias.

F.A. *Variolæ similiter, Morbilli, & huiusmodi omnis interna lues protinus protrudenda est ad exteriora, rebus ad id appropriatis, ne venenum Cor ipsum petat, & subitò interimat. Omnis autem purgatiua facultas, venenum ad interiora trahit, & amicam ebullitionem (quæ fit quandoque Natura solo impetu vigoreq́; strenuo) impedit ac retardat, vnde retro fluit infestans virus. Triste fatum decũbenti, vbi sic delinquitur. Tua igitur iam res agitur quisquis sis: venenosi enim morbi vbique*

vbique grassantur, etiam in ipsa Aula Regia; nec hisce Remedijs obtemperant latitantes illi Morbi : Intenditur potius eorum virus. Quanto satius ac tutius consuluit nobis in his Sener. Dana, vbi (inquam) ingruentis Morbi indicium fuerit adeò anceps. Si occultas (inquit ille) Morborum prouincias accedere velimus, internas & constantes rerum proprietates scrutemur, quales sunt in supremis illis corporibus: Auro, Argento, Gemmis, Magaritis, Corallis: hisce comitibus, ducibus ac nuncijs, occultas Morborum radices inueniemus, & inuentas placide auferemus. Tutum est consilium: acquiescite in hoc, vt benè sit cum ægrotis vestris. Sed displicent hi conatus, requiruntur labores, vigiliæ, ac sumptus. Redibit tamen vobis semper cum fœnore & labor & sumptus. Nouas autem curationum Ideas in Medicinam introducere consentaneum esse non indicatis. At hæc disciplina antiquissima est longeq; verissima. Ab ipso Hermete Trismegista, proxime post deluuium originem duxit. Hæc est illa vera Medicina quam Dei eloquia laudatam volunt: non autem culinaria altera ars quam plebecula admiratur, quæ tamen nec laboriosa est, nec profunde quæsita:

> *Auriferos (autem) inter riuos Neptunia Thetis*
> *Ducit læta choros, vitreisq; exultat in vndis.*

latenter enim quiescit in Auro præcipuus Naturæ thesaurus: hunc cruere nos conamur veluti ex imis terræ penetralibus, ad perpetranda miraculosa in sanatione Morborum: quem adepti, eccam Medicinam quæ occultos morbos prorumpere cogit, manifestos extirpat. Apta sunt hæc arma & congrua ad quamcunque militiam: tuta, iucunda, & summarum virium.

Similiter (in quo vix quicquā simile) *variolæ, Morbilli* (acsi tam *similes*, vt hos pro illis in publico examine hic nominārit: rem ægrè nôrit, curet, qui nomen nesciat) *& omnis interna lues* (quæ si dicta, quòd λύει, seu diluit in nihilum, malè coniungitur cum istis mitioribus cutaneis) & hæc & illa *protrudenda protinus ad exteriora. Pian, piano, và sano.* Num & interna apostemata, intestinorum aut pulmonum vlcera? an ὅκη ἂν μάλιστα ῥέπῃ, quâ repit, quò & quâ ducit maximè Natura, per loca magis conferentia, superiùs, inferiùs, vt egerenda egerantur; adeoque sanentur potiùs quædam M.G. Hic. in Coll. Apr. 10. 1609. Hip. aph. 21. l. 1.

inte-

interiùs, quàm *protrudantur exteriùs?* Quid si erumpunt satis *solo Naturæ impetu*, vt sæpiùs? quid si concomitetur febris synocha, conclusa, impetuosa, vt semper? quid si febris patet, *lues* latet? quid si in corpore plethorico, cacochymo, astrictâ nimis aluo, viribus satis constantibus? nunquámne aluus subducenda? sed leniter: nunquámne tundenda vena? sed leuiter: sempérne *protrudenda & protinùs?* Distingue tempora, personas, causas, loca. At quibus machinis, ferramentis, vectibus *protrudet* faber? *ad id appropriatis:* quò? ad cutim: quæ illa? an sudorem mouentia? Hoc nomine Amatum Pereda Lusitanum Hispanus damnat erroris, quòd vt externos illa, sic & *internos aperiunt meatus, vnde periculum, ne humor ad interiora recurrat.* An alia hidrotica, quàm nostrorum ficus, flores, semina, granata, citria, ptisanaria, cardiaca? An suorum diaphoretica è mineralibus, à quibus caueant, ne & sudor diaphoreticus? An *aurum* denique *potabile*, quod si sit *protrusiuum*, quo modo *vrinam sistit, vomitum compescit, medetur dysentericis?* At quorsum ista? *ne venenum Cor petat.* Vtrum petit, petitur? Id proprium venenis, vt cor petant. Vbi *venenum* priùs? in venis? in partibus? an in humoribus? Dic, quibus? & an *venena* omnia, quæ venenata? At *subitò interimet.* Non ea vis *veneni* cuiuscunque: & præcipitia, & tarda nouimus: quædam annihilantur: minuuntur quædam: plerisque sunt antidota. At *omnis facultas purgatiua* (est & à bile naturali, & à Naturæ expulsiuâ *facultas purgatiua*, non modò catharticis à medicamentis) *trahit* (*quod trahit, eò trahit, vt attracto fruatur*) *venenum* (id nunquid trahat, vt eo fruatur?) *ad interiora;* interiùs quod antè fuerat. *Purgantia* an *attrahant*, an pellant, dubium: an introducant, an *protrudant*, magis. ἐκκάθαρσις & ἔκκρισις vt differũt? an quòd hęc à natura, sed illa sit ab arte? Inter ἐκκαθαρτικὰ & ῥυπτικὰ vix hic distinguat: nedum inter ἑλκτικὰ, ἐπισπαστικὰ, καὶ διαφορητικά. De via conueniente vacuationis, ne sit deuia, aut à Naturæ methodo, vel

P. Per. in Pasc. l. 2. c. 10. sch. vlt. f.

Hic. c. 7.

Gal. fac. nat. l. 3. c. 6.

vel artis ἰατρῷ planè auia, summa est quæstio, seu summa quæstionis. Quin si *trahant purgantia,* ad eam *trahunt* regionem, in qua mouent, mouentur, commorantur ipsa: in *Cordis* regionem non ingrediuntur, sed à ventriculo ad sedem progrediuntur continuò: ad *Cor* non *trahunt* igitur, sed inde *protrudunt* magis. Quin alexiteria vt *trahunt* manifestiùs, sic *Cordi* propiùs assumpta, illincta, eò *attrahunt*: verendum magis igitur, *ad interiora* ne *venenum trahant* huius antidoti, quò manus conferant, congrediantur, colluctentur. Malim, vt mali pulsor, & secum ἔκβολος, sit bolus *purgatiuus*, quàm antidotus προδότης seu retractor. At *ebullitionem impedit amicam* scilicet. *Amica ebullitio,* quæ seges, sedes, fons, & fomes mali? Ebullit quidem sanguis, seu menstruus, seu ægri feruefactus: feruor præter *naturam,* & à feruore *ebullitio*; sed hæc *naturæ* odio, seu onere, seu opificio, seu beneficio. *Naturæ* opera non *impedienda, retardanda*; quin magis promouenda, maturanda: quo nomine, maturè dico, non præproperè; opportunè, non importunè; εὐκαίρως, non ἀκαίρως. Nedum augendus feruor, reiteranda ebullitio, addendum oleum camino: cum satis *Natura* elixârit, assare ne pergat medicus. *Auro* autem *potabili* intempestiuè ingerendo, annon ex *decuplo vini Hispanici vehiculo* augetur flamma? annon increscit insurgens *ebullitio,* sin deferbuerit, reiteratur? annon ex diabolico *aceti menstruo* à peripheriâ ad centrum retrahitur, & *retrò fluit* (vt hic loquitur) *infestans virus*? *Triste* (agnosco) *fatum* (ab hoc effatum, an inflictum) *decumbenti* (tum fato occumbenti) *vbi sic est delictũ:* non minorante benedicto, cum apparet febricula, nec dum suspicio *variolarum*; non temperatis cardiacis, dum hæ erumpunt; non zulapijs modicè refrigerantibus, cum eruperunt: nam hæc omnia canonicè: sed huius *auro* demum *potabili*, vel *ebullitionem* nouam excitante, vel intrò *virus* retrahente. Quòd sic delictum, auditis causâ, circumstantijs, reo, actoribus, Censores

c.14.

Annal. Col. Apr. 14. 1609.

censuerunt. Huius Aurum potabile si tantum valeat contra *variolas*, hoc hausto sæpiùs cur æger inde non conualuit? Hinc ergo posthac caueat, *cuiuscunq; res agitur*, ne de se *actum* exclamet, cum hinc perit. Hic enim accusat, non se solum, sed solum, & sæculum, quo *vbique grassantur* (acsi nemo immunis) *morbi venenosi*: quo nomine videtur *varioles* maiores innuere, non has minores quandoque salutares, vt vt ex medici vel ægroti erroribus lethales aliquando, nec verè dicendas *venenosas*. At *& in Aula Regia.* Debent huic multum Aulici, quòd labe aspergantur, imò & *lue*. At *non obtemperant* (hoc imperante) *hi morbi latitantes* (qui & hunc *latent*; dum *latent*, vt regat, hic vt eruet?) *hisce remedijs: auro potabili*, aut *è mercurio cum auro pilulis*: de quibus, vt audet, *— raris turbatus vocibus hiscit.*

Virg. Æn. l. 3. 314.

His potiùs intenditur eorum virus (inquit) imò tenduntur ægris vasa, sternuntur vires, virtus exoluitur, spiritus inflammantur, vita eripitur. Hîc ergo iterum eâdem phrasi (quâ hic mirè pollet) *quantò satiùs ac tutiùs* (tanto hic peiùs ac periculosiùs) *consuluit* (Consul horum perpetuus) *Sever. Danai* Danista de *auro consuluisset satiùs*, vt se satiaret; *tutiùs*, vt illud tueretur. Sed illum *mitto* (vt hic loquitur de Paracelso) quia *Danus* qui crepat *prouincias*, in suas *morborum prouincias*: sed sub Monarchis & semimonarchis. Ille abeat Morboniam, & hic Moroniā. Quod si hic ambiat ridiculus, absurdus, & obscurus dici, ab illo discat loqui vt assolet, & ambit quidem.

Sup. pag. 55.

Lucret. l. 1. 652.

Omnia enim stolidi magis admirantur, amantq;,
Inuersis quæ sub verbis latitantia cernunt.

Cur autem (cum hîc minus, quàm alibi) ex illo hîc citat quod nondum inueni; non citat alibi quod verbatim reperi? Quin *anceps* videtur; an in hoc *indicium*; qui ferat *iudicium* de *morbo ingruente*, qui propriè in *ἀκμῇ*, cuius crisis propè nulla, nisi simul & semel, & crudus & coctus, & incipit & desinit. At *tutum consiliū hoc Seuerini*: cur magis, quā

 prius

prius id *Villanouani?* Imò tectum est magis, quod nec hic explicet, nec impleat: & an *consilium*, quo suadetur *inscrutabilia scrutari?* an promissum, quo spondetur *ἀνεύρητα inuenturos, ἀδύνατα ablaturos?* At hic consilium adiungit suum (Collegā Cōsulis esse oportuit) *in hoc acquiescamus* (tanquā Laudano Paracelsico) *vt bene sit cum ægrotis nostris*; malè nobis valentibus. At *displicent* (vt olim *Seuerini*) *hi conatus*; quos iterum deprædicat, vt priùs Collegio. Cuius nimirum? non huius, si conetur amens, demens, Seue.ep.dedi. Hic.ep.ad Co. Vir.Æn.l.12. 205.

--vt cælum in Tartara soluat.

Non Collegio; quod illi ex illo regerit,

Οὐκ ἀλέγω· ὡς εἴ με γυνὴ βάλοι, ἢ παῖς ἄφρων. Hom.Il.I.Dio

Κωφὸν γὰρ βέλος ἀνδρὸς ἀνάλκιδος οὐτιδανοῖο.

At *labores, vigiliæ, sumptus requiruntur*. In cassum omnia: cassâ nuce non emerim. De his in limine; vt nunc eliminentur. Id dictum interim è Plauto sibi habeat, *Stulti haud scimus, frustrà vt simus*. At *& labor, & sumptus* (vbi *vigiliæ?*) *redibit semper*: absit, vt *redeat* *--Labor actus in orbem*, acsi Sisyphidis; aut *sumptus redeat*, qui antè profusior, exhausit loculos, emunxit miseros, --vt arenę semina mandent, reti piscentur aureo. Insanitum est nimis. At *redibit cum fœnore*: Hic homo exercet *fœnus*: nepotes perditi accurrite. *Quid fœnerari? quid hominem occidere?* an *fœnus* redibit simul? an fœnerandum maleficium? Si *redit* depositum, *aurum* erat reductile; at frustrà *labor*: si *fœnus* insuper, multiplicationis erit lapis, quo mirum hic Mydas nisi omnia in aurum verterit; aures quoque. Nequid laboret vltrà, ne nequicquam: nequid insumat, ne consumat quod reliquum. Annon hoc montes aureos est polliceri, nil præstare? Annon elixat lapidem, quod vani? aut lapidem, sed è sepulchro, veneratur, quod superstitiosi? Loquor an lapides? an & lapidibus? At *consentaneum non iudicamus* (ex consensu Areopagitici iudicij) *in Medicinam introducere* (quæ iam deducta ad supremam lineam) *curationum Ideas nouas*. Hic præf p. Plaut. Vir.Geo.l.2. 402. Cato, Cic.off. l.3.

Sup.pag 67. De *Ideis* ex Aristotele iam verbo dixi, quàm otiosæ, quàm
Hom.Il. α. nihili. De *nouis*, vt verè dicam, displicent: —οὐκ ἥνδανε θυμῷ.
Nec vero consentiunt, nec *Medicinæ consentanea.* Vt in *variolis*, siquid nouisset rectiùs, aut huic *iudicium* de κεκριμένοις,
Hip.ap.20 l.1. hic ex Hippocratis *consilio, nec monisset, nec quidquam innouasset*, nec *nouum* incendium excitasset: sic in re medica, ac in republica, Seueri *tutiùs*, quàm *Seuerini consilio huic acquiescat*, μὴ καινοτομεῖν. μὴ δὲ ματαίαις ἐλπίσιν αἰωρούμενον, μέγαν ἐγείρειν
Herodia.l.6.p
Hip.el.& præc πόλεμον. Ne παρὰ λόγον, Hippocrates & ratio; ne παρὰ νόμον,
Diod.Sic l.2. c.3. lex & Ægyptij; ne παρὰ τὰ πάτρια quis medicinam faciat,
Arist.pol.l.2. c.8. suaserunt Aristoteles, authoritas, lex, ratio. Τοῖς νόμοις ἕπεσθαι, in quauis vrbe, arte, lex legum, regularum regula. Lex Thuriorum, ne veterem quis legem abroget, aut *nouam* roget, nisi cui capistrum circa collum, quo pendeat, si non probetur singulis; in medicis ô vtinam obtineat. Si Phrynis phantasticus lyræ Apollinis vel duas chordas ἄμικτος adiunxerit, illas incîdat Ephorus, qui ἐφ' ὁρᾷ. *Noua* mirentur alij, nos rimamur; nota explodant, nos amplectimur. Huic solum dico

Eurip.Hecub. Οὐ χαινὸν εἶπας, εἰδότι δ' ὀνείδισας.

At *hæc disciplina antiquissima est longeq́ verissima.* An quia, αὐτὸς ἔφα? Si *antiquissima*, cur nouæ huic Ideæ? si *verissima*, cur tãta falsitas *discipulis?* Vbi tam diù latuit hic Latmius Endymion? *Ab ipso Hermete Trismegista.* Non is τρὶς μέγιστος, nec edidit τρὶς μέγιστα. Nec est hic verus Ἑρμῆς, qui Græca vix intelligat, nedum interpretetur. Ab eo *tres lapides, tres partes philosophiæ totius mundi* hic *Hermes nouus* deducat, cir-
Herm.tab. smar.f. cumducat. *Ab illo?* (quando?) *proximè post deluuium* (Annales
Lib.l 1.ep.17. edat hic nouus Chronologus, vt hæc conciliet: nam no-
l.2.ep.ded. Plau.Mil.glo. men diluuij hæc diluit) *duxit originem —postridie quàm Iupiter;*

Vir.AEn.l.6. 730. *Igneus est ollis vigor, & cœlestis origo.*
--viuas, & originis huius
Iuu.sat.8.46. 53. *Gaudia longa feras-truncóque simillimus Hermæ.*

Sed

Sed is an Arabs, an Ægyptius, an ante, an post Mosen, an ipse (falsò) Moses, non inquiro, nedum an *proximè post diluuium?* nec enim aut ex illis, aut ab illis octo in Arca conseruatis, nec ergo proximè, nec illis coætaneus, nec Chami vxorem docuit: sed addo solùm è Baucyneto Chymico, quòd *Idololatra turpis, teter Idololatriæ propugnator & magus detestandus fuerit; vt malè referatur chymiæ inuentio ad illum Cacodæmonem:* è iunioris Riolani Genebrardo, quòd *longè Hippocrate posterior*; è Galeno, quòd *author nugarum, magister impostorum.* At *hæc est* huius *vera Medicina* (ab authore, à suis & Diuo Augustino, impietatis damnato) *quam Dei eloquia laudatam volunt.* Hanc huius aut illius nolunt, sed *eam quæ à Deo*, non ab Atheo. Vt *artem culinariam plebecula miretur*, mirum, cum sit plebeia: vt *ne laboriosa*, falsum; motus, tumultus, feruor, sudor, defatigatio id clamant affatim: sed quàm *profundè quæsita*, nolo dicere, ne vespas excitem, coctores, decoctores, *genere Geryonaceo; quos si Argus seruet, is nunquã seruet.* Sed spagiria quàm parum differat à magiria, vt illa ab hac *ducat originem*, vt foco, furno, fumo, opere, operâ conueniant, & è Spagiricis iam dixi aliquid, & hic ægrè distinguat; nisi quòd altera plerunque tuta paret alimenta, altera quandoque periculosa medicamenta.

Lib. l. 1. ep. 17 p.
Gul. Bau. not. 1. in ap. p. 51. ex Aug. ciuit. Dei. l. 8. c. 23.
Riol. fil. ex. in Bau. p. 119. è Gen. & Gal.
Eccl. c. 38. 2. 4.
Plaut. Aul. act. 3.
Crol. p. 67. mar.
Lib. l. 2. ep. 59

--facies non vna duabus,
Nec diuersa tamen, qualem decet esse sororum.

Ou. Met. l. 2. 13.

Hic *(autem) auriferos* cum vidit *riuos* apud Pratensem poetam *exultantem*, vt *chorum* impleret, *lætus*, sed extra *chorum*, & loco alieno introducit *Thetida* (sed Tethyn diceret) cui quid cum chymia, nisi quòd fortè salsa & humida? *Latenter enim quiescit in Auro præcipuus Naturæ thesaurus.* Non tenet ratio, non cohæret oratio. Quidni in gemmis æquè? quidni in vegetãtibus, in animatis magis? nisi quòd in illo *latẽs quies*, in istis patẽs qualitas; sed speciosior & pretiosior. At hic *conatur* (conatu sæpe irrito) *eruere hunc thesaurum (latentẽ,*

Io. Prat. amb. vot. v. 247.

quiescentem; vim facit igitur) *veluti ex imis terræ penetralibus*: sacrilegum prædonem narrat:

Vir.Æn.l.2. 297. *Æternumq́ adytis effert penetralibus ignem*:

Sup.pag.66. quod prophano nefarium. At quorsum? *ad perpetranda miraculosa* (vt priùs *miracula*, quæ valdè impropriè sunt dicta *perpetrari) in sanatione morborum*: acsi *miraculosum*, vt *morbi* ab hoc *sanentur*. At *thesaurum adepti*, quid faciunt? quid patiuntur? Verbum recto non redditur. Sed quid non faciunt? *Eccam Medicinam*. Huic Echo resonet, *eccam* cum iactitat, *eccam*. *Eccam* leænam, & leænæ medicum.

Virg.Æn.l.1. 465. *En Priamus*— *Sunt lachrymæ rerum*.--

At *hac cogit prorumpere* (ne nimiùm sit violenta, truculenta, vereor, quæ *aurum* potuit *disrumpere*, nunc *cogit prorumpere*) *occultos morbos*. Sagacem dicit & vocalem canem, quæ excutiat omnes latebras, pererret, peruolitet, peruestiget spelæa ferarum latitantium, præ timore. At vt se exerat *stirps* alta efficit. Quin & *extirpat manifestos*.

Heu stirpem inuisam-- quæ seu se cœlo offert, seu in Tartara tendit, an euellenda stirpitus, an *extirpanda* radicitus? Vix hæret *stirpi manifestum*. Tandem triumphum

l.2.275. canit, falsi --*exuuias indutus Achillis*.

Sunt hæc arma: an Plauti *coquinaria*? an *Cerealia* Virgilij? an Statij *inania*? an Martialis *tonsoria*? an Lucani *feralia*? an *furialia* Ouidij? an ad tegendum, an nocendum? an Marius quæ fecit, quibus perit? an quæ excudit, extudit Vul-

l.8.l.10. canus cum Cyclopibus, sed quibus óccidit, occiditur cum Lauso Mezentius? *Sunt hæc arma*: sed an

l.6.791.403. *Hic vir, hic est?*-- --*pietate insignis & armis?*

Geor.l.4.245. *Aut asper crabro imparibus se immiscuit armis?*

vt dicat cum Ænæa, cum Albino,

Æn.l.2.314. *Arma amens capio, nec sat rationis in armis*.

Iul.cap. in Clod.Alb. At *apta sunt & congrua ad quamcunque militiam*. Vix ad congruitatem belli Grammaticalis, nedum *ad militiam* Medicam, aut syllogismorum.

Vino

Vino huic & auro Medus acinaces Hor.l.1.od.
Immane quantum discrepet.— 27.5.

At *tuta*. Non hoc tutore; non virtute suâ; non ingerenti; Plin.l.11. c.25
non gerenti; nedum excipienti. Fortè, vt *tutus scorpio, &* f.
à cauda, & à morsu, loco. At & *iucunda*. Hæc seu militia
seu armatura,

Dulcis inexperto,-- *Expertus metuit.--* Hor.l.1.ep.18
86.

Sed auro potabili, ex eodem Poeta, vt

Natis in vsum lætitiæ scyphis, l.1.od.27.1.
Pugnare Thracum est: tollito barbarum Morem.--

At & *summarum virium*. Summam de viribus pòst ciphrâ
colligam. Interea, & ex eodem

Rideo corpore maiorem Turbonis in armis l.2.sat.3.315.
Spiritum, & incessum:--

qui, quasi apis Virgiliana,

Ingentes animos angusto in corpore versat. Vir.Geor.l.4.
83.

CAP. VI.

Quod Aurum Potabile vniuersalis Medicina dici mereatur.

Est quædam vniuersalis curandi ratio apud Philosophos, quæ maximè vniuersalis & suprema nuncupatur. Materia huius operis gradus excellentioris est, quàm aliorum omnium Arcanorum: quorum quidem virtutes, vires & proprietates continere dicitur omnes & præcellere. An hæc Medicina parari possit in controuersiam vocatur quæstio. Optanda esset vniuersalis illa, sed paucis concessa fuit. Eam nos in valore suo relinquimus. Alia sunt intermedia Arcana, vniuersalia tamen Remedia, sed subalterna. Hæc valdè appropinquant ad proprietates & conditiones vniuersalium Curationum, & æmulantur ipsas. Capitales illi Morbi, quorum Monarchia inexpugnabilis censetur à plurimis, hisce remedijs sæpissime obtemperant. Huius ordinis Arcana quæ ex Auro prolicita fuerint, ex testimonio omnium Philosophorum pretiosissima sunt & summarum virium, si Spagyricâ Arte ritè præparentur. Essentia Auri quæ potabilis est in omni liquore, ex disciplina Ray. Lullij, confert vnicuique pro quacun- F.A.

que

quæ infirmitate, vt habetur in libro suo de conseruatione vitæ humanæ, & in libro Mercuriorum, & libello Elucidarij. Et valet ad omnem humanam infirmitatem, vt apparet in libro de Medicina secretissima. Huic sententiæ astipulantur alij etiam Philosophi. Adæquat (inquiunt) humores inæquatos: Vitales omnes spiritus mirificè roborat: & infinitis alijs dotibus ornatur Aurum, quæ in particulari Medicina non cernuntur vnquam. Illa erroris plena est: altera omninò secura. In Particulari sanatione fructus solummodò tolluntur: Symptomata, Paroxismi, dolores mitigantur: excrementorum euacuationes instituuntur (vnde debilitatur natura vt plurimum, idcircò corroborationes adiunguntur) sed fixioris Morbi radices vix extirpantur vnquam. Seminales Morborum tincturæ residuæ fiunt, & nouos per interualla cruciatus excitant. Particularis tamen sanatio cum vniuersali Medicina adiuta, vniuersalis curationis officio sæpè fungitur, impuritatum radices consumendo, & natiuam virtutem confortando.

CAP. VI.

Medicamentum vniuersale nullum; nedum id Aurum.

M.G. CVrandi ratio, seu *θεραπευτικὴ*, seu *φαρμακευτικὴ*, etsi *vniuersalis*, quia pars practica *ἰατρικῆς*, seu medicæ scientiæ; omnis verò scientia *καθόλου, κατὰ παντὸς*, omninò *ἀποδεικτικὴ*, cuius & *ἐπαγωγὴ τοῦ καθόλου, ὁ δὲ συλλογισμὸς, ἐκ τῶν καθόλου*: si tamen Chymici, cum *medicinam* dicunt; medicamentum intelligant, vt sæpiùs, nec artem ab artifice, artificem ab instrumento, instrumentum ab artificio seu opificio distinguant, *vniuersalem* quamcunque *medicinam* & imperitè dicunt & absurdè. (*Communem* siquidem *curationem omnium, cum stupidissimis methodicis putare, extremæ* Galenus existimat *dementiæ*.) Hic autem imperitissimè & absurdissimè, quòd *quædam* sit *vniuersalis*, cum *quiddam* & *vniuersale* opponantur: tum quòd *hæc maximè vniuersalis & suprema*, acsi *vniuersalia*, tametsi subalterna, *gradus* suscipiant, siue magis & minus, vt ne sint simpliciter *vniuersalia*.

Gal. met. med l. 3. c. 7.

Iuu. sat. 2. 152 *Nec pueri credunt, nisi qui nondum ære lauantur.*

At

At *huius operis* (en *opus*, non artem dicit) *materia* (an prima an secunda? informis an formata?) *est gradus excellentioris* (*materiam* metitur *gradibus* ὑπεροχῆς, quæ ὑφιστάμενον) *quàm aliorum omnium Arcanorum. Arcana* huius imperij (si credere fas est, imò si dicere) vt pari *gradu* omnia dicuntur *immortalia, incorporalia*; vix ergo materialia, aut ex *materia* quantumuis *excellenti*. At *horum virtutes, vires, proprietates, huius materia continere dicitur omnes & præcellere*. Vt illis *præcellat*, mirum; *excellat*, magnum; *omnes* vna *contineat*, falsum. Onom.2.Ar.

Maiores pennas nido extendisse, loquemur. Hor.l.1.ep.20.21.

Virtutes formæ meliùs ascribat, quàm *materiæ*. Ait verò, vt prophanus Nero de Poppæa pellice,

Omnes in vnam contulit laudes Deus, Sen.Oct.act.2.sc.2.

Talemq́; nasci fata voluerunt mihi.

In vno *omnia*? quin ergo vnus *omnia*? quin *omnia* in *omnibus*? In vno *omnia*? an ea optima? at vnum optimum: dic igitur, in vno vnum; vt ἐν πᾶσιν, rectè Philosophus. In vno *omnia*? *virtutum* Ambrosia, & Nectar gloriæ? quin Deus dicitur? nam vnus solus Deus, παντοκράτωρ, πανάριστος, πάνσοφος, παντέλειος. Sint alia πολύχρηστα, panchresti nomen nulli, nisi quod ad Christi pedes. At *vniuersale* huic dicitur, non vnum numero: fortè vt ens, vnum, verum, bonum. Transceditur huic homini; id est, ὑπερβολίζεται, παραλογίζεται. Sic Papa Oecumenicus Vniuersalis Episcopus; vt hic sit Papa medicamentorum. Imò hoc capite *vna eadémque*, & mox, *hæc Medicina*: en medicamentum intelligi, cum priùs φαρμακευτική, non φάρμακον, μέθοδος, non ὁδός, λόγος, non ἔργον, curandi ratio, non quâ curatur potio, describeretur. At *an parari possit* (seu cõparari marte nostro, seu præparari arte alienâ) *in controuersiam vocatur quæstio. Controuersia, & quæstio*, vt differunt? nisi hæc per tormenta. Arist. Euseb.l.7.

Nil agit exemplum, quod litem lite resoluit. Hor.l.2.sat.3.103.

Præcedit quidem *quæstio*, quâ *an* sit quæritur, quâ quid sit, quid possit, quî *possit parari*, quæstionem. Sed ὕστερον hic

πρότερον. Αμέθοδος, ἄμετος petit principium, cuius problemata αἰτήματα, & *quæstio in controuersia.* Modò posuerat, nunc supponit. Nam nisi sit, non *potest parari*; si *potest parari*, & esse est necesse; nisi ars deficit in necessarijs; aut si ars isti sufficit. Quin ab hoc homine si *possit præparari*, non est ab *vno vniuersale*. Sed hic *tincturam*, *animam*, *essentiam* vt *auro euocauit*, ita *in controuersiam* nunc non ens *vocat*: de quibus vnà omnibus dictum habeat,

Aristop. Plut. Merc. Ποθεῖς τὸν οὐ παρόντα, καὶ μάτην καλεῖς.

Malim quoduis εὐπόριστον, quàm hoc ἀόριστον, ἀπόριστον, ἀπόρευτον, & planè ἄπορον. At huic *optanda illa vniuersalis*; *sed paucis*

Seu. Id c. 14. p. 344. *concessa.* Num idem *optanti* Seuerino?

Hor. epod. vlt. 16. *Optat supremo collocare Sisyphus*
In monte saxum: sed vetant leges Iouis.

Cic. de fat. f. *Optare hoc* quidem *est*, *non disputare*, ait Cicero. Voluntas impossibilium, sed non electio, quæ non τοῦ τέλους, ἀλλὰ

Ar. mag. mor. l. 1 c. 18. τῶν πρὸς τὸ τέλος, ait Aristoteles. *Optando* si viuitur, non operando; quin somnianti aurum ingeritur, non studenti congeritur?

Ou. Pon. l. 3. el. 1. 35. *Velle parum est, cupias vt re potiaris oportet.*

Hic arguit à non *concessis*: imò nec arguit. Vt *vniuersale paucis concedatur*, vix verisimile: nec enim *vniuersale*, nisi attribuatur pluribus, aut si sit ἀκοινώνητον. At vt antè *reliquum*

Sup pag. 150. *(Philosophorum lapidem)* sic nunc *vniuersalem Medicinam in valore suo relinquit*. De *relinquentibus* frequens conquestio in vita, in scena: qui *relinquat* seu deserat, quam potest afferere, parum abest ne delinquat. Nullius *valoris* scilicet, seu phrasin expendas, seu effectum. Quid quod Paracelso,

Par param. l. 2 c. 2. *eiusdem valoris vniuersa? Arcana* omnia in summo genere putâram hactenus: nunc *intermedia* & *subalterna* non distinguo; *remedia*, & *vniuersalia* non coniungo; illa particularibus quòd applicentur, vt sint *remedia*; hæc indiuiduis non restringantur, si sint *vniuersalia*. Quin quæ sunt *alia* ab *vniuersali*, vix *subalterna* dixerim; sed an suprema, an infima, nō dicitur.

dicitur. At *valdè appropinquant ad proprietates* (non hæc ad
Latinitatis *proprietatem*) *& conditiones vniuersalium curationum*
(*curationes* iterum cur recoquit, cum innuat curandi instru-
menta?) *& æmulantur ipsas*: an, huius *æmuli, vt æmulantur im-*
posturam. Quin *auri arcanum*, seu simplex, seu vitriolatum, Sup.pag.172.
Cacophrasti, Quercetani, annon has *æmulatur* pari passu, Quer.tetr.c.
gradu, gratiâ? quod ità *æmulatur*, annon æquè *vniuersale*? 32.è.
Annon arcana alia, eodem si non nomine, at ordine, eâ- Pa to.4.p.362
dem si non familiâ, at famâ, dicuntur Chymistis Panacæa, to.6.p 440.
Pantagoga, Panchresta, Panæreta, Panchymagoga? an- Quer tet.c.31
non hæc omnia sonant *vniuersale*? Annon Paracelso (cui Lib. in Mic. not.29.è.
semper nomini adhæret erroris aliquid) hypericon (quasi Par.rer.na.c.5
ὑπερέχον) seu *Perforata* (an perforatis folijs, an facultati-
bus) *est super totum hominem, & vniuersalis medicina*: nem-
pe quòd Fuga seu vua Dæmonum, seu Scopa Regia. Hic Ono.1.p.229.
si *remediorum* genus summum, si *subalternas* species, si infi-
mas concepit animo, quin & methodico describat radio
κατηγορίαν φαρμακευτικὴν, quod primum, quod proximum,
quod imum statuat. Quod si, vt vates cecinit,

> *Non mihi si linguæ centum sint, oraq́; centum,* Vir.AEn.l.6.625.
> *Ferrea vox, omnes scelerum comprendere formas,*
> *Omnia morborum percurrere nomina possem*:

nedum *remediorum*, quum *morbis* singulis plura *remedia* cre-
ârit Deus, Natura indulserit, Ars elimârit. At *morbi capita-*
les (non modò capitis, sed caput qui vitæ petunt) *his reme-*
dijs obtemperant: submittunt securi capita, an iugo colla? Ge-
nus id efferum, *obtemperare* nescit;

> *Indocile, flecti non potest, frangi potest.* Sen.Thy.act.2.sc.1.

Cedent, aut terga fortè vertent, aut tollentur, non *obtem-*
temperabunt vnquam, vt vt temperes. Hos domare, est de-
lere; subdere, est perdere. At *horum Monarchia inexpugnabi-*
lis censetur à plurimis. Imò à paucissimis *Monarchia* tribuitur.
Aduersas acies, infensa infesta agmina, furiales ferales tur-
mas, turbas *à pluribus* accepimus, à solo Seuerino, aut pseu-

 domo-

do-monarcha Paracelso *Monarchiam*, aut eorum abu siu
Quint.l.8. c.vlt. ἀκυρολόγοις assеclis: quæ Quintiliano *superiectio ementiens.* Quo nomine, Monarchæ illis quantum debent? *Inexpugnabile* quod *censent plurimi*, hic tyro ne speret *remedijs*, aut
Ter.Eu.a&t.1. sc.1. medijs quibusuis *expugnare*: in *ordinē* vt redigat, *id agat, acsi cū ratione insaniat*. At *huius ordinis* (subalternorū putà) *Arcana quæ ex auro* (duo iam memoraui, his octo adiungit,
Que.tett.c.32 Quercetanus, sed huic *arcana* omnia) *ex testimonio omniū Philosophorum* (quorum plurimi de illis nihil) *pretiosissima sunt* (quòd *aurum* summi *pretÿ*, &

Iuu.sat.11.16. —*magis illa iuuant, quæ pluris emuntur*,

sed spes emitur pretio)

at & *summarum virium* (hoc quia sæpe dicitur, num creditur? has vires obtinet battologia?) sed eâ lege, *si Spagyrica arte ritè præparentur. Si* sic *paretur* quippiam, vt *summas vires* teneat, tenebit *vires summas*. Vah suppositorium. At nec id possunt, nec sic *parant* nostri (qui *ritè* pauca) imperiti *Spagyri*: nedum hic huius μάγειρος. *Arcanum* est, quod arcet tam prophanos, ne parent, *præparent*. At *Auri Essentia pota-*
Par.arch.qu. ell.p.87. *bilis* (ex illis octo, & è distinctis Paracelsi, confunduntur duo) ex tribus testimonijs vnius *Lully*, (de quo iam sæpiùs, quàm ænigmaticus, quàm hyperbolicus, quàm
dial.chryso. p.22. Sup.pag.41. Theophrasto ab Hohenheim *nugator, stupidus, barbarus, insipiens homunculus*) *confert vnicuique pro quacunque infirmitate*. Nec *vnusquisque quàcunque* premitur; nec *confert* infirmo quod *pro infirmitate*. At & quartum adiungit: quod eâdem ferè phrasi eandem refert fidem. Aut *Lullius* non loquitur, quod intelligat Anthonius; aut non intelligit Anthonius, de quo loquatur *Lullius*. Addit *astipulari alios* (profert intereà qui stipuletur neminem) *etiam Philosophos*; sed sui furfuris, aut classis infimæ, innominatos: qui quid *inquiant*, nec inquiro, nec curo; nedum repeto, vt antè refutati. Quiuis circumforaneus de quouis impostorio tantundem dixerit. *Humores* pauci Chymici, *inæquatos* Latini pauciores,

ciores, sed *adæquandos* dicant Medici paucissimi: nisi fortè talis, qualis sine multa laude Tauladanus. Architectonica Natura non æquauit, tametsi temperauit. *Vitales spiritus* an *omnes roborat?* & animales negligit, & naturales? *Dos Auro* Virtus? an census magis? Nec tamen *dotes* finito *infinitæ.* Poetam igitur quâ aure audiet? Taul. anim. in Brac.

-- *aurum vt inutile,* Hor. l. 3. od. 24. 48.
Summi materiam mali,
Mittamus, scelerum si bene pænitet.

Dotes finitas, vt homini, sic auro Deus:

Ἄλλῳ μὲν γὰρ ἔδωκε Θεὸς πολεμήϊα ἔργα, Hom. Il. N. 729.
Ἄλλῳ δ' ὄρχησιν, ἑτέρῳ κίθαριν καὶ ἀοιδὴν,
Ἄλλῳ δ' ἐν στήθεσσι τίθει νόον.

Sic & medicamentis ad aliud ac aliud, in alio atque alio comparatis. Hæ verò *dotes* (num finitæ? *auri* fortassis *infinitæ*) *non cernuntur* (nec enim *cernuntur infinita*) *in particulari medicina*: cœco videlicet, non intelligenti. Quæ *medicina cernitur*, si non *particularis?* vbi *dotes cernuntur* vspiam, si non in illa? At illa *erroris plena:* artificis vitio, non artis: hic artifex artifici, an arti detrahit? *Vniuersalis omninò secura:* in se, quòd non intereunt *vniuersalia*, nec *errant* artes: sed vsui cum adhibetur, & fert, & infert par periculum: nec magis *secura* hæc quàm illa; quin est eadem. *At in Particulari sanatione fructus solummodò tolluntur:* an *fructus* putres, marcidi? an magis tubera, seu cariosa carcinomata? *tollantur* modò, id solum non est nihili, nec sine *fructu* aliquo.

Est quódam prodire tenùs, si non datur vltrà. Hor. l. 1. ep. 1. 32.

Vltrà, aliquid semper prosequitur, sæpè assequitur *particularis sanatio;* præscribit fortè, sed non præstat *vniuersalis.* Nam cura omnium, nullius cura; nedum *curatio*. Tanti est mihi, quantum prodest mihi. Sarcoma, varicem, aneurisma, entero-epiploo-sarco-cirso-hydro-pneumato-broncho-bubono-celen, in cysti calculos, vnguem in oculo non *sanat*, sagittam è capite Richardi, è femore Gulielmi, è calce Achillis non euellit, sextum non *tollit* digitum, re-

fectum non reſtituit *vniuerſale:* imò quem *ſanat morbum,* cui arte opus, non naturâ? *Particulare* ſit oportet; quod partibus, particulis accommodetur, commodet. At inde *Symptomata, Paroxiſmi, dolores mitigantur.* Deo hinc gratia, & ſalus

Gal. in aph. 7. ſ. 1.

homini. Quædam *ſymptomata* ſunt morbis grauiora, vrgent, & angunt magis: quin quidam morbi ſymptomatici; quidam quid aliud, quàm *ſymptomatum* ſæuitia? quid aliud, quàm *paroxyſmi?* quid *paroxyſmi,* quàm πόνοι; quid πόνοι, quàm *dolores?* quid hæc omnia, quàm morbi decurſus cum acrimonia, acerbitate? Hinc eſt Aëtio exacerbatio

Aet. tetr. l. 2. ſer 2. c. 8. Gal. met. med l. 8. c. 3. Di. crit. l. 3. c. 8

κίνημα νοσήματος μερικὸν ἐπὶ τὸ χεῖρον ἀπὸ τῆς ἀνέσεως, cum inſurgit natura contra morbum, morbus contra naturam, hoc incitante ſtimulo. Præſtas artificem, ſi arte *mitiges,* quod eſt naturâ ferum, ferox, contumax, pertinax, dolorificum, horrificum: ſi ἄκοπα, ἄπονα, ἄλυπα, anodyna apponas his ὀδύναις, κόποις, πόνοις, τιμωρίαις. Quid poſcat æger amplius? quid poſſit medicus commodius? Appoſitè non homo *vniuerſalis,* ſed & curat Galenus, & curatur Antoninus, hic & ille: non ergo *vniuerſali remedio,* ſed hoc aut illo, putà Galenico. At his *excrementorum euacuationes inſtituuntur.* Natura has *inſtituit;* ars quæ eſt vſui, ex eius inſtituto efficit: magiſtra illa, hæc miniſtra: ſi quâ natura deficit, quâ poteſt ars perficiet. Sunt *excrementa;* ſunt ergo excernenda. Sunt ſuperuacua; ergo *euacuanda.* At *inde debilitatur natura vt plurimum:* ſuperpurgatione fortè Chymicâ; non purgatione

Hip. epid. 6. com. 2. t. 36. me. vet. t. 35.

Galenicâ. Nam hæc expendit priùs, ὧν δεῖ, καὶ ὡς δεῖ, καὶ οἷα, καὶ ὅπη, καὶ ὅτε, καὶ ὅσα δεῖ, dein expurgat τὰ λυποῦντα, ἐνοχλοῦντα, omninò πλεονάζοντα, hinc demum non ξυμφορὰ, ſed εὐφορία καὶ ξυμφέρον. Natura τῶν πόνων ἀπαλλάσσεται. Nec verò *debilitatur* vtique, ſaltem *non plurimùm,* cui oneratæ onus περίττωμα de-

Hes. ἔργ. καὶ ἡμ. l. 2. 300.

trahitur, quin recreatur potiùs: nã alioqui Ἄξονα κανάξεις, — ait Heſiodus. In ipſa forſitan euacuatione, qui vacuatur, fatigatur: ipſa euacuationis dies propter pugnam, luctam, criſin, eccriſin plerunque eſt moleſtior, turbatior: pòſt autem,

tem, Poeta vt ſolatur,

Nube ſolet pulsâ candidus ire dies. Ou.triſt.l.2. 142.

Huic *idcirco corroborationes adiunguntur*. Num & ſimul & ſemel? ex arte, vix opinor: ne & fines diuerſi, & motus oppoſiti, & opera contraria; *Natura* diſtrahatur. Nequid malignum ingeratur; nequid benignum egeratur; ſoluatur onus, ſeruetur tonus partis, (hoc fit Galenicis catharticis) *Natura* recreabitur. *Sed fixioris Morbi radices vix extirpantur vnquam.* Eradicantia Galenicorum priùs accepimus, quàm *Morbi radices* à Chymiſtis. Hæ altiùs ſi hęreant, *auro potabili*, non video, vt *extirpentur*. *Morbi* cauſas Galenici ſcrutantur, intelligunt, & *eradicant* altiùs, quàm quiſquam vnquam Chymicus; cui ſat eſt ſcire à Galenico, ſi hic, aut hic ſit *morbus*: nam illi ad manum *vniuerſale medicamentum*: ex quo, ne *morbi* ramulum, nedum *radicem*, opus eſt vt ſciat. *Extirpat* enim *omnes*, funditùs, ſtirpitùs, radicitùs, omnino ad vnum vno ictu *omnes*. At *Morborum tincturæ ſeminales*. Heu Sup.pag.132. quò decidimus? *Tincturæ decantatæ, actiuæ, potentiſſimæ*, eæque *ſeminales*, iam tandem ſunt *Morborum*. An iam *tincturæ Chymicorum nouæ Crollio ſunt* κακῶν ἴλιας? An *coloratæ eſſentiæ?* Crol.pręf. p.50. non arbitror. An *curæ palliatiuæ?* ne id quidem. Quin Seuerino (ex quo hæ phraſes abſonæ) *ſeminibus ſuperuenerunt hæ tincturæ*: num ideò ſunt *ſeminales*? quæ illi tam Seu.Id.Me. c.14. *remediorum*, *alimentorum*, quàm *morborum*. At *reſiduæ fiunt*: an quòd reſideant? ne dixeris: an quòd eodem recidant? ne ita ſcripſeris: neutrum grammaticè, neutrum propriè, neutrum verè; vtrunque perobſcurè. At *nouos per interualla cruciatus excitant*. Aſſumptæ putà; non innatæ. *Cruciatus nouos* vix *excitant* quæ recidunt, nedum quæ reſident; quia *tincturæ* ſolæ. *Interualla* per criſes ritè diſtinguere, nec huius eſt, nec Chymici cuiuſpiam. At *particularis ſanatio* (ô benè valeat) *cum vniuerſali Medicina adiuta* (quod adiutorium, id acceſſorium, non principale; niſi ritè deducatur) *vniuerſalis curationis officio ſæpe fungitur*: ſic *fungitur*, vt plus poſſit; plus

proſit

profit, quàm *vniuerſalis*; vſum ſi ſpectes, non doctrinam: idque vtrâque quam affert ratione.

F. A. *Vniuerſalis autem ac perfecta ſanatio illa dicitur, vbi operationes non ſunt euacuationes illæ vſitatæ & excrementitiæ, quaſi Crapulâ laboraret, copioſiores fortaſſe quàm vires facilè ferunt: ſed vbi illa abſoluuntur quæ deſiderantur, eiectiones ſpontaneæ, per ſedes, per vrinam, per ſudorem, per inſenſibilem tranſpirationem: quæ quidem omnia perficiuntur cum vna eademq; Medicina, reſoluendo, conſumendo, diſſipando impuritates morboſas, & corroborando innatum Microcoſmi vigorem. Iſtiuſmodi curationes omnes, quæ roboratione, ſedatione & mitigatione abſoluuntur, tutiſſimæ ſunt, præſtantiſſimæ, & altiſſimæ. Tales omninò exercentur operationes in poculento Auro, cuius ſpiritualis vis à corporea mole libera, altius penetrat, locisq; diſtantibus facilè actiones imprimit, collapſas ſpirituum vires refocillat, corroboratq; innatum robur aduerſus internum hoſtem quemcunq; demum Morbum. Meritò igitur inter vniuerſales Medicinas annumeratur.*

M.G. Quid autem *vniuerſalis ac perfecta* (vt hic autumat) *ſanatio dicatur*, hic definit (id ſi definitorium) per abnegationem: quòd ſit nimirum *vbi operationes non ſunt euacuationes vſitatæ, excrementitiæ:* nec Hippocratica πρόσθεσις, ἀφαίρεσις, ſeu

Hip.art.ſ.4. diæt.l.1.ſ.14. προσαφαίρεσις, detractiones redundantium, adiectiones deficientium; euaſiones à morbo. At *illa, quaſi Crapulâ laboraret:* quis? quid? Edormiat hic *crapulam*, vt cautiùs, vel euomat, vt puriùs & loquatur, & ſentiat. At *copioſiores fortaſſe quàm vires facilè ferunt.* Id *fortaſſe* ἀπὸ τύχης, non ἀπὸ τέχνης. Sed vt Poetæ delicato,

Ou.am.l.2.el.4.6. *Heu quàm, quod ſtudeas ponere, ferre graue eſt;*

ſic id auferre, quod cupias deponere, quàm eſt vt *feras* leue? Vel *laborantes crapulâ* id ſentiunt: quàm *facilè? Sed* iam per affirmationem, de loco, vix de re, *ſanatio vniuerſalis dicitur, vbi illa abſoluuntur, quæ deſiderantur. Sanatio* helleboriſmi huic optanda, vt *abſoluatur* huic iudicium, aut ſoluatur hic iudicio, quod *deſideratur.* At pro inſtantia, *eiectiones* (quin & deiectiones?) *ſpontaneæ & humanæ naturæ conſentaneæ:*

nea: bellum ἀμαιοτίλευτον. Hæc seu sursum *eiectio*, seu deorsum deiectio huic αὐτομάτως γιγνομένη, an Aristotelis αὐτόματον, quod αὐτὸ μάτην γίνηται, & quod præter naturam, cuius extra est causa? an potiùs Hippocratis, quod sine causa exteriore, sine casu præcedente, sine medici, aut medicamenti seu opere, seu operâ, τῆς διοικούσης τὸ σῶμα τῆς φύσεως ἐκκαθαιρούσης? Quæ quamuis *Natura*, eiusque expultrix facultas per se præstet, non tamen vtique *Naturæ consentanea*, saltem non semper commoda; nisi οἷα, καὶ ὅσα δεῖ, & διὰ ξυμφερόντων χωρίων. At *hæ per sedes, per vrinam, per sudorem, per insensibilem transpirationem.* Hîc erant distinguendæ, sed vltrà huius captum, καθαίρεσις, κένωσις, κενεαγγεία, κάθαρσις, & hæc à sensu, à subiecto, ab efficiente, ab humore; καὶ κοινή, καὶ ἰδία, aut è Fernelio hoc nomine, *vniuersalis, particularis*: quæ vnde, & quâ, denotant, non vnum aliquod. His itaque hic addat, per phlebotomias, per hæmorrhagias, per apophlegmatismos, per sputa, per vomitum, per vterum, per vias alias. Omninò *spontanea*, & τεχνικαί, vt opponantur. At *hæc omnia perficiuntur cum vna eademq; Medicina.* Imò hæc à natura, non ab arte, quia *spontanea.* His propè paria à *particulari* priùs, hoc fatente; non ab *vniuersali*, quia *perficiuntur.* Sed adhuc ab *vno omnia*? an ab Æsopo nihil? Bernhardus (Comes putà) non vidit omnia; nedum in *vno* vidit; ne suo quidem lapide: nam *vbi historia auxiliorum*? quærit Libauius.

Ar.phy.l.2.c.6 t.63.

Gal. in Hip. Aph.78.l.4. 5.l.2. 2.& 21.l.4. 2.& 21.l.1. cont.Iulian. quos quib. quan.

Fer.met.med l.2.c.2. L.1.c.9.

Lib. in Mic. not.42.

-- non omnis fert omnia tellus,

nedum *vna*. *--Omne instar in vno est?*

Virg.

An omnia cum *vno* nata? cum *vno* moritura? An hoc *vnum* scit hic Socrates, se nihil scire? aut ne hoc quidem? Sophista planè, qui scire se dicat omnia. Quod *vnum* est, ad *vnum* est, *vno* semper agit modo, *vno* effectu, *vno* fine. Num sic id *vniuersale*? Non *vna omnium* natura, ἰδιοσυγκρασία, non *vna* affectio σχέσις, ἕξις, διάθεσις: non *vna* igitur affectionum omnium in omnibus ὑγιεινὴ seu ἀναληπτική, θεράπεια seu *medicina*.

Plat.Protag. Euthyd.

Pet. Arbi. Sat. *— non omnibus vnum est Quod placet —*
nedum quod prodest:
Vir. ecl. 8. 63. *— non omnia possumus omnes*; imò nec poscimus.
Hor. l. 2. ep. 2. 61. Si *tres conniuæ* Horatio, quanto magis trecenti ægrotantes, imò trecenties mille *dissentient*, diuersa sentient, diuersis sunt placandi? Hic, acsi *vno* calceo, non pedes solùm *omnes*, sed tibias, sed nasos putà ægros inducit.
l. 1. ep. 10. 42. sed ille *Si pede maior erit, subuertet; si minor, vret.*
Pers. sat. 3. vlt. Id autem *Non sani esse hominis non sanus iuret Orestes.*
Lib. l. 1. ep. 2. p. 30. Libauio *Paracelsitæ omnia idcirco omnibus accommodant, nequid sit vspiã vesaniæ, quod non in ipsis.* Quin si *vnum omnia perficiat*, quid opus pluribus? cur omnia sunt adhuc imperfecta?
Eccl. 38. 4. *A Deo pharmaca* cur plura sunt *creata*? cur ab hominibus inuenta plurima? cur ipsis Chymicis nõnulla addita? cur nobis, illis, plurimis studetur indies, noctu, interdiu; vt cõmentemur noua, reminiscamur nota, accõmodemus vtraq;? Cur alia effinxit Paracelsus? alia affinxit Quercetanus? alia Crollius? alia Chymistæ alij? nulla (quod sciam) Seuerinus, qui summus in *vniuersali*? Frustrà sunt cætera, si *vnum* sufficit. Frustrà Pharmocopœi plurimi, si *vnum* solum φάρμακον. Sin *vnum* sufficit, cur id qui habuerunt, qui habent, qui ab hoc habituri, & olim mortui, & moriuntur indies, & morbo morituri? Quod si *lapis Philosophorum* Michelio, *siue Aurum potabile, sit vitæ elixir seu medicina vniuersalis*; eaque non cœlestis, sed *cælum ipsum* præuaricanti Palmario; quin hic viuet in sæcula?
Mich. vc. med p. 239. P. Pal. lap. phi. c. 15. f.
Hor. l. 1. od. 1. vlt. *Sublimi feriet sydera vertice?*
quin alios viuaces faciet, imò & immortales, vt Philippus
Gal. mara c. 2. alter Ægyptius Galeni sæculo, alter Germanus ferè nostro? Et hic, & ille
Vir. Æn. l. 10. 549. *Caniciemq; sibi, & longos promiserat annos*,
vt ille apud Poetam; nec sibi solùm, sed & alijs, qui obedirent: quot annos vixerit, hic memoret: ne Iubilæum
Par. vit. ong. f. 32. 24. quidem. Huic tamen *Daura folia, flos secta Croa, conserua-*

tiones

tiones septem, leo rubeus, alba aquila, phœnix ignea, draco, tinct.phy.c.7.
coruus, Lili, electrum Chymicum, aurum potabile, vno verbo
vniuersalis medicina, non Iubilæum modò, sed immorta-
litatem pollicita; *nisi nempe Nilus abluisset.* Si *vnum* desig-
nent ista, cur tot diuersa nomina, nec ista omnia? sin plura
denotent, non *vnam* arguunt *medicinam vniuersalem.* Si de-
mum hic *thesaurus perennis, incomparabilis, innumerabilis*
(vt Crollius è Seuerino, hic ex vtroque de his pleraque) Crol.bas.chy.
si *hæc medicina expellat humores malos, inuehat bonos, hono-* p.112. Ros. mai.
rem conferat, amorem, securitatem, audaciam, victoriam in Lib in Mich.
prælio (vt habet ex Hermete, Gebro, Arnaldo, Richardo not.42.29.
maius Rosarium) quin subditus hic esse respuit, qui maior
quouis Rege? *Miser esse mauult, esse qui fœlix potest?* Se.Thy.act.3
contra id vnum Paracelsi bonum,

Alterius ne sit, qui suus esse potest? Elog Parac.

Iudicium Libauij attexam instar omnium; quòd *hæc vni-* Lib.ib p.& 29
uersalis Medicina sit phantasma hominis melancholici, fig- punct.10.12.
mentum ad exemplum Idearum Platonicarum, somnium, de-
lirium: & id è Paracelso, quòd *nulla medicina sola tollat om-* Pa to.6.p.108
nia: & id è Seuerino Crollij, quòd *quæcunque infirmitas hoc* chir.mag.
competenti adminiculo Naturali administrato non sanatur. Crol.ib.112.
En hæc quò recidat.

Τὰ δ' ἐς ὀνείρων νερτέρων φαντάσματα. Met.Di.La.l.6

At huic *perficiuntur hæc omnia, resoluendo, consumendo, dissipando*
impuritates morbosas. Si quidem id herclè possit ἀλεξίκακος hic Ter.Eu.act.1.
Hercules Augiæ stabulum sic repurgare, *impuras* Stym-
phalidas sic *dissipare,* tricipitem Cerberum domare offulâ,
centicipitem Hydram igne *consumere*, Lernam eluere, *nil*
prius neque fortius, Admetum, Thesea, Pirithoum, ipsam
Proserpinam ab ipsis inferis ad viuos reuocârit. Sed vbi
Virbius est huius Æsculapij? Apud Vtopicos. At & *parti-* Seu.ib.p.345.
cularia specifica, *impuritatum radicibus consumptis, & Bal-* Crol ib p.113
sami virtute confirmatâ, Seuerino, Crollio, nil minus præ- Seu p.343.
stant. At & *corroborando, consolidando, custodiendo innatum Mi-*

crocosmi vigorem. Quin dicit *Balsamum*, vt Seuerinus non citatus, à quo (furtim igitur) hęc ferè omnia? Quin Nectar versat Ganymedes iste, quod τὰ κλείνει, sed νεόλας, quod reddat è filicernio iuuenculum? Quin vorat Ambrosiam, quę præstet ἀβροσίαν, vt sine morte constet. Quin Moly Homericum, aut Nepenthes Helenæ propinat, Hō.od.δ.1.x.

--κακῶν ἐπίληθον ἁπάντων?

Sed an *vnum idemq́; resoluere* & *corroborare*, *consumere* & *consolidare*, *dissipare*, dicitur, & *custodire*? & ad idem? His verbis docetur nemo; nedum curantur omnes. Imò *idem* agens: quòd si quid agit, *particulare* est: nam *vniuersale* ne attingit quidem: idque fortassis per se aliud, at aliud per accidens; aliud actu primo, secundo aliud; aliud præcipuè, ex consequente aliud; respectu sui aliud, ratione subiecti aliud. Diuersum verò patiens; quod nempe *resoluatur*, *consumatur*, *dissipetur*, *morbi impuritas*: quod *corroboretur*, *cōsolidetur*, *custodiatur*, *innatus vigor Microcosmi*: in *morbum* vt agat, contrarium, vt agens esse debet, medicamentum: at in calorem insitum, principio dissimile, sed fine simile, quâ potest, alimentum. Sed de *agente* quæritur: quin & de patiente? quæ sic respondent inuicem, sic quadrant adamussim, vt inter illa, si vlla, proportio exacta, virtusq́; retro commeans intercedat. Nec ergo conuenit *agens vniuersale*, & *particulare* patiens; nec *agens particulare*, & *vniuersale* patiens: sed vtrumque æquale, analogum, accommodatum, proprium: vt locus spatium locato adæquatum. Nec propriè huic dicitur *innatus vigor* (qui calor) *Microcosmi*; cui *vigor* à calore, nec nisi ætate progressâ consistente, quæ ἀκμὴ, flos & *vigor*: Nec verò propriè *consolidari*, qui quantus quantus est, tantus & totus est in humido & spiritu. Nec magis hæc propriè, quàm *morbus* Chymicis *mors viua fructus Macrocosmi in Microcosmum transplantata*. Quibus quid agunt aliud, quàm quòd dant operam, vt perobscurè, perabsurdè, permolestè loquantur; ideoque impropriè, Dorn.

ne

ne intelligantur? vt cum ex Ariſtotele aut ex Galeno inaudierint de *Microcoſmo* ſcitè dicto, mox miſſâ metaphorâ morbos & mortes, mortes & viuas, Macrocoſmum μεγάνθρωπον, & *Microcoſmum* κοσμοπολίτην, per tranſplantationem fructuum monſtroſam, mirabilem, phantaſticam, phreneticam, acſi omnia in omnibus, confundant imprudenter. Quin è Nazianzeno quid ſi κόσμον ἐν μικρῷ μέγαν, ἐπὶ τῆς γῆς τὸν ἄνθρωπον, & è Niceta dixerim? quid ſi è Lullio minori mundo opus Alchymicum aſſimilauero? quid ſi è Chymicis idem cœcum Alembicum, ouum Philoſophorum, ſtulti lapidem, & mundum minorem nominauero? quid hic reſponderit? At *curationes iſtiuſmodi* (en iterum pro inſtrumentis actiones; nec vllus in his modus, quæ ſunt *iſtius modi*) *quæ roboratione, ſedatione & mitigatione abſoluuntur*; morbum non ſoluunt, nedum *abſoluunt*, quæ modò *ſedant*, *mitigant*, (quæ duo, an non idem?) quæ verò *roborant*, magis conueniunt *curatione abſolutâ*. Quin *particulari* anteà *dolores mitigantur*. At hæ *tutiſſimæ*; quia non tangunt, nedum angunt: *præſtantiſſimæ*; cur *præſtent* quis dixerit, qui vix dixerit quid *præſtent*? At *& altiſſimæ*: hic homo *altum* ſapit, nec ſapit tamen quæ his *altitudo*. In *altum* tollatur, qui his vtitur. At *tales operationes exercentur* (inuſitatâ phraſi, ſed numquid fide bonâ?) *in Auro poculento*, an vt ſit patiens? an ab *Auro*, vt ſit agens? quod *poculentum* an dicitur, quòd impleat? an quòd pocula conficiat? Seu patiens, ſeu agens, eſt infirmum, nec infirmos ſanat. At *eius ſpiritualis vis à corporea mole libera*, quid? an euanuit? an magis inualuit ad *vim* veneficam? an *ſpiritus*, quia non *mole* corpus, vagatur ergo *liberè*, vt ne *corporeum*? At *altius hæc penetrat*; quàm par eſt, forſitan: ſed an vi ſuâ, an *ſpirituum* hâc illâc perreptantium, imò peruolitantium, & peruehentium? Cui *moles*, maſſa *corporis* compacta, hebes, ponderoſa; vix illi (ſi quis) *ſpiritus* ſubtilis, leuis, tenuis, vt *altè* per ſe *penetret*. At *& locis diſtantibus actiones facilè imprimit*.

Ar.phyſ.l.8.c. 2.t.17.
Gal.vſ.part.l.3 c.10.f.
Greg.Naz. in paſc.or.2.
Nic.or. ead. p.456.
Lull. theor. c. 51.f.
Onom.1 p.20
Seuer. p.355.

Ad *distans* agit igitur; non ex contactu physico: quod magis physicum. An *actiones imprimit*, vt agat ipsa, an *loca distantia* vt repercutiant? At & *spirituum collapsus vires refocillat. Vis spiritualis* in *vires spirituum* & magis *facilè*, & propriè vim exerat, exerceat, si inspirando se insinuet, quàm si liquore epotando inspergatur. Vix huius ea *vis*, vt *vires collapsas refocillet*, etsi huic sæpiùs repocilletur. Quin vinum per se magis; nisi alióqui lædat magis. At *& corroborat innatum robur. Innatus vigor*, & *innatum robur* (quod vtrobique Seuerino Balsamum) annon huic eadem? annon hic igitur ταυτολογεῖ eâdem phrasi, & eâdem paginâ? Nec verò huius mixti *poculenti* luculentus haustus tam corroborat, quàm meri moderatus, tempestiuus. At hæc *aduersus internum hostem Morbum quemcunque*. An & quamcunque intemperiem? quâ igitur temperie auersatur? an & compositionem vitiatam, & continuitatem solutam? nam & hi *morbi* sunt, & *interni* esse possunt. Quibus idcirco instrumentis vtitur? nam in organicis est opus instrumentis. An & Michelio

Mic.ap.chy. p.58. sunt *varia remedia, vt morbi, varijs è tartaris, sunt varij.* Sed vt concludat, imò vt ludat (nec enim modum sapit, nec figuram) attendamus. *Annumeratur igitur*, quo numero? quâ serie?

Vir.Geor. l.2. 104.

Est numerus: nec enim numero comprendere refert;
Quem qui scire velit, Lybici velit æquoris idem
Discere, quàm multæ Zephyro turbentur arenæ.

At *inter vniuersales medicinas*. En tabulam Horatianam,

Hor.art.po.8. 3.

—vt nec pes, nec caput vni Reddatur formæ.—
—vt turpiter atrum
Desinat in piscem mulier formosa supernè.

Iuu.sat.2.8. In fronte (sed *Fronti nulla fides—*) *aurum potabile vniuersalis Medicina dici meretur:* in fine (sed

Ou.ep.Deian. *—vltima primis Cedunt*) *inter vniuersales medicinas:* in turba: *numerus*: non præter, sed *inter* cætera.

Vir.ecl. 9.35. *—argutos inter strepit anser olores.*

Sic

Sic *ſerpit hedera inter victrices lauros*. Therſites ἀκριτόμυθος, 8.13.
Nireus ἀλαπαδνὸς, *Margites qui multa nouerit, ſed malè omnia, inter* ductores Græcos -- ὑπὸ Ἴλιον ἦλθεν. Hom. Il. β. Plut. Alcib. 2.
At multum intereſt diſcriminis *inter aurum potabile, & vniuerſalem Medicinam.* Quis autem audiat ſic dictum aliquid, qui non id vnum & vnicum, id ſolum & ſummum autumet? Nec placent Chymici, qui plures dicunt *Medicinas*. Sed nec *potabile* poteſt eſſe *vniuerſale*, nec *aurum* φάρμακον per ſe catharticum, quod nobis κατ' ἐξοχὴν *medicamentum* nominatur, vt huic *aurum*. Id fortè, quòd ſpiritibus vini Hiſpanici imbibitur, hoc habet Catholici; quia Rex Hiſpanus Rex Catholicus. Hic ergo vt vt viuit non vt Chriſtianiſſimus, vix credit vt Defenſor Fidei; at bibit vt Catholicus. Quo nomine cum toties *vniuerſale* crepuerit, quidni hoc capite vel ſemel ſonuit Catholicon? An neſcit Catholicon & *vniuerſale* idem eſſe? An quod Eccleſiæ eſt honorificum, id *Medicinæ* contemnendum? An ſic Catholicum hic *reſpuit*, vt *cætera Michelius remedia*? imò ſic auerſatur, vt ſuum aureolum amaſium nolit Catholici veſtiri nomine? Mic. ap. chy. p. 152.
An quòd Catholicus non nemo dicitur per ironiam, hic *deriderі putet* ſuum filiolum, ſi dicatur Catholicus, vt Ciceroni Næuius, *quòd iterum dicatur optimus; ſed cui ne pilus boni viri?* An quòd Catholicos ſe multi nominant, qui tantùm Catapolici, aut nihil minùs, hic *vniuerſale* itidem id nominat, quod vix eſt vnum, vix vllum, in rerum vniuerſitate? *Catholicum* remedium dicit poſt alios, ab alijs deſcribit Quercetanus, & aliud modeſtiùs Græci ſeu Arabes *Diacatholicon*; quod quoſuis humores noxios vt plurimum euacuat: ſed id è vegetabilibus; & purgandis humoribus accommodatum: hoc huius è Metallis; & in ſequente capite *Catholicon remedium* inſeruit potiùs *ſiſtendo, compeſcendo*; qui ſi effectus veri, at vix *merentur dici Catholici*. Cic. or. pro Quin. Quer. phar. reſt. c. 13. Myr. ant. l. 1. c. 502. Weck. ant. el. l. 2.
At hæc *inter vniuerſales*;

Inter delicias quid facit iſta fames? Mart. l. 1. ep. 60, 2.

At

At famâ est *vniuersalis*. Famæ est magnæ potiùs, quã bonę.

Iuu.sat.10. 140. *—maior fama sitis est, quàm Virtutis.—*

Hip.leg.t.1. Sic *Medicina*, vt Medicus; φήμῃ, οὐκ ἔργῳ. Hæc ergo huic respondeat; A te laudata scilicet,

Iuu.sat.7.32. *Vt puero Iunonis auis,—*

Ou.Met.l.13. 802. *Laudato pauone superbior,—*

cùm pedes nigros specto, *inter vniuersales annumerata* denique,

Hor.l.1.sat.9. 20. *Demitto auriculas, vt iniquæ mentis asellus.*

Sed quis demum laudator, imò adulator fui,

Catul. ep. 19. 17. *Tam gaudet in se, tamq; se ipse miratur,*

vt illi vltrà meritum hoc arroget?

Ou.Pont. l.3. el.9.9. *Author laudat opus; sic forsitan Accius olim*
Thersiten facie dixerat esse bonâ.

Iuu.sat.8.32. *—sic nanum Atlanta vocabit,*
Æthiopem cygnum, paruam extortamq; puellam
Europen:—

Crol.bas.pręf p.95. & *aurum potabile catholicon remedium*; seu id dolabrum Crollij, quod ligna omnia dedolet ἀνυμάτως. Addo è Libauio;

Lib.l.2.ep.24. f. *Est in fabulis Amadisi Turris vniuersi; est in Frischlini comœdia puteus Indicus, in quibus quicunq; sit cõstitutus, videat audiatq; vniuersa quæ in orbe geruntur (modò oculos auresq; posit accommodare.) Eiusmodi res fortasis est* huius *Medicina vniuersalis, Aurum potabile.* Hîc σοφὸν requiro φάρμακον, sed ἐκ σοφοῦ.

CAP. VII.

De multiplici vsu ac viribus nostri Potabilis Auri.

F. A. *HÆc de Potabili Auro Medicinali tantùm (non illo transmutatorio) à Philosophis decantata sunt. Nostrum autem Magisterium ex Auro de quo iam habetur quæstio, quantas & quales sustineat vires, in profligandis Morbis, & atrocioribus affectibus contemperandis, probatione non indiget vlteriori, quàm oculari experimento & quotidiano. Non desunt vbique locupletissimi testes, in Aula*

Regia;

Regia; in Ciuitate hac celeberrima; denique per vniuersam Britanniæ nostræ Insulam.

CAP. VII.

Abusus & virus multiplex in Auro hoc Potabili.

Ventum ad supremum est;-- ait æquus Iupiter M.G.
Iunoni periniquæ, quæ voluit, potuit (vt hic ex illa) Vir.Æn.l.12. 803.
--infandum accendere bellum. 804.
Huic ergo moribundo *--non lingua valet:--* 911.
sed, vt iners poeta, extremo actu deficit; quum causa inclamat, *--nunc viribus vtere totis,* Ou.Met.l.10. 658.
defectus planè viribus, elinguis, elumbis, eneruatus, languens, exscreat *HÆc:* quæ? qualia? quantula? ut priùs Sup. pag. c.4.
decantata. Nil nouum huius igitur; nihil quod *nostrum* dicat; nihil non notum, imò tritum in triuijs, in vicis conculcatum, à mimis *decantatum,* & è scholis explosum. At *à Philosophis.* Hi, vt Galeno alij, *Philosophos, Medicos se nominant, & nihil nesciunt, cum tamen sciant nihil; falsa cum veris pari pretio censent; ne senes quidem orationis consequentiam adhuc intelligunt.* Gal.fac.nat.l. 1.
Hi quid, & quales, sæpe iam dixi, semper neglexi. Sed an *hæc* omnia? Quid huius igitur, qui minimè Philosophus, vix dum μελλίρευς,
Quod mecum ignorat, solus vult scire videri? Hor.l.2.ep.1. 86.
Sed de quo denique? *de Potabili Auro Medicinali tantùm (non illo transmutatorio.)* Aurum ergo potabile est vtriusque generis, ἀμφότερον οὐδέτερον, οὐδέτερον ἀμφότερον; vtrumque poterit, an neutrum pariter? quo gradu sistitur? quo vultu cernitur? quo discrimine discernitur? An cornutâ parenthesi? an illud *tantùm,* hoc *illo? Tantum* id, si sit aliquid, vt nihil maius, quia *Medicinale. Illud transmutatorium* in Metamorphoses Ouidianas abeat ad auritum authorem Mydam. Et hoc, & illud pari famâ, facultate, fide. Quin hi, quod *decantârunt,* nôrint necesse, nisi huic similes, hic similis

milis cantoribus: ſed hic non nouit quempiam, qui nôrit, nominare. Nec quiſpiam id ſibi arrogat, niſi huic ſimilis, hic ſimilis ἀλάζονι, qui vno verbo ad *hæc* omnia, reſponſum ferat illi aſſimile apud Auſonium in pædagogum,

Auſ. in pæd. *Miſelle Doctor, è tibi ſit.*

Cantor fortaſſe aliquis, quid cantet, neſcit: nemo *Philoſophus*. Citauit hic Hermetem, Raymundum, Paracelſum, Seuerinum, Crollium, quos hic, affirmo, non intelligit; imò addubito, an quiſquam alius; imò & dubium, an ſe ipſi intellexerint. Sed ſine dubio, nec hic, nec horum aliquis, *Aurum potabile*, quod *decantauit*, alterutrum elimauit. Si elimaſſet, ab ipſis audiſſemus in vtramque aurem: imò ipſis authoribus, nec ipſi tam citò, nec tam multi ab ipſis perijſſent. At *noſtrum* hic dicit *ex Auro Magiſterium*. An quod alij participent? an quod ſolus ſibi vendicet, quod quaſi Monarcha, imò Monopola, venditet? Pluſquam Magiſtrum, *Regem eſſe oportuit*; & *Regem elegantem*; adeoque *Si fætura gregem ſuppleuerit, aureus eſto.*

Ter.

Vir. ecl. 7. 37.

At & addit ipſe, *de illo iam haberi queſtionem*. Si adhuc quæritur, nondum habetur. Etſi ἀρχὴ τῆς εὐπορίας ἡ ἀπορία, hic tamen adhuc ἀπορεῖ. Id *Magiſterium* adhuc myſterium, adhuc arcanum; latet. At huic *non indiget* (hic verò indiget) *vlteriori probatione* (cum adhuc probatum nihil) at *oculari indiget experimento* (nec enim oculus hoc vidit aliquis, & illa indigens Philoſophis probatio) *& quotidiano*: quotidiana quæ ſunt, vix ſunt medicamenta. *Experimentum* id σφαλερὸν, hic σφάλλεται, fallit & fallitur: cui dicam ex illo illud,

Ar. ani. l. 1. c. 2

Τυφλὸς τά τ' ὦτα, τόν τε νοῦν, τά τ' ὄμματ' εἶ.

Τυφλοῦται περὶ τὸ φιλούμενον. At (mirum) *quantas & quales ſuſtineat vires*. Phraſis hæc ſe non *ſuſtinet*, nullarum *virium*, vt anteà, nec fides rei. *In profligandis morbis, & atrocioribus affectibus contemperandis*. Ex aporemate indefinito quin reddit infinitum vniuerſale, & addit, vt capite priore, *Morbis omnibus?* num puduit? *--quod fecit, quiſque tuetur opus.*

Plat. leg. l. 5.

Sup. pag. 131.

Ou. Pon. l. 4. el. 1. 28.

Hic

Hic autẽ obtinet, quod ille dixit de mercatu meretricio, *Inuẽdibili merci oportet vltrò emptorẽ adducere; Proba merx facilè emptorẽ reperit, tametsi in abstruso sita est.* Vt ergo referẽte Plinio, *herbã Dodecatheon in aqua potam omnibus morbis mederi tradunt; Panaces ipso nomine omniũ morborũ remedia promittit; Hyænæ cor in cibo potuue sumptũ omnibus doloribus corporũ auxiliatur; è qualibet maluarũ succi cyathũ dimidium siquis quotidie sorbeat, omnibus morbis cariturũ traditur; vrtica, incipiẽs nasci vere, multis religioso in cibo est ad pellẽdos totius anni morbos*: sic *melle, zacchare, & rore solis herbâ, hortribus omnes morbos desperatos* Penotus ex Hollãdo, sed solœcisticè, & falsò, *mederi* profitetur: sic vẽditante Anthonio, nõ huius magister modo *Mercurius* ter maximus, nec huius *Magisteriũ* (ter minimũ) *Mercurius Philosophorum*, sed hic ipse Plau. Pæn. act. 1. sc. 2. Plin. l. 25. c 4. l. 28. c. 8. l. 20. c. 21. l. 21. c. 25. f. Pen. den. med p. 1 ret.

Hermes omnibus eruditus armis, Mart l. 5. ep. 25. 2.
Hermes & gladiator & magister,
Hermes turba sui, tremórque ludi,
Hermes suppositius sibi ipsi,
Hermes omnia solus, & ter vnus.

Vt huic ex hoc Epigrammatario, *Omnia solus habes,* — imò è Satyrico ascribatur, l. 3. ep. 26. 5.

Tantum artes huius, tantum medicamina possunt: Iuu. sat. 6. 495

sed caueat ab vtriusque versu insequente. Imò & caueat (sed *serò in medijs malis*) ab illo ne audiat, Se. Thy. act. 3

Omnia promittis, cum tota nocte bibisti, Mart. l. 12. ep. 12.
Mane nihil præstas. —

Hinc enim Libauius, cum quasi Momus animus Chymicæ magniloquentiæ dixisset, *nihil Chymicũ, quin essentiâ purissimũ, gustu suauissimũ, visu gratissimũ, viribus tã efficax, vt singulæ res singularũ sint instar panacearũ, ad omne genus affectionũ morborũq́; incredibiliter sufficiẽtes*; vt *nihil tenerius, facilius, dexterius; tot panaceas, quot operas*: pro corollario demũ apponit; vt *magnifici parachymicorũ fumi pereãt: multa enim promittere in sanando, & parũ vel nihil assequi, dignitatẽ* Lib. l. 1. ep. 4. p. 57. p. 67.

Ex Hip. præd. 2. dec. orn. Præc. & leg. Lib. 1. ep. 33. p. *tatē artis nō extollit, sed prosternit*: ideoq; ascribit illud Hippocratis, *Non oportet asseuerare, quod aliquid solum exhibitũ proderit.* Quin imò cum legisset apud Chymicũ quendã, *Nullum esse morbum, & ne cogitari quidem posse vllum, cui non sit exigendo salsus & vitriolatus spiritus, adeo vt eo salis spiritu, quo corrosum sit & potabile factum aurum, ab agone renocati sint quidam domitiq; morti vicini morbi*; mox subjicit *miratus* an iratus, *Cur ergo tanta arcanorum, essentiarum, magisteriorum, entium & aliorum* (non entium) *copia obtruditur?* Et addit alibi vel de Hermetica essentia cuiuis exhibitâ *errorem detestandum Paracelsitarum; nec enim morbos omnes & affectiones tam subtili medicinâ curari posse: imò in aliquibus nihil perniciosius:* quod hic aduertat. Quin & huic æmulus erga eandem Thaidem Palmarius, eiusdem procus an sponsus Penelopes, vt vt antè in cœlum laudibus, acsi eloquentiam Hortensius, *vniuersale medicamentum* conatus est extollere, quin *Cælum* dixit, & *ignem expurgatorium, qui imperfectum perficit in instanti*, vt sit *Hygeia, Dij Deæq; omnes Hippocratis, Deorum manus auxiliares Herophili:* quia tamen docendum, medendum, ex certis, perspicuis, facilibus, *hoc ad se nihil dicit, quia non docuit, quid, quale, quomodo sit; id πάγχρηστον, πανδύναμον, quod adeò difficile & rarum, vt pro nullo haberi debeat, neglexit*: imò tandem cōcludit, *tot medicamentorũ ideas, quot morborũ*; & indignabundus, interrogat, *Quomodo vnũ simplex tã multa possit? An posset & Chirurgica? An & non sanabilia? Noluerunt* (ait) *Philosophi, quod Philosophia aduersatur.* Hic tamē adhuc venditat *Aurum potabile exuberatum, suprà sphæram exaltatum*: quod ergo tale non est, nec tamen *nostro* vilius,

ib. ep. 17.

P. Pal. in Lib. lap. phil. c. 14.

c. 24.

c. 1.

Iaur. pal. p. 61.

p. 63.

Vir. Geor. l. 2. f. — *pomisque exuberat annus.*

Iuu. sat. 3. 315. *His alios possem, & plures, subnectere testes,*

eiusdem sortis, artis, partis. Sed mihi hos producere puto palmarium, qui etsi in me fidei minoris habeantur, in hunc tamen exceptione sunt maiores: vt

Clodius

Clodius accuset mœchos, Catilina Cethegum: Sat.2.17.
vt hic, quasi Iulianus παραβάτης Apostata in Orthodoxos exclamet, οἰκείοις πτεροῖς βαλλόμεθα. Vicisti Galilęa Veritas. At huic *non desunt* (nedum adsunt) *vbiq;* (vbique? hinc *--nusquam habitat.*) *locupletissimi* (num loculos impleruntunt huic vrnæ Belidum?) *testes* (an imperitiæ? an imposturæ?) *in Aula Regia* (quam conspurcauit priùs *morbis grassantibus venenosis*, acsi diceret, Venereis) *in Ciuitate celeberrima* (quę minùs celebris si tali fidat medico, talem ferat medicinam) *denique per vniuersam Insulam*: Am. Marc. l. 22. Matt l.7.ep. 72.6. Sup.c.5.

Oceanum imperio, famam quin terminat astris? Vir.Æn.l.291

siue bonum, siue malum, fama est: hic sat habet, Iou.embl. Herostr.

-- alterutrâ clarescere famâ.

sit locuples modò. Sed malum quo communius, eo deterius: grassatur, depopulatur, deprædatur peius morbo remedium. Quod πρυτανεῖον, quod πυρὸς ταμίειον *nostra Britannia* ab hoc se vindicet, cui testificatur *Aula Regia, Ciuitas celeberrima, vniuersa Insula?* In his nō possunt vtique *deesse testes*; sed testes tam de malo, quàm de bono; in hoc de illo potiùs; eòque potiores. Quid ergo? *Rex hunc in oculis?* Ter.Eun.act. 3.sc.1.

Artificem egregium populus putat, atque verendum? Iuu.sat.14. 115.

Hunc optant generum Rex & Regina? puellæ Per.sat.2.37.

Hunc rapiunt? quicquid calcauerit hic, rosa fiet? Plut. non sua.

Ἐρχόμενον δ᾽ ἀνὰ ἄστυ θεὸν ὣς εἰσορόωσιν; vi.Epic.

-- nunc non è manibus illis, Pers.sat.1.38.

Nunc non è tumulo, fortunatâq; fauillâ

Nascentur violæ? --

-- nunc leuior cippus non imprimet ossa? 37.

Cur non cum triumphante Consule

-- curru portatur eodem? Iuu.sat.10.42.

Cur non hic Aristippus, *-- equus quem portet, alat Rex?* cui est ab ortu datum Hor.l.1.ep.17 20.

Αἰὲν ἀριστεύειν, καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων. Hom. Iliad.

Cur non asciscitur Comes Imperij, vt alibi minores alij,

si hic tam magnus, quàm se prædicat? Pompeius putâ
Val. Max l. 6. c. 2. *Magnus* (sed *nostrâ* forsitan *miseriâ*) si vt illi *testis Italia, testis Sicilia, testis Africa, testis Gallia, testis Hispania*, sic huic
Cic. pro leg. Man. *testis Aula, Ciuitas, vniuersa Insula.* Verùm euigila Anthoni;
Eras. adag. somnias. *Thesaurus carbones* tibi. Naues, quæ in Pyræum appellunt, non sunt omnes tuæ: nedum merces. Vno verbo, an prouerbio, de his omnibus tè moneo, χρυσοχοήσειν ὄνῳ.
Mart. l. 1. ep. 34. 4. Frustra es igitur; nec fidem *testes* faciunt; nec illi μάρτυρες ἐκ Διὸς ἥλιον, ἀδίκασοι. *Ille docet verè, qui sine teste docet*, mutatâ Epigrammatarij literulâ. Sed moneat te Sapiens,
Prou. 27. 2. *Laudet te alienus, non os tuum.* An prædicas quod non fecisti? an aliquid fecisti quidem, vt prædicares aliud? Nam
Lucil. θησαυρεῖον edidisti, ἐχὶ πρόσωπον. At tandem ad triarios, an ad restim res redijt? Effecta numerantur, non ponderantur vtique, recensentur, non censentur.

Ou. Met. l. 13. 824. *Pauperis est numerare pecus.--*

Mart. l. 6. ep. 34. 8. *--pauca cupit, qui numerare potest.*

L. 11. ep. 9. 11. At tu *Singula quid numeras? non sunt satis: omnia misce.*

L. 12. ep. 96. 11. Imò *Elige quid nolis: quis enim pudor omnia velle?*

Magnum catalogum è quodam non magni nominis Bartholomæo *Caristerio* (etsi reperitur *in thesauro Euonymi*) paullo minorem ex Empiricis *Rulandi* senioris, ne videretur ἀναλφάβητος, alphabetarius Empiricus hic priùs recita-
Sup pa. 56. 57. 59. 60. uit: ex illo *ad morbos particulares specifica vehicula* saltem triginta duo; ex isto *effectus in morbis persanandis è Spiritu vitæ*
Rul. emp. cur. cent. 2. cu. 96. *Aurea* (vt hic, vix ille nominat) viginti octo, omissis saltem sexaginta quinque. Iam tandem sola sex sortitur paragrapha, non seligit: nec illa probat solida, sed vt scorta prostituit vestita *Auro*; aut suspendit vt hederas vino impostorio, vix ἀσφαλῶς *Potabili*. Sed & in illa farragine, seu furum manipulo, cum suboleuerit hæc crambe hexaphyllos, cur ad nauseam recoquitur? An vt

Iuu. sat. 7. 154 *Occidat miseros crambe repetita magistros?*

An quòd illis duobus non satis fortè fidei, vt nimia narrantibus,

rantibus, fides Punica Anthonij pudentiùs adiungitur, vt cui de sex solis præ illis credi possit? An quòd qui crederent sex illis prælibatis, induci, circumduci possint facillimè (vt fit in quauis hæresi) fidem ne derogent præscriptis subscriptis cæteris? An mihi denique molestiam vt exhiberet?

--ἐχθρὸν δέ μοί ἐστιν
Αὖτις ἀριζήλως εἰρημένα μυθολογεύειν. Hom. Odyss. μ

Sed ecce *Ardet odoratum populo caput, & crepat ingens.* Iuu. sat. 10. 62.
Ecce *Quò promissa cadant, & somnia Pythagorea.* Hor. l. 2. ep. 1. 52.
Verùm age, *-- de viribus vltima fiat Quæstio.--* Iuu. sat. 3. 140

Dirum illud vomitionis malum, vbi omnia ingesta reyciuntur crebrò, tàm alimenta, quam Medicamenta cum assiduo cruciatu ac tortura totius corporis (lugendum spectaculum) Indomitum inquā atque inexpugnabile hoc malum, portiuncula minima potionis nostræ Aurea compescit ilicò. Latitantem enim intus quemcunque hostem semper domat, & mitigat ferociam eius, eumq́ temperat ex temperata sua natura. Nunquam non victor euasit Essentia ista. F.A.

Inprimis *illud dirum* (an Dei irâ immissum?) *indomitum* (an hic ferarum domitor?) *inexpugnabile* (quod expugnari non poterit, hic poterit expugnare?) *vomitionis malum:* nec semper *malum vomere*, & huic pro bono sæpiùs *Palmarianâ pilulâ*, vt *spiritu Rulandi aureo*, ciere, excitare, incitare *vomitum* horrendum, lethalem, execrandum: ex quo M.G.

Purpuream vomit ille animam, & cum sanguine mista
Vina refert moriens.— Vir. AEn. l. 9. 350.

Quid quod *vomitio* vt Celso *inutilis*, sic & est *vtilis*; hinc quibus distinguenda: an critica, vt sinas, an symptomatica, vt sistas: an voluntaria, vt feras, an violenta, vt auferas: an ex consensu, vt petatur altiùs, an per se ventriculi, & quâ illius parte, vt peccet inibi humorum copia vel prauitas. Quid quod *vomitio vomitionem sedat*, sanat sæpissimè, naturâ, arte, ducente, docente: num ergo ἐμετήριον continuò ἀλεξητήριον; num non est *vomitorium* quod tamen sistit *vomitum*, quòd tollat causam? Quid huic *vomitio? vbi ingesta* Cor. Cel. re. me. l. 1. c. 3.

sta omnia reijciuntur crebrò. Ingesta huic sunt plurima, quæ sunt digesta pessimè. In Cholera, quæ *reijcit* & deijcit, non sursum *omnia*, quia deorsum aliqua, fortasse plura, si æger magis κάτω πικρόχολος, quàm ἄνω, vt Eudemus philosophus, quàm Paulus Rhetor. At *reijciuntur tam alimenta, quàm medicamenta, omnia.* Nec illa verè ξηραὶ, vix οὐκ, fortè μέλλοντα vincuntur à natura; nec hæc, vt decet, astringentia, naturam vincunt; nec hæc si fugiant, *aurea potio* valebit consistere, resistere; nedum & se & illa sistere. At hoc fit *cum assiduo cruciatu ac tortura totius corporis.* Si tantùm *crebrò*, non *assiduo.* Etsi oris ventriculi ex neruis à sexto pari sensus eximius, vt *sensum* huic *sextum* deferat vix eo rectè sentiens Ießenius; nisi tamen à toto corpore (quod rariùs) eò sit fluxio, & quod Hippocrati ξύῤῥοια μία, ξύμπνοια μία, ξυμπαθέα πάντα, *totius corporis* non erit *cruciatus*, nedum *tortura*, quæ στόματι è spasmo cynico, non stomacho ex *vomitu* à Medicis ascribitur. At *lugendum spectaculum* ab hoc tragœdo, imò, & αἰσχρὰ ξυμφορὰ, hoc *dato pharmaco*, hunc ἀποκτεῖναι, *interimere*, non interire. *Hoc* autem *malum ilicò* (vbi actum est ilicet, scilicet) *compescit* (an vnà pascit, an intra pascua coercet?) *portiuncula* vel *minima potionis Aureæ.* O magna *potio*, ô parua *portio*. At *spiritus Rulādi aureus ad sesqui-vnciam, vel duas vncias* exhibitus, nō solū *deiecit aluo*, sed *proiecit ore*, & *potio* inscribitur *cholagoga, phlegmagoga, hydragoga, pneumatagoga, & panchymagoga*, vt agat plurima, *compescat* nihil. Curatos audio vomentes eo spiritu, vt & *extracto esula*, & *aquâ benedictâ*, seu *vomitorio raptorio.* Quin huius ex Catalogo A B C edario eâdem phrasi priùs editum, nunc redditum (num creditum, quòd crambe otiosâ, odiosa?) vt *vomitum compescat & sedet.* Sed num eodem spiritu sorbere, flare, calidum, frigidum? num vno agente, vno actu, respectu, motus contrarios, ciere & sistere, concitare & sedare, irritare & *compescere*? Ne dixeris: hîc potiùs —*digito compesce labellum.*

Gal. temp. l. 2. c. 6. Vict. mor. ac. l. 2. t. 29. Hip. alim. s. 2. Io. Ieß. anat. Prag. p. 40. Hip. ib. s. 4. Med. pur. s. 3. Rul cen. 3. cur 78. 79. 84. 2. cu. 96. 6. cu. 14. Sup pag. 60. Iuu. sat. 1. 160.

Pax

Pax sit, non bellum protinùs; nec simul & semel, sursum, deorsùm, quoquouorsum motus. Contraria contrarijs vt consequantur inuicem, vt quies motui, & ex contrarijs, intelligo: & vt sublatâ causâ effectus auferatur, se mutuò pellentibus contrarijs; nec sit *reiectis omnibus* quod ejiciatur ampliùs, admitto: quin probo, vomitorijs vt demum *compescatur*, & quasi *à Neptuno fluctus, componatur vomitus.* Virg. Æn. l. 1: 139. *Sed non sat cōmodè diuisa sunt temporibus tibi Daue hæc*; nec Ter. And act. 3. sc. 1. causis distincta, nec modis illustrata. Vt ille ergo spiritus, sic *Aurea* hęc *potio* dicatur *vomitoriū compescens vomitum.* Annon est vomitorium? Ille iam ex professo, eiusque professore. In hâc, vt pilulâ Palmarianâ, inest *mercurius*, & forsan *aurum:* sed illa pilula & vomitoria & deiectoria, magis *perturbat omnia* quàm *Dauus* aliquis, vt suo malo aliqui ab hoc senserunt olim, priùs vt prodidi, & quidā nuperrimè, vt audio, dum hęc scribo. Et *puram auri quintā essentiam ab Algureto concinnatum qui* Quercetano suffragante *semel sumpsit, ex eâ bis euomuit.* De paribus quin par iudicium? At hæc *compescit ilicò.* Quâ ratione aliâ? An vt *Rulando oleum vitrioli?* Hem serua: huic num inest? An ex aceto radicato sæpiùs destillato, ex *aqua Raymundina*, eiusq; acredine, aciditate astrictoriâ? Ne prosit extrà potiùs, aut obsit intrò, dubium. Nec *auro* itaque hoc tribuendum, sed astringenti menstruo: nec astrictiuum acidum est *in variolis* iam exhibendum, quod ebullitionem impediat, virus à circumferentia ad centrum reuocet, nec quod *in febribus obstructa deoppilat, in illis & paralysi sudorem citò promouet, vrinam soluit*, id astringendo verisimile vt sistat *vomitum.* At *hostem quemcunq;* (is ἔτις meliùs dicatur Οὔτις, quem dicit ipse *latitantem intùs*, quem cum inuenerit, proferat, proterat, protrudat meliùs, quàm) *domet* (quem dixit modò *indomitum*) num *domat*, vt domi alat? vt sit domitus domesticus? sed cicuratus, non securus. At & *mitigat ferociam eius.* Minus est, quod mitius; id *dirum*, ferum, *ferox*, si *domitum*, est

sc. 4.
Sup. pag. 52.
Quer. tet. c. 33
Rul. cen. 3 cur 44.

est mollius. Huic hic non κλῖμαξ, non αὔξησις, sed μείωσις. Hinc *eum temperat*. Hic ægrè sibi temperat à macra leptote: nec tam vult *hosti temperare*, vt Cicero, quàm *hostem*, vt *thermas* Martialis. Id *malum* si *inexpugnabile*, vix *temperari* poterit: hic modum nesciet, quo moderetur. At id *ex temperata natura potionis*: quæ, siquis modus est, at ægrè senseris, nedum hic dixerit, quâ sit temperie, an calidâ vehiculi, an frigidâ menstrui; vtrâque minùs temperatâ: nam

Cic. in Ver. act. 4. & 3. Mar. l. 10. ep. 48. 3.

l. 6. ep. 93. 12.

Omnia cum fecit, Thaida Thais olet.

At *semper domat, nunquam non victor Essentia ista*. Io, Io Pœan: trophæum, an triumphum huic decernat; quæ

Ou. Met. l. 13. 733.

--si non omnia vates
Ficta reliquerunt, aliquo quoq; tempore victrix?

Gal. met med l. 1 c. 2. Thucydid. Fra. Rab. Pant l. 5.

Sic *ista victor euadit* (hoc si euadat Grammaticorum ferulam) vt ἰατρεύων scilicet Thessalius. Cum cadit Pericles, vincit tamen. Reginæ *Quint Essentiæ* laudes, lautitias, *vires*, virtutes, magnificentiam, munificentiam, *miracula* qui velit nosse, vt Luciani fabulas, legat is Medicum maioris famæ *Rabelais*, *Franciscum* quoque, maiorem inde voluptatem sentiet, & veritatem parem.

F. A. Dysenterijs medetur.

Ut vomitum, ita & alui fluxum nimium sistit: non constipando ventrem vt moris est, quod nouum sæpenumerò facessat negotium, vnde etiam posterius malum priori peius quandoq; euadit: sed confortando collapsas membrorum ac spirituum vires, aut redundantium humorum acredinem ac ferociam nimiam mansuefaciens. Ita tamen immoderatum fluxum restringit, vt non desit debita ac quotidiana excretio, naturæ nostræ consentanea. ὑ.

M. G. *Ut vomitum, ita & alui fluxum nimium sistit*. Tam hoc, quàm illud fortè; neutrum probè. *Alui* quem *fluxum* dicit? omnem? Non omnium par ratio, si docta comparatio; nec vna curatio, si cura ægri cauta, recta medentis ratio. Nec parum refert, quantum differt hic ab illo. Permultum interest; & quid intersit scire, multum medentis interest. Num & κοιλιακὴν διάθεσιν; num & λιεντερίαν; num innuit & διάῤῥοιαν? his *aluus fluit* singulis. Imò è margine intelligas

dysen-

dysenteriam. Hæc illis grauior: hic leuiores negligit. In textu genus est; in margine stat species; in praxi constat neutrum. Tam incruentum igitur fluorem sistit, quàm cruentum? tam vbi vlcus putridum, quàm vbi non est vlcus? in intestinis tam tenuibus, quàm crassioribus? *dysenteriam* tam ἁπλῆν, quàm duplicem αἱματηρὰν? Tam, quàm: tanquam hic omnia, quæ velit, possit; quæ scribat, penset, præstet. Catharticum (quod καθαίρει) in pilula *hydrargyri* & *auri* vidimus: in auro candente potionibus intincto quiddã cathectici agnoscimus; in quouis *auro* nihil cathartici: at nimis in *mercurio*, satis in *menstruo*, quod inde κάθαρσις, satis in *aquâ Cœlica*, quæ potiùs hoc nomine dicatur Cœliaca. At nunc quæritur καθεκτικὸν. Quin vt *vomitio vomitionẽ, sic & purgatio dysenteriam sanat*; nõ quòd similia pellant similia, sed quòd hæc causæ primùm ac per se aduersẽtur morbo ex accidente; aiunt Fernelius & ab Altomari; vterque ex Galeno vbi Hippocratis interpretatur illud ὀδύνη ὀδύνην πάυει, vt dubites, ἐργάσασθαι an dicas, an ὀργάσασθαι τὸ ὅμοιον. Hinc *vitæ spiritum* Rulandus *aureum in dysenteria, rubeum in lienteria, in diarrhœa cum vomitu aquam benedictam*, vt *in dysenteria aquam terræ sanctæ* iterum atque iterum exhibuit; sed quibus suprà, infrà, ore ac aluo expurgatum. Nec nos clysteras modò abluentes, alentes, abstergentes, astringentes immittimus; sed & admittimus quædam cathartica, quæ quandam habeant astrictionem, quâdam emundent vlcera, imminuant acredinem, & seruent partis tonum, quale rhabarbarum puluerizatum, myrabolani, tamarIndi: nec tam laudamus Laudanum ex opio, quàm quædam opiata, in quibus parum opij, sed opis plurimũ. Hęc autem huius *non constipando ventrem* (an hoc stupam ingerere, vt naui perforatæ? an in stupham compingere, vt quidam solent sic affectos?) *vt moris est*; sed mali, hoc iudice morum sub quo cadunt Methodici (sed ij ἀμέθοδοι) qui duobus verbis negotium confectum putant, vt laxa

Sup. pag. 51.

Hip. aph. 60. 61. l. 5.

Fer. met. me. l. 1. c. 2.

Don. Alt. med c 67.

Gal. in Epid. l. 6. com. 2.

t. 9. p.

Ru. cen. 4. cur 92 73. 25. 1. & 2. cur. 23. 45.

astringant, & astricta laxent. Galenicis mos alius, & methodus est alia. At *id nouum sæpenumero facessit negotium* (tinctura forsitan adhibitâ) *vnde malum posterius priore peius*. An doctus hoc dicit, an expertus magis? Empiricis Chymistis si quibus alijs, id Græcum dici potest,

Ant. Mur. var. lect. .12. c. 1.

Τὸ φάρμακον σὺ τὴν νόσον μείζω ποιεῖ.

Sibi Anthonius vt reddat rationem,

l. 15. c. 12.

Τέκτων γὰρ ὢν ἔπραξας οὐ τεκτονικά.

At *hac Essentia* (inuitis & iratis Ciceronis Manibus, an auribus) *confortando collapsas membrorum ac spirituum vires* : an medicamentum dicitur, an alimentum potiùs, cuius ingesti *portiuncula* magis refercit, reficit, quàm pondus prægraue elisit, elicuit humoris iam egesti, an magis excrementi? Ad opus hoc intestinorum, quibus est *membris* opus? qui sunt huic *spiritus*, quibus sunt iterum *collapsæ vires*? In illis si sufficiunt, rarò deficiunt in istis *spiritus*. Hic *vis* retentrix *labitur*, expultrix præualet. At hæc aut *vires confortando, aut mansuefaciens* (datis veniam Grammatici, si Priscianus huic vapulet?) *acredinem ac ferociam nimiam humorum redundantium*: quin dixit potiùs, vt Chymicus, salsæ, sulphureæ, tartareæ, mercurialis materiæ? Sed rationem adnotet, quâ mansueta faciat, quæ *acria, ferocia, & redundantia*: in ipsum ne redundet id dictum Aristotelis, ὡς βουλόμενος θεραπεύειν, χωρὶς αἰτίας, ἄνευ λόγου. *Ita tamen* (dicit, acsi dixisset quippiam aduersum anteà) *immoderatum fluxum hac restringit* (moderatrix egregia, restrictrix strenua) *vt non desit debita ac quotidiana excretio, natura consentanea. Naturæ* scilicet, non huic tincturæ, tribuendum: *Naturæ* non sensus modò, non consensus, sed opus hoc totum, quale & quantumcunque, totum *Naturæ* est. φύσιες ἰητροί. Sin medicinæ quippiam ministræ, non magistræ, sanatus dysentericus acceptum retulerit, in medicinam incidit (ait Hippocrates) non hic in medicum; ὁ ἰητρῷ μὴ χρεόμενος, ἰητρικῇ περιέτυχε.

Ælian. va. hi. l. 9. c. 23.

Hip. epid. l. 6. f. 5. t. 1. art. t. 6.

tium

Vrina succurrit difficultati: eiusque stillicidio ex acredine confluentium vrinarum, aut propter infestos humores de corpore emanantes. ∴ F.A. Vrinam retentam soluit, & nimiā sistit

At & *succurrit* (non occurrit, sed succenturiata currit, vt suppetias suppeditet) *vrinæ difficultati* (quæ Græcis δυσουρία) *eiusq́; stillicidio*, (quæ στραγγουρία) sed vbi ἰσχουρία; vbi διαβήτης; vbi ἐνουρῆτις? nempe in margine; *retentam vt soluat, sistat nimiam.* Annon ἀντιλογία; ab eodem contraria? Mittantur morbi, symptomata: quærantur causæ, curatio. Vnde *difficultas?* vnde *stillicidium? ex acredine confluentium vrinarum* (vnius vnam dicant Grāmatici, vt vnum Medici & receptaculum, & emissorium) *aut propter infestos humores de corpore emanantes.* Si *infesti*, ferè *acres*; si *emanant*, vix *difficultas*, nedum *stillicidium*; si *de corpore*, sudor est magis, quàm *vrina.* Sed vbi intemperies, tam frigida, quàm calida? vbi obstructio, vlcera, carunculæ, calculi, grumi, tumores, sanies, alia? A quo demum sanantur? Vno verbo, non vno remedio vterque morbus; sed contrario contrariis cautè accommodato: neuter *Auro potabili*, nam hoc vt his contrarium? M.G.

In Epidemicis & Peste correptis Catholicon est Remedium, si tempestiuè sumatur. Grassante nuper Peste in hac Ciuitate, testimonia apparebant satis ampla. ∴ F.A. In Peste correptis.

At & *in Epidemicis* (morbis) *& Peste correptis* (hominibus) *Remedium est Catholicon.* Vox tandem excidit, quam hic exhorruit: at non maioris fidei, quàm si *Catholicum* se dicat non *Catholicus*, vt multi solent. At fortè conuenit *Catholicis* cum *Epidemicis*. Sed num *Pesti Remedium?* M.G.

quæ sacer ignis — — τέρας ἄγριον: —

— *cuius cælestis origo*; in qua non solùm τὸ ὅζον, sed τὸ θεῖον magis; quæ Vir. Geor. l. 3. vlt.

Dira lues populis irâ Iunonis iniquæ; Ou. Met. l. 7. 524.

Vix visum est mortale malum. —

quasi aper Calydonius, 526.

— *infestæ famulus vindexq́; Dianæ:* l. 8. 273.

quasi vulpes,

l.7.764. *A Themide Aonijs immissa est bellua Thebis:*

quasi lupus à Nereide in armenta Pelei effusus,

l.11.370. *Qui quanquam sæuit pariter rabieq́ue, fameq́ue,*
Acrior est rabie,-- --sternitq́ue hostiliter omnes:

aper nimirum feritate, subtilitate vulpes, lupus vastitate: Nat. Co. my. l.7.c.3. feritate adoritur, subtilitate se insinuat, vastitate depopulatur: à Diana scilicet, quòd ab influxu syderum; à Themide, quòd ab irati, sed iusti numinis inflictione; à Nereide, quòd à vaporum affluxu è terra, è mari: influxus syderum malignitatem, numinis inflictio mortalitatem, affluxus vaporum contagionem vt concludat.

Ou.ib.l.7.562 *Nec moderator adest, inq́ue ipsos sæua medentes*
Erumpit clades, obsuntq́ue authoribus artes.
Sen.Oed. act. 1. *Cadunt medentes; morbus auxilium trahit.*
Ou.ib. 528.566. *Exitium superabit opem--*
--finemq́ue vident in funere morbi.
Sen.ib.chor.1 *--premiturq́ue iniecto Funere funus.*
Her.Oet. act. 4. *-- ô malum simile Herculi. -- hoc solum Herculem*
3. *Non posse vidi:-- --vincitur victor,--*

& Quercetani Alexicacus, & Bouij Hercules. Huic tamen malo τῶν κακῶν κακίστῳ, non καλῶν κάλλιστος hic audet se opponere armatum solo poculo? quanquam quid non audet, quò non vadit auro onustus? cui ἀμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δ' ὄκνον φέρει, id θράσος cum sit ἀμαθείας καὶ ἀναιδείας ἔκγονος Gregorio. Ideoque τολμηρότατοι πῶς εἰσιν οὗτοι, περὶ ὧν οὐκ ἴσασι, ἀποφαίνεσθαι, Galenus vt aduertit. At huic solum *Remediũ, si tempestiuè sumatur*; id est, si nec antè *correptus*, nec *peste* posteà corripiaris. Cautum vtcunque, si vtrumque certum.

Quer.pest.al. Zef.Tho.Bou flag.med. Thucid.l.2. Greg.Naz. Gal.ord.li.c.2.

Ou. rem. am. l.1. Sic & Poetæ *-- data tempore prosunt;*
Sed data non apto tempore vina nocent.

Si prodest, *tempestiuè*; sin minùs, intempestiuè *sumptum* puta; vt bonum putetur, quod potatur, nec sumptus pœniteat. Est quidem anima medelæ εὐκαιρία,

Hip ep.ad Crate.

-και-

- καιρὸς δ᾽ ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος Hesiod. oper.

Παῦλος ἔχει κορυφάν. - πάντα γὰρ καιρῷ καλά. Pind. Pyth. 9.

Ὡς μέγα τὸ μικρόν ἐστιν ἐν καιρῷ δοθέν. Menand. monostic.

adeoq; *Καλὸν τὸ καλόν, ἢν τι μὴ καιροῦ τύχῃ.* Soph. Oed. tyr. Cre.

Sed hic tam *καρδιαγνώστης* Deus, quàm *καιρογνώστης* Medicus, *πρὸς καιρὸν εὔθετος, ὑπὸ καιρὸν, κατὰ λόγον.* At qui *sumpserunt* Gal opt sect. temporì istud *Catholicon*, vt *προφυλακτικὸν* hoc prædicent, Hip. *ἰνσχ.* *ἀναίτιον ὡς αἴτιον*, si forsan *peste* non *corripiantur*; nempe quòd nesciant, an alióqui forent corripiendi: sin nihilominùs *correpti*, minùs hoc prædicent, vt *θεραπευτικὸν ἀλεξιτήριον*, nempe quòd plurimi hinc interierint; pauci, sed alijs, recuperati. At *satis ampla testimonia* (num scripta literis latè patentibus? num Regni aut Vrbis Sigillo consignata? num compensata publicis stipendijs aut priuilegijs?) *apparebant*: *φαινόμενα*, mox disparentia; aut vt in illo præpinguis Galli epitaphio, *Hic iacet vir Amplissimus.* Sed quando? vbi? *Grassante nuper Peste in hac Ciuitate.* Grassatorem sensimus, *ἐπιχωροῦντα ἐπίκαιρον* non vidimus. Grassata per nouennium, num huius arte emacruit, ope euanuit, *auro* exempta exulat? In *Ciuitatem* impius, ingratus, tam diu qui distulerit quod nôrit priùs propulsare: sin tandem propulsârit, ingrata in illum *Ciuitas*, si non agnoscat, imò remuneretur: sin factum venditat, quod non est factum, appellet de eo *testimonia*, annon hic impudens? Ditissimus si possit esse, qui semper certò curet morbum leuiculum, *ἰδονταλγίαν*, annō hic Myda, Crœso, Crasso diuitior, vt *alat exercitum*, qui præter alios tollat grauissimum? En *testimonia* quò *ampla* recidant. Vbi frons? vbi fides? Talem Antidotum iam iactitat hîc quidam Italus (vt audio) sub *amplis testimonijs*, non modò à venenis quibuslibet assumptis, sed vt *à Peste, si tempestiuè sumatur*, per decem annos vindicet; eique non canes modò, sed Doctores, Musicus, Medicus, actor ille veneno & antidoto ebibitis, hic spectator *αὐτόπτης*, vterque præco, *testimonium* perhibet: quam tamen (etsi experimento refutatam) quia ex viperis quasi The- Cic. off. l. 1.

riacam,

riacam, à Crollio, eique Germano altero nuperrimè diuulgatam intelligo, vt tutiorem, veriorem, valentiorem huic antefero: quòd à venenis vomitum, in peste [illegible]dorem inferat, qui causam auferant. Nec tamen excidit memoriæ, vt *peste* occiderit memoriâ & immortalitate dignissimus Imperator Antoninus Philosophus, etsi indies propemodum Theriacam Andromachi, Galenen dictam, suasu Galeni sumpserit.

Iul. Capit. vit. Marc.
Gal. ther. ad Pis.

F.A. In Ardenti febre.

In ardenti febre, & acutis huiusmodi Morbis, vbi spiritus incendio flagrant, hæc Medicina dicto citius (quod aiunt) vasorum Naturæ orificia obstructa deoppilat, spiritus liberat in refrigerium Cordis iam efferuescentis, madidumq; paulatinè inducit sudorem sanitatis prænuncium. ⁖

M.G.

At & *in* (pesti cognatâ) *febre ardenti* (feruet vt πυρετὸς quæcunque febris, hæc ardet, vt τὸ πῦρ, καὶ καῦσος) *& acutis huiusmodi morbis, vbi spiritus incendio flagrant*: est causos κατοξὺς seu *peracutus*, quo non tam *flagrant spiritus*, quàm intra vasa humor biliosus accenditur; non σύνοχος, sed συνεχής. Solis *spiritibus* efferuescentibus diaria excitatur, εὐπετὴς, εὐηθὴς, πρηΰτερος, vt animal ephemeron: vt aër in balneo, in vtre ventus, ita in corde spiritus, calorem concipit faciliùs, sed & ponit faciliùs, quàm aqua, parietes; quàm humores, partes. *In ephemera* Fernelio *cordis spiritus incaluit*, humores & substantia *duntaxat calent: in putrida, cum spiritu humor incaluit, solùm calet substantia: in hectica & spiritus, & humor, & substantia incaluit.* Quin sunt *acuti* alij, & fortè peracuti, quibus nec hoc *incendium*, nec febris ἐπίπαν συνεχὴς ἀχώριστος, etsi & tempus breue, & motus celer, & imminens periculum, & sedes nobilis; vt sunt epilepsia, apoplexia, conuulsio, tetanus. At his *hæc Medicina dicto citiùs* (quasi tridentifer, cui dictum factum,

Gal. diff. feb. l. 1. c. 2.
Viat. Const. l. 5 c. 1. f.
Fuchs. inst. l. 3. f. 1 c. 10.
Fer. pathol. l. 4 c. 2.
Hip. vict. ac. l. 1. t. 7.
Gal. in aph. 31. f. 5. 19. f. 2.

Sic ait, & dicto citiùs tumida æquora placat)
vasorum Naturæ orificia obstructa deoppilat;
Collectasq; fugat nubes, Solemq; reducit.

Vir. AEn. l. 1. 146.
147.

(*Hæc*

(Hæc vbi dicta imò) venti, velut agmine facto,
Quà data porta ruunt, & terras turbine perflant.

Nunc *vasa deoppilat*, quod modò *orificia* ventriculi, intestinorum, vesicæ compescuit, obstruxit, obseraiut? At *liberat* (occlusos) *spiritus* (flagrantes) *in refrigerium* (*pian barbier, che l' acqua scotta*) *Cordis iam efferuescentis*. Num *Cor efferbuit* in his *acutis*, quos iam dixi, frigidis? num vnquam *auro potabili* deferbuit, in peripneumonia, pleuritide, phrenitide, synanche, causo, cholera? In his materia facillimè accenditur, cursus celerrimè conficitur, affectus vrget acerrimè, premunt symptomata grauissimè: sed in hoc nihil frigidi; quid ergo *refrigerij*? Quin etsi *obstructio* putredinis, putredo phlegmones, an mater nescio, an magis filia, sat scio consobrina, saltem sint comites se consequentes inuicem; est tamen & obstructio sine putredine, & putredo sine phlegmone, & phlegmone sine alterutra, & febris aliqua sine illarum aliqua, sed illa non est putrida. At *paulatiuè madidum inducit sudorem sanitatis praenuncium*. Quod fit *paulatim* ἐκ προσαγωγῆς, non fit ἐκ τοῦ παραχρῆμα, αὐτίκα, *dicto citius*. Quin *sudor* symptomaticus vt tam sit mali *praenuncius*, quàm boni criticus, hic discat à Galenicis; tam δύσκριτα, quàm εὔκριτα ἐπιφαινόμενα. A Chymicorum verò diaphoreticis verendum, ne non sit ἱδρὼς sed ἐφίδρωσις, seu paulò ante; mortem viscosus lentus *sudor*, qui dicitur διαφορητικὸς, quem an huic excitat *Aurum potabile?*

Gal. met. me. l. 11. c. 20.

l. 10. c. 6.

prog. l. 1. t. 18. Hip. ap. 12. l. 1. 56. 36. 37. 38. l. 4.

Gal. in por rh. 1. & 3. cril. l. 1.

Resoluta rigore membra ita vt motum & sensum amiserint, quandoque etiam loquelam ipsam, restituta sunt solo potabili hoc Auro, ex eo quod blandum (vti assolet) promouebat citò sudorem. F. A. In Paralysi.

At *viribus* non minùs validis *in morbis* chronicis, quàm in *acutis*, frigidis quàm calidis, vt *Aurum potabile* probetur opidò; etsi hoc ἄτοπον planè contrarium & Topicis Aristotelicis, & Hippocraticis παραγγελίαις, seu loco à contrarijs; en tamen *in Paralysi*, sine logica analysi quid hic ostentet. Ostenti simile, quàm portentosa narrent de se, de suis M.G.

Chymici. Sanare paralyticum, in Christo miraculum; num in hoc vsitatum? Nũ ità *βραχυχρόνιος Paralysis*, vt statim cedat, quæ sensim sine sensu cecidit? An magis δυσεπίκριτος, δυσεπικράτητος, δυσκατάπαυστος, δυσκατάστατος; διὰ χυμοὺς παχεῖς, γλίσχρους, ψυχρούς, ἐμπλασθομένους, σφηνουμένους, ἐπὶ πεφθῆναι ῥᾳδίως δυναμένους, scirrhũ citiùs vt digeras? Quid huic *Paralysis*? *Membra* (an νεῦρα potiùs) *rigore resoluta*. Dixisset frigore, non *rigore*. Etsi in febre tertiana *rigor* ῥῖγος, quod frigus in quotidiana, in quartana horror, ab acri humore & pungente: etsi quæ rigida persæpe frigida: nec tamen *soluit rigor*, sed constringit seu contrahit; nec rigidum *resoluitur* sed induratur potiùs, vt *ferri rigor*: nec spasmo conuenit *Paralysis*, conuulsioni neruorum *resolutio*, contrariatur potiùs: nec in membro virili paralysin hic dicat satyriasin- *ardentem rigidâ tentigine.* -- At hæc *& motum & sensum amiserunt*: & tamen audias, *rigorem motionis & signum*, *& symptoma*; &

--rigidas motare cacumina quercus:

& sensu rigido, quid *rigor* aliud, quàm corporis concussio, quassatio, succussatio, conuulsioni similis contractio, incuruatio, cum *motu* tametsi deprauato, & *sensu* nimis acri? At illa *Paralysis* perfecta vtique, quâ perit *sensus*, *motus*; an partis? an totius? an ἡμιπληγία; an ex apoplexia παραπληξίας; non par vtraque, nec pariter curanda Medico. *Quandoque etiam loquelam ipsam* huic hinc *amittunt membra*. *Membra* loquacia, quæ loquitur? Glossâ huic opus est, & eloquente, vt γλώσσης ἀφωνίας, aut *membri* ignobilis *paralysin*, cum acutissimâ totius cerebri, aut potiorum partium ἀπνοίᾳ conferat. At hæc *sunt restituta solo potabili hoc Auro*. Cui? quando? quomodo? Infesta neruis, quos laxat *Paralysis*, sunt, si quæ alia, acetum, vinum, argentum viuum. *Auro potabili* hæc insunt, siquid aliud, magisque (vt aiunt) acuata, actuata, seu addito acumine, & vi agendi. *Hoc* ergo non *restituit*, imò destituit *soluta membra*. Quin si *calfaciant*, *exciccent valide*, *qua sanant πάρεσιν frigentẽ, humentem*; *Hoc temperatâ* scilicet

licet

Marginal notes: Gal. in aph. 19 l. 2. 43. l. 4. — Vir. Geo. l. 1. 143. — Iuu. sat. 6. — Gal. symp. cau l. 5. c. 5. — Vir. ecl. 6. 28. — Gal. ib. l. 4. f. — Vict. in ac. cõ. 4. in epid 1. com. 2. t 59. — Quer. tet. 4. 23

licet *naturâ*, vt hic prædicat, aut nihil egerit, aut nugas egerit in malum hoc ἀνίατον, ἀκίνητον, ἀναίσθητον. Quin si *origini istius mali, non alibi, sint admouenda ad paralysin remedia*; seu neruos capitis, seu spinæ duxeris in vitio, hoc quâ attinget illos? nisi responderit, vt absurdissimè huic contubernalis, quòd *non ad ventriculum, sed mox ad cerebrũ feratur liquor aureus*: viâ Physicis, imò φύσει, incognitâ. Quin si *contractis membris verum specificum, præsentissimum remedium, Aurum potabile* sit Paracelso, Quercetano, num *resolutis* ideò? Chordas in barbito num manus eadem, eodem motu, & laxas tendit, & extentas laxat? tractat similiter & madidas, & resiccatas? Idem ne ἀνάῤῥοπον, κατάῤῥοπον; Idemne ἐκλυτικὸν, συνελκτικόν? At *resoluta* (non φρίκῃ, non νάρκῃ, non τετάνῳ, non rigescentia, non torpescentia, non torta) *membra*, vt *Auro restituta? Ex eo* (vt hic autumat ἀναίτιος, non Παναίτιος) *quòd citò* (in morbo chronico) *hoc promouet* (in *membris* immobilibus) *blandum* (an hoc blandiri, non mederi?) *sudorem vti assolet*: sed an vt debet? *Cita* hidrotica num temperata? *Sudores*, dubium, an magis attrahant humores noxios ad *membra* vt impingant, an impactos exhalent pedetentim. Nec facilè humores *paralytici sudore blando* calefiũt frigidi, attenuantur crassi, discutiuntur lenti, funduntur viscidi. Nec tam *sudore* morbi iudicantur chronici, quàm acuti; nec tam coacto symptomatico, quàm naturali critico. Huic ergo & in calidis ex *Auro sudor madidus*, & *blandus* in frigidis quo ore ostentatur? quem *in acutis damnatum* Hippocrati, *in febribus à pestilente alijs, & morbis sine orgasmo, non prouocandum temerè* agnoscit senior & sanior Palmarius: tametsi balnea, his membris paralyticis, seu naturalia, seu arte facta commodè, fuisse commodo & fatear, & fore augurer; admota quòd exteriùs, vt in topicis fomenta plurima. Sed vt & *balnea incommoda, ex illis sudor*; & vt *post balneum ne prouocetur, sed tergatur sudor*, præscribit Rõdeletius & cautior, & accuratior. *Vti* ergo *assolet*, ne

c.4.

M.Bred.scrip ad Col. Quer.ib.c.32. d.

Par.to.4 l. contract. Gal.symp. cau.l 4.c.5.

Hip.l.4 ap.36 Iul.Pal.feb. pest.c.22.

Gui.Ron.met c.23.p.124. 134.

ne eo velit poſtmodum *vti* incautiùs.

F.A. *Non ſoporiferum eſt aut ſtupefactiuum: attamen poſt vigilias, conciliare ſolet ſomnum quietum ac profundum, maximè in viribus longâ ægritudine deiectis, in tabidis, in parturientibus ad ſummam debilitatem proſtratis, abortum patientibus, & prægnantibus infirmis: non autem opiaticâ vllâ vi, ſed proprietate confortatiuâ, omnes paſſiones doloreſq; ſuauiter ſedans, calores extinguens, turbatos ſpiritus & abiectos ſuo delinimento refocillans: ſedat etiam dyſcraſiam febrilem.* ☿.

M.G. At hoc *non ſoporiferum eſt aut ſtupefactiuum.* Neutrum putà, nihili tamen: etſi de iſto dubium, vt ne de illo: nec ergo iſtud non eſt, quia non eſt illud. *Attamen poſt vigilias* (poſt lucem tenebras) *conciliare ſolet ſomnum quietum ac profundum.* Quid hoc eſt aliud, quàm vt ſit *ſoporiferum,* ὑπνωτικόν? Non dico ναρκωτικόν, ſed vt ſit idem *ſomnus* & *ſopor*; non idem *ſo-*

Cic.diuin.l.1. *por* & ſtupor. Hinc Ciceroni ex Accio -- *ſopore placans ar-*

Vir.ecl.5.46. *tus languidos.* Hinc & Virgilio

Æn.l.8. *Dulce ſopor feſſis.*

placidum per membra ſoporem

Vulcanus petijt: & Epigrammatario

Mar.l.7.ep.41 4. *Inde ſopor nobis, & placet alta quies.*

Plin.l.9 c.13. f. Hinc *dextra pinna vituli marini* Plinio *vim ſoporiferam*

l.10.c.vlt p. *ineſſe* traditur *vt ſomnos capiti ſubdita alliciat*: cui & ſunt *aquatilia quiete placida, ſeu ſoporata.* Hoc vt *conciliet,* ἀγρύπ-

Mart.l.7.ep. 53.1. νοις *ſomnum profundum,* ὄνος ἄγριος -- *mera ſomnia narrat,* & ſine fundo. Per ſe *vigilias ſomnus* conſequitur: non opus *hoc conciliatore.* Hoc autem *maxime in viribus longâ ægritudine deiectis*;

Sen.prouid.c. 3. quas fortè magis pellices ac illices ad *ſomnum* putes, quàm

Hip.epid.l.6. f.4.t.20. *lenem Mecænati harmoniam.* Sit ἀγρυπνίη βορόν, ſit calamitas; ſed vix magis quàm ſomnus, ſi modum exceſſerit, & cauſas potiùs attendat, quàm ſymptomata, qui curat medi-

aph.3.ſ.2. cus: à labore, à dolore, à mœrore, à bile, à ſalſa pituita, à

prog.l.2.t.20. ſiccitate cerebri, à febre, morbo alio; malum vt auferat, qui cauſam mali. At & *in tabidis*: num ſanat pulmonum vlcus?

num

num ruptam, erosam, vel apertam venam? num sistit serinam destillationem? num pthisi, marasmo, marcori, θηριώματι resistit? num ex morbo senium retardat? Nihil horum. Imò *conciliat* -- (*suadentq́, cadentia sydera*) *somnos.* Vir. Æn. l. 2. 9.
Sed *in iuuenibus familiari tabe humidâ, non dubia potentia est dormiendi; in siccâ senibus congeneri, nimia impotentia notatur vigilandi*: in vtrâque palpebris instantibus, & tanquam *somno* grauatis. At & *in parturientibus ad summam debilitatem prostratis.* His verò vigilandum; tempus attendito; Hip. aph. 9. s. 5 29 s. 3.

-- *nunc, nunc incumbere tempus:* Ou. Met l 10. 657.

-- *nunc tempus agi res:* Vir. AEn l. 5. 638.

rem circumspicito; -- *nunc ipsa vocat res.* l. 9. 320.

Num partum reddit facilem, enixum iuuat? Iuno Lucina fer opem: fer opem Deus. At in *abortum patientibus.* An φθόριον, ἐκβόλιον; non adhibendum iurato Hippocratico; *ne festinetur homicidium*. At & *pragnantibus infirmis.* Num firmat grauidas, vt ne abortum patiantur? si patiantur, actum est. An quòd in eo acetum, ὑστεραλγὴς; an quòd vinum, αὐστηρῶδες? Imò hoc solùm sopit. Vires sopitæ, ne sint sepultæ, verearis. *Non autem opiaticâ vllâ vi. Vis* vix affertur *opiatis*; aufertur magis aliena; quibus non lac, non lacryma papaueris; quæ Quercetanus conditis & conseruis annumerat, quòd ritè condiantur & conseruent. Sin dicit *opiaticū*, quod olet *opium*, quin & *hoc* didicit è Quercetano *in selectissimis ac præstantissimis quibusuis antidotis basin & fundamentum?* Nec tamen hîc tam huius laudem *Laudanum*, quin magis Galenicum amem Philonium: vt idem vtriusque *opium*, in hoc correctum magis, illo minus. At hoc *proprietate confortatiuâ.* Hæc occulta *proprietas* fortassis, vt in opio, ex sulphure narcotico, fœtente, indigesto; quod sibi in *somnum* habeat Endymionis. Quin Turcis, Indis, Mauris proprium, vt opium, Amfiam, Masslac vorent, hinc animosi ad Martem *confortentur*, adeoque ad Venerem vt stimulentur, non *somnolenti obdormiscant*, aut mortem ex-

Hip. iusiur. Tertul. Apol.

Quer. phar. re c 21.

c. 23. c. 24.

Scal. subt. ex. 175.

Ter.Phor.act. 2.sce.2. pauescant. At *sedat* (cædat, recidat malim) *suauiter* (*ô homo suauis*) *dolores* (res non suaues) *passiones* (quibus est patientia læsa, an victa?) *omnes*. O verbum omnipatens; vix verum parte aliquâ. Acsi hic dicat (vt illud *genus hominum,* Eun.act.2. sc.2. *qui esse primos se omnium rerum volunt, nec sunt; & imperârunt sibi omnia assentari*) *Omnia habeo, neque quidquam habeo; nil cum est, nil defit tamen.* At *calores extinguit.* Num quòd in eo *vinum? vini spiritus? -- ignis in igne? lumen maius? aurum ipsum?* an quòd *Mercurius? acetum radicatum, acerrimum? arsenicum? draco exurens omnia? & serpens venenosus?* At & *turbatos spiritus & abiectos suo delinimento refocillat. Turbatos,* ægrè; *abiectos,* nullo modo (deiectos vult dicere) non *delinimento,* quia mitiore; non *refocillat,* quia semper calidos (dum spiritus) non opus admoueat ad focillum. At *sedat etiam* (sedata phrasis est frequente vsu) *dyscrasiam febrilem.* Num quòd in eo εὐκρασία non *febrilis,* ἀπύρετος, cum vinum, vini spiritus? Tantum abest, ne *sedet,* Mart.l.1. ep. 90.5.

Vt inde penitus sederit febris tibi.

F.A. *Quid excellentius in tota Medicina? quid optabilius, quam blandum in hunc modum conciliare somnum, absq; omni incômodo? Sternit enim viam rectâ ad salutem. Ingrati sunt erga Deum atque homines, qui Dei hæc Magnalia sepulta velint.* ꝟ.

M.G. At tandem ἐπινίκιον (non ἐπιγονατικὸν) hiantis anhelantis rhetoris, qualem hunc prædicant Gnathones aliqui. *Quid excellentius in tota Medicina?* quid maius dici potuit? Verè mederi scilicet. *Excellit* artifex, an artificium? *Quid optabilius* (& morbum tollere, & morbi causam: *exoptet,* quæ non præstet) *quàm somnum conciliare?* quod quàm leuiculum? quàm facilè sublatis illis sequitur? An gliri, an Ter.Hec. act. 5.sc.vlt. Regulo *somnum conciliat*? At *blandum in hunc modum. Blandiri* callet, vix *in modum: vt vnus hominum homo hoc viuat nunquam quisquam blandior.* At *absque omni incommodo*: vide ne *absque commodo.* Vix *viã sternas absque incômodo.* Quin quomodo hoc fiat, vt somnium, vel *somnum* videas, vide.

An

An quod hîc *Vinum, quod facies bonum bibendo?* Mart.l.5.ep. 79.16.
somni illecebra? At *vini* haustu Pergamenus puer sic Rhod.A.L.
fertur vigilasse, vt moreretur videns, vigilans: & *vini* l.28.c.29.è Gal.
duo genera apud Thasios fuisse refert Plinius, *quorum* Plin.l.14.c.18
altero somnus concilietur, altero fugetur; & alibi, *quo partus abigatur*. Ex *vino* vidimus tam vigilantes, quàm sopitos; & multos facilè sopitos viliore: & Auicennæ si quinque *vini* commoda, plura *incommoda*. At *rectà ad salutem:* num itur per mortis fratrem, affinem, simulachrum, *somnum*? Qui demordetur aspidi *--subitâ caligine mortem* Lucā.l.9.820.

Accipit, & Stygias somno descendit ad vmbras. 710.

-- nos fecimus aspida merces.

Au.l.1.fen.3. do.2.c.8.

Nec dicam facilè, immodicæ vigiliæ an magis noceant, an *somnus* supra modum. Platoni, qui & viuere & sapere vult maximè, vigilet is diutissimè. Κοιμώμενος οὐδεὶς οὐδενὸς ἄξιος. Malum & generant & indicant si modum superant, vt causæ, vt signa, tam *somni*, quàm vigiliæ: illos è pluribus, ex illis plures morbos, quàm ex istis colligimus.

Plat.leg.l.7. Laert.3.c.1. Hip.aph.3.f.2

Ergo - ne longus tibi somnus, vnde Hor.l.3.od 11

Non times, detur, sceleratum ab auro Falle soporem. 38.

Nam *somnũ* ab hoc vltimũ accepimus, *Blandasq; mortes.*– Mar.l.3.ep.
At epiphonema audiatur. *Ingrati erga Deum atque homines* 64.2.
(ô crimen C. Cæsar inauditum, vt ne sint grata Antonius quæ facit omnia) *qui velint sepulta* (quæ nunquam viua, iam fœtent non *sepulta*, sed membra hominum sopita peruelint) *Dei hæc Magnalia.* Homuncio minutulus quæ dicit μεγαλεῖα; an ῥήματα, an κλήματα; an quæ Latinus non nisi vulgaris dicat *Magnalia*, Hieronymus magnifica. *Megaleion* non maximi momenti legimus *vnguentum à Siculo authore* dictum; nec nomen mutat Plinius, qui Latinissimus. Sed iam secundò (non secundo numine) *Dei Magnalia* hic homulus vt audet dicere? quæ tantum abest ne sint *Dei*, vt vix δαίμονος δαίμονος; ne *magna*, vt magis nulla videantur, rideantur: quæ *sua* dicit sæpiùs; in quibus nihil miraculi, nimis periculi; fidei parum, fuci satis; doni fama,

Hier.Act.Ap. 2.11. Pli.l.13.c.1.

doli forma. Nec tam *ingrati* homines, qui negent *Dei hæc* esse *Magnalia*, quàm impij, qui *Dei* asserant quæ hominum ludibria, pigmenta, figmenta; ferè quæ dæmonum aucupia, commenta, δῶρα ἄδωρα.

F.A. *Alias quascunque Medicinales eius vires lubens prætereo. longum esset iter ad omnia; Summa sequor. Non tamen pigebit huc attexere testimonia quædam honorifica in confirmationem eorum quæ superiùs sunt posita. Nuda nostra assertio, vix (fortasse) merebitur fidem. Hæc ego ex vernaculo sermone vti decuit transtuli. litera scripta apud me manet.*

M.G. At hic *Vt primùm alatis tetigit magalia plantis,*

Vir. AEn. l. 4. 259. *lubens* iam *præterit* (quibus loquax institerat) *quascunque alias Medicinales eius vires:* nec verò *lubens*, nisi illum *præterijssent* illæ, nec videntem, nec volentem. Rhetorica hæc præteritio, cum dixit plus quàm omnia, vt *alia prætereat*, vt Verris

Cic. in Ver. act. 3. Cicero *damna, dedecora?* Imò fessum Dareta hoc dicto e-

Vir. AEn. l. 5. 466. ripiat Ænæas pius:

Non vires alias, conuersáq; numina sentis?
Cede Deo.—

Sup. pag. At *longum iter ad omnia:* quę, & quâ monui è Cicerone. Imò & lassans, lubricum, anfractuosum, tortuosum, plusquam Herculis, Bacchi, Thesei ad Labyrinthum, Colchos, Indos, Inferos.

Mart. l. 2. ep. 77. 7. *Non sunt longa, quibus nihil est quod demere possis.*

ep. 6. 14. *Lassus tam citò deficis viator?* an confecto itinere quęris via-

Vir. AEn. l. 6. 170. ticum? At *summa sequitur*: vt ille tubicen,

l. 1. 346. *— non inferiora sequutus*: sed non *— fastigia rerum*, vt Syrenophœnix Maro: vix hic vestigia; quæ num *assequitur*? Quia crepat *Magnalia*, quæ

Mar. l. 6. ep. 19. 8. *Magna voce sonat, manuq; totâ:*

l. 1. ep. 18. 2. *Et dicit mihi sæpe, magna res est;*
Res magna est, putà, quam facit Chymista:

huic cedò regeram, vt illis ille,

l. 7. ep. 99. 2. *Magna quidem sequeris, Chemice, magnus homo es.*

9. *Chemice, sic alios, sic te quoque decipit error:*

Vis

Vis dicam verum? Chemice, nullus homo es.
Vis dicam quid sis? magnus es ardelio.

Non tamen pigebit (sed & hunc tam magnum huius pudeat, & huius alios) *attexere huc quadam testimonia.* Textorē audij; *testimoniorum*, nescij. Sed *testimonia quadam attexere*, quàm facile, quàm obuium textori, tinctori, transelementatori cuilibet? Nam etsi ἄτεχνον à *testimonijs* sit argumentum, in techna tamen Chymica id ἔντεχνον, cui *fulcra attexit tria* ad Regem nostrum Moresinus Scotus; *blandè compellare, adulari, aureos montes polliceri*: & ad Landgrauium Libauius, *Paracelsitarum esse* dicit, *circumscribere mendacijs Principes*. At hæc sunt *honorifica*. Honori suo detrahunt, qui astruunt honorē non merenti. Quod tamen sæpè fieri dolētes vidimus, nolentes dicimus, non à priuatis modò boni nominis, sed sūmi ordinis Proceribus, Principibus, Collegijs, Academijs. Sed ipsi Crollio si credimus, *errores magnos cōmittunt magni viri, dum credunt his phantasticis phreneticis Gymnosophistis; qui pollicentur magna, mentiuntur omnia; consumpto per circulationem cerebro, pro tinctura colorem, pro lapide Hermetico saxum vel vitrum, pro Thesauro carbones ac cineres reperiunt.* Nostri Magnates itaque, ne credant, credendo errent, caueant. At hæc *in confirmationem eorum quæ superius sunt posita*; quæ per se vacillabant, & vt idola procidebant. Nec tamen *firmant*, quæ neutiquam *affirmant*, non dico *remedium*, sed medium, quo sita, *posita superiùs*. At *nuda* huius *assertio* (si vera Virgo, si vel Pygmalionis effigies *--nec nuda minus formosa videtur*) *vix (fortasse)* imò ne *vix* quidem, *merebitur fidem*. Nec enim αὐτοδίδακτος nedum αὐτόπιστος, nec ergo ἀξιόπιστος. *Merentur fidem*, quæ probant, quæ probantur; idque apodicticè, aut syllogisticè, non *testimonijs* ex gratiâ. Cur ergo *nudè*, quicquid hîc operę, opis, aut operis, primò inscribitur *Assertio FRA. ANTHONII?* ne *mereatur fidem*: nisi *FRA.* fratris dicat. *Hæc transtulit* (quò? quorsum?) *vti decuit*: abuti

Th. Mor. ep. ad Reg.

Lib com. met dedic.

Crol. præf. p. 90. p. 91.

Ou. Met. l. 10. 266.

Hic inscript.

ti voluit: imò nec *decuit*, quin duobus conscripta perirent inter duos; & è bonis *vernaculis* Latina ne faceret non bona. *Apud hunc maneat* ne manet in publicum, *scripta* de his literula: ideoque de his literis,

Hor.1.sa.1.vlt *-verbum, non amplius, addam.*

Lituras habeat, non *literas*, non satis literatus.

Recapitulatio opusculi in summa abbreuiata.

F.A. *VT huic tractatulo imponam finem, præmissa quæcunque sunt, in veritatis Philosophicæ indubitatæ attestationem scripta sint. Manualis experientia quæ mihi ab Altissimo concessa est, & comprobauit sæpius, & palam (vbi ad id vocatus fuero) confirmabit hæc omnia. Non ego alicuius iudicium exhorresco. Si quis ambiguus hæsitet probe confirmabitur, nisi malitiosè contentiosus fuerit. Ne sit igitur Authoris fides suspecta, nisi prius euictus fuerit Author, qui sitibundus ceneritium expectat & examen publicum. Ego in quæstione huius veritatis cognoscendæ de orationis ornatu non fui admodum solicitus. Tenui ego (vti potui) meâ Mineruâ, quæ huic instituto inseruire mihi visa sunt, compleui breuiter. Veritas nudam se gestiens verborum illecebris nullatenus indiget. Quæ cecini vera sunt, & apertas fores cerno ad altiora Arcana.*

FINIS.

M.G. *Responsionis nostræ causa, methodus, meta.*
Recapitulatio Anthonij decapitata, decurtata.

A capite, adeóque à carceribus, ad calcem hunc vsque persequutus, audire tandem videor; vt

Vir.ecl.6.3. *—Cynthius aurem Vellat, & admoneat;—*

Aristoph. ἢ Μορσίμου τὶς ῥῆσιν ἐξεγράψατο;

Hor.l.1.ep.19 42. *Scripta pudet recitare, & nugis addere pondus.*

Erast.disp.de sp.è Ga. Ἐλέγχειν σπουδῇ τὰ μὴ σπουδῆς ἄξια, ὑβρίζειν σεαυτόν ἐστιν, ait Galenus noster, & ex illo Erastus. Quis, cui quod agat aliud maioris pretij, in hanc arenam descendisset, vt cum larua luctetur? Quis caput asini vt eluat, in balneum se ingerat, labo-

laborem perdat & lixiuium, oleum & operam? Quis aduersarium proponat sibi, cui quod reponat eruditi nihil, quod reddat nihil solidi; quem ludere indignum, premere inane, vincere inglorium;

Qui cum victus erit, saltem certasse feretur? Ou.Met.l.13. 20.
Ausus magna quidem, magnis tamen excidit ausis! l.2.328.

Quis eò cum descenderit, opponat clypeum hastis non amentatis, sed amentibus, vel iaculis longissimè à scopo aberrantibus, vel spiculis obtusis, retusis, missilibus in cœlum missis? vel ferrum torqueat in aurum fugitiuum? vel telum denique retorqueat in eum, cui nec

Sufficiunt vires, nec vox, nec verba sequuntur? Vir. Æn l.12. 912.
Trophæum ferre me à forti viro pulchrum est;
Sin autem & vincar, vinci à tali nullum est probrum: Accius.

ait vetus Poeta. Sed hic λογέμπορος, aut ne id quidem: nec enim λόγους, sed λήρους ἐμπορεύεται hic Hermodorus: aut si sit λόγων ποταμὸς, succedit νῦν δὲ σταλαγμὸς, vt sit οὐ λέγειν δεινὸς, ἀλλὰ σιγᾶν ἀδύνατος, & sit *verborum*, sed non *optimorum*, *sonitus inanis*, *nullâ subiectâ sententiâ, nec scientiâ*. Sed vt idem habet Orator in Antonium, *Nonne satius est mutum esse, quàm quod nemo intelligat dicere?* Hic multa talia; imò & plurima, quæ nemo doctus cogitet, sanus imaginetur, prudens credat, æquus approbet. *Risu* Libauius, non responsione *dignam* putat *vocem* Michelij *de Medicina illa vniuersali*: & ipse Palmarius *ridiculum aurum potabile pro medicamento vniuersali*. Hæc huius scripta, vt aliorum probra, *spreta exolescant; si irascamur, videbuntur adgnita*. Contemnere consultius, quàm confutare. An suadet Sapiens, *non respondendum*, ne illusori videat colludere, Epicharm. Cic.de or.l 1. in Ant.Phil.3. Lib.in Mic. not.42. Pet.Pal lap. phi.c 24. mar. Cor.Tac. Ann l.4.Crem. Sal.Pro.26.5. 4.

Ludere par impar, equitare in arundine longa? Hor.l.2. sat.3. 248.

An respondendum consulit, ne videatur hic *sibi pulcher, saperda, festiuus, bellulus, cum sit σαπρὸς*, seu *caprea*, vt Varro loquitur? Quin vt in causa simili Parisiensis Schola hoc longè fortioribus ἀντιδίκοις non ità pridem Quercetano, l.1.ep.19.45. Varr. Anno 1603. 1604.

Anno 1607. 1608. Harueto, Baucyneto, Libauio, eiusque antagonistæ Palmario *per Censorem:* ita Collegium ex ornatissimis Asclepiadæis, Hippocraticis, Galenicis Archiatris, Doctoribus, huic saltem transfugæ, erroni, emansori è castris Orthodoxis, non tam ex huius odio, quàm illius officio, nec tam ingeniosè, quàm ingenuè, nec tam per omnia, quàm perfunctoriè putauit respondendum. Quia (vt loquitur ille antagonista) *Quæ, prima facultas in primâ ciuitate, corã Rege maximo, Senatu æquissimo, ingeniorum excelsiorum frequentiâ, silentio probat, accepta & recepta creduntur omnibus.* Quid quod vt Cicero *ciuile bellum* putauit *confecturum, qui Antonium opprimeret*: sic alter & alter apud nos, vt apud illos *Petræus dixit sæpiùs, eũ de Repub. bene mereri*, Anthonio *qui responderet.* Quin *bellum* ipse *apertum* cum *indixerit, examen publicum petierit, sitibundus cineritium expectet*, imò (vt audio) iam iactitet non posse responderi, aut si respondeatur, se denuò insurrecturum quasi Antæum γηγενῆ, acsi Dares proclamet,

P Pal. lap. phi. c. 1. Cic. ep. fa. l. 11 ad Brut. P. Pal laur. Pal. p. 12.

Vir. AEn. l. 5. 384. *--si nemo audet se credere pugnæ, Quæ finis standi?*

me penè emeritum Acestes grauis author non castigauit quidem, sed meritò inclamauit,

391. *--vbi nunc nobis Deus ille magister?*

Ad Col. Aug. 3. 1610. Nec nos lectores modò, sed luctatores potiùs hic Miles gloriosus *transmisso libro cum epistola videtur* prouocasse:

Virg. ecl. 3. 49. *Nunquam hodie effugiet; veniam quocunque vocárit.*

Plaut. Amph. act. 2. sc. 2. Nec refert, si *referiet*, vt *Baccha, bacchanti* quia *aduersabor*, vt *ex insano* fiat *insanior*:

Hor. l. 2. sat. 1. 77. *--fragili quærens illidere dentem*

Offendet solido. 45. *-- meliùs non tangere clamo.*

Habeat ergo quod intriuit sibi, ne se neglectum putet, aut ista,

Lucret. l. 1. 48. *Intellecta priùs quàm sint, contempta relinqui:*

Plat. leg. l. 2. Quæ quamuis sint ἀνίατα, ἀνιατέα, καὶ πόῤῥω προβεβηκότα ἁμαρτίας, etsi nec dulce castigare, nec pulchrum conuellere,

notare

notare tamen necessarium prædixit Plato; Nequis id tamen ferat grauiùs, *bastile* hoc *detortum*, si rectiùs vt *corrigam, aduram* aliquoties, suadente Senecâ: cui *causâ remedij raduntur ossa, extrahuntur venæ, quædam membra amputantur*. Nam etsi Galeno κακὸν δυσεκπότριπτον, δυσέκνιπτον, καὶ ψώρας ἁπάσης δυσιατότερον sit huius ἡ περὶ τὴν αἵρεσιν φιλοτιμία: etsi οὐδεμία βαρὺ δυσόποιος οὕτως ὡς τὸ τῆς ἄνευ λογισμοῦ πρὸς τὰ μοχθηρὰ δόγματα πάθος, ὡς ἀμαθία σφόδρα, καὶ μᾶλλον ὅταν ἀλαζονεία μιχθεῖ: etsi ψευδὴς δόξα προκαταλαμβάνουσα τὴν ψυχὴν οὕτως, οὐ μόνον κωφὸν, ἀλλὰ καὶ τυφλὸν ἐργάσαιτο: etsi Andrææ Dipnosophistæ, vt *nihil naturâ indoctius, sed iustius, sic nihil ignorantiâ* putetur *doctius, sed nec audacius*, addo iniustius: etsi Aristoteli καθ' ἕξιν ἄγνοια, & Ciceroni *in Antonio implicata inscitia sit impudentia*: si tamen hic ὀψιμαθὴς audire non dedignetur, nisi & senex morosus καὶ μωρὸς, si resipiscat seriò, tametsi serò (nec serum est quod verum est; nec ætas aliqua est ad discendum sera) spes erit aliqua (sed est exigua, vt pilos aut pellem mutet) responsione hâc molli non frangi, sed flecti posse, reduci in rectam viam, dediscere quod malè didicit. Sin pertinax perrexerit, vt de Senatu Cicero, *vnum sentimus omnes, vnum studemus, Antonij conatus auertere à Republica, furorem extinguere, opprimere audaciam*. Quin Reipublicæ non parum interest, hoc reo confitente, *nequid Respub. hinc detrimenti capiat, vt impostura detegatur*; quæ *secta* simulat *aurum* hîc esse, vbi non est *aurum*: *aurum* dicit, quod non *aurum*: *reduci non posse* asserit, quod antè est eductum, seductum, subductum; aut si adhuc sit *aurum*, opus non habet opere vt *reducatur*: valere plurimum id autumat, quod nihil valet, aut siquid valeat, id non vt *aurum* præstat, sed vt *acutum, corrosiuum*, periculosum *menstruum*: docere venditat *mysterium* & *artem auream*, cum nihil doceat, nemo didicerit. Ponat idcirco supercilium, quod sustulit, hic Cato tertius: demittat cristam seu caudam, quam erexit, me-

Sen. de ira c. 5 prouid. c. 3.

Gal. nat fac. l. 1 cog. & cur. pas. an. dyspn. 2. meth. med. l. 13. c 15. f. comp. me. loc. l. 8.

Lan l. 1 ep. 37.

Cic. in Ant. Phil. 2.

Hic. c. 4 5. & lit. ad Coll.

 lam-

lampus pauo: cornua iam retrahat, quæ euibrauit, testudo tardigrada. Tuque Anthoni, vt semel te alloquar,

Hor.l.1.ep.17 3. *Disce, docendus adhuc, quæ censet amiculus:* -inquã

Pers.sat.5.91. *Disce, sed ira cadat naso, rugosaq́ sanna,*

Dum veteres auias tibi de pulmone reuello:

opiniones intelligo, seu mauis aniles hæreses. Quod eo feres æquiùs, quia vt Socrates Alcibiadi ex Euripide, sic Plat. Alcib.1. Eur.Cor. Ter.phor. prol. ego tibi ex Platone, Σοῦ τάδε κινδυνεύεις, ἀλλ' οὐκ ἐμοῦ ἀκηκοέναι, οὐδ' ἐγώ εἰμι ὁ ταῦτα λέγων, ἀλλὰ σὺ· ἐμὲ δὲ αἰτιᾷ μάτην. *Quod à te allatum, id tibi relatum puta.* Nam tuis, vt tu vides, te insequor vestigijs, telis conficio.

Vir.AEn.l.12. 453. *Disce* senex candorem *ex me, verumq́ laborem;*

Inuidiam *ex alijs.*-

Candorem, laborem, si tibi sensus, iudica; vt debes, imitare; si potes, æmulare, si istis replicaturus, per te, vel per alios: per te, non est ad mentem, nedum erit ad manum; per alios, ne putes aptum; per neutros, credas rectum Sed

Hor.l.2.ep.2. 18. -- *dicta tibi est lex.* Domestica, sectaria, falsaria tu *testimonia* nonnulla nominasti, sed quallacunque nominasti solummodò; quin transcripsisti alia, nec nominasti vtique; labore tibi minimo consarcinandi, mihi maximo inuestigandi. Ecquis hic candor? His mille poteram Græcos, Latinos, Arabas, antiquos, neotericos, eosque magni nominis, ac propè numinis, præ tuo præcelso Paracelso, vnoque Euonymo opponere: sed (en candorem) nolui vel ex Hippocrate indubitato Dictatore, nedum Galeno Magistro saltem Equitum, nedum minorum gentium Dijs medioxymis, vrgere, premere, firmare quippiam in controuersia. Omisi (quod sciam) nihil tuum; admorsi (quod nôrim) nihil tuorum, aut hoc, tuorum dentibus, non meis: peperci Manibus; imò & Laruæ tibi. Si & illos Gal.nat.fac.l. 1 p.4. persequerer, μεῖζον ἂν μοι τὸ πάρεργον τοῦ ἔργου γένοιτο, Galenus vt loquitur, plus operæ in accessorio, quàm in proposito sumam, noster vt transfert Linacer. Tu vides meo margine

tuorum & meorum, non modò nomina, ſed libros vtique, plerunque capita, perſæpe paginas, quandoque lineas citari adamuſſim. Hic labor, dices ipſe: annon candor? Par pari referto, ſiquid referes: aut impar, cedito. O vtinam ſic prouocaſſes: Minuiſſes laborem mihi, labem tibi. Nec curo de minimis; tu modò cures maxima. Ità reſcribere, vt tu ſcripſiſti, & meliùs; verbis negare totidem, quæ verbis *aſſeruiſti*, & veriùs; citare plures Medicos, quàm tu pſeudochymiſtas, & pluris; cuilibet philiatro in promptu, in procinctu: ſed fructus, finis nullus. Libris huiuſmodi vna litura, huic arti longa litera, ſcriptori helleborus videtur conuenire. At aptè qui reſpondeat ineptienti, ineptiat & is neceſſe: quin *cum inſano inſaniat*, Galeno vt *prouerbium*. Si neceſſariò, peccaui minùs, quàm tu qui voluntate, vanitate. Gal.ib.pag.43

Non eſt iſta quidem, non eſt mea, ſed tua culpa. Mart.l.11. ep. 80.3.

Exopto equidem, de noſtra lite dici vt poſſit, Hom.Il.

—ἀγαθὴ δ' ἔρις ἥδε βροτοῖσιν:

quod ſanè fiet, ſi à mortali, id eſt mortifero, *auro* mortales moniti cauebunt. Sin Ate tua meas præuertat Litas, ſaltem ὁ σπείρων φαῦλα, θερίσει κακά. Cuminum voluiſti ſerere: ſeuiſti ocymum. Sal.Pro.22.8. Rhod.A.L. l.15.c.25.

—οὐδέ τι σε χρὴ

Νηπιάας ὀχέειν, ἐπεὶ οὐκ ἔτι τηλίκος ἐσσί. Hom.Od.α.

Sed in te tandem video

Οὐχ αἱ τρίχες ποιοῦσιν αἱ λευκαὶ φρονεῖν. Menand.

Τὸ γῆρας ὑμῶν εἰσορῶ, νοῦν οὐκ ἔχον. Eurip.

Quod ſi Οἶσθα καὶ ἄλλον μῦθον ἀμείνονα τοῦδε νοῆσαι

vt ego, ſic tu ad Archiatros Hom.

Οἱ μὲν φέρτεροί εἰσι νοῆσαί τε κρῖναί τε. Od.α.

Sed reſtat *Recapitulatio* truncanda capite (quæ ἀνακεφαλαίωσις, ſed ἄνευ κεφαλῆς, vel ſaltem ἐγκέφαλον) *opuſculi* (vt mox *tractatuli*, cui ne minutuli gradus conueniet, ſi rem, non verba ſpectes) *in ſumma abbreuiata*. Ἀνατομὴν, ἐκτομὴν, περιτομὴν, an magis ἀποκοπὴν hæc epitome deſiderat; ſecurim Pericles.

cles. Vtcunque Seuerinum sectari perseueras, non tamen assequeris illius δεινὴν σύνοψιν, sed σκολιὸν æmularis κακόζηλος. *Summa* Philosophi, Sophistæ, Dialectici *breuissima*, vel perstrinxisset *summa* capitum (tametsi sine cerebro) εἰς συλλογὴν, vel vt Natura macrocosmum in microcosmo, in huius cerebro præcipua charagmata totius corporis sub simulachro constrinxisset. *Summa* cuiusuis coqui, œnopolæ, myropolæ, mercatoris, sic Homeri Iliada sub testa nucis conclusisset, vt omnes euolutæ reuolutæ particulæ in *summam* recidissent. Hîc prorsus nihil tale. Es planè ἀσυλλόγιστος. Nec *summa* infimis, nec ima *summis*: nec pes respondet capiti, nec caput pedi. Vel Papæ *Breuia* maiorem *summam* faciunt. Sic *summa sequeris*? Scis palmam extendere? nescis pugnum compingere? *In summâ* breuis, leuis, ἀμέθοδος, ἀμήχανος.

Mart.l.10.ep.75.10. *Sed visa est nobis hac quoque summa grauis.*

l.3.ep.22.4. *Summâ venenum potione duxisti.*

At *vt imponas finem* (qui nec *finem* posueras *imponendi*, nec modo aut methodo *tractâras*) *huic tractatulo* (qui obuersetur oculis, obtundat aures, *tractetur* manibus doctorum indignissimo) *præmissa quæcunque sunt* (conclusa nec modo nec figurâ, in nubes *emissa* iacula) *in veritatis philosophicæ* (quæ veris Philosophis οὐθ᾽ ὕπαρ, οὐδ᾽ ὄναρ) *indubitata attestationem* (si *indubitata*, non opus *attesteris*) *scripta*, an vis? an voues, nec veri conscius, nec verè studiosus?

Plat.rep.l.2.

Mar.l.8.ep.76.9. *Vero verius ergo quid sit audi,*

Verum, Chemice, non libenter audis; nedũ scienter scribis. Ita me amet *Veritas* & *Philosophia*, vt te non amat *Veritas* aut *Philosophia*; haud scio, an tu illas. At *manualis experientia* (mechanica empeiria indigna Dogmatico) *quæ tibi ab Altissimo concessa*; an vt *Satanæ manibus concessa experientia in Iobi omnia, saluâ q; vitâ Iobum*? an vt *Legioni dæmoniorũ concessus introitus in porcorũ gregem*? an tu es *populo* vt *Simon Magus*, si non ὁ μέγας, at ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἡ μεγάλη, vt

Iob.1.12. c.2.6. Marc.5.13. Act.Ap.8.10.

à te

à te fit τὸ μέγα? an vt *Magi Ægyptij, quod Moses*, posse autumas, & *polliceris ægroto sanitatem, non sanus irrideris?* Magister quidem Magus Bombast *Ægyptiorum opera* affirmat *eadem, quæ Mosis, Aaronis*; nisi quòd *illorum ex arte* fierent, *horum sine omni arte*: at discipulus Michelius *Ægyptiorum sapientiâ imbutum Mosen, Magorum Pharaonis prodigia vicisse* scribit. Neuter miraculo ascribit facta. Monarcha itidem *licere* statuit, *uti operâ Diaboli & interdictis medijs*: *artes Diaboli omnes addiscere, quòd nobis doctior Diabolus, & Dei creatura*: *quas artes quia non excindit Deus, non odit, imò illas fanet*. Imò *auxilium* vt suadet *Cacodæmonis implorare*, sic *tam debere Dæmoni quem Dæmon iuuerit, quàm Deo quem Deus soluerit*, & *parem gratiam se relaturum profitetur Diabolo si manum lapso porrigat, quàm si è fouea Apostolorum aliquis extraxisset*. Num domini similis es? sic tu *Archæum* consulis, qui *metallorum* illi *dæmon* ἀρχαῖος, vt Ahaziah Baalzebub? An quod *concessum ab Altissimo*, in imo defossum tibi? quo *inuides diuinæ gloriæ*, si multis non communices. At & empirica *hæc comprobauit sæpius* (quo sæpiùs, hoc sceleratiùs: nec proba, nec probat adhuc aliqua audiuimus; nec ante annum alterum vel supra sphæram *eleuata*, vel *transiere per Alembicum*) & *confirmabit palam*: quæ non sunt propalanda, sub Harpocratico (non Hippocratico) silentio, quasi Hermetico sigillo obfirmata qui *palàm confirmabit*, annon damnabitur Chymistis pseudochymicus, *sacrilegus, porcus, canis*, sub pœna anathematis, *vt morte moriatur*? An Gyges *palam* huius *annuli ad palmam vertet*? At tu *hæc omnia, vbi ad id vocatus*. Prouoco; prodi, te prode, & rem tuam. Vbi? quando? quippiam? nedum *hæc omnia*.

Nil bene cum facias, facis attamen omnia bellè.
Omnia fecisti, sed renuente Deo.

Non exhorrescis alicuius iudicium? Antè *subueritus: & totâ mente atque omnibus artubus contremuit Orator optimus in dicendi principijs*; tu nec in fine expallescis? Siquid in me *iudicij*,

Exod 7. & 8. Sap. 17. 7.
Moresf. met p. 16.
Mich. ap. chy. p. 201.
Par. effic. char. orig. morb in uil. p. 241. 244.
Riol. præf. in part. meth. ap. in Quer. p. 87
Par. chir. ma. 2 f. 2. c. 11.
Lib. Alc. præf. lect.
l. 2. ep. 48.
Lul. theo. c. 29
Crol. præf. p. 91. 97.
Cic. Off l 3.
Ma. l. 2. ep. 7. 7 14. 14.
Cic. de Or. l. 1 Crass.

non in eo *iudicium* qui *alicuius iudicium* non expauescit. Ἀ'υποκατάκριτος ἀναπολόγητος καθ' ἑαυτοῦ ἀπόφασιν καὶ ψῆφον ἐκφέρει. Calamitatis seges securitas. Si summi & ingenij & propè iudicij Poeta Neruæ,

Mar.l.9.ep.27 8.

Iudicium metuit nostra Thalia tuum;

tu ἄμυστος, ἄκριτος, præ illo homo nihili, quid dices nostris, Regi, Principi, Proceribus, Academicis, Aulicis, Philosophis, Philiatris, te mille doctioribus, millies neruosioribus, βουλαῖς ἐν ὀρθαῖς Rhadamanthis, Aristarchis? Ad ipsa nomina, *non exhorrescis*, cultu horrido, sono horribili, perfrictâ fronte, cauteriato corde, sensuque insensato? Ipsarum aurium nonnullis est superbum, teres alijs, acre aliquibus, sincerum, seuerum, limatum non nemini *iudicium*: si cum *iudicio*, quis non *horrescat* subiturus? sine *iudicio* non est *iudicium*. Sed nec id *magnum & firmum Ciceronis iudicium de exturbando Antonio exhorrescis?* nec *Nouemuirorum Censuram de tollendis Quæstuarijs Anthonij, qui simplices decipiunt?* Horrendus, qui non horreas.

Brut. ep. ad. Cic. 13. Con. del. Car. ad Paul 3.

Mar.l.5.ep.36 1.

Pallida nec nigras horrescat Erotion vmbras.

At *siquis hæsitet* (è luto extrahetur?) *ambiguus* (sine ambagibus vacillans fulcietur?) *probe* (nullâ probatione præuiâ) *confirmabitur*: an ab Episcopo? per χειροτονίαν, an χειροτεχνίαν? Ægrè *ambiguus*, ægriùs erudietur *hæsitans*: ægerrimè erudies qui rudis & ἀμφίβολος. Fatentē priùs postula, si non fidentem; credulum, si non credentē, auditorem, spectatorē, sectatorem. At nisi *malitiosè contentiosus fuerit*. *Si contentiosus*, pugnax, pertinax, obsistet, fortè vincet: si *malitiosus*, vafer, subdolus, euadet, fortè euertet. Neutri manum admoueas: vter magis φιλόνεικος, vix dixerim, *an tu, an ille*. At *insipienter* forsitan hæc dicta facta tibi dixeris, at *non malitiosè*, vt seruus Sceledrus Plautinus: & ego, vt Palestrio, *Vici animum meum, Ne malitiosè factum hoc esse abs te arbitrer; sed indignè*. At *ne sit Authoris fides suspecta* (si illi fides, si authoritas) *nisi prius euictus Author*: serò *suspectus*, qui priùs *euictus*:

Pla. Mil. glo. act. 2.

damnatum

damnatum oportuit. Tunc *Author* αὐθέντης, ἀρχηγός; an vt il-la, *Author ego audendi?* -- Vir. Æn. l. 12. 159. Iun.
an vt ille --*frigida bello* L. 11. 338. Dra.
Dextera, consilijs habitus non vtilis author?
Seditione potens? -- an vt ille lenonibus, Plau. Cur 2 act. 4. sc. 2.
Nec author vobis vllus est, nec vosmet estis vlli? an demum Ter. Eu. act. 5.
pœnitebit flagitij, quod te Authore adolescens fecerit? Id vnum sc. 7.
axioma tibi detraho, ne habearis *Author.* Nec modò *suspectus Author*, sed ipsi Augurello Aug. chy. l. 2.
Est suspecta probis Ars ipsa, inuisaque. -- 566.
At *sitibundus (auro te Crasse satia, quod sitisti) expectas cineritiū* Dion. bel. Ro. l. 40.
(dum-*tuum cinerarius Tondet os-*) num & cæmentum re- Plut. M. Cras.
gium, ignitionem, quartationem, sulphur, stibium, arse- Catul. epith.
nicum, salem ammonium, fulmen, coloritium? Hæc solus per me sitias, *expectes*, expetas. At *& examen publicum. Examen* Sup. c. 5.
habitum si non animos imminuit, siquod posthac habebitur, exanimabat: quo magis *publicum*, eo pudebit δίνον *authorem* magis. De illo dixi plusculum: de hoc

Prædicam, & repetens iterumq́, iterumq́, monebo; Vir. AEn. l. 3. 436.
(Insanire libet quoniam tibi, -- ecl. 3. 36.
Incipe, siqua animo virtus, & confere dextram: AEn. l. 9 741.
Dic aliquid dignum promissis: incipe: nil est. Hor. l. 2. sat. 3. 6.

Ab aurora ad vesperum, de die indies (quod tempus amplius?) in scholis, in Collegio (quis locus aptior?) Philosophorum, Medicorum (qui doctiores æquiores iudices) res cum re, causa cum causa, ratio cum ratione concertet; seu *Chymice*, seu *aurum Potabile*, seu *hac scripta*, seu facta tibi alia discutiantur, excutiantur, *examinentur publicè*, non *asserendo* quod & indoctorum, sed arguendo, quod Doctorum; congredere, aggredere, viriliter, viritim prouoca, seu Paris Menelaum, seu Turnus Ænæam, seu Gallus Manlium, qui hinc Torquatus; Valerium qui hinc Coruinus cognominetur. Inuenies qui contraueniant, non modò Aquilas, in nubibus, ministros Iouis, fulminis; sed

Plin.epiſt. Ariſtones Plinij, *ſi quicquam quæras abditum, theſauros, nihil vt ſit quod velis diſcere, quod illi docere non poſsint*; imò
Scal.ſubt.ex 104.23. 340. & Iucundus Scaligeri, *omnium bonarum artium veteres nouasq́ bibliothecas*; & Calculatores Oxonienſes, *dignos quos neque ſenium ſenes faciat, neque naturæ lex vita priuet, niſi meliorem vitam apparârit*; adeoque alios Apollines Pæanicos, Proteas omniſcios, ad miraculum vſque doctos, in tuo ſu[illegible] opere (non otioſos) oculatos Argos, ἰύγ-γυς, ἰυγγεῖς.

Vir.ecl.3.52. 51. *Quin age, ſiquid habes, in me mora non erit vlla.*
Efficiam, poſthac ne quenquam voce laceſſas:

Vt te inclamet βοὴν ἀγαθὸς (ſiquis aſſiſtat) Diomedes

Hom.Il.θ.102 Ὦ γέρον, ἦ μάλα δή σε νέοι τείρουσι μαχηταί,
Σὴ δὲ βίη λέλυται, χαλεπὸν δέ σε γῆρας ὀπάζει.

Per.ſat.1.22. *Tun' vetule auriculis alienis colligis eſcas?*

At *tu in quæſtione huius veritatis cognoſcendæ* (quæ tibi antehac nō inueſtigata, ſed *inuenta, imò reperta, corroborata, manifeſtata, teſtata, non quærit angulos, nec metuit pœnas*, imò *indubitata*, adhuc *in quæſtione?*) *non fuiſti admodū ſolicitus* (ſed nec rectâ ζητεῖ, niſi qui ζηλοῖ, nec ferè acquirit, niſi *ſolicitus* de vero quærit) *de orationis ornatu*. Credo equidem; pictura ipſa loquitur (hæc tamen *ex lucubrationibus FR. A. ANTHONII*, quæ arguant *ſolicitum*, vt lucernam & oleum ſuboleant; nec tamen οὗτος ὁ Δημοσθένης, niſi φεύγων) aut ſi *ſolicitum*, nil profuiſſe, præſtitiſſe. Nec quiſquam expetat amicus, inimicus, vt dicas ἀμαθέστερον, ἀχυρότερον ἰσχνότερον. Nec enim hactenus quicquam audiuimus ſonorum, grande, magnificum, perfectum ingenio, rectum iudicio, elaboratum in induſtriâ, oratione elimatum, oratore dignum: imò nec ſcitum, teres, ſubtile, ſcholæ, Aulæ, prælo aptum: ſed plurima Therſitæ ἄκοσμα, ἄκομψα, ἀκριτῆ, ἄκριτα, inania, aſpera, futilia; & te quandoque αὐθαδόστομον, βωμολόχον, χαμποραχελορήμονα, *ornantem* nihil, ne Spartam quam nactus es, agno-

Per.ſat.1.80. ſcimus: vt ſæpius exclamarem,

– vnde hæc ſartago loquendi?

An

An vt ἀγχιωτὴς vetus agricola, nil minus expedire censuisti, quàm agrum optimè colere? an vt incultus σχέτερος, *orationis* curam reijcis, vt rationis incuriam? Sed *cura* Plinij est *nihil satis, dum quàm sit magnum cogitat, dare aliquid in manus hominum.* Non opus curâ ad cultus incuriam. Faciliùs ponuntur ornamenta, quàm sumuntur. Quid planius, quàm planium esse? Hinc sentes, spinæ, sordes, tenebræ: Plin.l.7.ep.17

Infelix lolium, & steriles dominantur auena: Vir.ecl.5.37.
Infelix superat folijs oleaster amaris: Geor.l.1.154.
Infelix vrenda filix innascitur agris, l.2.314.

ait Virgilius, vt *Neglectis* Horatius. Hinc ipse sentus, spinosus, sordidus, tenebrio; rus merum, si non pus malum. Hor.l.1.sat.3.37.

Rusticiùs tonso toga defluit. — 31.

His dapibus, an magis fœcibus, non Asiaticis, non Atticis, vix Cynicis, vix Chymicis, *non es solicitus, non exhorrescis* horridus, squalidus, pannis annisque obsitus, Regem, Magnates, Medicos, Ciues, nostrates, exteros, excipere? Támne familiaris? imò tam effrons? imò tam excors? Nihil ornati? nihil apparati? *Britanniæ Magnæ inclyta soboles, nobili stirpe nati, verâ nobilitate clari, Pompilius sanguis,* Horatio docente *reprehendent,* imò respuent, imò exibilabunt, Sup.pag.171. Hor.art.poet.292.

-- *quod non Multa dies, & multa litura coercuit, atque*
Præfectum decies non castigauit ad vnguẽ:

imò — *delere iubebunt* 441.
Et malè tornatos incudi reddere versus.

Malim ἐπιμελῆ, quàm ἀμελῆ, modò ne præter modum. *Ad modum* decuit esse *solicitum*: quis suprà modum voluit? *Multum solicitus non eras, vt bonis satisfaceres; nec nunc fuisti admodum,* vt doctis ne obstreperes. Sed & Poetæ, peccant Sup.pag.171.

Secura nimiùm, sollicitaq; manus: Mart.l.14.ep.111.

& Oratori, *in oratione peccat qui nihil peccat.* Illi Plin.l.9.ep.26

-- *dona solliciti libelli,* & — *de discrimine palma* Mar.l.9.ep.59.5.
Securus puer est, sollicitumq; pecus. l.5.ep.32.7.

Huic, *decus erigi, efferri, efferuescere, ad præceps accedere.* Vt-

cunque Hippocraticæ ἐπαγγελίαι, quia concisæ, poeticas vix ferunt μαρτυρίας, φιλοπονίην non requirunt ἐσορευμένην, cum medendum; quin per se in se habent χαρίεσσαν αἵρεσιν: Hippocratica tamen ἀκρόασις, quia diffusa, si in Schola, sub prælo magis, non modò patitur εὐσχημοσύνην, sed postulat εὐτραπελίαν, εὐπορίαν, γνωμολογίαν, ἐπιμέλειαν, cum publicè est profitendum. Demochares austeriorem medicinam fastidientibus, vel auersantibus, non merum helleborum, sed pastam helleboro proponit coturnicem: quin nec lentiscum solitariam, sed lac caprarum lentisco depascentium propinem lubens.

Hip. præcept. t. 15. dec om. tit. 8.

Lucr. l. 1. & l. 4. 11.

— absynthia tetra medentes
Cum dare conantur, priùs oras pocula circùm
Contingunt dulci mellis flauoq; liquore.

Hor. l. 1 sat. 1. 25.

— vt pueris olim dant crustula blandi
Doctores, elementa velint vt discere prima.

Gratum nonnullis, vino saccharum inspergere: at nullis pro vino aquam, aut vinum in aqua seu vase lutulento propinare: adeoque

Mart. l. 10. ep. 49. 5.

Quisquam plumbea vina vult in auro?

Placere ipsis naribus in praxi student Chymici: in scriptis nil dant auribus? At tu (pro tua sapientia) *Mineruâ tuâ tenui* (imò inuitâ, &

Hor. l. 2. sat. 2. 3

Rusticus, anormis, sapiens (tuo iudicio, nec meo stultus)
— crassâq; Mineruâ;

imò tam *tenui* Arachnes telâ, vt prorsus inutili, nec *tuâ* forsitan) *vti potuisti* (non vti voluisti, non vti debuisti) *complesti breuiter* (sit *breue*, quod tu *impleas*) *quæ tibi visa* (non *visa* alijs, non comprehensa animis, nec lippienti, cœcutienti, caliganti cuipiam, nec Lynceo *videri* poterant) *huic instituto inseruire*: nec tamen ritè *seruiunt*, vt liberaliter aut quempiam, aut quippiam *instituant*. Quin tibi *inseruiat* id epigramma,

Mart. l. 11. ep. 102.

Thaida tam tenuem potuisti, Cœce, videre?

Tu

Tu puto, quod non est, Cœce, *videre potes.*

At tibi *Veritas nudam se gestiens:* an vt illi Arethusa, sic illa tibi ἀληθεύουσα;

Et quia nuda fui, sum visa paratior? euge. Ouid.met.l.5. 603.

an *Nuda humero Psecas infelix, nudisq; mamillis?* Iuu sat.6.391.

an *nuda*, vt in minore Rosario, *scientibus, vestita stultis? Nudam* prostituis? ornatam malumus; sed vt matronam decet. Nec vestem detrahe, quæ succo non detrahat; nec fucum alline, qui fraudem arguat, furem alliciat. Sit Medicus κοσμητικός Naturæ peramicus. Ros.min.c.1.f

Nuda recede Venus: non est tuus iste libellus: Mar.l.8.ep.1.32.

Disce verecundo sanctiùs ore loqui.

Actæon caueas, *-- nudam sine veste Dianam:* Ou.Met.l.3. 185.

caue à tuis canibus te discerpturis Chymicis. Nec ea Venus tibi, vt ἀναδυομένην Apellæo absoluas penicillo. At *verborum illecebris nullatenus indiget. Egens*, quæ *nuda* sępiùs. Spectari si posset, *nuda* alliceret: spectandam prębere nescis: spectandæ *aliquatenus* non exhibes aut speciem, aut specimen. At & tibi, vt illi, *munditia illecebra animo est amantium?* an vt alteri, *suis te virtus trahit illecebris ad verum decus:* vt *similitudo illicit ad amicitiã. Verborum illecebris* etsi non *egeat*, quæ doceatur; & *egent* tamen qui docendi, & *eges* miserrimè qui doceas. An illis itaque abundat illa, quibus *non indiget?* At *vera sunt* (an singula, quæ singuli?) *quæ cecinisti. Cantor* plerunque vanus; & tu *cantor* vix verus: sed quis tibicen Tigellius (seu *Anthonius nunc nunc*) non dicat, *vera cecini?* etsi nec rhythmo, nedum ratione, nec modo, nec modulo. An cornix læua *cecinit?* an *merula*, an *cuculus æstate*, cum *hyeme balbutiat?* an *Cato laudes brassicæ?* an Maro, *Arma, virumq; --* an Lucanus, *ius datum sceleri?* an bellicum? an classicum? an signa? an triumphum? an anser, *-- Gallos in limine adesse?* an intùs tibi *cecinisti* κιθαριστὴς ἀσπένδιος? Nam nihil harmonicum, nil symphoniacum, melodes nihil. Sed iam *cane* receptui,

Plaut.Men. act.2.sc3.
Cic.Som.Scip de amic.
Plin.l.35.c.10
Plin.l.10.c.29. l.19.c.8.
Vir.Æn.l.6. 656.
Lucan.l.1.2.

ceptui,

ceptui, nec recine eandem cantilenam ; *recanta* potiùs; rem incantatam, errorem decantatum alio carmine libera. At demum *cernis*

Hor.l.1.sat.3. 26. *(Anne in amicorum vitijs tu cernis acutum,*
2.91. *Cum tua peruideas oculis mala lippus inunctis?*
ipso Hipseâ cœcior?)

Vir.AEn.l.6. 127. *apertas fores* (*Noctes atque dies patet atri Ianua Ditis;*
Ter.Eun. act. 1.sc 2. sanè ad tuam Thaidē, *quia verò hæ tibi patent semper fores*) *ad altiora Arcana*: non *aperta*, quia *arcana*; in arce condita, num expugnasti? in arca recondita, num expilasti? quæ arcent tam prophanum, qui

Mar.l.5.ep.86 4. *Arcanâ modò raptus è popina,*
spect.7.9. *An templa arcano demens spoliauerat auro?*

non modò propalat quod scit *arcani*, sed quod nescit. Da mihi in *arcanis*, qui sit *arcanus*;

l.1.ep.40.6. *Et nihil arcano qui roget ore Deos.*

Tu spiras, speras *altiora*: sed verbo vt tecum *finiam*, Noli altum sapere, sed time: ὑπερφρονεῖν est ἀφρονεῖν. Si restant adhuc *altiora*, non attigisti apicem, nec dum ergo *aurum potabile*, quod supra sphæram; quod *quantis votis* (bone Deus) *e-*
Lib.l.2. ep.13. Pen.den.med ep.ded. *tiam per tormenta*, etiam Libauio, est *expetitum*? qui seni Penoto *fortunæ & animi ditissimus, generis nobilitate, rerum & disciplinarum scientiâ clarissimus, decus Germaniæ & literarum*. At & *Finis* ascribitur: acsi Epigrammatarius inclamasset

Mart.l.8.ep.3. 3. *Sit pudor, & finis.*— *Hæc finis Priami fatorum.*—
Vir.AEn.l.2. l.1. —*hunc das finem* Francisce *laborum?*

peiorem putà, quàm si rhetorculus malè concludat, *Dixi*, aut si maledicus poeta

Mar.l.10.ep.5 vlt. *Prodente clamet conscientiâ, scripsi.*

Sit *finis* Chymico, funis. Sit scopus, opus Medico, quam dicat alijs, Salus; quam sibi discat, Medicina.

Apo-

Apostrophe, epistrophe.

Sub Christi Natalitijs nuperrimis conclusa (Præses clarissime, Doctores electissimi, Collegæ amicissimi) non quòd Anthonio aduersentur, seu in Anthonium, seu Philippum Aureolũ aduertant seu animaduertant, quasi Ciceroniana Demosthenica Philippica, sed quia horis à praxi & vitâ familiari subcisiuis, in codicem tumultuariè conie-cta, in iustas inde tabulas confecta, *Aduersaria* habete tandem auspicatò.

Certent muneribus beatiores. Mart. l. 10. ep. 87. 8.

Maiores maiora sonent. — l. 9 ep. 1. 7.

Auspicibus vobis hoc mihi surgit opus: Ou. fast. l. 4. 828.

— quibus hæc, sint qualiacunque, Hor. l. 1. sat. vlt. 88.

Arridere velim, doliturus, si placeant spe

Deteriùs nostrâ. —

Si vobis, illi, alijs videntur seriùs in lucem edita, quàm decuit, quòd priùs imperata, expectata, desiderata: iam tamen citiùs, quàm ille certè voluit, & ego fortè malui, vt quæ non edita mallemus, quia talia, ad contradicendum potiùs, quàm ad docendum, scripta. Quin priùs perlegi (vt mos est) quàm probari, approbari (vt ius est) quàm excudi, quę cura fuit alijs, hęc mihi mora. Quin de minoribus quæ lucro alijs, hæc si non mihi, vobis futura sumptui; quod vobis nollem, nedum mihi. Quin priùs otij ad prælum non satis mihi, vtvt non nimis ad praxin negotij, Quin plus molestiæ in prælo præsensi, quàm sensi in prælio. Nec properaui nimis, Anthonium vt perderem:

Nulla etenim de morte hominis cunctatio longa est. Iuu. sat. 6. 221.

Si minus εὐσχήμονα, εὐθύρροα, εὐτράπελα videntur seu polita, stylus quàm ferat medicus, etsi vt Maro,

Non sum animi dubius, verbis ea vincere magnum Vir. Geor. l. 3. 289.

Quàm sit, & angustis hunc addere rebus honorem:

etsi, vt Scaliger, *hæc ab Oxonio, & more nostro, sine odoribus,* Scal. subt. ex. 16. 2. *vnguentis, aromatibus;* & ipse tamen fateor, *hæc barbarè, &* 93.

Plat.Phædr. f. ab Anthonio; σπείρας εἰς τὸ προσῆκον, ex re, pro re præsenti,
ad Anthonium. Ad hunc, ad hæc, appositè vix idem po-
tui, & eleganter, eloquenter. Quin nisi meus me fallit ani-
mus sic decuit, sic debui; non dico ἀλωπεκίζειν πρὸς ἀλώπεκα,
Vir Æn. Ter.Eun.act. 3.sc 1. cum Crete cretizare, sed *Obliquare sinus*, — vulpinam
huic assuere, ὁμοιολογίαν ἀσχημάτιστον affingere, *par pro pari vt*
referam, quod eum mordeat. Vt ergo Chymicis, *ignis non*
ignis, lapis non lapis, aqua non aqua, ignis, sicca, ardens, non
ardens, omnis & vna res, & infinita huiusmodi absurda, ab-
Onom.1.p.4. sona, antiloga dicuntur infinities: sic *Aurum non Aurum*
hic inscribitur, quod *Homo* tam mendax, quàm *Senex* di-
cit, dicitur, quod etsi *Aurum* dicitur, *non Aurum* discuti-
Ficin. in Pl. pol.l.5.f. tur: vt illud Platonicum; *Vir non vir*, *videns non videns*,
Plat.epist. 2. *percussit non percussit, lapide non lapide, auem non auem, su-*
Arist.tr.mira. *per arbore, non arbore*. Sic dicta sint indicta, ἵν' ὁ ἀναγνοὺς μὴ
Pen. γνῷ, vt illa Platonica de Rege omnium ad Regem Diony-
Incer.alc.c.41 sium. Summum sit his *mysterium*, reis fatentibus, *opus mu-*
Io.Rup.qu. *lierum, & ludus puerorum*. Transmittatur. *Via perditionis*,
esl.l.1.c.44. Fl.flor.Arn.p. *& mali*. Deuitetur. *Totum phantasticum*. Exibiletur. Per
Riol. exc. in Qu.p.29. me de cætero, vt Chymicus *Monauius, sino mortuos sepe-*
Lib.l.1.ep.23 f. *lire suos mortuos*: vt Chymista *Libauius*, sino, discipulus, si-
cut Magister, *non tam probatis moribus*, quàm *SVIS vi-*
uat: caminum, hircum, tabernas, fimum, quas non spurcitias, si
volet, *oleat*: si *volet impurus esse*, & adhuc sit *impurior*. Di-
mitto deniq; inustum compunctũ Theophrasti notis: si-
Theoph.dial. cut Anthonius, *qui sonat tonat lapidẽ Hermetis philosophicũ*,
Chrys.p.23. *Mercurium Philosophorum, ignes, aquas, vitra, exercitium*
maioris & minoris operis, & huiusmodi, hunc aut insanum,
aut impostorem, aut vtrumq; iudicetis. Sollicitauit quidem
Bac.sap.Vet.c 29. hic Vulcanius Mineruæ nostræ pudicitiam, quin vim ad-
hibuit, in suâ Venere qui ἄγονος, hâc luctâ semen in terram
Nat.Com.l.4. c.5. fudit, hinc Erichthonium contentiosum γηγενῆ libellum
produxit bellulum, quo *bellum indixit* nobis, biforme, in-
forme, deforme monstrum illud hamatis, falcatis, præci-

pitibus,

pitibus, ventosis Famæ curribus quaquâ circumtulit, vt orbem circumduceret; Minerua celatum voluit; hinc vel puellæ πολυπράγμονες si aperiant, aspiciant, aut mox insanient, aut à serpentibus intrà delitescentibus interimentur. Sic est Natali Comiti (ne testes comites adiungam potiores) Alchymia *--dementibus improba Siren.* Quod si Anthonius τί ἴδοι τέτων, ἐδεὶς αὐτῷ φθόνος, ἀλλ' ἄσμενοι ἂν ἴδοιμεν εἰδότα τι, Plato vt loquitur. Si quis de istis meliùs, & is ne ferat ægriùs, quòd non in illum scribam, sed in Anthonium: qui si tueri nescit causam (vt Chymici ἀμόφυλοι conclamant) bonam, quid faciet in profligata? Qui ergo mecum sentient, dicant διδακτικῶς, qui secus statuent, putent πειραστικῶς hæc à me disputata. Plus enim, quàm Anthonius, & in hoc ipso opere, valent è nostris aliqui; & quidni nos in illis? Sed & cum illis canimus, l.9.c.11. l.2.c.6. Plat.rep.l.5.

Quod lapis est, scimus; quis sit, si scire velimus, Vetust.car.
Extra nos imus, nisi donet summus & imus. chy.37.

Ex summa sua gratia concedat *Summus*, ad ipsum, per ipsum, ex ipso sciamus, quæ ad salutem corporum & animarum: de imo curet Anthonius, & imum petat. Valete, Doctores ornatissimi, qui alij vt valeant, curatis, procuratis.

ΘΔ.

Subsignat.
Ego Guil: Paddy Præsidens Collegij Medicorum Londinensium perlegi, & approbaui.
Guil: Paddy.

Imprimatur, Ricardus Moket S. Theol. Doct. Archiepiscopo Cantuariensi à Sacellis.

Ad Anthonium epigramma.

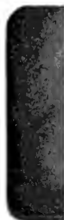
Nunc Postponius es, cum pridem Antonius esses:
Siquid rescribas, factus eris Nonius.

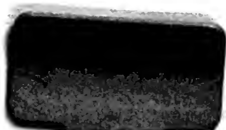
R. A. M. D.

Errata (preter alia) typographi, non prototypi.

Pag 34.l.26.lege caminis.p.47.l.27.peruertet.p.50.l.14.aquis.p.51 l.25 addidicit.p.54.l.7.pepererit.p.79.l.1.possũt.p.81.l.2.ἀείζωον.p.129.l.3.bubulæ.l.23.mortẽ inde.l.27.quilpiã ex huius.p.134.l.11.potanda.p.137.l.26.sit.p.153.l.7.auguror.p.161.l.10.gesserint.p.162.l.9.materni.p.166.l.7.famã.p.173.l.4.criminationibus.p.174.l.vlt.hem.p.178.l.22.scribitur.p.180.l.26.ἐνδήμιος.p.181.l.26.minabitur.p.191.l.16.pectore p.196.l.1.abusiuis.p.197.l.33.pectore Guil.p.201.l.20.Pharmacopæi.p.217.l.17.concinnatam.p.219 l.17.ἰδοῦσα ἰδοῦσαν.p.233.l.8.ἔντυχον.p.240.l.32.dæmonio.p.241.l.20.probata adhuc.p.244.l.3.Iucundos l.32.χείμαρρος.&c. De interpunctis, & Græcis spiritibus, accentibus, ægrè cauetur Anglis typographis.

IHS